BOHAEMIA PIA.

Hoc est,

HISTORIA BREVIS,

PIETATEM AVITAM BOHEMIÆ E' MIRACVLIS, Ducibus & Regibus, Sanctis quoque, Episcopis & Archiepiscopis, & ex aliis ostendens, quinq; libris comprehensa.

Accedunt insuper res quædam gestæ sub LVDOVICO *Rege hactenus non euulgatæ.*

AVTHORE

Reuerendiss. Domino GEORGIO BARTHOLDO PONTANO à Braitenberg S. Metr. Eccles. Pragens. Præposito, Olomucens. & Budissinens. Canonico, Prot. Apost. Comite Palatino &c.

Cum INDICE *rerum memorabilium copiosa.*

Cum Gratia & priuilegio Sacræ Cæs. Maiest.

FRANCOFVRTI

Apud Claud. Marnium, & heredes Io. Aubrii.

MDCVIII.

SVMMA PRIVILEGII.

Notum omnibus & singulis typographis, bibliopolis, chalcographis, librorum impressoribus, aliisque quamcunq; negociationem librariam exercentibus, esto: Cæsareo priuilegio speciali cautum esse firmiter GEORGIO BARTHOLDO PONTANO à Braitenberg, *libri huius, cui titulum fecit,* BOHEMIA PIA, *quemque typis Claud. Marnii & heredum Io. Aubrii procudi iam voluit, auctori, ne quis ipsorum alius hunc librum, vel alios quoscunque is ille prædictus* G. BARTHOLDVS PONTANVS *edidit, ediderit, aut in compendium redegerit, per totum* octo annorum *spatium à prima operis editione computandum, intra Sac. Rom. fines, simili aut alio charactere, vel forma, siue in toto siue in parte recudere, aut aliis recudendos dare, aut alibi impressos adducere, vendere, distrahere, palam vel occulte, citra expressam voluntatem prædicti Dn. auctoris ausit vel præsumat: sub pœna priuationis librorum, auctori vindicandorum, & decem marcharum auri puri, fisco Cæsareo inferendi, irremissibiliter; vt latius continetur litteris Cæsarea manu subscriptis, ac sigilli Cæsarei impressione munitis, datis in arce regia Pragæ die* XXVI. *Febr. anno Domini* MDCIV.

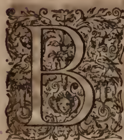

Reuerendißimo & Illuſtrißimo PRINCIPI ac DN.

DN. JULIO

DEI GRATIA EPISCOPO HERBIPOLENSI, FRANCIÆ ORIENTALIS DVCI.

author omnem fœlicitatem, iuxta animi deſideria, precatur.

Ohæmiam Piam dudum concepi animo, Præſul & Princeps Illuſtriſsime, qua è miraculis, Ducibus & Regibus ad hæc noſtra tempora, Sanctis item, Epiſcopis & Archiepiſcopis, & aliis ad hoc facientibus, compendio quodam breui auitam regni amplitudinem & pietatem commonſtrarem. Nam licet multi multa de rebus Bohæmiæ (vti materiam immenſam ſcrutanti ſcribentique ſemper ſubminiſtrat Bohæmia) perſcripſere, tamen aut prolixè confuſéq;, vel Idiomate non latino, vel audita tantum, aut aliquam partem, vel non ſerie iuſta Reges, Epiſcopos & alia, quæ hîc comprehenduntur attigerunt. Principio namque pono admiratione digna & ſanctitate plena, vt lector pius alliciatur his, informetúrque magis, quomodo rebus

admirandis creuerit & claruerit terra patria, deinde qui vſque ad Imperatorem & Regem noſtrum Rudolphum II. D. Dn. N clementiſsimum huic terræ dominati ſunt, item qui patroni noſtri ſancti, quamuis SS. Coſmas & Damianus, in fine collocati ſunt, omiſsi in ordine: inſuper qui Epiſcopi & Archiepiſcopi fuerint vſque ad modernũ Reuerendiſs. D. D. Carolum, qui die VII. Octobris huius anni MDCVII. in Metropolit. Eccleſia à Reuerendiſs. & Illuſtriſs. Dn. Antonio Caietano, Archiepiſcopo, Capuano S. ſedis Apoſtolicæ Legato, aſsiſtentibus Reuerendiſsimis Ioanne Stephano Fererio Epiſcopo Vercellen. Nuncio præterito, nec non Ioanne Lœhelio Epiſcopo Sebaſtienſ. ſuffraganeo Archiepiſcopi, Abbate Strahouienſ. ſolenniter eſt inauguratus, cum deſcriptione eorum omnium ſuccincta.699Præterea, quam pietatem oſtenderint in exordiis literarum ſuarum huius terræ principes: Quod ſi tandem priuilegia ipſa & fundationum literas ab iisdem principibus conceſſas adiicere debuiſſem, nõ fuiſſet compendii huius terminus debitus. Sunt enim penes Eccleſiam Metropolitanam libri XII. erectionum vel fundationum omnium templorũ, beneficiorúmque Eccleſiaſticorum per totam Bohæmiam, libri actorũ plurimi, plurimi libertatum, immunitatũ, priuilegiorũque, quibus S.

Metro-

Metropolit. Ecclesia decorata est & exaltata, qualis forsan alia extra Regnum nulla (taceo de Collegiatis & monasteriis, pretereo ritus, ceremonias, cantiones & alia Ecclesiastica deuotissima) vt in immensum opus concrescerent, si in publicum emitterentur. Vnde hæc prælibasse pro tempore duxi satis, ex quibus Bohæmia Pia cognoscatur. Qui autem vixit Caroli IV. tempore, vtique Bohæmiam vidit & piissimam & vndequaq; florentissimam. Cùm autem cogitarem, quem Patronum opusculo huic meo præficerem, vt in exteras terras Bohæmiæ Piæ laus propagaretur, inter multos primas partes, Præsul & Princeps Illustrissime, obtines, qui cum S. Regno Bohæmiæ coniunctus, & ipse domi forisque, argumenta pietatis veræ admiranda exhibes. Fatetur tota Orientalis Frãcia, quę zelo, pietate & studio Præsulis sui incomparabilis, ad Deum & Religionem auitam conuersa est, suique Principis bonitate in pace exultat. Testantur templa plusquam trecenta per omnem Franciam, nec non monasteria, quæ vel restaurata, vel denuo extructa, diuino cultui sunt reddita. Sed & collegium patrum Societatis Iesu, insuper & Academicorũ cum ipsis templis splendidissimis, & hospitale Iulianum instructissimum cum Ecclesia suæ insigniter erecta, adde & Seminarium, nulli se-

cundum, redditibus amplissimis certissimisque dotatum ab Episcopo pientissimo, pro XXIIII. Franconibus nobilissimis (nihil dico de aliis seminariis ibidem) in quo pietatem & uitam, artes ingenuas, quæque talem nobilitatem decent, honestissimè commodissimeque simul possint apprehendere, testes sunt omni exceptione maximi. Et quis in Imperio sacro Rom. vel extrà illud est, qui IVLII ECHTERI Pontificis & Principis Franciæ Orientalis optimi, pietatem erga Deum & homines, regimen diuturnum, vtpote triginta quatuor annos excedens, fortunatúmque, curam pastoralem diligentissimam, de Republica Franconiæ sollicitudinem plusquam paternam, reformationem in capite & membris, in Clero & populo, prætereà nomen celebre & monumenta virtutum laudumque suarum, cùm innumera, tùm maxima, futurísque sæculis testimonia infallibilia, non nouit, non admiretur? Ego sanè fatear necesse est, quòd ex sola gratia, innatáque beneficentia tua, Patrone colendissime, præter omne meritum meum (quid enim ad tanti Principis bonitatem liberalitatemque ego?) tot beneficiis & affectibus gratiosis deuinctus sum, vt cum Propheta Regio ausim dicere, Adhæreat lingua mea faucibus meis, si

non

non meminero tui, *gemma Sacerdotum, decus & lumen Præsulum, Wirceburgensis Diœcesis Restitutor & alter parens.* imo quid obſtat dicere, *Pater patriæ?* Quod loquor merentur virtutes tuæ ſingulares, quod debeo nec ingenium nec facultas ſufficit, adiiciat Deus quod nequit homo, fœlicitet Deus quod precatur homo.

Ideóque exulto tecum Pontifex meritiſſime, de rebus tàm præclarè geſtis, quarum & finis erit glorioſus, pro Deo, pro Eccleſia ſancta, pro Republica Chriſtiana, cum Clero cúmque omni populo congratulor & fauſta precor. Et quia pro honore tanti Principis proque mea erga te reuerentia & obſeruantia, aliud non habeam, ecce duo minuta, vnum, quod dignitatem rei, quam ſuſcepi, non poſſim ſatis exprimere, alterum, quod tibi pro dignitate & meritis non poſsim gratificari, opuſculum nimirum hoc exiguum affero, quo nomen tuum veneror & colo, pro promptuario ſit promptitudo mea, mentisque memoris grataque teſtificatio, nec tamen, vbi facultas fuerit, voluntas deerit. Interim Deus opt. max. pro cuius nominis gloria, animarúmque ſanguine ſuo pretioſo redemptarum ſalute, opes, vires, labores, vigilias, curas, dies noctésq; indefeſſo ſtudio impendis, tibi vitam gratiamq; concedat, vt

quæ adhuc animo pientiſsimo concepiſti, in effectum optatum producas, Francones omnes & qui naſcentur ab illis, Domino Deo lucrifacias. Iucundum erit hoc videre in terris, iucundiſsimum audire in cœlis. Venientes autem venient cũ exultatione portãtes manipulos ſuos. Viue vale Præſul & Princeps deſiderabilis.

Pragæ è Muſæolo meo pridie Vigiliæ Natiuitatis Chriſti, anno M D C VII.

CAR-

CARMEN HEROICVM

In commendationem Reuerendiſs. Domini AVCTORIS huius BOHÆMIÆ PIÆ,

Scriptum à

VALENTINO LEVCHTIO SS. Theologiæ D. Proton. Apoſt. & Com. Pal. Can. & Concionatore Francof.

Qui natale ſolum cœleſti numine plenum,
Et variis rebus, virtutibus inſuper auctum,
Quæ miracla Dei nutu patefacta per illud,
Vel quis honos, rerum quæ gloria, quiue triumphi,
Si quid & eſt aliud, quæ ſunt monumenta penatum,
Præ reliquis regnis regionibus, vrbibus, aulis,
Carmine grandiloquo, viuis ſermonibus, ornat,
Multigenisq́; modis, ſcriptisq́; recludit & effert;
Is ſibi perpetuam laudem, nomenq́; perenne
Comparat, & memori cum poſteritate reponit
Talis erat Magnus quondam ille Gregorius Orbis
Præſul, & Antiſtes Ambroſius auctor vterque
Magnificus, Patriæ cultor Pietatis auitæ,
Quorum ſcripta manent totum celebrata per orbem,
Et quibus ipſa Dei nunc eſt Eccleſia grata.
Sic tu chare Deo, vir maxime, ſtirpe Bohæme,
Pons Patriæ nomen cuius ſuper æthera tollit,
Et mons ipſe ſacer propior quem latus adornat,
Magna refers, ſcriptisque tuis geris æmula diuis
Pectora, & humanis ſublimior ardua ſpectas:
Nam miracla Dei monumenta Bohæmica prodis
Omnia, quæ charæ patriæ & data commoda terræ,
Qui primi fuerint ortus, quæque incunabula gentis,
Czechiadum, vnde genus, vel quo ſit origine cretum,
Quis ſtatus antiquæ terræ, quæ tempora pacis,
Quotque Duces veteres ipſos, Regesque ſecuti,
Religione Patres atque alta Altaria templis,
Quæ res ſint quondam per quæuis ſecula geſta,
Vt ſors cunque dedit, varia ac mutabilis æuo,

Quos tulerunt proaui pro relligione tumultus,
Continua serie describis & ordine promis,
Fortiter acta simul veterum aspera bella recenses.
Sic tu chare Deo, vir maxime, stirpe BOHÆMI,
Grande opus hoc profers magni immensiq; laboris,
Perge tuis Patriæ prodesse nepotibus, vt sic
Posteritas etiam veteri vestigia regni
Noscat, queis toto nunc nobile corpore prostet:
Sudantemq; tuam prælo cito BIBLIOTHECAM
Porrige, quæ templis magno cum fœnore scripta est.
Sic te fama vehet super omnia climata mundi,
Te mare, te tellus, te denique sydera magnis
Laudibus extollent, tibi tota & curia Olympi
Seruiet æternum, sub summo Principe CHRISTO,
Pro tantis meritis, pro talibus insuper ACTIS.

In Reue-

In Reuerendissimi Domini

DN. GEORGII BARTHOLDI PONTANI A BRAITENBERG

Præpositi Pragensis, Canonici Olmutiensis, & Budissinensis, Protonotarii Apostolici, Comitis Palatini, & Sac. Cæsar. Maiest. Consiliarii

BOHÆMIAM PIAM

ludus puerilis

IOANNIS GVILIELMI BRANDT Moguntini.

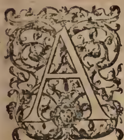
PHœbus vt æthereo pellit radiantia cælo
Sidera cum roseum non tegit vnda caput:
Vtque soporiferæ radios vetat esse sorori
Dum vectus nitidis gurgite surgit equis:
Sic quoque PONTANVS *diuinæ legis amator*
Cuius aperta nihil pectora fraudis habent,
Cui Deus omnipotens meritos donauit honores,
PRAEPOSITI *titulis, imperioque frui:*
Aonios animos excultos artibus, omnes
Claros inter habet nomina clara viros,
Non huic Castalidum ductor, non dona negauit
Bistonia, ex summi vertice nata Iouis
Quæ Natura viro doctis comitata Deabus
Tradidit hæc iustis addidit ille modis:
Nec satis esse ratus superis dare munera laudum,
Et semper [illegible]erbis inuigilare piis:
Sed ritus patrios. quos læta BOHA[illegible]MIA *seruans*
Placauit iustè numina summa s[illegible]i,
Et mores mem[illegible]rat veterum, mirand[illegible]q[illegible]e diuum
Auxilia, & [illegible]iris prodigiosa [illegible]odis:
Quid referam qua[illegible]t[illegible]s reges, quantosque Monarchas
Commer[illegible]arci haud inferiore stylo.
Induperatoris proauos, atauosque, parentesque
Imperii fasces qui tenuêre sui.

O nimium felix, & fausta BOHÆMIA, *cælo*
Delapsum veluti hunc iam venerare virum.
Dumque potes venerare, fera ne stamina Parca
Dum rumpent (superi quod prohibere velint)
Amißum plores, tristi rutila astra fatiges
Voce, ac in cassum plurima vota feras.
Dumq; PIAM *dicit te, fac ne dicier vnquam*
Impia in hunc poßis, nec malesana virum.
Tu vero PONTANE *Deo gratißimus heros*
Quem summi exspectant regna beata poli;
Tales ne fugias indigna mente labores
Nam labor iste tibi sternit ad astra viam:
Sternit ad astra viam reliquis, quos Dæmon iniquus
Mersisset nigras in Phlegethontis aquas:
Te non vlla dies memori crede eximet auo
Carminibus viues tempus in omne meis.

BOHÆ-

BOHÆMIÆ PIÆ
LIBER PRIMVS
De rebus magnis & miraculis.

VSPICATVRVS historiam Bohæmiæ Piæ operæ pretium duxi ad beneuolentiam captandam lectoris & ad cognoscendam rem omnem summatim, neue opus sit rem vnam toties repetere, adducere in hoc primo libro primam originem, successum vt quam mirabiliter Deus ordinauit & adfuit, vt cultus suus & pietas verè Christiana simul & Catholica institueretur, nec non propagaretur. Si itaque penitius introspiceremus, quanta sit in hoc inclyto Bohęmię Regno, diuinæ benedictionis gratia, quàm fœlix & locuples vbertas, quam inexplicabilis rerum magnarum gloria, fieri non posset, quin ad Religionem Orthodoxam, ad pietatem antiquam, ad charitatem & æquitatem absolutam, ad maiores solito gratias Maiestati diuinæ persoluendas accenderemur vehementius. Sicut enim rerum omnium authori Deo placuit, vt Anno DCXLV. sub Ioanne IV. Pont. max. sub Constantino tertio Orientis Domino, Zechium Ducem cum selectiori Croatiæ & Sclauoniæ populo in hanc terram deduceret, populumque sibi non aliter, quàm olim Israeliticum institueret, ita nostrarum est partium, Deum toto corde amare, colere, adorare & prædicare. Tria namque principaliter Deus per benemeriti Ducis Croci filiam Libussam, principem prudentissimam, vatemque admirabilem Regno huic sacro publicata voluit. Primum quidem quoad Religionem & sanctitatem videns ciuitatem, Pragam nimirum, futuram dixit, quæ caput suum inter nubila conderet. In illa olim ę duæ plantabuntur, sanctum Wenceslaum & Albertum insinuans. Alterum quoad diuitias, vertens se ad montes & ad quatuor terrę partes dixit primo. Video syluã Betullicam, montemque argento plenum, cuius vsus vobis posterisque vestris qui per hoc diuites amplificabuntur & ab exteris mirè colentur (si occidentales vobis dominari non patiemini) deseruiet. Conuersa ad meridiem dixit. Video montem pineis consitũ (Gilouiam) qui vobis loco noui mundi erit. Ibi namque auri vis magna, quod nunquam deficiet nisi charitas inter vos refrixerit. Postmodum ad Orientem se reflectens dixit. Video triangularem montem (Cuttnenses montes) suprà modum omnem argento diuitem. Vltimò ad læuam dicens Ecce ibi adhuc montẽ Gruppensem conspicio, stanno & plumbo refertissimum, quæ omnia Dii per me vobis significari voluerunt, vt iis in charitate & concordia perfruamini. Atque tandem in sedem se collocans conclusit. Aurũ, argentum, cuprum, ferrum, stannum, plumbũ, & metalla alia in affluentia, panem ad vsum necessarium habebitis; quod & Primislaus, cum ex agro ad Ducatum & coniugium mirabiliter vocaretur, præsagire visus est. Tertium. Quæ contemni se & Ducem post desiderari imò postulari a populo intelligebat. Oratione sua efficaci impendens ceruicibus populi iugum & fati ineuitabile expressit: quod idem Primislaus confirmauit, dum secum mensam suam ferream, hoc est, aratram traheret, dicens, quod eos in virga ferrea esset gubernaturus, prout in annis Libussæ latius videri poterit.

Et quia prima prophetia de S. Wenceslao agit & sub eodẽ Religio Christiana & Cha-

tholica, cultus diuinus, sacerdotium, templa, monasteria & id genus alia rem diuinam, salutemque populi & animarum concernentia, introducta sunt & propagata, & aurea tum fuerint sæcula ideo sub illis temporibus quando Maiestatem diuinam, coluerunt, quam fœlicitatem & abundantiam experti fuerint incolæ, paucis explicabo, sane quis pernegabit igniculos Religionis & pietatis etiam in Ethnicorum animis vim suam habuisse cum Primislaus & Libussa ex auro puro conflatum Idolum Zelu gratitudinis ergò erexerit, moreque suo coluerit quando illis adhuc Religio & cognitio Dei vera nondum innotuisset, quam fortassis nobis melius fuissent amplexati. Sicut & Ludmilla ipsa adhuc gentilis Idolum suum Crosinam, oleo & vino primitus à Rege Morauiæ (vt est in vita ipsius) transmisso honorauit Anno DCCCXXII. & pluuia copiosa, quę mensibus tribus desiderata fuit, subsecuta est. Atq; tum demum ardor ille erupit in flammam, cum Dux Borsiuoius à Suatopluco Marcomannorum Rege inuitatus, S. Cyrilli informatione diligentissima, ad fidem Christianam conuersus Anno DCCCLXXXXIV. in vigilia S. Ioannis Baptistæ cum familia sua Baptismum suscepit. Sic enim S. Cyrillus Borsiuoio interroganti, quid nam ex hac fide, quam prædecessorum suorum nemo professus esset, sperare debeat, respondit: dicens Deus, qui cælum & terram, lunam & stellas, quiq; te & omnia quę in mundo sunt, creauit, præcepit mihi vt tibi significem, volũtatem suam Si abrenunciaueris Idolis tuis & diabolis, qui in illis habitant, fies tuorum dominorum Dominus, & omnes ini[illegible]ici tui coram te trepidabunt, tuaq; progenies aquæ instar, quam fluuii multi subintrant, amplificabitur. Etenim Morauiæ regnum hoc in stirpem ciuitatemque tuam, quam nunc incolis, transferretur, quæ translatio facta est Anno MLXXXVI. Hic Borsiuoius propter fidem Christianam, exilium postea omnemque iniuriam tulit patientissimè. Deo comendans omnia, vouensque tum Deo in pręsentia Regis & Episcopi Morauiæ: Si Deus illum in Ducatum collocauerit pristinum, se & Christianum fore bonum & Mariæ virgini diuæq; matriq; templum insigne dedicaturum. Vbi paulo ante votum emiserat, ecce Bohæmiæ legati adsunt, reditum suum constanter efflagitantes, eoque deducunt, vt e vestigio se in Bohæmiam S. Cyrillo Episcopo comite reciperet, qui postea Ludmillam vxorem suam cælitus monitans, si gratiam saluatoris mereri voluerit, fonte Baptismatis abluit, acclamante omni populo, plurimumque proficiente in deuotione. Tertioque reditus sui die templum Lætæ Curiæ Pragæ veteris in honorem assumptæ beatissimæ Virginis Mariæ (prout multa alia annis sequentibus) expensis propriis iussit erigi, illoque anno DCCCLXXXXIX. tanta rerum omnium quibus homines & pecora nutriuntur, fuit abundantia, vt fidem Christianam professi nouiter, admirarentur, bonitatemq; diuinam collaudarent dicens Ab annis immemorabilibus Deum tam liberaliter suis non prouidisse, idq; iam solum fieri propter susceptam fidem Christianam, eamq; Catholicam. Idcoque nec ipsi tantũ in ea confirmabantur, sed & gentiles ad eam amplectendam & propagandam, studio summo impellebantur. Tantæ molis erat Bohæmam condere gentem, & plantare fidem, iurare in verba salutis. Ecce prophetia Libussę, ecce S. Cyrilli vide persecutiones Borsiuoii vide secutam gloriam & emolimenta exinde promanantia. Ab honore Dei incipit, primum quærit cęlorum regnum & subiicuntur illi omnia. Deinde Anno DCCCCLXX. Boleslaus Pius, deuotionis causa. Boleslauiam ad tumbam S. Wenceslai peregrinans, in reditu somno graui correptus ex equo in terram descendit atq; ibi proiectus horam integram dormiuit. Atque euigilans dixit. Se vidisse, quomodo S. Wenceslaus Deum sibi fecerit propitium. qua de causa locum signare iussit, & templum S. Wenceslai, quod in Prossik dicitur, condidit. Quanta præterea maiorum nostrorum fuerit pietas, quanto honore & desiderio patronos sanctos expetierint, (vt templa omnia & singula Bohæmiæ, eorumque fundationes scienter transeam, nam aliud opus postulant. Religionis autem & pietatis auitæ sunt testimonia tam luculenta, quam æterna) quantumque eorum præsentiæ, patrocinio & gratiis tribuerint, cognoscitur ex eo, quod S. Adalberti corpus summe desiderantes, nisi præuio ieiunio triduano & Oratione & ad instantiam S. Adalberti, qui noctu Seuero Episcopo Bohæmiæ apparuit, promitterent seruare ea, quæ in Baptismo iurassent, potiri non potuerunt. Ideoque Dux Bretislaus populo suo post promissam pœnitentiam & peccatorum suorum detestationem mandat anno MXXXIX. vt iterum sanctè iurent, quod non velint amplius bestiarum more viuere, sed matrimonium iuxta mandatum Dei & Ecclesiæ institutionem, sanctum, sanctam & sine diuortio vllo ad vitam vsque conseruare. Delinquentes virgis cæsi in Vngariam ad seruitutem perpetuã nullo vn-

lo vnquam modo tempore redimendi vendantur. Cui pænæ & virgines & viduæ subiectæ esse debeant. Qui aũt patrẽ aut matrẽ suã propriã vel spiritualẽ pcusserit, ferreis vinculis constrictus e patria ad perpetuã seruitutẽ pariter relegatus. Qui tabernã tanq̃ r[illegible]dice omnis mali & fomitẽ vitiorũ ædificauerit, aut expensas fecerit, aut in ea propinauerit, [illegible] trãsgressor legis huius, detonso capite in foro medio ad columnam ligatus, a lictore in terrorẽ aliorũ virgis cædatur, potus omnis in terram effundatur, potator vero in ea repertus carcere & mulcta pecuniaria puniatur. Nundinę diebus Dominicis & festiuis plane sint nullæ. Et vt in Cæmiterio locoq; sacro tantũ, sicut S. Adalbertus pcepit, nõ aũt alibi mortuorum fiat sepultura Iã quanta beneficia S. Patroni pstiterint, videamus. Certe cũ Rex Wratislaus & filius Bretislaus an. 109[illegible]. graui bello inter se cõtẽderẽt, S. Wenceslaus & Albertus apparuerunt multis in custodia regiã cõiectis, quorũ solu[illegible] [illegible]incula, truncũq; quercinũ durissimũ in duas partes cõfregerunt dicentes. Ite in nostr[illegible] Metrop. Ecclesiã p hac vestri liberatione, gratias Deo agite atq; indicate hæc omni p[illegible]pulo, maxime vero Regi, adiũcta monitione, ne Deũ ad indignationẽ maiorẽ puoc[illegible], sed a bello & sanguinis effusione à modo abstineãt. Sic etiã an. 105[illegible]. Spiligneus Dux [illegible] [illegible]pscopo suo Seuero, in templo, se priori nocte habuisse somniũ terribile. V[illegible]sse dicebat se S. Vitu corã se stantẽ, benigne sermoq; m[illegible] mentẽ, ne in fratres & subditos [illegible]os tã crudeliter deseuiat, sed vitã homine Christiano dignã assumat, subditisq; suis [illegible]at misericordiã & iustitiã, Quapropter Episcop⁹ Ducẽ ad ea pstanda suæ ipsius salutis causa d[illegible] cohortatus est, atq; Dux ea omnia in salutarẽ deduxit effectũ, qui postea vir magni exẽpli extitit. Cosmas Decanus, postea Episcop⁹ Pragẽsis, cũ iuuenis ad altare SS. Cosmæ & Damiani psalteriũ legeret apparuit illi vir quidã tacẽ ardẽtẽ gestãs [illegible] [illegible]qui q̃siuit ab eo tubam S. Gaudentii fratris S. Adalberti. Cũq; ille Gaudentiũ [illegible] in numeru Sanctorũ relatu diceret, subiunxit vir ille. Hoc mihi notũ est, cũ Cra[illegible] [illegible] inte[illegible] triennio, in carcere detinerer subterraneo, ad quẽ fenestella duntaxat e[illegible] p qua mihi panis & aqua, quãuis rarissime porrigebatur, vno dierũ vir quidã habitu a[illegible] [illegible]sus est mihi, facie cornicante: quo territus & quasi e graui sõno solutus, sensi me ex[illegible] [illegible]ratẽ positũ, & qui se in custodia mihi exhibuit dixit ad me. I nũc Pragã intrepid[illegible]s, & cu veneris in Eccl. S. Viti, flecte genua corã altari SS. Cosmæ & Damiani, q. tubę me[illegible] pximiũ & age gratias Deo nostro qui te liberauit hoc carcere. Ego aũt sum Gaudent[illegible] [illegible] Adalberti frater & sic euanuit. Preterea cũ tota nobilitas cõtra Wẽceslaũ Regẽ in[illegible] [illegible] an. 1294. & vicinos principes ad extirpãdũ eũ sollicitaret, diuino iudicio factũ est [illegible] [illegible] cõterererur, & ille liberaretur. Nã Vngariæ Rex aduersarius vnius mẽsis [illegible] [illegible]ũ morũ gladio periit, & Dux Wratislauiensis Henricus pariter veneno ex[illegible] [illegible] vero a Rudolpho bonis multis donatus & a principib. Rom. Imperii plur[illegible] [illegible]ratus, iuxta voti quod Domino Deo & B. Marię virgini dudu ex instinctu e[illegible] [illegible] voucrat, in [illegible]nasteriũ Augustũ aulę regię erexit, fudauit, dotauit [illegible] Rege, ppe Zitteciũ exercitu magno irruerent, terrorẽq; Bo[illegible] [illegible] q hostes [illegible] ẽt in uores Decuplo an. 1[illegible]18. Wilhelmus a Waldete Dux [illegible] B[illegible] [illegible]bet oẽs in genua procubere, Deũq; p victoria cõtra hostes inuo[illegible] [illegible] & q[illegible] apparuit S. Wẽce[illegible]laus Panoplia aurea, equo albo pce[illegible] [illegible] q[illegible]si argenteã. Ideo resũpserũt ani[illegible]nos, Duxq; [illegible]atus pperare iussit [illegible] S. Adalb[illegible]rto celebrẽ. Atq; cũ ab hora diei [illegible]rtia vsq; ad vesperã pugnatũ [illegible] m[illegible] [illegible] cecidi[illegible]. Bohæmis nõ nisi 12. d[illegible]erati. Simile plane esse vi[illegible] Zi[illegible]a, [illegible] deualtatis obsidere [illegible]ruxia, an. 14[illegible]. quę tã a Re[illegible] D[illegible] [illegible]nię cõmẽdata erat, pridie B. Marię Niuis adeoq; in ipsa [illegible] ac si p mõtes & sylnas in M[illegible]nię exercit⁹ magnus psona[illegible] [illegible] inducta q[illegible]ione territi sub ipsa nocte obscura in diuersas par[illegible] [illegible]q; cõmeatu [illegible] a Tyr[illegible] Ziskę beneficio [illegible] [illegible]is matris, q̃ ciues [illegible]s deuote i[illegible] ieiunio, oratione, & o[illegible] [illegible]ere, liberati fuer[illegible] potiq; exuuiis m[illegible]gnibus, diẽ annuũ celebrem v[illegible] S[illegible] Dux [illegible]æ animaduerteret, Ottonem M[illegible]rauiæ, Lotharii D[illegible] [illegible] Bohæmia[illegible] [illegible]lẽ irruptionẽ moliri [illegible] S[illegible]laus c[illegible]le[illegible]to exercitu Bohæmiæ, Deo se commendãs c[illegible] [illegible]e[illegible]t. S[illegible]b[illegible] lo tẽpore in somnis vidit S. Adalbertũ astantẽ sibi pc[illegible] [illegible]is sui Slanniconis, quod in foramine quodam templi W[illegible]ziam[illegible] [illegible] prælio explicarent: quod tandem hastæ S. Wenceslai affixũ in m[illegible] [illegible]ano Dobrowiz gestatum est & adhibitũ S Adalberti canticum. P[illegible] [illegible]facto audiuerunt in aere sonitum, quasi magnarum campanarum, vi-

deruntq; aqu[illegible] magnam [illegible] Bohæmorum phalange, clamore m[illegible] volitantem. Atq; sub ipso congressu conspexerunt S. Wenceslaum [illegible] quo albo insidentem, vexillumq; gestantem vbi vnanimi voce ad eum [illegible] esto nobis hoc die S. Wenceslae, Dux noster & martyr Dei. In hac [illegible] nes, quasi plane e[illegible] natos occi[illegible] cruot, obt[illegible] toria g[illegible] [illegible] & Sobieslaus ru[illegible] su[illegible] te[illegible]m S. Georgii [illegible] te Gezip ex toto r[illegible] qui & ipse alias ab hostibus mirabiliter liberatus est. Huic [illegible] ncordat quod a[illegible] do. dum Bela rex Vngariæ præfastu nimio Primislaum euertere conatus, factum e[illegible] um enim Bela militis sui viribus & multitu[illegible] ini nimium confideret, fugatus est ille cum filio cæsis Vngaris, ingen[illegible] q; thesaurus cap[illegible]us e[illegible], & cum hoc [illegible] dex dig[illegible]s S. Ioan[illegible] præcursoris quem maximi æstimans Pri[illegible]islaus, Officen[illegible] d[illegible]nauit monasterio, v[illegible] aunuatim in die S. Ioannis de collationis populo videndus & h[illegible]norandus exhibetu[illegible]. Neque me mouet [illegible]ta victoriæ felicitas & diuitiarum partarum copia, quam quod ipse Primislaus Alexandro Pontifici scribit, sub ipso conflictus initio, supra vexilla sua conspectam auem Aquilæ similem, niuei plane coloris, capite colloq; aureo, quæ v[illegible]lum S. Wenceslai semper secuta semperq; visa fieri maior, adeo quod mil[illegible] totam corpore alisq; potuisset contegere. Quodq; maius est, eques quid[illegible] & deuotus fideq; dignus Ioannes filius Woislai domi decumbens grauiter [illegible]ta die tertia quasi in extasi positus, vt ignoraretur à circumstantibus, viuusne an mortuu[illegible] set. Cumq; apperire cepisset oculos, retulit se in illa pugna constitutum, an[illegible] tisse m[illegible]item Bohæmicum male dispositum, atque tum temporis sanctos M[illegible] litiæ [illegible]li processisse obuiam. Porro S. Wenceslaum lorica munitum & g[illegible]le[illegible] re gladium vag[illegible]na aurea & margaritis circumdatũ, dextra vexillum tenente[illegible] p[illegible]xime secutum S. Adalbertum habitu Episcopali, postea S. Procopium cum bacul[illegible] past[illegible]rali, vltimo sanctos quinq; fratres pro more ordinis vestitos, sanctumq; Wences[illegible]m respectantem dixisse sequentibus. Exercitus noster debilis est, ideoq; ad[illegible] [illegible] no illis subueniemus! atq; his dictis vexillum contra hostes crexisse, qu[illegible] in fugam conuerterunt. Adde quod anno 1179. posteaquam Fridericus [illegible]r Ducem Bohæmiæ certis de causis exauthorasset, & Fridericum patruelem fu[illegible]set, Sobieslaus, Friderico apud Imperatorem agente, Pragam modis omnibus [illegible] iugandam tentauit, ipsiq; Friderico redeunti struxit insidias, eiusq; oppressi[illegible] co[illegible] vix solus elaboretur. At collecta denuo manu armata, Sobiesl[illegible]um [illegible] loco Pra[illegible] no dicto Bogitschi castra metantem aggressus, eumq; in fugam conie[illegible] templum S. Wenceslai in Prossik insecutus, vbi caput ense suo sauciau[illegible] cisset, nisi s[illegible]bi eq[illegible] pernicitate sal[illegible]tem quæsiuisset. Quod itidem memora[illegible] Elizabetha eiusdē Friderici coniux, paulo ante voto sese obligauerat, [illegible] Deus suum victorem fecerit, se in honorem Dei omnipotentis & S. I[illegible] Eua[illegible] templum [illegible]staturaturam: quod & ipsa gr[illegible]ta promissi q; memor pra[illegible] tibus Ecclesiam illam, q[illegible]m ordini Melitensi obt[illegible]t, loc[illegible] [illegible] leslai Cæci filius in Ducem electus, cum esset [illegible]uenis, [illegible] a W[illegible] hæmis nobilibus ad venationem seductus, (subornatis insidiis vt eum oc[illegible] rerum potitentur) anno millesimo tertio, ignarus malor[illegible]m, [illegible]ios ve[illegible] Houoram & Hrziwez secum assumpsit. Interea vxor [illegible] v[illegible]t altare [illegible] annem dicente[illegible]q;. Surge velocius, mitte Pragam & præci[illegible]e, vt q[illegible] Ducem vsque in Heskow sequantur, ex[illegible] de[illegible] ad [illegible] H[illegible] de insidiæ multæ & periculosæ parantur. Fit quod mone[illegible]ur. A[illegible] W[illegible] nudatum ad palum manibus pedibusq; in sylua ligarunt, [illegible] dorso [illegible] super illum saltabant in equis. Dux clamabat ad Deum & S. Ioanne[illegible] vero ridebant dicentes. Neque Deus neque S. Ioan[illegible] uora videns quę fierent & Ducem querc[illegible] al[illegible] ad[illegible] c[illegible]la sua collimabant, neq; tamen noce[illegible] p[illegible]terant, qu[illegible]a D[illegible] vid[illegible] lio suo tela omnia excipientem, Pragenses m[illegible] euocat a[illegible] captus ne scelus proderet, & adiudicatus suspendio, sed corr[illegible] mortem petenti inflare concessum se saluauit & Pragen[illegible] thores sceleris, postea plexos capite, obruerunt, Ducem [illegible] dio Pragam reduxerant. Ob perpetuam igitur gratamque [illegible] quercum erui & illius loco altare extrui atque in honorem Dei & [illegible] monasterium construi, quod ipse postea locupletatum, ordini S. [illegible]

[illegible] fideliſſimum magnis auxit honoribus, à quo illuſtræ genus [illegible] ſuam. Pari modo Bretiſlaus Dux, cum à quodam ex Weſ[illegible] e venatione anno 1100. lethaliter eſſet vulneratus, antequã morti fieret [illegible] quæ ſibi è Polonia fuerat allata, Hermanno Epiſcopo tradidit, vt [illegible] rum vſum & pauperum qui pro illo orarent, impenderet. Hæc cura Eccleſi[illegible] Capitulo venerabili Pragenſi inſedit anno 1343. vt Eccleſiam S. Viti exultam reſtaurarent & rudera ſumptibus ſuis in primus deportari curarunt, vbi [i]nuenerunt ſanctorum Wenceslai Adalberti aliorumque corpora incorrupta, o[mni] populo gratulante, velut & corpus S. Ludmillæ anno 1142. in combuſto S. Georgii monaſterio, quod virgines ſacræ denuo ædificarant: partem autem pepli eiuſdem patronę & martyris anno 1100. Wladiſlaus Dux anno 1143. recogitans, quomodo Ducatus Bohæmiæ, Deo ſic diſponente ſibi fuerit tam ademptus; quam redditus, deliberauit cum Henrico Epiſcopo Olomucenſe. quomodo gratitudinem perpetuam, Domino Deo poſſet declarare, & reſpondit Epiſcopus. Cum fuiſſet Ieroſo ymis ſe nunquam vidiſſe illi ciuitatem ſimilem, præter Pragam, quod ſecundum Pſal. 124. montes in circuitu eius & Dominus in circuitu populi ſui: vtq; & Dominus ſit in circuitu Pragæ, iuſſit monaſterium Strahouicenſe ad inſtar montis Sionis Ieroſolymitani extrui. Vxor vero illius, Gertrudis nomine cum intelligeret maritum ſuum [i]mpen[illegible]s tantas fąçere pro animæ ſuæ ſalute & ipſa, viro conſentiente monaſterium D[illegible]ſe ordinis etiam præmonſtratenſis liberaliter erexit. Sed & Daniel Epiſcopus Pragenſis anno 1149. ad oppidum Malin prope Cutinas viſionem habuit in ſomnis mirabilem dum in via feſſus, quietis capeſſendæ gratia in gramen repoſuit, qua [illegible] demandatum fuit per auem incognitam in os volantem, obſeruantibus hoc [illegible], vt in honorem Dei eo in loco clauſtrum nobile ædificaret & in illud Ciſte[rcien]ſis ordinis fratres introduceret, quod & ſtatim executus eſt. Auctis enim templis & monaſteriis, aucta eſt religio, pietas, & omne bonum ſumpſit incrementum. S. Procopius anno 1213. Saliſlauiam & Dobromiliam coniuges locupletes monuit in ſomnis, vt domum ſuam, quæ prima à Primiſlao & Libuſſa, cum Pragæ fundamenta iacere inciperent, condita & ab illius limine Praga nomen accepit Domino Deo & ſibi dedicarent. Per hoc enim illos & Bohæmiam totam conſecuturam gratiam: quam erectam Daniel Epiſcopus præſente Rege primatibuſque ſuis conſecrauit. V[lr]icus à Waldek anno 1262 mane quodam à conclaui ſuo vento placidiſſimo in vallem nemoroſam eandemque profundam deportatus eſt, cui duo viri, qui eidem prius [illegible] ſuo apparuerunt, virginem ſpecioſiſſimam demonſtrarunt dicentes. Hæc e[st] [illegible] Domini tui Ieſu Chriſti, quam ſæpenumero inuocas, vt filium ſuum pro te d[illegible] quo audito Waldck in genua procidit, cui S. Dei genitrix. O Vlrice hæc c[illegible] mei vt in hoc loco, ſuo meoq; nomini & honori monaſterium fundes, [illegible] filio meo Domino tuo cui libenter famularis, ampliſſimam mercedem [illegible]. Poſt hæc omnes diſparuerunt. At ille not[a]ns locum, altero die poſt A[illegible] Mariæ virginis feſtum, iacto lapide primario, monaſterium [illegible] S. Auguſtini in inſula conſtruxit. Commendatur præcipue an[nus] 114[illegible] & deuotio & cultus diuinus, tam diurnus, quam nocturnus ſimul & a[rgentum] & aurum creuerit, vt cum primum Regnum Dei quæſierint, reliqua ſub[illegible]. Q[illegible]m al[illegible] riſta [illegible] Ducillæ Gertrudis, poſt eleemoſynam in miſſa [illegible] Maria monitus, vt diceret Wladislao coniugique ſuæ, quo[illegible] o Gil[illegible], a[illegible] aurifodina eſſet ditiſſima; vt co fides & charitas in[illegible]s fuerit maxima. Commendatur & annus 1378. vbi Gilouia aurum; Cuttnenſes montes argentum dederint, ibique non domos ſed Eccleſias & monaſteria tam in ciuitatibus, quam in pagis, ſumptibus erexerunt maximis, pietatem magnam [illegible] que ſanctos quam plurimos noctu diuque pro ſe intercedentes [illegible]. Quia vero aurum & argentum non in datoris honorem & gratiarum a[illegible] conuertitur ſed neſcio in quos vſus collocetur, merito ingratis & indignis bonitas diuina dona ſua negat aut ſubtrahit. Fuit & magna Religio Bohæmiæ anno 1367. quo populus multus confluxit ad reliquias ſacras colendas, vt à Zderasd mo[n]aſterio atque ad templum venerabilis corporis Chriſti Pragæ nouæ in quo & [re]liquiæ oſtentabantur, omnis locus impletus fuerit, vt dicerentur ſimul fuiſſe c[entum] millia & anno ſequenti 1388. iterum centena millia, qui ſanctum Wence[ſla]um Sigiſmundum Vitumque colentes, Eleemoſynas diſtribuerunt magnas. Et

religionis ergo addo, quod combusto templo S. Andreæ veteris Pragæ ... venerabile Sacramentum in Pixide inuentum, sicut & prope pagum D... quodam horto a spoliatoribus templi eo portatum, coram quo fœmina n... morbo confecta & vir quidam eneruis supplicans sanitatem recepit. E... a ... lum in honorem augustissimi Sacramenti Eucharistiæ valde illustre. La... insignis anno 1512. in albo ... hic prope Pragam, propter scelera sua p... xus, mori non potuit, nisi communicaret, ideo fracto pali medio, vnde po... ad templum S. Benedicti peruenit repens humi, ibique postea sua confessione Synaxin sacram accepit. Dixit autem postea se in honorem S. Barbaræ semper ieiunasse ... diebus & præcatiunculam quandam specialem quotidie recitasse, atque sic ante m... tem communionis gratiam obtinuisse. Et sicut sancti & amici Dei patronique ... pro honore Dei pro salute nostra libenter fecerunt omnia, ita & conatus malos ... Deum, Religionem, & Ecclesiam impedire & auertere non desierunt. Vnum ... abile quidem exemplum hic pro declaratione & exemplo sufficiat. Anno 1187 ... habet Chronica Bohæmica fol 208. Fridericus Dux Bohæmiæ, aulico suo nomine H... browez merita & seruitia sua antiqua allegant petentique recompensationem ... Swrcowize ad Ecclesiasticam collegiatam Wissegradensem, de iure spectante ... certa pecuniæ atque ad tempus certum concessit ad vsumfructum, qua... tis, ne forte ... S. Petrum aut antecessorem suum Wratislaum ... morem ardens ... Habrowez excussit: dicens, nec Petrum, nec Wrat... lo egere amplius, sibi vero nunc esse commodum & pet ne ... Q... cte S. Petrus eidem Duci apparuit dixit. Qua audacia pagum Ecclesiæ ... li nauci concessisti? Dux ... ie subsequenti prandens somnii vel visionis suæ ... onem vniuscuiusque mentem desuper explorans. Cum autem viderent ... rem serio agi dicerent, maxime cum ex relatu principis, audirent S. Petrum ... fuisse senem, facie honesta, canum, c... uum & pallio cinctum rubeo. Ch... cellanus suus cœpit loqui monens, ne visionem hanc exponeret ludibrio, ... gum redderet. Cui Dux. Fortassis & tu vis fieri S. Petri famulus. E... tione, quod si fueris templi illius Decanus, exoluam pagum reddamque ... cte insequenti S. Petrus personaliter ad lectum Ducis accessit, eum e somno ... atque increpauit his verbis, surge homo incorrigibilis. Cumque ille se erex... trus dorsum illius durissime flagellauit & post vibices multas & vulnera ... gum redderet. Illucescente die aulicis suis omnibus ... gesta ... quibus in stuporem ... & cur non clamasset ob... tire potuisset ... tempo... is ... quemq... ra statim curam ... Habrowez, ... creuit, vt Ecclesiæ pagus ex integro restituatur. Denuo & ... quibus etiam omnia ... singillatim declarauit ... pro te ... memoriam habeant semper ... atque illius ergo Cap... flagellis cædatur pro singulo perpetuis futuris temporibus ... habetur. Quod si nunc rediret S. Petrus ... rent ad flagellandum omnes eos, qui Ecclesiasticis ... ideo expectat donec eos iudicabit Dominus. Quanta in ... S. Pa... gia valeat auxilia item & merita, certissimum est ... hæmiæ, in qua a Deo sanctorum patrocinijs non ... vt anno 1369. per Archi... ordinatam ... tionem ... Et anno 1085. Jaromirus ... in vigilia sanctorum omnium ... indixit, ad preces offerendas Deo quæ ... die ... præter id quod S. Adalbertus ex ... ma reductus diutissime negatam pluuiam data ... ned... obtinuit, etiam Deodatus ... plum S. Viti conuocauit vbi a 18. ... S. A... iussi sunt canere & ipso ... S. Augustini D... Si fames (quæ omnia propter peccata populi eueniunt) ... reddidit, vt de anno 890. supra dictum est, & anno 1027. quo ... pretii Ducati vnius exaturare se nequiuit sic. de annis 1084. & 1 ... & ... maxime 1453. Si infirmitas. Ecce vxor Caroli IV. Elisabetha, videns m...

Carlstein ægritudine magna torqueri peregrinata est Pragam anno 1371. magnam vim auri, vt caput S. Sigismundi ornaretur, cum precibus obtulit, & rediens Cæsarem sanum inuenit. Anno 1137. suffragante S. Ioanne Euangelista & S. Gothardo fœmina quædam diu decumbens grauissime mirabiliter sanata est. Et virgo quædam Zittauiensis cælitus moni a ad tumbam S. Wenceslai anno 1351. oculos recepit. Vtque Dei cultus, sanctorum veneratio, populi pietas & gratitudo tam conseruaretur, quam indies magis promoueretur, Carolus quartus in regem Bohemiæ pridie natiuitatis beatissimæ Mariæ virginis anno 1347. Pragæ coronatus, altero die primarium lapidem posuit templi Mariæ Niuis Pragæ nouæ, exemit Archiepiscopatū Pragensem è Moguntina iurisdictione authoritate Clementis sexti Pontificis maximi, Wis [illegible] gradum cum it mænibus & magna concessit priuilegia; anno 1355. arcem Carlsteinensem erexit, cænobium sancti Ieronymi ordinis S. Benedicti sclauonicis fratribus erexit, Vniuersitatem ad instar Parisiorum fundauit, Bohæmiam amplificauit, Reliquias pretiosissimas easque raras, quas vndique conquisiuit diu, Palmarum die anno 1349. accepit; ideoque ad petitionem suam Clemens Pontifex VI. pro deuotione & cultu reliquiarum maiori, feriam sextam post Quasimodogeniti solemnem cum indulgentiis certis concessit & ipse rex propter concursum populi [illegible] nundinas adiunxit. Cum inter Ludouicum regem Vngariæ anno 1349. & Carolum nostrum controuersia esset multifaria suborta, Carolus, licet potentissimus, pacis [illegible] arans, [illegible] reconciliaret. Ludouicus contentus & non ignarus [illegible] & honoris, quo Carolus noster S. Reliquias prosequeretur, cum aliis donis [illegible] mappam Cœna vltimæ Saluatoris nostri, quæ in Ecclesia Metropolitana [illegible] ostenditur, largitus est, millia item aliquot annis singulis pro ædificatione [illegible] honorem Dei & Reip. commodum exposuit & propter miracula S. Wenceslai [illegible] Boleslauiæ restituit, in eoq; loco, vbi martyr factus est, Missam fundauit [illegible] Anno 1351 Carmelitis Tachouiæ claustrum condidit & Pragæ monasterium [illegible]. Sed & memoria dignum perpetua. Cum Carolus anno 1375. Mediolani [illegible] Romanorum esset coronatus, ille iam Roma Pisam transiens, a Pisanis odio in [illegible] vna cum suis omnibus occisus fuisset, nisi Bohæmi sui fideles strenue occi [illegible] proditores; sub quo conflictu vidit Cæsar beatam Catharinam gladium ferentem & instar muri prope se consistentem; qua de causa monasterium S. Catharinæ [illegible] Praga, rediens, lapide primo posito construxit & donauit; proque memoria æterna [illegible] quod a Deo in tantum exaltatus fuerat insignem fundationē pro [illegible] Carlsteinensi vbi corona regia asseruatur & Capitulo instituit, vti latius anno [illegible] ipnterit in Chronicis, in ponte Pragensem lapidem primū & impensas [illegible] S. Wenceslai ipse met argento multo, & ex concessione sua etiam [illegible] Regni honorarunt. Vidit hic monasterii Opatowize quondam ditissimi the [illegible] comparabilem, & ipse solus, facie velata per anfractus vsque ad locum illum [illegible] a duobus monachis iuratis deductus, quem thesaurum ad quadragesi [illegible] & annulum pretiosum ab iisdem dono accepit, [illegible] refert historia. sed postea non inuentus, cum tum [illegible] & Cæsarum [illegible]eretur. Et cum ingenia humana non quiescunt, [illegible] Naturæ arcana & terræ viscera penetrare studeant, mirum est, quod [illegible] mentem moueat, qui dubio procul multa etiam [illegible] in ua multa hominum studio fiant peruia. Idem [illegible] & augustissimus Carolus anno 13 9. Mansionarios in Ecclesia [illegible] qui Psalterium diu noctuque cantarent, instituit, in vigilia Annun [illegible] beatissimæ Mariæ [illegible] monasterium sub Wissegrado ad flumen Boti [illegible] beatissimæ Mariæ virginis a[illegible] redditibus [illegible] extruxit, mænia à [illegible] monasterio Strahouiense & circa Ratschanum per homines qui [illegible] morerentur, quærebant, erigi curauit quique diuitiis adeo ab[illegible] Legatis Imperii & principibus aduenientibus anno 1370. glori[illegible] Pragensem [illegible] contegeret. Sic filius suus Wenceslaus Rex [illegible] liberalis fuit, & Deus in auri fodina Gilo[illegible] 1393. [illegible] reddidit innumerabiles. Vtique quod non capit Chri[illegible] & [illegible] barbarus. Sic enim nos Deus visitat sicut eum colimus. [illegible] autem maiestas diuina erga timentes se benefica est & misericors, ita [illegible] diuinam, Religionem, res sacras, personas Ecclesiasticas, templa

& id genus alia deuastant, diruunt, prophanant, grauissime animaduertunt. ... Wenceslaus prius anno 976. Dominum Deum & S. Wenceslaum in templo S. Viti ... uia, vt videntes Neochristiani in fide confirmarentur, & per visionem di... tem tamdiu futuram, donec Bohæmi ipsi ab excommunicatione, quam S. Adalbertum illis apud Pontificem Benedictum huius nominis ... ptimum, propter duritiam eorum procurauerat, absoluerentur, idemq; Episcopus ex vrbe reduceretur, quod vt factum est & Episcopus in montem viridem venit benedicens, ... larga & fecunda ... S. Adalbertus anno 978. a visitatione tumuli S. Wencesl... Neratowize portitoribus, non esset soluendo naulum & ... De prædicationem cum benedictione ... in terram, & ... Apud quos eiusdem imprecatio durat in diem hodiernum, vt ... nis sufficientem habeant, ideo frumentum in horreis mirabiliter attritur. ... Episcopus cum fratribus suis Roma rediens anno 981. in tractu Domasliceensi prope pagum Malawez in gramine somnum capiebat, quem pastor dormientem obseruans, cornu fortiter inflato ad aures vehementer exterruit. Obsurduit tum pastor ocyus imprecante S. Adalberto & multi alii postea maledictionis euentum non considerantes ... lege communi cautum fuit, ne quis pastorum cornu, sed lori agitatione ... S. Methudius, cum esset apud Swatibogium Suatoplucei regis Moraui... populum in lege Domini instruens anno 904. die S. Petri & Pauli requisitus, ne missam inciperet, priusquam ille a venatione reuerteretur, meridiem expectare Canonibus sacris prohibitus, regisque aduentu non audito, missam incipit, & iam circa ... nem versatur, cum rex furente equo, tubis clangentibus, latrantibus canibus ... irruit, & quasi se negligi arguens cum Episcopum non posset confodere gladio ... cis quippe impeditus, iussit vt Episcopus conspectum suum ... ret. Quare ... in Bohæmiam secedit, vbi fidem Christianam mirifice propagat & post ... poris spatium benedictionem ram Duci impertit, quam populo, ... Deum, vt regnum a Suatibogio in Ducatum Bohæmiæ transplantaret ... iam Romam iuit & omnes necessitates Pontifici aperuit. Pontifex Regem ... contumaciter non comparentem ferit anathemate, atque ne Ecclesiastici ... celebrent, interdicit. Hinc sacerdotes & studiosi in Bohæmiam se contulerunt. Morauia literis, politia, cultu diuino plane destituta. Exteræ nationes ... ditionem Domini a Rege alienam, manu armata depopulantur Morauiam. ... mum Rex indignationem diuinam sentiens consilique nescius, ad ... dinem suscepit, & non nisi ad mortem seipsum reuelauit. Ioannes Z... 1453. quia Ladislao regi ... ne ... in Bohæmiam rex ... haberet capita, condemnatus est capitis ... Podiebr... & Bohæmis ... putetur verior, quod alias vir bonus & sapiens ... infortunium ... phanorum & Archiepiscopi bonis post Archiepiscopum Conradum ... testatem suam redactis, conciliarit. Et Zdenko Kost ... iubens ... S. L... ne iam cudere Deo & ... sexto die moritur infaustissimus. Taboritis ... mire deridentibus, ventus inopinatus domos ... damnum ad triginta millia æstimatum. Ioannes rex ... regionibus finitimis exosus, cum non haberet vnde ... vectigalia mirabilia adinuenit, quæ cum non sufficerent ... Wenceslai & Adalberti & in sacristia Metropolitana ... candunt, Apostolosque duodecim argenteos statuæ ... Carolus ex eleemosynis & fundatione ... dorff, quia sacrilegum hoc consuluit, reprehensus ... tus. Rex vero ipso die excæcatus ad ... die S. Wenceslai anno 1338. alter ... Wencelai patroni nostri, ideo quiescemus a labore & in templo ... Dominum inuocabimus; alter vero dixit: Certe non noui ... nec quis fuerit, nec illum, nec festum illius colam. Qui statim ... capite sacro S. Wenceslai super caput suum sanari potuit. Vrbanus ... ad Carolum Cæsarem anno 1368. mitteret, vt hostes capitales ... extingueret, ad expeditionem Bohæmos suos assumpsit, quibus ... minum iniuriam inferrent. Petrus autem à Michalowiz, Ecclesiastic...

ni, v & quantum potuit, damnum intulit, quorum clamor cælos penetrauit. Vnde cum vxor sua ex arce Michalowiz, huius mali nondum conscia, Pragam ad tumbam S. Wenceslai pro mariti sui salute peregrinatum veniret, nullo modo potuit ferrea illa porta etiam vltimo in Capituli præsentia aperiri, ita vt confusa recederet, qua recedente statim more solito fuit reserata, & inuentum est, quod illo die maritus suus in Italia diem supremum obierit, & hæc facinora patrauerit. Veteris Pragæ senatores anno 1361. deuotum Presbyterum Martinum Pragensem Metropolitanum Ecclesię sacellanum, allegantes, quod eis eorumque iuribus derogasset (cū patrimonium suum exigeret) per carnificem de ponte fecerunt præcipitari: postea delicti magnitudinem & Cæsaris iustitiam considerantes, præoccupauerunt apud summum Pontificem qui Archiepiscopo facultatem dedit Ernesto absoluendi eos, præuia tamen pœna. Iussi igitur emerunt in Morauia septem millia strichonum siliginis, pauperibus distribuerunt, multosque inedia magna laborantes tum temporis subleuarunt. Sed Taboritæ postquam sea pupillis Ziskæ separassent in ciuitate sua Nimburgo anno 1425. Parrochum Georgium Rohowald, quia confessionē cōmunionē, & extremā vnctionē populo intrepide cōmendabat, vna cum Sacellano suo Clemente in vas pice oblitum coniectos, substrato stramine combusserunt: post quorū martyrium lux noctu lucens, angelorum cantus, infirmis reddita sanitas & alia multa ab incolis & Thaboritis obseruata fuerunt. Sicut autem S. Adalbertus populi huius fugit audaciam, malitiam & duritiam, ita Petrus Archiepiscopus Moguntinus tum temporis Vicerex intelligens se nec bonis nec durioribus verbis, posse proficere, per Legatos Iohanni regi officium renuncians ipse e Bohæmia secessit anno 1369. Cumque iam esset in finibus respexit Bohæmiam & dixit. Dominus Deus dignetur hanc fœcundam terrā, frumento, auro, argento, & metallis diuitem benedicere, populo autem malo indurato & irreparabili benedictionis loco maledictionem reddere. Non vanum itaque cur diaboli duo fuerint [illegible] anno 1176. & impune peccare licere & eos qui sicut Adam & Eua nudi [illegible] incedebant & libidinem exercebant, bene facere, quos tandem ex disputatione vir bonus Parrochus in Wesele cognouit diabolos esse & coniurauit ne amplius tentarent homines. Eo tempore & Pikardi & hæretici alii surrexerunt. Et diaboli vna nocte anno 1201. Zatecium ciuitatem regiam obsederunt. Ab anno vero 1275. quo Otacarus Rex Bohæmiæ noluit Rudolpho Cæsari præstare obedientiam, luporum multitudo homines deuorauit, multa terra amissa, Rex occisus, monachi macta[illegible], monasteria diruta, Ecclesiastica bona direpta, regnum deuastatum, tremor inuasit Bohæmos, Brandenburgensis elector hæredem Wenceslaum iuuenem non dimittit. Bohæmiæ thesauri insignes Ecclesiæ metropolitanæ & temporales ablati, angustiæ hominū [illegible], præ fame homo hominem deuorauit, latrocinia facta nefaria, pestis vehementer grassata, effrenis tumultus in populo, ferrea ætas ferreis hominibus, atque vsque ad annum 1224. calamitates multæ subortæ, donec hæres legitimus Wenceslaus [illegible]. Hic finis fuit miseriarum quod prænunciarunt primo Iris pulcherrima [illegible] dicque S. Stephani à minore in veterem & nouam ciuitatem protendens & [illegible] Aprilis stella lucidissima super vnum cornu lunæ promicans; hoc de Wenceslai re[illegible] illud de fine motuum & miseriarum sunt interpretati & quidem [illegible]. Nihil dico de [illegible] sequentibus, quibus & Religio & cultus diuinus defe[illegible] & [illegible] amissa studiosorum ex Carolina [illegible] vniuersitate quondam celeberrima cum magno ciuium & regni totius dispendio discedere commoti fuerint. Et [illegible] diem S. Catharinæ per Bohæmiam vniuersam anno 1412. in arcibus & oppidis [illegible] debacchati sunt, vt tecta deiicerent, ædificia destruerent, homines suffocarent, [illegible] eradicarent, plane venti malorum multorum prænuntii. Hic [illegible] cepit populum anno 1406. contra Wenceslaum regem concitare, vt & monasterium Carthusiense a Ioanne Cæco splendide erectum spoliarent & incenderent, vndecim viros religiosos probos & senes sertis coronarent spineis, illusos in ciuitatis antiquæ custodiam deducerent, saltante coram illis quodam laico Marsik nomine, [illegible] sacerdotali, calicem manu gerente, qui nocte plexus est capite, inuito licet magno sceleris huius authore Ioanne Barbato Pragæ veteris consule. Carthusianorum autem vnus post preces suas singulis noctibus (licet optime custoditi) euanuit, v[illegible] tantum reperirentur, qui postea agnito miraculo, saluo conductu in Morauiam missi. Sed statim vt Rex Wenceslaus apoplexia obiit, omnis populus templis omnibus vim intulit, omnia sustulit, destruxit, euertit & mala innumerabilia, Ta-

horitis accedentibus contra rem diuinam patrauit. Ziska vero [illegible]
Rabii, altero oculo etiam priuatus anno 1424. iam moriturus, iussit [illegible]
Ecclesiis aut monasteriis, e pelle sua tympanum facerent, futurum ter[illegible]
carnem deuorandam bestiis obiicerent, factoque hoc testamento se dig[illegible]
tis quasi pupillis suis relictis die mercurii ante S. Galli peste sublatus est. [illegible]
ta differentia inter Caroli sancti & Ziskæ tempora. Et quamuis S[igismund]us [illegible]
batur a Bohæmis in comitiis Ziaslaniensibus anno 142[illegible]. quod reliquias summo [illegible]
re & expensis Carolinis pro singulari Bohemiæ honore conquisitas, multa [illegible]
dia, quæ prędecessores sui ære multo comparassent & ad honorem Dei om[illegible]
tis & huius regni in Metropolitana Ecclesia in arce Ca[rlstein] ubi & [illegible]
riis loco thesauri conseruata fuissent, in magnum Regni detrimentum extra [illegible]
dimisisset, tamen idem Rex Sigismundus omnia piacula, literis suis in eosdem [illegible]
quet & Bohæmos nō fuisse in concilio damnatos. Reliquias sanctas custod[i]ta[s] in C[arl]
stein, ne diriperentur neue essent despectui, ipsosque primos fuisse, qui patriam pr[o]
priam igne & ferro depopulati & in Ecclesia S. Viti & Wenceslai in arce Pra[gensi] [illegible]
caput est, & in qua sancti patroni, Carolus Cæsar, reges & principes [illegible]
magines lapideas contriuerint, argenteas sustulerint, ligneas c[o]mbussi[ssent] [illegible]
Ecclesias præter Wissegradum deuastarint, adeoque ipsos esse, qui regn[illegible]
turpissimam inusserint. Nam & eo miseriæ & contemptu venerunt, vt [illegible]
dam Ioannes nomine e monasterio Mariæ eius sigillum illis eripuerit [illegible]
tati nouæ commixerit, atque pro libitu suo Senatum & Capitaneum [illegible]
quo Pikarditæ nimium creuerunt anno 1422. qui tandem cum suis dece[illegible]
bus propter audaciam suam temerariam decollatus est. Cumque anno [illegible]
tifex per Cardinalem Paulum cum Bohæmis ageret Pontificem eos vna [illegible]
cramentorum vsu iuxta compactata benigne recepturum, & pro honore regni [illegible]
rum omnia, Ioannes a Rokizan Archiepiscopatum ambiens, primo quidem d[illegible]
voluit, sed confessus a Legato tacere debuit, quod non esset nullus di[s]putand[illegible]
pulum conuertendi causa. Sed & Capistrano concionatori [illegible] ex Itali[illegible]
Rokizanus disputationem obtulit. qui respondit, non se missum ad disput[illegible]
vt doceret, & homines in fide confirmaret. Quia hominum insipientum & p[illegible]
rum essent, velle reformare aut reuocare in dubium fidem Catholicam, q[illegible]
sia confirmauit vniuersa. Qui Rokizanus nec voluit Ladislaum regem [illegible]
Archiepiscopus & Georgium regem ab obedientia sancta, quam Cal[i]x[illegible]
iurauit, tam à fidei Catholicæ propagatione abstraxit, quam ad [illegible]
1458. vsque ad annum 1470. induxit adeo vt ipse rex [illegible]
tum interim effusum sanguinis, caritatem annonæ creuisse, m[illegible]
cta ciuitates expilatas, minatusque sit mortem Rokizano, [illegible] ipse pr[illegible]
in penis conuicta sunt omnia, donec agnoscentes delicta sua [illegible]
gem, atque petentes, vt monachi reducerentur, promittentes pro se & [illegible]
suis amorem & reuerentiam erga eos tanquam [illegible]
erit. Sed posteriora fuere peiora prioribus. Certe Ze[illegible] &
Christianæ ignarus plane terram hanc summe commendau[it] ex m[illegible]
tur planitiem & fæcunditatem prospiciens. Et Comit[illegible] a
benedicta millies a diis nobis promissa, tempor[illegible]
nibus, iam nunc nobis es reddita: conse[rua] [illegible] incolu[m]e[m] & [illegible]
ratione in generationem in æternum. Fue[illegible]
suo deuoti, Eremitarum aut monachorum [illegible] & [illegible],
sine lite, sine indice, amica omnia, aperta omnia, [illegible]
futuris pietatis & charitatis, vestigia reliquerunt, ea
quæ merito c[onf]undat Chri-
stianos.

LIBER

LIBER II.

DE DVCIBVS ET REGIBVS BOHÆMIÆ.

VONIAM dicit Deus. Per me Reges regnant, videamus quam pios Duces & Reges constituerit: qui cum gentiles fuerint, tamen igniculum pietatis quendam ostenderunt in regimine suo, & ad fidem Catholicam desiderium. Qui vero in fide Catholica, quem Zelum in potentia & vi sceptorum suorum erga Deum, Religionem, templa & omnem pietatem commonstrarunt.

DE DVCIBVS REGIBVSQVE BOHÆMIÆ.

CZechius Croatinus, vt primum Bohęmiam terram incultam ingressus, cepit cum suis vitam quasi Eremiticam agere ac ex communi viuere, vt esset idem cor & animus, vt omnes in futurum starent pro vno eius imperio, sine controuersia fuit obtemperatum.

Crocus vir iustus & magnæ apud Bohæmos tunc temporis opinionis & authoritatis, princeps delectus est, & vti pater a suis cultus, qui etiam pro vtilitate & quiete regnauit, in domitumque populum magis beneuolentia quam imperio in officio suo cōtinuit: qui post se filias tres reliquit, Brelam, Kassam, & Libussam diuinarum humanarumque rerum cognitione admirabilem.

Libussa, vti in principio operis dictum est, Sybillis comparata, multa præclara & dixit & fecit, quæ applausu populi rexit annis plurimis, æquitatis limites nullo modo transiliens: quæ postea in importunorum maleque informatorum hominum, virum sibi in principem dari instanter petentium, vota condescendens, coram populi multitudine; iussit, vt albicantem equum sternant, in campos late patentes diductum, sine freno dimittant, eumque quocunque ierit, comitentur. Fore, vt equus aliquandiu currens, tandem ante virum subsistet, in mensa ferrea (vomere) comedentem, & erit maritus ille suus, Bohæmorum princeps. Quod ita factum & equus ad flumen Bieli, ante aratorem Primislaum nomine blandiens & adulans constitit: ex quo proceres popularesque salutarunt principem suum & vt bobus solutis, & equo conscenso vna cum illis proficisceretur, rogarunt. Primislaus, quamuis barbarus, nuncios benigne excepit & postulata facturum respondit; stimulum vna, quo boues regebantur terræ defixit, qui mox fronduit & tres Coryli ramos emisit: ex quibus duo statim exaruerunt, tertius in arborem eiusdem generis proceram exereuit. Interrogatus in via, quid stimulus frondens & rami duo aridi sibi velint, respondit. Multos ex prosapia sua regimen incepturos, vnum autem in dominio perduraturum. Quod si licuisset adhuc, reliquum quod est agri perarare, non impeditus illorum festinatione veniendo à Libussa, frumentum pro necessitate hominum nullo vnquam tempore defuturum: secus autem modo, quod fames sæpe sit incolas infestatura. In mensa ferrea cibum sumpsit, quod illos in virga ferrea rectura sit progenies sua, Vimineos calceos manu sua consutos secum ad aulam Libussæ anexit vt in tempota futura asseruarentur, spectaculoque essent, iis, qui nascerentur ex illo, quibus calceis fuisset vsus primus Dux Bohæmiæ, & ex quam humili in tam sublimen locum esset euectus. Ab his duobus iura Bohæmica primo sunt congesta, quorum pleraque adhuc retinentur & Praga capta erigi. Valescæ & Amazonū aliarum in viros armis & dolo acquisitum Imperium septennium sub eodem Primislao & Slarcæ insidias, quia ad rem nostram nihil faciant, libenter prætterimus: eorum tamen memoriam facimus vt Ducum fiat continuatio.

Nesamislaus vel Nesamislius Primislai & Libussæ filius, sub quo sal inuentum & ciuitas Slana fundata, terra syluis excisis dilatata, tabulæ Regni institutæ, Praga amplificata, thermæ Teplicenses inuentæ, diuitiæ auri & argenti & ferrum in copia.

Mnatha filius venationi deditus, breui vitam lue pestilenti finiuit.

Vogenus filiiq; sui Vneslaus & Wratislaus, vti gentiles, successores quidem in regimine. Sed ad hanc rem nostram nihil afferunt. vt & Creuomislius.

Neclam ex Vinslao nepote Primislai, sub quo ingressus S. Inan Bohæmiæ desera-ta. Cui vnum hoc datur pietati quod Duringum quendam, cui Wratislai deuicti principis patruelis filiolum educandum concrediderat & ille super Ægram præfracto gelu pisces quærentem decollarit, caputq; Neclam, quasi rem magnam præstitisset & propter hoc Neclam ab insidiatoribus tegiminis vindicasset, vni ex tribus suppliciis, quod eligeret, adiudicauit dicens. Vt aleres puerū, non vt occideres, credidi. Te neq; meum imperium, neq; amici memoria, neque innocentis pupilli miserario retraxit a scelere. At mihi quietem parare voluisti. Tui ergo meriti sumito præmia; Hinc, vt sibi placuit, in alno arbore se suspendit.

Hostiuitius Neclani maior natu filius à suo fratre Mistibogio bello impugnatus, qui Mistibogius a dæmone tandem suffocatus & Hostiuitius tam Suatopluco rege Morauiæ Christiano pacem & fidem seruauit incorruptam.

Boriuorius Hostouirio prognatus, aurora & lucifer Christianæ Religionis duxit vxorem Ludmillam filiam Slauibori Melnicensis. Hic idem Dux a Suatopluco Morauiæ rege cum aliis principibus solenniter inuitatus, aliis circa mensam honorifice accumbentibus, solus in terra cōuiuari iussus, eo quod paganus esset & pagani hunc morem haberent recumbendi. Quod si vellet cum illis ad candē mensam accumbere, necesse est eandē fidē Christianā amplecti. Cui Boriuorius. Quid boni ergo mihi afferret fides vestra, forsan nihil, forsan Deos meos grauiter offendere ē q; magis timeo. Rex illico misit pro Episcopo suo Methudio, vt illum Catechisaret Quod fecit, & illi quęrenti tandē, quē fructū habiturus esset exinde, si Christianus fieret, respondit: Hæc Deus rerū omnium author & cognitor tibi perenne significare iussit: Si ab eo nunc aueris idolis & diabolis illa inhabitantibus, eris dominus dominorū tuorū, oēs inimici tui te pertimescent. Progenies tua futuris temporibus amplificabitur sicut fluuius quē subintrant riui multi. Nam & regnū hoc olim in suam gentē & vrbem, quā inhabitas, transferatur. Itaq; credens in Deum Patrem & Filium & Spiritū sanctum, totamq; noctem cum familia sua precibus absoluens, Sequenti die quæ fuit vigilia S. Ioannis Baptistæ, existente Rege compatre à Methudio cum triginta famulis baptizatus est, deinde honorifice à Rege & principib. habitus & magis magisq; in Religione Christiana profecit. Dimistus ergo cū magno honore & benedictione adiunctus fuit Sacerdote quodam Caico nomine deuoto & in scriptura sacra bene defundato, & rege comite ad fines Bohęmię peruenit: vbi in Regiogradecio (sic vocato postea) primum templū in honorem Dei & S. Clementis erexit, & primo missam per dictū Sacerdotem fecit celebrari. Qui domū rediens & hęc quę gesta sunt, diligenter referens Ludmillæ coniugi suæ, eam valde anxiam & turbatam reddidit: multum enim indoluit, quod à tam bono Episcopo fidem illam (per quam posset viuere in perpetuum) sibi non licuerit addiscere. Plura in illius vita. Prophetiam autem Boriuorio factam effectus vere subsecutus est. Nam filius Suatopluci qui & ipse Suatoplucus vocabatur, ad Methudium miserat, ne sacra prius obiret, quam ille à venatu reuerteretur. Expectat præsul ipso die SS. Petri & Pauli plus satis temporis, deinde meridie iam instante, ac magna plebis multitudine propter morā recedente, neglecto regis imperio, sacra more solemni facere incipit. Ecce tibi rex, turba venatorū canumq; rege stipatus, subitus in templum insilit, cum ingenti strepitu & latratu ad altare aduolat ac ægre manus (prohibentibus qui aderant) a violando præsule abstinet. Cæterū omnia quæ in ara erant deposita, sacra & prophana tā distur bat quā deiicit. Methudius hæc Romæ denunciat; Sacerdotes omnes & literatos secum rapit in Bohæmiā, Cæsar Arnolphus per edictū, regnum illius publicat, dat q; diripiendu vicinis Vngaris, Polonis, Austriacis, multi se vltro citroq; Bohæmorum potestati se cōmittunt. Suatoplucus horū malorū author pœnitentia ductus ad montē Sembor sec[illegible]sit omnib. insciis, vbi cum trib. Eremitis vixit incognitus vsque ad mortē, qua imminente patefecit omnia & mortuus Nitriæ in Pannonia sepultus dicitur Boriuorius quamuis multa & tandē exilium à suis gentilibus propter fidē Christianam passus esset, reductus tandē cū gloria, per Methudium tā conciones & sacra frequentissima fieri [illegible]auit, vt multa millia cōuerterentur & baptizarentur. Ipse quoq; ad templū Pragæ ædifica[illegible]dū curam adiecit & fundamēta sub titulo diuæ virginis in loco maxime cōspicuo, qē curiā læuā vocabāt, pōere iussit. Extraxit in arce Wissegradens. sacellū Diuo Clementi, cui corpus Cyrill⁹ Antistes, ex Chersoneso Pontica in Morauiā attulit, ac deinceps Romā secū attulit clarū miraculis, ideoq; tēplo pprio à Boriuorio honoratū. Alterū mox sacellū Diuis Petro & Paulo in colle Zderazd exædificauit, vbiq; sacerdotes, p Methudiu cōsecratos

con-

constituit illisque stipendia de ærario suo dari iussit. Scholas præterea instituit, in quibus Scholastici latinis litteris discendis a Bohæmis, ignoratis hactenus, vacarent. Nascitur interim Boriuorio ex Ludmilla filiolus, nomine Boleslaus, Methudioq; præsuli tingendus & vngendus offertur. Ibi Bohæmi Methudium adoriuntur, ab ipso exigentes, ne sermone latino, quem non intelligerent, sed Bohæmo sacra & Sacramenta peragerets. Hanc rem ille ad Cyrillum Collegam Romam, atq; is ad Nicolaum Romanum Pontificem retulit. Dumque ambo riderentur à circumstantibus, de improuiso vox insonuit, Omnis Spiritus laudet Dominum & omnis lingua confiteatur eum, Qua voce perculsus Romanus Pontifex, secundum petitionem Bohæmorum respondendum Cyrillo duxit. Cæterum, nō intra multos annos, mos ille vernacula lingua inter sacra cantanda viguit, abolente illam rursus Romano Pontifice, cum daret Bohæmis Antistitem. Boriuorius, vt vno verbo concludam, cultui diuino, templis erigendis, sacerdotum conuersationi & honori, piisque operibus iugiter indulgebat vsq; ad mortem, prout & in S Iuani vita dicetur. Idem Archangelo Michaeli, & Ludmillæ diuæ Catharinæ templum in arce Tetin ædificauit.

Spitigneus, patre abdicante & se cū vxore & sacerdote Paulo in arcem Tetin pietatis & Religionis ergo conferente, ordinesq; prius de filio in principem suscipiendo, monente, principatum ingressus, permodeste se & ciuiliter erga omnes gessit, & ab omnibus laudem ex eo & charitatem consecutus est. Templum diuo Petro & Paulo in oppido Budeco non longe à Praga dissito, condidit, iuxtaque ludum literarium aperuit, celebritate studiosorum omnibus tunc antecellentem. Sed corruptus postea, religioni & parentibus contrarius, breui tempore post morbo extinctus est: moriens sine filiis, fratri principatum reliquit.

Wratislaus. Commendatione parentis duntaxat, licet oneri ferendo propter ætatem adhuc teneriorem impar esse videbatur aliis, successit, quem ipse suis præceptis [illegible]tisque formandum recepit. Atq; vt præterea in absentia patris haberet, quorum authoritate in Religionis officio contineretur egit cum præsule Methudio, vt quoties [illegible] negotiis vacare liceret, iuuenis modestiam, religionem & fidem corroboraret. Qui in Christianos adiuuandos & defendendos, cultumque diuinum semper & vbique propagandum fuit Heros strenuus, licet vxor sua Drahomira Lucensis mentita prius zelum Religionis tandem immanior quam Iezabel facta, multa impedierit. Enixa [illegible] filium Wenceslaum, qui postea inter Diuos miraculis suis nouis & inauditis annumeratus est, & Boleslaum. Quia vero Ludmilla pietate & sanguinis coniunctione mota, consensu parentum, cum optio penes illam esset, in Wenceslao meliorem indo[illegible] & spem agnoscebat, illum educandum sibi adoptauit, aluitque deinceps pro suo, [illegible] adiungens ei Paulum presbyterum suum, virum opinione sanctitatis celebrem. Hic [illegible] aliquem puerum docuit, post author fuit, vt Budecum, ad Nyce[illegible] presbyterum ludi illic Magistrum mitteretur, inquiens, maiores cum ibi in literis & di[illegible] plinis Christianis profectus facturum, inter multos condiscipulos Christia[illegible] hæc præcipue cura erat auiæ, vt nepos Christi[illegible] religionem ante omnia & [illegible]. Audi[illegible] Methudi[illegible] & C[illegible] magnos patriæ quoad R[illegible] promouendam benefactores in Domino obdormi[illegible], templum Bole[illegible] [illegible] breui [illegible] ad Dominum, corpora in Diui Georgii templo a se ex[illegible] morie[illegible]. Drahomira post mortem Wra[illegible] S. We[illegible] in S[illegible]dotes & Ch[illegible]nos [illegible] quam [illegible] Præ[illegible] plagam curulis [illegible] in P[illegible] nunc [illegible]tur) & au[illegible] buli [illegible] Sacerdotem ele[illegible]iam, vidensque aurigam ex equo des[illegible] & in pedes ad vestibulum templi, pr[illegible] Sacramenti prouentem, tantas diras, blasphæmias, & [illegible], vt i[illegible] cum equis & curru m[illegible] terræ hiatu absorbe[illegible], & f[illegible] d[illegible] & locus transeuntibus huc vsque est execrabilis: [illegible]enter Boh[illegible] piam & commendat & c[illegible]rmat, dum illa in D[illegible] & Chr[illegible]s & Sacerdotes in templa tam impia, tam [illegible]pendo punitur supp[illegible]o.

[illegible] potu que parcissimus, corporis maiestate decorus, ad vltimum v[illegible] pe[illegible] [illegible]na in templis officia tam diurna, quam nocturna nunquam [illegible] & hostias præparauit & vinum ex vuis expressit & Sacerdotibus ad [illegible] missam sanctissimam ministrauit. Et noctis quidem tempore nudis pe-

dibus super glaciem atq; niuem iter agēs, vim frigoris minime sensit, Pod[illegible] mes eius indiuiduus, cum caligatus obr[illegible] gu[illegible]et, iussus vestigia Wenceslai [illegible] mere, concaluit. Postera die cruenta san[illegible] vestigia inuenta. Media noct[illegible] in sylua ligna manu sua cecidit & pauperib. ante domos humeris suis por[illegible]ta depo[illegible] Iniuit inuitus populo perurgente, adhuc matre viuente sed insidiante, principatu[illegible] Curimensi Radislao, nulla iniuria lacessito cum exercitu in principatum suu in[illegible] & agros vastare conanti, armatus cum copiis occurrit, vocatoq; in colloqui[illegible] certamen obtulit, ne sanguis innocens effunderetur. Accepta ab aduersario c[illegible], vbi manus conseri debuit, angelis visis, qui Wenceslaum in cruce protegentes arma ministrarent & dicerent. Ne feri. Territus e[illegible] nouitate Curimensis ex equo prol[illegible]us [illegible]niam petiit, quam & a Duce æquissimo consecutus est, monitione præuia, ne dein[illegible] aliena peteret. Similem angelorū comitatū vidit Imperator Ottho in Comitiis W[illegible] maciæ, cū Wenceslaus illuc vocatus postridie, dum solemne sacrificium Sacerdo[illegible] ceret tardius, ipse quoq; tardius curiā introiuit: Quam mo[illegible] am principe tanqua[illegible] bitionis notam ęgre ferentes, conspirarunt, ne quis ipsorum venienti [illegible] supra se locum considendi dare vellent. Persuasus fuit & ipse Cęsar vt sine v[illegible] Bohæmum velut arrogantē transmitteret. At Cæsar ex conspectu duorum angeloru[illegible] qui tunc illum medium in Curiam deducebant, obstupefactus, throno exiit, obu[illegible] procedit, ipsumq; Wenceslaum non tantum adorat, sed & mox manu sua [illegible] perductum, assidere sibi proximum iubet. Cæteris vehementer factum admira[illegible] Cæsar facti causam aperit, & vicissim miratus, quod nemo præter se quiquam angelos tam clarum manifestumque sui spectaculum exhibentes, oculis suis [illegible]spex[illegible] Hinc Cæsar ei tam liberalem habuit honorem, vt potestatem ei concederet pete[illegible] quicquid petendū sibi putaret a Cæsare. At is brachium S. Viti ex Gallia sub Lud[illegible] Pio Corbeiam in Saxoniā translati magnaq; religione in Bohæmia culti, re[illegible]q[illegible] dari postulauit: quas & impetrauit. Sed & Cæsar adiecit. Accipe regiu[illegible] in prin[illegible]d[illegible] quo te ex dignitate merito decoramus, deinde tributo absoluimus, quod Ca[illegible] dam Cæsaribus soluendum instituerat. Iussit & postremo, insignia sua We[illegible]ce[illegible] re, fuscā aquilam in clypeo candido, Reliqua, excepto diademate licet a Cęsare & p[illegible] cipibus Rex salutaretur, amplexatus est. Propter reliquias autem S. Viti tem[illegible]lu[illegible] norem S. Viti in arce Pragensi, erexit & consecrari petiit a S. Wolfgan[illegible] R[illegible] si præsule; nihilominus tamen cogitauit de inducendo Pragā præsule, [illegible] piissima piis conatibus suis semper obstitit. Simul c[illegible]m cogitauit de [illegible]uia sua L[illegible], à qua tam multa bona acceperat, quāq; iam t[illegible] in iudicabat in te[illegible] orgii adeoq; in sepulchrum suū quod multo ante [illegible] fuit tran[illegible] namq; duo sicarii a Drahomira conducti, peplo proprio noctu stran[illegible] illorum, adhuc qui ex eo restant ge[illegible] real[illegible] ruth generantur, ali p[illegible] illi fuerunt. Et siquidem iam in pu[illegible]e per integrum triennium [illegible] vel [illegible] puluisculum ad se perferri cupi[illegible], ideoq; Paulum Sacerd[illegible]m cu[illegible] Tetin misit, huius rei per[illegible]endæ causa. Qui vt pri[illegible] in locu[illegible] a[illegible]ces[illegible] odor omnium suauissimu[illegible] & adhuc arcula [illegible]lusa [illegible] in qua corpus ta[illegible] corruptum integrumque iacebat, nisi quod parum qu[illegible] d[illegible] m e[illegible] de na[illegible] arculæ tabella tum co[illegible] fracta, igitur læ[illegible]re p[illegible] Sacerdotes, fere[illegible], corpu[illegible]q; m[illegible]aculis c[illegible], quo iube[illegible] Dux pius Zelum suum e[illegible] a Deum R[illegible] & Ch[illegible] eo magis crudelitatem & m[illegible]tiam [illegible] ex hac vita tolleretur & Boleslaus alter fi[illegible] ternis moribus plan[illegible] tur. Inuitatur ergo a fratre [illegible] tis & diuini[illegible]us & [illegible] relau[illegible] ne p[illegible], co[illegible] ur & [illegible] pent Boleslau[illegible]m. C[illegible] ob [illegible] v[illegible]rbis [illegible] introd[illegible] Conuiuio ta[illegible]em pera[illegible] SS. Cosmæ & Damiani secedit or[illegible] Boleslaus in eū stricto ense ictū diri[illegible] n[illegible] vi[illegible]ct fr[illegible] guis vsq; huc indelebilis muros co[illegible]p[illegible], & [illegible] postea fuit infans nomine Stratiquas v[illegible] rac[illegible]iq[illegible]as, [illegible] bulo, q; ipse parricidio effecerat terribile. Lōgo post temp[illegible] trē post mortē clarere miraculis, confusus propter fratricid[illegible] ria; corpus vna nocte, sub periculo capitis, quib. iniunctum erat [illegible]

auchi, quod quidem non sine miraculis factum est, vti quando de SS. patronis agemus, paucis commemorabimus. Rex quoq; Daciæ in visione habuit iturus ad bellum, contra inimicos suos, si S. Wenceslao martyri nouo sacellum ædificauerit, certum fore se victoriam habiturum. Quod & factum vtrinque, & non in Bohæmia tantum sed & in Dania nomen eius gloriosum. Hoc colophonis loco de eo dixero, quod, qui cum Boleslao D. Wenceslaum iugularunt, pars eorum mente alienata & in rabiem versa, præcipitem se dedit pars in eos gladios, quos nudauerat, incubuit & de ea familia singulis quinquaginta annis vindicta sumitur.

Boleslaus fratricida, communiter sæuus aut crudelis nominatus, primis annis valde persecutus est Religionem Catholicam, tandem prodigiis multis territus paululum à tyrannide sua remisit: Abundauit auro ex montibus & arenis, monetam nouam cudi fecit, arcem & Ecclesiam Wissegradensem erexit, sub quo & argenteus equus supra omne ingenium humanum elaboratus, è terræ visceribus fuit erutus. Qui quidem de conserrando templo cum S. Emmerano, cui filium suum Straticqualem imbuendum bonis artibus & religiosis disciplinis, commiserat, itemq; de Episcopo bonisq; Ecclesiasticis instituendis, cum Cæsare Otthone recōciliato cepit agere. Sed negotio infecto & impœnitens, licet ab omni Clero ad pœnitentiam propter fratricidium constanter moueretur anno principatus sui 37. miserrime obiit. Cuius mētionem fecimus, vt ordo seruaretur, & quia pium fratrem & filium pium habuit, quantumuis ille esset vt Cain impiissimus.

Boleslaus Pius primus fidei Christianæ propagator & defensor strenuus, pater pupillorum, tutor viduarum, consolator afflictorum, peregrinantiū ad tumbam S. Wenceslai amator, Ecclesiarum viginti præcipue cum necessariis suis fundator. Cuius soror Mlada nomine in literis sacris & latinis valde erudita, Romæ a Ioanne Pont. in Abbat[...] S. Georgii ordinis S. Benedicti consecrata fuit, mutato nomine in Mariā addito baculo Abbatiali: quæ & fratri consensum Pontificis de eligendo Episcopo, secum attulit. Vide inter Episcopos reliqua. Iā liberū erat sacerdotib. diu noctuq; in tēplis cantare, cultū diuinum exercere & priuilegiis Ecclesiasticis gaudere: tunc Dithmarus Saxo Canonicus Magdeburgēsis qui deuotionis causa ad tumbā S. Wenceslai venerat, factus est Episcopus primus. Quo post annū mortuo, Voitchius filius Slauonici Libicensis Comitis in eodē cænobio Magdeburgi, in quo defunctus edoctus erāt, & ab Alberto Magdeburgensi Archiepiscopo in confirmatione Albertus vocatus, à Boleslao magno Collegii sacerdotū assensu declaratus, & ab Otthone Cæsare Regalia Veronæ petere iussus est. Præter cætera, nō minor in sermone ipsius, quā in vita inerat grauitas, ac cēloria prorsus obiurgatio, cū maiore libertate coniuncta, quā vt illam delicatiores aures ferre p[...]t Hinc odia in illū cōflata persecutiones, iniuriæ & multa alia, adeo quod Straticquati Præp[...] morte aduenienti, Cathedram Pontificiā obtulerit, propter fratrē principē. Quæ cum [...]le detrectasset, ingemiscens diuinansq; Adalbertus, Magno inquit cum dolore [...] fr[...]ico frater. Honorē hunc vltro a me delatum, quē [...]ūc valde respuis, post hac non sine maximo tuo malo requires. Nam exulante Adalberto cum id[...] peteret & iā co[...]ecrandus inter duos Episcopos Moguntiæ iaceret, misere à dæmone [...] est. Adalbertus autē propter persecutiones [...]uit Romā & excōmu[...]icationem super inobedien[...]es Bohæmos obtinuit, qua iniq; f[...]rentes occider[...]t quinq; fratres suos. Reliqua in vita eius inter Episcopos. Diē Dominicum cura[...]it sanctifi[...]i, & [...]monia pręsente sacerdote cōtrahi, aliaq; multa bona instituit, ob quæ populu[...] E[...] contra illum multa vi insurrexit. Tandē sedato populo de hac vita migrauit ad Dominum, magno sui desiderio apud omnes o[...]ines relicto, q[...]oni[...] sicut dicebatur, ita vere pius fuerit. Qui cum quadā vice m[...]um angeretur propter patris su[...] scelus atrocissimum, ideoq; ve[...]at[...] in Slarkam cō[...]ationis causa egrederetur, dimissisq; aulicis suis in sy[...]e in co[...] subsisteret, apparuit illi vrsus mire magnitudinis, c[...]mq; trepidaret ille nec valens [...]ere nec re[...]iste[...]e, apparuit i[...]i & S. Matthias Apostolus baculo diabo[...] in spec[...]e vr[...]s, red[...]do, quod in illo loco venefici essent sepulti, super quos diabo[...]s pot[...]sta[...] singul[...] anni[...] vi[...]are solet, [...]orē postea ædifican[...]plum Boleslaus vt inter sanctos patronos de S. M[...] fusius.

[...]laus Cæcus, eo fere tempore, quo in Germania Comitia Cæsari creando, ex [...]n Pon[...]ficis sanctione i[...]dicta fuerunt. Nam cū antea imperiū velut here[...] Cæsares sibi vendicabant, intra domū quisq; suā, hærede summæ potestatis sibi [...] co[...] est visum Reip. vt imperaturus omnibus, ex principib. omnibus

vnus ad imperandum maxime idoneus deligeretur. Itaque Pontifex Gregorius quintus & Otho tertius Cæsar, ambo Germani, & vbique cognatione inuicem connexi ac pariter in hoc proni vt honor summæ dignitatis in Germania perpetuo resideret, concluserunt, vt electores numero sex, omnes Germaniæ Principes nominarentur. Additus tamen sex illis principibus posthac Rex Bohæmus fuit, elector septimus ad tollendam discordiam, quæ inter pares numero, pari suffragio concurrente, nonnunquam intercedebat: Hic Dux lacessitus prælio a Polono & postea simulata pace & promissione de saluo cōductu & indutiis a Polono inuitatur Cracouiam, vnde admota oculis lamina ignita, exoculatum abire permisit, consiliarios suos bonos iugulatos muris præcipitari fecit, sperans per tale facinus, quemadmodum illum Wersouicenses insflabant, principatu Bohæmiæ se potiturum.

Iaromirus natu maior filius, à patre Boleslao Cæco, insidias suorum & principatus ruinam iam sentiente in solio paterno, ordinibus cunctis approbantibus collocatus est sed & insidiis maximis obnoxius. Cochanus enim quidam insidiator principum vt Wersouicenses semper fuerunt, adolescentem sub specie venationis in syluam deduxit cum suis sceleratis complicibus, ... loris quæ secum gestabant confestim expeditis, principem ex equo in terram deturbatum, reuinciunt, ad quercum feminudum alligant, Cochanus primus in illum torquet iaculum post illum alii Wersouicenses. Ecce ex improuiso veniens Houora fidelis seruus & intimus, vidensq; repente ad venatores magna cum voce reuolat, clamans principem per insidias interceptum & interfectum. Quod & coniunx domi in somnis vidit & propterea vt serui sui homines ad auxilium ferendum properarent, diligenter monuit. Concurritur vndiq; ad eripiendum principem ad cōprehendendos insidiatores, & vix Houora iā ex arbore, laqueo circa quā posito detrudendus liberatur, sed Cochanus fuga dilapsus, alii Wersouinenses gladii supplicio affecti. Memoria tamen dignum perpetua quod accidit, Iaromirus qui multis telis confixus, ac pro mortuo a tortoribus relictus erat, sospes inuentus est D. Iohanni Baptistæ salutem acceptam referens qui ab ipso inuocatus adfuit, hirsutoque suo pallio tela omnia excepit, Idemq; Idem Dux eodem loci aream pro templo sub titulo D. Ioannis ędificando designari fecit, & aram poni vbi arbor steterit, & nunc monasterium est ordinis S. Benedicti. Habuit & Houora fideli seruo suo hunc honorem, vt eum præfectura venatoria, eiusq; posteros & insuper agris & pagis honoraret, primumq; inter Bohæmos authoritate Cæsaris Henrici ad eum procerum gradum proueheret, qui nunc Barones à Quercu in Bohæmia appellantur. Ad exturbendum cum è principatu multa tentauit Boleslaus Polonus, cui & in auxilium venit Germanus frater Iaromiri sed tumultu tandem superato dum de principatu frater vterque disceptaret, Vdalricus malo Cochani Consilio eruit fratri vtrumque oculum & sic eum pariter excludit a regimine.

Vdalricus dubius ex qua natione vxorem sibi deligeret, dum ex venatione reuerteretur, incidit in puellam rustici cuiusdam hominis filiam, linteolorum tunc sordes eluentem ad riuum, cuius specie illectus, eam in vxorem duxit, & quæ antea Borzena postea Beatrix nominata: & quam matronæ nostræ nobilissimæ prius detestatæ tanquam indignam principe, illas postea Beatrix morum suorum elegantia & modestia, tum verborum comitate & ciuilitate, tum denique vita casta & pudica, in magnam sui admirationem rapuit. Ea primo statim matrimonii anno filiolum peperit, quem Helicardus Pragensis Præsul Bretislaum baptizauit & hic primus Marchio Morauiæ factus est. Idem Episcopus Vdalricum pænitentem [illegible] Iaromirio reconciliauit, vt vterq; regeret. Ipsius exequiis duntaxat cum prius non potera[illegible] Iaromirus & Bretislaus vbi Iaromirus inquit. Non tibi, mi frater, [illegible] orbus luminibus vitam infelicem viuo, quin potius, vt in [illegible] de precor. Nec enim ad te hoc tam atrox facinus sed ad execrandos Wersouicenses pertinet, qui cum me interficere non possent, quod morti pro[illegible], adempta luce dulcissima, perpetuas mi[illegible] execrabili persuasione o[illegible]nt.

Bretisl[illegible], quem Iaro[illegible] eodem sermone, manu app[illegible] locutus est, inquiens, fili quem ego nunc omnibus coram in locum [illegible] de omni principatus administratione vltro tibi concedēs, fac vt [illegible] meā patrui tui vicem doleas, digna a proditoribus exacta pœna. Quod [illegible] Iaromirū turpi morte interfecit, minas adiiciēs etiā de morte Bret[illegible], quū [illegible] cap[illegible],

&

& multis pœnis affici tandem decollari. Sub hoc fuit quies populo, diuitiæ, & abundantia auri argenti, frumenti, rerumque omnium, benedictio Domini & summa fœlicitas & maxime Religio & templa viguerunt. Hic ab angelo in somnis intellexit voluntatem & iussionem diuinam esse, vt statim in honorem beatissimæ Mariæ virginis & S. Ioannis Baptistæ expensis suis templum curaret ædificari. Quod ille consulto etiam Episcopo seueto perfecit & tradidit Fratri Procopio Cotannskeho Abbati & fratribus ordinis S. Benedicti cum ista comminatione, vt quicumque fundationem suam violauerit aut bona Ecclesiastica, vltra quam fundata sunt, vsurparit, cæcitate & paupertate & infirmitate puniatur à Deo, donec in integrum restituat. Prætcrea vt vlcisceretur patris & fratris iniurias à Polone illatas cum magno exercitu in Poloniam proficiscitur, Cracouiam depopulatur prædamque in gentem accipit, inde Gnesnam ad transferendum corpora Sanctorum Adalberti & aliorumomnibus Bohæmis vna voce id expostulantibus. Seuerus redarguit illos temeritatis & commonet quod præuia confessione & communione tam sacrum corpus esset eleuandum: Dumque illi contra monitionem in corpus eruendum irruerent, diuinitus sunt puniti, & quasi in ipso opere omnes exantlati. Itaque pænitentiam egerunt, & per triduum ieiunarunt, precesque cum lachrymis effuderunt. Tertia nocte S Adalbertus apparuit Episcopo dicens. Indica principi & populo suo, Deum postulata factorum, si quæ in Baptismo promiserunt, exequantur. Retulit hæc Episcopus principi suisque Consiliariis, & euestigiò omnes coram altari beatissimæ Virginis in templo coramque tumba S. Patroni flexerunt genua in longum tempus orationem protrahentes. Tunc surrexit princeps & allocutus est omnem populum, si velint trangressiones suas mutare in melius & abstinere à prauis operibus. Et illi iurarunt pro se & posteris suis, se idipsum facturos. His præmissis Dux manum suam posuit supra tumbam dicens. Quisque vestrum dextram suam ad Deum eleuet, duosque digitos exerat, & attendat verba quæ loquar vobis, quibus volo fidem vestram confirmetis. Hoc est primum mandatum meum iuxta Dei voluntatem, vt vxores vestras quas nunc habetis, nulla de causa aut vt faciunt bestiæ dimittatis, sed mortem vsque seruetis, prout SS. Ecclesia Catholica instituit. Vt vnusquisq; maritus habeat vnam coniugem, & coniux vna vnum maritum, & non cum aliis sese commisceant. Contra facientes iuxta prouinciæ statuta & iura Ecclesiastica, virgis puniantur, & pro seruis in Vngariam vendantur. ne possint redimi neque in Bohæmiam reuerti, in terrorem aliorum; Et Episcopus adiecit etiam excommunicationem. Iterum Dux. Hanc eandem pœnam subeant virgines & viduæ, Status sui dignitatem violantes, quæ cum possint inire matrimonia, malint peccare per libidinem & infantes suffocare, aliaque mala multa facere. Item pœnæ huic obnoxii sint maritus vel vxor, contra quos probabitur, quod maritaliter non tractent se se, sed malitiose & impie. Rursus Dux. Qui percusserit patrem suum naturalem aut spiritualem, item & matrem & denunciabitur principi, constringatur compedibus & extra prouinciam ad perpetuas operas publicas vendatur. Prætcrea. Tabernas, cum sint colluuies rerum omnium malarum & seminarium furum homicidarum & flagitiosorum hominum, quicumque ædificauerit, in eas aliquid impenderit, in iis poculenta vendiderit, ille detonsus ad columnam publicam alligetur, à lictoribus ad nauseam vsque fustigetur, bona ipsius confiscentur, & quod propinauit, in terram effundatur. Potatores ibi comprehensi, carceri mancipentur, nec dimittantur, nisi certam pecuniæ summam principi numerent. Insuper. Prohibentur nundinæ & mercaturæ diebus Dominicis & festiuis in patria receptis: si secus factum fuerit, omnia quæ venalia qualiacumque in potestatem Episcopi redigantur, & certa summa pecuniæ Duci exoluatur. Quicumque mortuos suos sepeliuerit in agro vel in sylua. Archipresbytero teneatur bouem dare, & certam pecuniam principi. In Cæmiterio autem & loco sacro, prout instituit S. Adalbertus corpora defunctorum recondantur. Hæc etenim sunt quæ Deum sæpe grauiter offenderunt & S. Patronum nostrum, vt oues suas pastor deseruerit, & ad alias se conuerterit: Ne autem i[illegible]a repetamus, iuremus omnes & singuli pro nobis & omni posteritate nostra. Ex tunc benedictione præuia psalmosque pænitentiales recitante: Clero Princeps accepto malleo laborauit, vsq; tumulum aperiret, quo aperto odor fragrantissimu[illegible] repleuit omnes, quotquot adfuerunt, vt refectionis corporalis obliuiscerentur, & [illegible] q[illegible]que sanarentur, vultus S. Adalberti ita illæsus & formosus fuit, ac si illo die m[illegible]m [illegible]cram celebrasset, corpus autem ex toto incorruptum. Proinde Episcopus

incepit Te Deum laudamus prosequente Clero, & cum Duce corpus sacrum super altare posuerunt, vbi & Dux patronum pro intercessione apud Deum implorauit. Hinc per Prælatos & Abbates diuisa officia vt alii gestassent S. Gaudentii, Episcopi quondam Gnesnensis, corpus, alii quinque fratrum & cum solemnitate reuersi sunt ad agros Pragenses die ante vigiliam S. Bartholomæi. Sequente die Episcopus cum principe & aliis portârant S. Adalberti corpus, reliqua Prælati & Abbates, multitudo comitantium cantârunt laudes Deo & ingens numerus sequutus est captiuorum. Hic Dies vere & celeberrimus & memoria æterna dignus. Accusatus tandem Dux & Episcopus à Polonis, quod violenter è terra sua hæc abstulerint, & sine scitu & consensu Pontificis hæc attentauerint, à Benedicto nono pronunciatum fuit, quia ignoranter & pro amore erga suum Episcopum hoc fecerunt, obligati fuerunt, vt Ecclesiam cum Præposito, Decano, Canonicis & Cantoribus aliisq; necessariis in perpetuum duraturis fundarent. hinc templum veteris Boleslauiæ S. martyri Wenceslao extructum est, a Seuero præcibus Ducis anno 1, 46. die 20. Maii consecratum, quod in hodiernum diem celebre est. Idem princeps erexit monasterium Pinoniense, quod consecrauit idem Episcopus & introducti fuerunt fratres Eremitæ orationis S. Augustini item Ecclesiam S. Mauritii in Wissehrad adiuncto hospitali. Mortuum tandem planxerunt omnes, quod fuerit erga subditos benignus, erga inimicos strenuus debellator, in iudicio iustus, in Eleemosynis distribuendis misericors, amator Christianorum & Religionis Christianæ, templorum author & propagator, viduarum & pupillorum tutor paratissimus, quodque ipsius merita laudesque nemo satis possit enumerare. Nullus in rebus bellicis ex Bohæmiæ hactenus principibus, Bretislao par fuit. Nullus tam fœliciter aduersus Cæsarem & Germanos rem suam gessit. Nullus tam late Vngariam ad vsque arcem & oppidum Strigonium vastauit, tamque crebris & variis prælus ipsos Hungaros afflixit, nullus Poloniam, ita vt ipse debellauit & ad tributum Bohæmis pendendum redegit. Domi item in administranda Rep. habitus clarissimus.

Spitigneus iuxta patris vltimam voluntatem totum principatum consecutus, diuisis inter fratres reliquis in Morauia dominiis, qui viuo patre & iubente adfuit, cum muro cingendam Bretislaus conduxerat, metiriq; iusserat. Metienti clybanus proxime cœnobium obuiam fuit, qui cursum funiculi à via detorquebat, quoniam parens furno parci iniunxerat. Quo paulum progresso Spitigneus subsistens, clybanum inuadit, illumq; vi sua demolitur ridentibus omnibus videntibus clybanum integrum e summo montis præcipitari, his prætcrea verbis insultans. Non amplius Germana hæc sanctimonialis tollas ex hoc clybano edet placentas. Ad quæ illa commota. Videte, inquit, robustum Bohæmum, quam strenuum facinus designarit, fictilem vnus fornaculam diruit, quam vix tres validissimi iuuenes Germani proturbassent dign[illegible] scilicet ob hanc victoriam corona triumphali. Arriserat dicenti Iudith mater, quę tum præsens fuit, & perinde atq; illa sanctimonialis filium offenderat, tanquam parum Bohæmis propitia. Hinc adepto principatu & nocendi potestate, indignatio contra Germanos exarsit implacabilis, vt contra sententiam virorum primorum exemplum insolens detestantium edictum proponeret, quo intra triduum Germani omnes e Bohæmia pellebatur. Ac ne respicere personas; matremq; suam ab aliis secernere videretur, illam quoque in Germaniam saluis rebus suis reuerti iubet. Abbatissam quoque post edictum abire nolentem, curriculo leui mandauit in viam Bauaricam abduci & dimitti. Fratri quoq; Wratislao, vt fugeret ad regẽ Vngariæ & Morauis treccentis fuit molestus, quos incarcerare iussit & bona confiscare præcepit, quos tandem etiam integre libertati pristinæ restituit, & reconciliatur fratri Wratislaus. In hoc cogitationis diuersæ contra fratres & Morauos æstu fluctuanti, vt ipsemet retulit, per quietis speciem D. Vitus se [illegible] tulit videndum, grauiq; ac Seuero sermone illum corripuit quod odium implacabile aduersus necessitudines foueret. Nihilo leuior in subditos, quos sæuè & atrociter [illegible]ret, in foribus esse pænam, quam nisi resipuerit, Dominus illi retribueret, seq; fore actorem. Contristatus hoc tam tristis somnii aspectu, Seuerum Pontificem accersiri iubet, metumq; nocturnum & curam præsentem suam coram eo explicat. [illegible]c cælitus demissum numen affuisse interpretatur, neue socetur, Nec enim ad bonam frugem, n[illegible] bonũ quoq; Angelum conuertere homines solere, idcirco Deo gratias agendas pronunciat e hoc gratuitæ misericordiæ suæ, parendumq; esse monitis diuinis, quorum contemptus nunquam sine certa pæna transmittitur. Mirabilis facta est subito in Spitigneo metamorphosis. Vocatis enim cõtinuo fratribus suis Conrado atq; Otthone, [illegible] is

atq;

atq; aperte peccatum suum indicat, inquiens, se cupiditate plura habendi, & ambitione latius dominandi bonis illis à patre assignatis nuper interuertisse: nunc pœnitentia gestorum immutatum, vtriq; quod suum est, fraterne reddere, fraternaq; deinceps omnes fratres suos beneuolentia velle prosequi. Æque benigno mox animo scripsit ad municipia, vt custodiis laxatis, Morauos, qui nuper captiui erant liberos in Morauiam redire sineret. At Wratislaum Olomutii in domicilio suo inuisere dignatus est ipso natali die, quem filiolo ex Adelhaide filia Andreæ Regis Vngariæ nato, ritu Christiano per Baptismum celebrabat. Filium a fonte Seuerus Pontifex suscepit, nominauitq; cum auito nomine Bretislaum. Equitanti Pragam versus principi occurrit vidua quædam, vociferans rogásq; iustitiam sibi contra aduersarium, multo se potentiorē administrari. Expectare illam princeps, dum reuerteretur monet. Contra illa, morem hanc sibi periculosam allegat, quoniam vadimonium in proximam horam promissum sit, quod deseri sine iactura causæ suę nequeat, profectionem autem absq; quouis detrimento posse differri. Ablegat illam princeps ad alios iudices ordinarios. At illa exclamat. Male rē suam procuraturam, si alii illam, quam suo iudici, sibi à Deo constituto commendauerit. Victus hac voce, equo descendit, cognitioniq; amplius duas horas vacat, ac demum post sententiam latam interruptum iter Boleslauiam continuat. Et Pragam rediens omnes iudices ad minimum conuocat, exhortans illos vt omnibus iudicium & iustitiam faciant, ne Dominus Deus superiores per hoc puniat. Appetente mox festo die translationis S. Wenceslai, Pragæ videns ad sepulchrum tantam domesticorū, aduenarūq; frequentiam confluxisse, quantum locus ille propter sui augustiam capere nō poterat, religione tactus, quod laxiora ipse palatia quam Diui templa haberent, nouo operi excitando curam intendit, dirutoq; sacello vtroq;, quorum alterum D. Vito, alterum D. Adalberto consecratum fuerat, aream longe ampliorem mensus, omnibus tribus in illa vnum satis magnificum superstruxit templum. Cui, quo minus fastigiū, tectumue imponeret, mors intercessit. Hanc pulchram sibi memoriam apud superstites relinquens, quod male probatos ab initio mores bene verterit, cum plerumq; alii principes in deterius mutent, vel bene ceptum vitæ institutum. Factus enim ex indignabundo pacifisus ex immisericordi misericors, vt omnes in stuporē conuerteret. Domino Deo mane se cōmendauit, veniam pro peccatis preteritis precatus, & gratiam ne alia perpetraret, res Ecclesiasticas & templorum priusquam pranderet tractauit, inter prandendum de scriptura sacra collocutus, post cibum res temporales iudicauit, vespere curauit sibi Chronicam legi, vt intelligeret quid prædecessoribus suis contigerit & quomodo ille suos possit regere. Post cœnam secessit in conclaue suum, completorium recitans, silentium seruans & Deo se cōmendans. In Quadragesima ad matutinas surrexit & expansis manibus iacuit aliquando vsq; ad finem. Ad primam accessit & cum Prælatis cantauit, eleemosynas large distribuit & multa bona fecit.

Wratislaus Pragam à funere Spitignei Wratislao Conrado, Otthone conuenientibus, in eo conuentu ab omnibus ordinibus, tanquam natu maximus, Bohæmiæ princeps declaratus, & ab eodem Morauia inter duos iuniores fratres diuiditur. Cæterum Henricus post obitū patris sui, celebrē principum conuentum Moguntiæ celebrās, secumq; reputans, qua potentia, quos populos, quas regiones Wratislao regeret, S. Boiemos, Morauos, Sletitas, Lusacios, à quib. maius periculū, quā ab aliis nationibus esset pertimescendū: quoniā Germanis permixti, ipsam Germaniā inhabitarent: ideoq; paci & concordiæ subditorum consulens securius ac firmius vinculū ad illū conseruandum ducens, si beneficio potius quā imperio sibi Bohæmiæ principes obligaret, accitum in mediū principū, sua voce Bohæmiæ Regē Wratislaū declarat, mandatq; Gilberto Treuirorū Præsuli, vt eundē morē aliorū Regum solemni vna cum vxore Pragę inungat & coronet. Ibidem in Gerardum quoq; fratrem Wratislai beneficiū egit, Pontificatum Olomucensis, Ioanne tunc mortuo, cum Pragensi denuo coniungens, illumq; Gerardo conferens, eadē licentia, quam paulo ante in patre detestatus & bello persecutus est, q; Romano Pontifice spreto, præsules pro sua libidine instituerit. Gerardus autem tam latā ditionē assecutus, nequaquā vlterius se intra officii debiti regiones cōtinuit, aduersus Regē adeo insolens, vt ne rogatus quidē in curiā ad consultandū, aut in templū ad rem diuinam peragendam, si Rex ibi foret, venire voluerit. non quod vlla noua iniuria ab illo fuerit lacessitus, sed tantum vetus valuit simultas memoriaq; fauoris, quem Rex Ioanni Olomucensi Præsuli, quoad vixerat, perpetuū exhibuit, vt se Gerardus quoq; pertinacem fratri exhiberet inimicum. Sed quæ Wratislao animi magnitudo erat, risu

magis quam ſtomacho eiuſmodi fratris inſolentiam tranſmittebat, rationem tamen in- terim dignitatis ſuæ habens. Nam in altera vrbis arce, quam Wiſſegradenſem vocant, templum omnibus ſacerdotalibus officiis, dignitatibus æque ac priuilegiis inſigne inſtituit, atque erat alterum illud in arce ſancti Viti ſolo Pontifice excepto, in cu- ius locum, authoritate Pontificis Romani, præpoſitum ſubſtituit, qui dum ſacra facerent, non ipſe tantum ſed etiam ipſius adminiſtri, Pontificalibus infulis ornati incederent. Additus præpoſito Magiſtratus, vt Archigrammateum Regni, (nunc appellant Cancellarium) ageret, & cum illo honor principis, ne in hac quoque parte multum inferior eſſet Pontifice. Quotieſcumque igitur ſolennis feriarum dies oc- curreret, non ad Epiſcopum, ſed ad præpoſitum ſacra peragentem Rex diuertebat, hocque modo artem fratris, arrogantiamque arte ſua eludebat. Hic Iudæos Chriſtia- norum aduerſarios & occiſores Praga eiecit. Item poſt ſeuerum Epiſcopum ſacella- num quendam fidelem ſuum, vt Saxonem virum vndecumque doctiſſimum, genere etiam nobiliſſimum, præpoſitum item Litonericenſem nomine Laneſum aut (vt vo- cabant illum Bohæmi) Luzka, in præſentia fratrum ſuorum principum, procerum, i- tem totiusque Cleri prope Glacium, per annulum baculumque paſtoralem in Epiſco- pum & paſtorem Bohæmorum inſtituit, ſed contradicentibus omnibus, qui aderant, quod ille ſit extraneus, & Princeps plures habeat è ſuis ad Epiſcopatum qualificatos, quam Epiſcopatus habeat, & ſimul extrema ininantibus. Cum primum Pragæ conue- niſſent, fratrem ſuum Iaromirum (alias Gebhardum) in verum Epiſcopum declarauit fol.199. & cum viris præclaris ad Cæſarem pro conſenſu obtinendo ablegauit. Epiſcopus iam Moguntiæ conſecratus, conſtituit Sacellanum ſuum Marcum nomine Præpoſitum Pragenſē qui Canonicos, vti Laicos in habitu, vita, regula & ſtatutis nouis reformauit, viginti quattuor Canonicos inſtituit, quos honorifice quoad victum promouit, aliaque multa præclara operatus eſt.

Iaromirus vel Gebhardus ſpiritu ſuperbiæ inflatus, Morauiam non minus ſibi, quam anteceſſori ſuo debitam dicit, illum exterum, ſe ciuem, illum infimo loco na- tum, ſe ſtirpe regia. Ingreſſus Morauiam, Ioannem Epiſcopum nolentem cedere, dolo circumuenit tandem contumeliis & verberibus affecit. Wratislaus, qui Ioannem a- mabat, ea re commotus, Romanum Pontificem ſcriptis rogat, vt contumacia Geb- hardi corripiatur. Miſſus eſt in Bohæmiam Rodolphus Cardinalis, qui cauſa cognita delictum puniat. Is vocatum Gebhardum, cum minime pareret, Sacerdotio abdica- uit, ſimpliter & Clero prohibuit, vt omnino à ſacris abſtineret. Illi Clerus & populus cepit tumultuari, & Clerus quidem audacter dixit Legato, ſi à propoſito & mandato ſuo non receſſerit, quod craſtina die velint omnes fieri & manere Laici, quodque in mandatis hoc non haberet, ſed vt concordaret vtrumque Epiſcopum, populus alia cōminatus eſt, Videns in peius verti omnia Rudolphus & Iaromirum & Clerum pri- næ libertati reſtituit, iubens vt vterq; Epiſcopus intra annum coram ſummo Sacerdo- te ſe exhiberet. Paruerunt ambo, Sacerdos maximus auditis ambobus, Gebhardum a- mouere Sacerdotio ſtatuit feciſſetque, niſi preces Mathildis virginis, filiæ Bonifacii Ducis Lucani, quæ tum opportune Romæ fuit, ex Bohæmorum ſanguine nata, & ita illi ratione matris coniuncta, interueniſſent. Hæc eſt illa Mathildis, fama inclyta & apud hiſtoricos late memorabilis, quæ a Radicofano Senenſis agri oppido, Cepetanū, interiacentem terram donauit Eccleſiæ: poſtea patrimonium S. Petri appellarant. Hu- ius ergo interuentu Romanus Pontifex, vtrumque Sacerdotem ſua Diœceſi contentum eſſe, ac remiſſis iniuriis in patriam reuerti iuſſit. Iſte Dux conſilio ſuorum, vt memo- riam ſibi faceret ſempiternam fecit amplificari Pragam, quo ad domos, curiam exal- tauit, poſito fundamento ex lapidibus magnis. Contra hunc principem nec Poloniæ princeps Boleslaus exercitum mouere voluit, ſciens illum virum eſſe timentem Deum, nec ſe habere cauſam iuſtam, nec anteceſſores potuiſſe ſuperare Bohæmos. Tunc tem- poris Iudæos fecit numerari propter rerum inopiam quorum erant quinq; millia, du- centi, quinquaginta, & mille reſeruans, reliquas omnes excedere Praga iuſſit. Iudæ- os præterea, qui nocte Clenodia è templis, Viti furtim aſportarunt & Sacerdotes in via occiderunt, magnis ſuppliciis affecit. Mandauit quoque ſyluas excindere, a- gros multiplicare & colere, qui vero neſcirent nec vellent, vt eruendo argento au- roque eſſent dediti, nec illi contra hoſtem vnquam mitterentur, ſed ex fodinarum lucro alii conducerentur. Scripſit Gregorio Pontifici ſeptimo, liceret Sclauoni- ca lingua miſſam celebrare, ſed nihil obtinuit. Magos & ſortilegos hiſque ſi- miles

miles carcere & suppliciis euertit. Erga Iaromiro fratri suo Episcopo non numquam fuit iniurius & obedire noluit, post mortem monasterium Oppatowice fundauit.

Wladislaus iure optimo regni hæres & Dominus factus, nepotem sui nominis, cum trecentis galeatis equitibus auxilio Henrici sexti Romanorum Imperatoris Romam misit, qui plurimas inde sanctorum Reliquias asportauit. Hic à Friderico primo sibi & posteris Regiam dignitatem etiã cum priuilegio obtinuit. Et cum in expugnatione Mediolanensi egregiam operam nauasset, Imperatori mirifice gratus, leonem rubeum bifurcatæ caudæ in Clypeo albi coloris insigne Regium accepit, Candelabrũ quoque Salomonis ex Mediolano asportatum in Ecclesia S. Viti Pragæ recondidit. Ab exteris principib. in magno honore habitus. Sanxit præterea cõmuni Ecclesiasticorum & procerum consensu, ne quis extraneus dignitatem aut præbendam in Bohæmia consequatur. Quod si quam habet, eiiciatur. Hic monasterium Sionis & Litomislii Olіueti ædificauit. Vxor aũt Gerdruta Doxanẽsis & Cõplicensis. Et altera Gitka, pontẽ super Multauiam, quo vetus Praga minori coniungeretur. vt placaret Bohæmos. Quia inter Sobieslaum Fridericum qui flagellatus fuit noctu à S. Petro, quod Pagum Ecclesiæ Wissegradensis cuidam nobili oppignorauit, (de quo in 1. lib.) Contadum item Bretislaum & Wenceslaum Duces duntaxat dissensio perpetua, ideo hos sciens prætereo.

Premislaus ad euertendos hostes ab agris propriis, cum essent destituti principe substituitur, primo quidem interrex, postea Rex III. factus Bohemię. Illo tamen & Wẽceslao de principatu disceptante Henricus Episcopus habuit interregnum, cui primũ studium fuit, vt Latrocinia quæ erant frequentissima coerceret & Sacerdotes in ordinem redigeret. Is idem Primislaus ab Henrico Cęsare multa passus, vt tandẽ Ratisbonę ob quęrendum victum quotidianum vbi templum ędificabatur, seruili habitu operam suam Architecto locare, totumq; diem rotam versatilem in subducendis in altum lapidibus per integros decem dies versare coactus fuerit, vno tãtum ex suis clientulo fideli, laboris sudorisq; socio. Audita morte Cæsaris festinauit in Bohæmiam & cum fratre Wladislao ita fraterne conuentũ fuit, vt Primislaus Bohæmis, alter Morauis imperitaret. Et quia Philippo Sueuiæ Principi, non autem Otthoni Saxoni, quorum vterq; Cæsar electus erat, fauebat, in conuentu Moguntiæ, de omnium qui adfuerunt sententia Rex Bohęmiæ creatus est, manu Cæsaris corona imposita. Exin tandem interregnum in Bohæmia finitum: Regibus deinceps serie continua sibi succedentibus. Qui etiam Wenceslaum filium suum etiam tum puerum Regem coronauit. A Friderico Cæsare, cui familiaris assiduo adhærebat, obtinuit, vt finibus Regni sui in Germaniam promotis, liceat sibi posterisque suis pacate perfrui. Item liceat libere in toto Regno, sine vlla tributi exactione regnare. Et tandem Conciliis principum a Cæsare ind[illegible]non adesse; nisi indicta fuerint aut Norimbergæ aut Bambergæ aut Ratisbonæ vr[illegible]us Bohæmiæ vicinis. Inter alia opera præclara, duo Pragæ Cænobia erexit, alterum Diui Clementis, alterum Diui Francisci titulo, atq; in vtrumq; sodales introduxit. Factum est autem quod idem Rex frigere cepit ratione Religionis & cultum diuinum nunc intermisit, nunc fastidiuit, nunc plane omisit, Sacerdotes autem coegit propter coronam etiam capitis censum inauditum soluere, tandem mon[illegible]is bonis resipuit & edictum capitale de eum lædendi sacris monitis euulgauit, Episcopum Andream Roma reuocauit, per quem, quæ in Bohæmia absurda irrepserant, sublata fuerunt.

Wenceslaus, qui & ipse Otthogarus (hoc est Ott[illegible]chgar) cognominatus, regni gubernacula excepit, cum à pueris statim Rex declaratus & coronatus fuerit, sed vis tamen regiminis penes patrem durauit, ac post obitum tandem ad filium iure pleno translata est, Premislao filio Marchione Morauiæ designato. Hic inter venandum parum cautus, in ramum impingit obuium, alterumque amittit oculum, vnde Monoculus pro Ottogaro cognominatus est, formidabilis alias & Cæsari & hostibus ex alia parte liberalis qu[illegible]d ipsius ostend[illegible]r Prouerbium Liberalibus omnia liberaliter affluere. Sub ipso Franciscani in Bohæmiam venerunt, Religio Catholicè succreuit, iidem Franciscani monasterium Sancti Iacobi veteris Pragæ & socii ordinis Litomericii etiam Sancti Iacobi possederunt. Wladislaus filius superbire cepit, & contra Deum, Religionem homines moresque bonos impie loqui nec monita voluit attendere, dum itaque mensæ cum suis decum-

bit & loqui properat, osque aperit, ecce musca in os inuolat, omnia vi... & breui tempore per posteriora egreditur & fluxus sanguinis sequitur, qui nullo me... sisti potuit, donec decimo die etiam animam exhalaret. Alter autem filius Prem... suasu malignorum rebellis factus & punitus tandem à patre, gratiam ... lachrymis consecutus est soror autem Agnes, Abbatissa monasterii S. Fr... sanctitatis & miraculorum plurimorum, cui Innocentius Pontifex varias ... ctorum ex vrbe transmisit, quæ & cum fratre hospitale prope pontem pro Re... dinis Crucigerorum cum rubea stella, in honorem S. Spiritus ædificauit. Hunc ... plurimi ex ditioribus ingressi sunt, bona omnia in vsum ordinis conuertentes, ... ut & templum S. Petri Apostoli in Poryc ab illis fundatum est.

Premislaus filius Wenceslai, qui Ottogarorum nomen sibi quasi prop... dicauit, diligens fuit in primis in magistratibus surrogandis, qui vel negotia ... ratent, vel iura ordinibus dicerent, pauperes cum diuitibus pari iure c... deserta interim equestris disciplinæ meditatione, quã in hoc insti... equitum copi...m, nam pedite abundabat. Hic Prutenos Christianæ fide hostes ... Episcopo Olomucense. Bramone debellauit, & volentes eam amplecti, ... rans vt baptizarentur, vrbem in littore maris præclaram condidit, quam ex ... Regali, montem Regalem appellauit, vt tanto Prutenos in officio retineret ... Cæterum Prussia subacta, gloriari palam solebat, se terminos Regn. Bohæmiæ a m... Adriatico, vsque ad mare Germanicum promouisse, quod aliis ante se Regibus, ne ... somnium quidem contigerit. Deinde Belam Hungariæ Re...n ob violatio... fœderis & irruptionem expugnat, vbi sedecim millia hostium interfecta ... tur, paulo videlicet minor numerus, quam vniuersus fuit Ottogari exerc...us ... insperatæ & insigni Victoriæ pro argumento miraculum adiicitur, tunc cum acer... præliaretur, visam Aquilam niue candidiorem, quæ supra vexillũ Diuo Wences... consecratum, in cuius nomine lætũ Pæana Bohæmi cecinerunt (quale ad...oc te... ante pugnam canere assolent) placide volitabat sensimq; per incr... menta alas ext... bat, donec totum Bohæmorum exercitum amplecteretur, quasi illum prote...ens, n... ab hostibus male Christianis noceri posset. Ipse tamen Rex sine vlla ostentatio... memoratione in Epistola, quam ad Vrbanum Romanum Pontificem de hac v... ria dedit, simplicitas, vereque Deo optimo maximo acceptam illam retulit, ...uam ... gloriam & potentiam ita dilatauit, vt ex Italia Veronenses, Feltrenses, Taru... tum pene forum Iulium vltro ad Ottogarum Oratores miserint, oratum vt ab e... Clientelam reciperentur. Nam Cæsar legitimus adhuc nullus in Germani... fuerat, nec alius in illa Ottogaro potentia, opibuspue ac ... ueniebatur, maxime post triumphum de Bela obtentum, postque ca... in quibus tantum auri ex præda nactus est, vt aureum deinceps pro... sibi ad mensam instruxerit, aureosque Calices ad aras, & aurea thuribula ... rauerit? tantum prætere a manubiarum, vt præter donatiu... largitum, tam large adhuc ex illis superesset pec...ia, vt ... cœnobium cõderet. Inter spolia hostium solum d... S. ... uauit, quem postea Officensi monasterio ... terrori fuit hostibus, adeo vt ex solo aspectu te... solenniter & hospites suos honorifice tractau... & fecit ip... per eundem Archiepiscopum Moguntinum Wernerum mona... ris Pragæ. Tandem cum Bela supranomi...ato ac...eptis ma...nis m... dus pacis. Quodam die festiuo S. Wences... ...dens in tem...lo ... peregr...rum deuotorum commen... æquales & men...ram la... & quæ ad ... ptione & vend...one fr... & ... repudiauit Romanum Imper... quod per vigi... cum suffectus est suus Marescal...us Rud...phus Habe... to tempore sub Ott... tanquam m... Duce mer... dinibus regen... Rege tẽpositus fuer... appr... Rud... multas pro... neias Re... am detraxit & in die S. Ruffi in prælio per suos bellatores v... raq; multa damna acceperunt.

Wenceslaus ab Ottone Marchione Brandeburgensi fraud... & ...

[illegible]tus, qui & Regni & Ecclesiæ Metropolitanæ fuit prædator (sub cuius tutela fuit fames, vt homo hominem deuoraret, pestis item subitanea bellum & angustiæ vndique) conditione quantumuis difficili ab eodem quintum decimum agens annum post multas calamitates quas subire coactus fuit, Bohæmis est redditus. Pragam subeunti tantis ex omnibus vicis & plateis ab vniuerso populo tam Ecclesiastico quam alio cum [illegible] [illegible] & canticis excitatus est applausus, vt numquã maior, fe[illegible] [illegible]; omnibus & acclamationibus plausibilior excitari potuerit. Inter cætera ab omnibus acclamatum est. Adueni [illegible] desiderabilis, quem tamdiu expectabamus, Otthogari o inclyta proles. Cælu etiã signa dedit in Luna & aere lætissima, nihil videlicet tunc nomine Otthogari [illegible] clarius, nihil ad conciliandum omnium ordinum fauorem efficacius, quam [illegible] mox [illegible] per se, indole & virtute sua fauorabilis euasit, primamq; laudem [illegible] pietate retulit, quam matri ad primum eius conspectum exhibuit, [illegible] delicti sc. adulterium faciendo, & vt maritum reciperat Zaecisium Rosensem indulgendo. His Iudutham [illegible] [illegible] Rudolphi Cæsaris in vxorem accepit, vbi tanta prælatum, principum, nobilitatisq; tum frequentia, vt castris vel domibus quibusdam in campo aperto pro[illegible] [illegible] constitutis, fatis constet, Wenceslaum quotidiano epulo, non minus centum [illegible] hominum excepisse, fueruntque non modo beatæ verum etiam fæcundæ nuptiæ, vt ex quarum prouentu, intra annum primum natus est parentibus Wenceslaus [illegible] solus. Quæ quidem res ea Cæsarem affecit lætitia, vt propius accederet Bohæmiam & cum filiam, quam generum ad se in ciuitatem Egram reuocaret, vt cum illis festa S. [illegible], ca[illegible] veteribus dicta per munera & cõuiuia familiariter agitaret. Data in [illegible] illa ipsa Egra Wenceslao & insuper arces complures in Misnia & Lusatia quarum Cæsar per mortem principis Misniæ liberis orbi, dominus factus erat. Hic postremo honor eidem habitus, vt ibidem Regalia certis in locis a Cæsaribus in Reges Bohæmiæ [illegible] proficiscentia, Cæsar solemniter in Wenceslaum transferret & iuberet in acta pu[illegible] referri, quod Rex Bohæmiæ Electoribus Imperii, sine vlla ambiguitate perpetuo adnumerari debeat, pocillatoris nomine quod quidem ius in hunc diem Reges [illegible] incolume obtinent, Huic Zaccisius supranominatus vsque ad mortem cum suis complicibus struxit insidias, sed ille non ignorans, quod qui se committit adiutorio altissimi illius tutelam suscipit Deus, ne incidat in laqueum venantium. Ta[illegible] [illegible] sedulitate, quotidie Rex protectioni Dei se commendauit, vt nullum p[illegible] diem transire passus fuerit, quo nõ diuina sacrificia cum Dei sacerdote celebraret [illegible] animi intentione, vt nullus interpellatione preces suas interrumperit ac tanta in[illegible] [illegible] vt sæpius cum orationis domum primus ingressus esset, vltimus post sacra [illegible] peracta egrederetur. Duos vero ante matrimonium continuos annos cilicium, [illegible] corporis gratia induerat, non exuit. At ieiunium, qua cepit absti[illegible] [illegible] maritus perpetuo seruauit. Tandem laqueus conspirantium contritus [illegible] & Rex liberatus, coniecto in carcerem Rausio, qui postquam dotales Reginæ [illegible] inuitus restituisset, vna cum Czencone affine suo capite mulctatus est. Pau[illegible] [illegible] laus Vngarorum Rex conscius [illegible] [illegible]rationis, a Cumanis gente sua misse[illegible] [illegible] est. Henricus autem V[illegible]tislauiensis princeps & ipse insidiarum [illegible] [illegible] principatus, per transactione[illegible] ab Ottogaro factam [illegible] prior dec[illegible] fine laboris, ad Wenceslaum deuolutus est. [illegible] etiam Oppoliensis Dux se ditionem ꝓ omnem suam cum populo subiecit. [illegible] tandem Rex Poloniæ, cuius vices T[illegible]bias Episcopus ibidẽ [illegible], ac Gnesnæ a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Groslos Bohæmicos [illegible] [illegible] [illegible] probat [illegible] a Premisl[illegible] & Li[illegible] [illegible] autem possent supplere in [illegible]. [illegible]nde Vniuersitatis præ[illegible] [illegible] venirent, occuparent terram & [illegible] eliminari Mo[illegible] [illegible] regiæ magnis [illegible]bus erexit, q[illegible] [illegible] [illegible] lapidem cum [illegible] Moguntino [illegible] Conrado Abbate [illegible] loci [illegible] & muneribus [illegible] locupletauit. [illegible] Regnum Vngariæ Wenceslaum, quem Vngari Ladislaum vocatunt, [illegible], quem tan[illegible] [illegible] quod nomen Regis inane haberet, illi autem dominarentur. [illegible] [illegible] hæ coniugis suæ, quæ facta est in Ecclesia S. Viti die San[illegible] [illegible], [illegible]mum instruxit conuiuium, è quo vnum sibi reseruauit

poculum ex quo ipse & Regina solum biberant, reliqua omnia [illegible] Vi[illegible] uit. Tandem ex tussi & pituita, quæ molesta accesserat, cuius causa & [illegible] tare cepit, Pragam reuertens, finemque vitæ appropinquare præsentiens, ad deliberandum se de Regno Dei quod intra nos est, dum adhuc viuimus, dedit. Accersitis igitur presbyteris maxime vero Conrado Abbate prænominato, confessario suo, vt ea quæ morienti facienda incumbant, a[illegible]plerentur, petiit vt post mortem corpus suum veste c[illegible]uersi fratris induat, ritu Cisterciensi, & in loco sepulturæ eorum, vel v[illegible]ori, [illegible] e agnosc[illegible] [illegible] cum aliis bonis Christianis propter peccata sua conquiescere, tantum sepeliatur intra septa monasterii. Item vt ut ipse cum fratribus suis [illegible] apud Deum post mortem impetrent, sequenti die vocatis proceribus filio d[illegible] T[illegible] commendo fili mi regnum meum, cum sis filius meus naturalis, tu sedebis in [illegible] & regnabis. Time Deum, & ipsius mandata diligenter serua, comme[illegible] con[illegible]mman[illegible] monasterii aulæ regiæ in honorem Natiuitatis beatissimæ v[illegible] Mariæ cond[illegible], vt eum Deus conseruet ab omni malo sicut & ipse con[illegible] qu[illegible] sub iurame[illegible]o debuit promittere, prout & proceres Regni quod [illegible] v[illegible] tanquam Regem fidelitate amore & honore prosequi. Postremo ordinauit vt [illegible] c[illegible] asticis pro sepultura honorifice solueretur. Valeque filio dicto & omnibus cir[illegible] stantibus, rursus ad deprecandum Deum cum presbyteris se conuertit, orans [illegible] ad e[illegible]m vitæ horam.

Wenceslao Wenceslaus filius successit, egregius facie & consti[illegible] disertus præter [illegible] linguarum peritus, erga homines om[illegible] men Ecclesiasticos a[illegible]s, cultui diuino deditus, intentus precibus e[illegible] cerdotes obligati sunt, misericors item, gratiam tamen apud suos nu[illegible]m ha[illegible] dum Olomu[illegible] n domo Decani Cathedralis (vbi hospitium habu[illegible] & [illegible] integre [illegible]tus perambulat, tribus vulneribus confossus, duode[illegible] a[illegible] interiit. Ignoratus est neci author, quamuis Conr[illegible] entum g[illegible]stans gladium, exire regiam visus fuerit. Con[illegible] po[illegible] & [illegible] loniæ rex, contra quem iam tum exercitum instruxerat. Sepultus est i[illegible] lx regiæ, vbi pater est reconditus.

Venerat forte eo tempore Pragam Dux Carinthiæ Henricus, [illegible] altera ex [illegible] tibus Regis, nomine Anna, natu maior, iam pridem nupserat. Hunc Bohæm[illegible] gem deligunt. Sed q[illegible] male administrauit Regnu[illegible] Bohæmi mise[illegible]nt ad C[illegible] ricum sextum Legatos suos, vt hunc am[illegible] & [illegible] suu sub[illegible], Co[illegible] Cæsar[illegible] Primislai primi cesse[illegible] ge[illegible]s, ad [illegible] de [illegible] R[illegible] ea consen[illegible] vt fi[illegible]s fu[illegible] Ioannes [illegible] Ebl[illegible] nda [illegible] Re[illegible] trimonium c[illegible] r[illegible]eret & re[illegible]eret & [illegible] Henric[illegible] re & r[illegible] tempore [illegible] Rex itaque do[illegible] exp[illegible] duxit, fo[illegible] & [illegible] ptal[illegible] vt & oc[illegible] atc[illegible] p[illegible]a [illegible], m[illegible]as [illegible] [illegible] p[illegible] C[illegible] [illegible] p[illegible] ro [illegible] N[illegible] [illegible] ere [illegible] man[illegible], cum B[illegible]m n[illegible] nia mar[illegible]um. Sed [illegible] factum [illegible] T[illegible] Reg[illegible], in q[illegible] & l[illegible] q[illegible] cul[illegible] & po[illegible] adhibe[illegible]. Tactus [illegible] C[illegible] corpora c[illegible]arent [illegible] in Bohæ[illegible], Pra[illegible] Philippo [illegible] R[illegible] ra A[illegible] & pe[illegible] B[illegible] q[illegible] Re[illegible] s[illegible] [illegible], qui [illegible] cu[illegible] asse[illegible] uer[illegible] ita per mortem quoque illos similem coniun[illegible] ex bellica virtute erat appetens, parique audacia in peric[illegible] mortem pro gloria contemnens nec nisi in vltimo bellorum a[illegible] destitutus.

Car-

Carolus prius Imperator quam Rex declaratus. Conuenerant enim Francofordiam Electores, excepto Marchione Brandenburgo vti Cæsaris filio & Antistite Moguntino Henrico a Wirnberge, quem Romanus Pontifex, quia eidem Cæsari adhærebat, exauguraüit, cæteri omnes vna cum Rege Bohæmiæ Ioanne atque ii vna voce Carolum diu renitentem, Regem Romanorum consalutarunt; Et quando non satis tuto adiri locus posset, quem Aquisgranum vocant, Bonnam Coloniæ Aprippinæ vicinam Electores deflexerunt, ibique Carolum solemni more coronarunt. Is cum patre in Bohæmiam reuersus, non aliter illi, quam priuatus olim officia omnia exhibuit & ad nutum illi semper præsto fuit. Nomen huic Carolo in Baptismo Wenceslaus fuit, quod in confirmatione à Carolo Francorū Rege, mutatum est, apud quem pueritiæ rudimenta peregit. Pietatis suæ multa monumenta reliquit. Nam Romę egit cum Pontifice, vt Episcopus Ernestus in Archiepiscopum, exautorato vt diximus, Moguntino crearetur & sic Episcopatus in Archiepiscopatum exaltaretur. Subiecto suffraganeo Blomucensi & Litomislensi, vtque Prælati Ecclesiæ Metrapolitanæ sub infulis ministrarent Archiepiscopo sacra facienti: quo mortuo aut absente etiam Nuncio Apostolico Episcopo scilicet, ipsi sub infulis possint sacra facere, & qui ministrarent; Vsus autem infularum Prælatis esset proprius. Veteri Pragensis templa, cui & decor & amplitudo deesse videbatur, noua fundamenta circumposuit, decimamque argenti partem ex montibus Cuthnensibus prouenientem pro ædificio futuro assignauit. Interea & viginti quatuor ministros templo assiduos, quos ideo Mansionarios vocabat, instituit, illisque largos sumptus destinauit, vt per vices diu noctuq; Deo hymnos laudesque decantarent cum paulo ante opibus adhuc priuatis, sacellum elegantissimum in eadem arce Pragensi permissū patris in sacello omnium sanctorum ædificauerit, lecto in id descriptoque cætu Sacerdotum honestissimo. Præterea scholas publicas instar Parisiensium erigi curauit, illarumque Cancellarium Archiepiscopum instituit. Deinde ab Archiepiscopo suo vna cum vxore sua Blanca coronari; corona quam ex auro & vnionibus fieri iussit prætiosissimam, (lapides prætiosi erant centum & duodecim) in maxima hospitum clarissimorum celebritate voluit, atque omnes hospites magnifico epularum apparatu, & insigniores præterea muneribus prosecutus est. Coronam tandem Prælatis Ecclesiæ asseruandam concredidit: hinc sacellum S. Wenceslai fortissime muniuit ex omni parte. Sic enim ad liberalitatem propensus erat, vt sæpius etiam vltro ad accipiendum prouocaret eos, quos munificentia sua dignos putauit, cum interim subditos nullo tributo, nisi iure sibi debito oneraret, illudque receptum non in sumptus superuacaneos & inutiles, sed ad redimendas arces à patre proceribus obligatas conuerteret, vt tum fecit, cum aurum coronarium in ipsa coronatione accepit, totum id ad creditores, qui arces possidebant, transferens, vt ex suis potius, quam ex alienis fructibus & censibus viueret. Hinc in re familiari constituenda valde prouidus, ne quem in arcibus, vectigalibus, aurariis, argentariisque, agris insuper suis procurandis præficeret, nisi eum, qui diligenter, perspecte vtiliterque fungi sciret officio suo, ne quid per vllam socordiam aut imprudentiam eorum omitteret, quæ ad tuendam rem familiarem eandemque amplificandam deseruirent. Ob id Theodorici Cistertiensis Monachi opera, cuius in administrāda re familiari mira erat industria, libenter vsus est, quem postea fecit Magdeburgensē Pontificem. Primus Cæsarum nonnulla Euangelia etiā scripto interpretratus est. Sacelli S. Wēceslai muros è solidis Lapidib. fieri fecit, Priuilegia insignia Regno, patriæ & Ecclesiæ Metrapolitanæ concessit. Nouam Pragam condidit & Carmelitis monasterium, arcem Carlsteinensem ex suo nomine Carlhouiense pariter & Tachouiense monasteriū Slauorum in honorem S. Ieronimi. Reliquias insignes & raras Pragam attulit, quarum causa festum institutum feria sexta, post Octauam Resurrectionis Dominicæ, simul & mappam Christi in Cæna vltima vsurpatam, quam à Ludouico Rege Vngariç reconciliationis & pacis fœderis initi ergo accepit dono: alias reliquias ex Gallia & Germania collegit, vbicumq; potuit, Mediolani coronā accepit ferream. Vrbem Carolo ingredienti populus Romanus vniuersus lætissimus, occurrit, eo obsequio, quod præstari non nisi legitimis dominis solet. Ibi à duobus Cardinalibus Romam a Pontifice ad coronandum missis, vna cū vxore Anna coronatus & Augustus appellatus est. Instant Romani. vt Augustus vrbē augustam, tanquā hæreditatem suam iure in [illegible] Romanos in antiquū statū restituat. Deliberaturum se ille responder. Vrbeq; per venandi simulationē egressus, in castra tetendit, seuerissimū inde mandatū

mittens, vt finem tandem Romani, mutandis innouandisq; dominis [illegible] res Sacramenti apud Romanum Pontificem semel impositi: illud si violatum [illegible] aut si Legato etiam Pontificis rebelles fuerint, perfidia se illorum armis per[illegible] sum, minitatur. Similes minæ præfectis renunciatæ, quos Cęsar Bauarus per Æmiliam & Pycenum regionibus Pontificis præfecit, si ciuitates Pontifici suas vltro non reddidissent. Dimissis auxiliaribus copiis omnibus, discessum deinde cum Bohæmis & Morauis parans magnis precibus a Francisco Gambacurta ex familia Pisanorum [illegible] dissima rogatur, vt Pisas ad diuerticulū sibi n. tū & nuper haud ingratū diuerteret. Nihil mali suspicans, Pisas remeat, & in domo Prętorio publico hospitio accipitur, cum summa eorum, qui cum Francisco conspirat erant perfidia qua mox ad opprimendum [illegible] spitem Cæsarem vsi sunt. Primo igne multa nocte Prætorio subdiderunt, eiusque magnitudine prope fuit, vt Cæsar cum Anna coniuge amburer etur, opportunè Reginæ custodiæ assueti, ambos pene seminudos subductos, in aliū securiorem locum deduxerunt. Nocturna fraude non succedente, postera statim luce palā cum armatis in forū de[illegible]dunt & ad popularem tumultū concitandum exclamant: Cæsarem non vt h[illegible]spit[illegible] sed vt manifestū incendiarium vibē subiisse vt illam combustā Florentinis hostibus tr[illegible]ar, si ipsi tempus traden[illegible] illum non acceperint: iam esse illū in manibus eorum, & liberu illis quicquid cum illo fecerint. Disclusis ponte fluminis hospitiis, Bohæmi & Morauı qui cū Cæsare venerant, tenebantur, eaq; res longe maximam dimicationē attul[illegible]t, [illegible] Pisani transitū pontis Bohæmis prohibere, & illi vicissim illum vi superare c[illegible]ntur, [illegible] Domino & Regi suo, obsidione in hospitio tum Ioannis Episcopi Olomucen[illegible] succurrant. Pro Pisanis multitudo erat sed incōposita & inordinata. At Boh[illegible]is q[illegible] tum de numero detraheb[illegible]tur, tantum animi virtus nobilitasq; & vires in[illegible] p[illegible]bat (maior enim illorum pars ex procerib. & equestri ordine const[illegible]ba[illegible]) equ[illegible]stri d[illegible] procella victoria parta est, Pisanorum multo sanguine ex vtr[illegible]q; pontis parte cade[illegible] antequā Franciscus caperetur. eoq; capto cæteri per tecta & templa dissiparentur, ve[illegible] te Cæsare dissipatos insequi, sed cōfestim Frācisco torqueri iusso, vt c[illegible] authores tāti sceleris proderet. Authores Florentinos nominauit ac satis m[illegible] os, sed de sex tantū Gambacurtis suppliciuin sumptū reliquis vita cōdonata, no g[illegible] to, sed pro auro præsenti, ex quo militib. donatiuū distribuit. Sacraru Reli[illegible] ista non immemor, sed cum audisset corpus D. Viti a Regib. quondā Lombard[illegible] tū Papiæ iacere, Oratores suos ad Senatum Papiensem ablegauit, qui vehementer [illegible] etiā atq; etiā orarēt, vt honoris sui gratia corpus illud donaret sibi. Hoc sibi gr[illegible]us ni[illegible]l fieri posse, qu[illegible] vt integū corpus illius sancti assequat[illegible]r, quē Bohęmi pr[illegible] lari colant. Facile Papienses voto Cæsaris subsc[illegible] etiā quam rumor erat, æd[illegible] strages ex te[illegible] ruderibusq; passim ob[illegible] minib. pstrata su[illegible]ebant. Aderant & superstites multi, casum su[illegible] deplorātes. Horū alios cō[illegible]lando, a[illegible] opē illi[illegible] post cēd[illegible] do, Carolus cōfirmabat. Veniensq; Pra[illegible] delicet quā antea, tū a sum[illegible] cultu, & ab omni[illegible] iestatis potius terminos amplificaret, quę cū a[illegible] honorē magnāq; reuerentiā requirit, vt c[illegible] absq; ornatu & cultu rerū qua hominū [illegible] co nō potest [illegible] ornamētū sui pcipuū, vt in aula sua ornar[illegible] principe[illegible] sticis Archiepiscopū cū Olomucen[illegible] & q[illegible] creare[illegible] qub. mox & Brādenburgensē & Mi[illegible]ense præsu[illegible] ad[illegible] respicerent. Hinc domus Ducū variæ & magn[illegible] extr[illegible] S Catharinę & S. Ambro[illegible] sul Wessegrad[illegible] arce[illegible] denuo n[illegible] crebrisq; turrib. cinxit, pon[illegible] P[illegible]gense re[illegible] turrim ma[illegible] it. Prędones miro ar[illegible] ord[illegible] signia cōtulit. Collegiū Car[illegible] S. V[illegible] ceslai auro & argento exornauit: [illegible] au- rū inexplicabilē sub terra a fratrib. [illegible] pre- tii dono accepit, (licet omnia suæ potestati subiicere[illegible] illi sepeliendo relictus fuit, tamen non inuentus, quand[illegible] cta fuit, prout & ego animaduerti, ille autem propemod[illegible] Mænia Pragensia, famis temperie per operarios iusto precio

affectum erga Pragenses semper exhibuit. Dissidentibus in Imperio Electoribus, approbante senatu principum frequentissimo, decretum Carolus promulgauit, quo gradus potestasque principum & aliorum ordinum ita discreuit, vt nullus de iure suo tanquam imminuto queri potuit sed contra potius, vt tenuiores cum potentioribus se quodammodo æquari gauisi fuerint, sic item vetera Cæsarum de eligendo Rege Romanorum placita renouauit, vt in hodiernum diem Carolina sanctio, de mandandis suffragiis, sola apud principes vigeat & conseruetur. Præterea alia quæ ad bonum ordinem in Repub. pertinent, magna industria & fœlicitate sanciuit. Reuersus in Bohæmiam Wenceslaum filium sesquiennem coronari fecit, & auro in fodinis abundauit. Auinionem proficiscens ab Vrbano quinto obtinuit Archiepiscopo Pragensi vt sit Legatus natus & pileum rubrum Legati vt ferat, prout adhuc pileus ille in Ecclesia Pragensi asseruatur in sacello S. Erhardi & Ottiliæ, & ex Aganensi monasterio S. Mauritii corpus S. Sigismungi secum detulit, multis miraculis apud nos clarum, cuius causa & patronus Bohæmiæ colitur. Monasterium Ouin in honorem beatissimæ virginis Mariæ & S. Wenceslai, pro fratribus Celestinis a Papa Celestino nominatis (quod postea à Ferdinando Imperatore datum est patribus societatis Iesu) fundauit, portas veteris Pragæ & turres antiquas deiicit, vt Pragenses possint concorditer, quando velent, conuenire, pingi fecit sacellum S. Wenceslai & consecrari, auxit Regnum Bohæmiæ: Ipsius concessione corpora Ducum & Pontificum Bohæmiæ in Ecclesiam Pragensem aliunde sunt translata. Insulam S. Eligii donauit aurifabris quam illi mirè arte sua & auro illustrauerunt. Filium Wenceslaum admonet, vt sicut ipse incepit, ita ille prosequatur Danubium cum Multaua coniungere, susceptam personam Regis sane magnam & difficilem magnanimiter gerere, nullis difficultatibus facile succumbere, & cum habeat pacem foris amicitiam, domi abundantiam, ab omni otio & voluptate sibi cauere, laudatam ab omnibus humanitatem suam, comitatem adeundi & audiendi facilitatem, atque alia fastigio minime contraria conseruare. Promittentem dicto paterno audientem futurum à se dimisit, atque intra breues dies vltimum vitæ cum summa gloria actæ, finem clausit anno 1378, die 27. Martii, Pragæ in templo D. Viti conditus. Iudicio meo dico, quicunque voluisset gloriam Regni Bohæmiæ videre, nunc sane vidisset.

Wenceslaus filius degener qui Norimbergæ mingens in fontem sacrum & aram alui fimo sub coronatione polluens, actionum suarum futurarū specimen dedit ignobile. Fuit enim vitæ dissolutæ neque Regni neque Imperii habens curam, longe dissimilis patri quoad affectum erga patriam, ita vt prædonibus liber pateret reditus. Euocatus in Germaniam ab Electoribus, respondit Legatis inconsideratissime. Se quæ in Germania sibi peragenda fuerant, pridem omnia negotia confecisse, Regno Romanorum legitime ibi inito, nec in præsens videre quidquam superesse, quod è re sua [illegible]. Si quis princeps est, qui opera sua indigeat. cur ille ad Regem suum potius [illegible], quam Rex ad illum? Exinde & ille contemptus fuit ab omnibus. Scorta-[illegible] mergit Ioannem Reginæ Ioannæ confessorem, secreta delegere recusantem, de qu[illegible]c opere al[illegible]i: Item & suffraganeum, quod Adalbertum Monachum A[illegible] C[illegible]sem introduxerit: Pro vt & voluit duos Canonicos ab Archiepiscopo [illegible]s, cur suffraganeum aqua fecisset mergi, in flumen coniectos, nisi in[illegible]ne aulicorum in custodiam saltem tulisent detrusi. Qui cum exirent, alter [illegible] gratias egit Regi de carcere adiciens vaticinando, sicut nos duo fuimus in c[illegible] tu bis captiuus eris, semel hoc anno, deinde altero. Et quia nos quadragin[illegible] fuimus in ergastulo, quadraginta diebus tu in angusto carcere detineberis. Qui[illegible] Deus te singulariter non conseruaret, perires ibidem. Factum est hoc ipsum, & [illegible] lotricis in balneo ope per lintrem saluatus est; Pragæ & Viennæ iterum piscatoris industria. Senatores multos vel inuitatos ad se, post mensam, vel etiā [illegible] per compatrem suum Carnificem, cuius filium Rex in baptismo leuarat, d[illegible]ari iussit. Annus forte tunc millesimus quadringentesimus a natali die Domini numerabatur, ludis quondam sæcularibus destinatus, quando vno seculo, hoc est, cētum annis semel Romani illos pro salute suorum ædebant. Romanis deinde Pontificibus [illegible] octauo) meliore auspicio in Iubilæum cōmutatus est, vt in eo omniū peccatorum esset remissio. Cuius vt Pragæ quoq; Wēceslaus esset particeps, a Bonifacio n[illegible] impetrauit, vt ad Romanum modum domi illum consecratum haberet, celebrauitq; m[illegible] religione ac mira hominum multitudine, quæ non Iubilæi solum verum

etiam [illegible] venerandarum gratia Pragam confluxer[illegible] [illegible] semel a sede Apostolica, a Bohæmis Christiana Religio cũ [illegible] [illegible]ta inconcussaq; in Bohæmia perdurauit. Tandem cum Prageni[illegible] [illegible] offedit, illorũ in necessitatibus suis fidẽ et operam requirens. Sub illo plus quã [illegible] a-[illegible] milia studiosorũ & Doctorũ intra octo dies Pragæ in alias terras exiuerũt [illegible] Dominico qui est ante festum S. Wenceslai [illegible] incu[illegible] rei illius per totam Pragã Eucaristia, vsq; modo celebratur, Concilium Constantiense vt Bohæmos ad [illegible] [illegible]tiam bonis modis perducat, sed paruin effectum est, sicut & in Basiliensi, ita vt in hodiernum diem Religio Catholica plurimũ patiatur. De Bohæmiæ gloria & ruina sic habet Pius II. Nullum ego regnum ętate nostra, tota Europa, tã frequentibus, tã augustis, tam ornatis templis ditatum fuisse quam Bohæmicum reor Templa in cęlum erecta, longitudine atq; amplitudine mirabili, fornicibus tegebantur lapideis, altaria in sublimi posita, auro & argento quo sanctorum tegebantur reliquię onusta, Sacerdotum vestes margaritis textę, ornatus omnis diues, preciosissima supellex, fenestrę altę atq; amplissimæ conspicuo vitro & admirabili operæ, lucẽ prębebant. Neq; hæc tantum in v[illegible] [illegible] & oppidis sed in villis quoq; admirari licebat. Nunc igitur ruina illorum, nihilo [illegible] [illegible] & magis profecto miserandam [illegible] [illegible] percurreremus, nec enim [illegible] calamitosa diutius immorari iuuat. Hæc ille. Nos quia Bohæmiam primum scribi[illegible] [illegible] volumus de persecutione Religionis & Ecclesiasticorum plura [illegible] nectere, [illegible] [illegible] quædam enim hinc inde in hoc opere inueniuntur. Mortuus est [illegible] [illegible]laus Apoplexia propter iram.

Sigismundus Vngariæ & Poloniæ Rex, Imperator a [illegible] [illegible] [illegible] ignauo deliratus qui Concilio Basiliensi adfuit [illegible] [illegible] [illegible] peritissimus, cuius causa etiã principes Germaniæ admonet vt filios suos ad studium linguæ latinæ adigerent [illegible] [illegible] Ziaslauiæ multa proposuit, quæ Regno [illegible] debantur salutaria, arma [illegible] Regnum sibi vendicauit, & coronam accepit, [illegible] & postea coniux sua Barbara, quæ regio diademate [illegible] S. Viti [illegible] [illegible] per plateas vecta magnam vim pecuniæ disper[illegible] curauit. Deinde in Comitiis, quibus ipsa præfuit, nouos senatores, nouumque iuramenti modum constituit, illos admonens & rogans, vt tum pauperi quam diuiti iustitiam administrent. Cumque post multa in Imperio Vngaria & aliis terris præstita indixisset conuentum in Ratisbonæ, ibique necessaria inter principes [illegible] stabilisset, è Ratisbona Pragam cum [illegible]berto Pręsule, quo Religionis in Bohæmia restaurandæ consul[illegible] vtebatur, remeauit, auxitque magno [illegible] studio rem diuinam & ab exilio Sacerdotes reuoc[illegible], eos præcipue, qui tem[illegible] D. Viti, in suo Cathedra Archi[illegible] continetur, erant consecrati. [illegible]

[illegible]

tempestiue consulant, quemadmodum Regna inter se pacata retineant, ipsique bona pace in illis perfruantur. Quod quidem nulla alia ratione commodius fieri queat, quã si in vnum Regem conspirent, qui & regnare esset idoneus & pacem tueri consilio atque opibus posset, qualem Dei munere Albertum haberent, vtroque regno, etiamsi gener nõ esset, dignissimum. Nunc vero hac necessitudine accedente, plane nefas esse præterire eum qui vtriusq; Regni hæredem in matrimonio obtineat. Sic se ante quinquaginta annos Regnum Vngariæ, ducta Maria hærede assecutum fuisse. Sic item Ioannem auum suum, in regno Bohæmiæ successisse iure vxoris suæ, cui, vt nunc filiæ, Elisabeth nomen fuerit. Sic etiam in præsens sperare, quod non ad alium, quam oportet, honorem hæreditatis sint translaturi. Annuentibus vltimæ voluntati qui circumsteterant illamque referre ad suos pollicentibus, æquissimo inde animo vita excessit. Princeps liberalissimus, humanissimus, prouidentissimus, qui tamen meliori in omnia ingenio & animo, quam fortuna & fœlicitate vsus sit: Corpus eius Varadinum quemadmodum superstes iniunxerat, elatum, prosequente inter alios funus, Barbara vxore captiua, ne quid eo temporis spatio per eam nouaretur.

Albertus Dominico die qui fuit SS. Petri & Pauli à Philiberto Constantiensi Episcopo fuit inauguratus nec consensit in ea, quæ Bohæmi prius a Sigismundo contra Religionem Catholicam perperam petierunt. Imperialem præterea coronam ipsi Alberto inconuentu Francofortensi suffragatores principes adornabant, vt sicut in Regnis ita & in Imperio Cæsari Sigismundo succederet. Hic pro Vngaria contra Turcas multa præstitit, & Barbaram Sigismundi vxorem è custodia dimisit, eum quade oppidis regni dotalibus transfegit, & ex immodico peponum esu dysenteriam cõtrahens, mutansq; locum & aerem vt Viennam peteret, haud procul a Strigonio in pago quem [illegible]um cognominant, vltimum reddidit spiritum cum nondum toto biennio imperasset. Magnus plane futurus Imperator, si vita contigisset longior, qui tã breui tẽporis spatio, tam multa & præclara gesserit. Exequiæ illi ab vxore Elisabetha prægnante, Regio apparatu in Basilica Albæ Regalis celebratæ, ibiq; corpus conditum. Bohęmi quoq; fideliores in tẽplo Lętę curiæ exequias fecerunt celebrari pro anima Regis sui, omnemque munus offerre supra altare. Et quia damnabant offertorii consuetudinem Sacerdotes hæretici, senatus iussit partem offertorii pauperibus, partem Scholasticis distribui.

Ladislaus Alberti posthumus Vngariæ Rex, quartum mensem agens à Dionisio Strigoniensi Cardinali coronatus, per factiones multas Bohæmorum quotundam impediebatur, ne coronam Regni Bohæmiæ obtineret, ideoq; ad Fridericum Imperatorem missum, vt ille Regnum reciperet vel tutelam. Qui respondit. Alii viderint, quid illis aduersus sanguinem suum liceat; se nihil in filium patruelis facere posse, quo ius [illegible] inis & officium suum expleat, nisi vt illi paterna regna pro virili conseruet ac [illegible] ne dum illi aliquid adimat. Nec tutelam regni se recipere, sed curam illam Bohæmis delegare, qui vt regni commoda & incommoda notiora habeant, ita vtrisq; se [illegible] consulere posse, relaturi olim a Domino suo bene aut secus administratæ tutelæ gratiam aut odium. Illi tamen Georgius Podiebradius multas à principio vsq; ad [illegible] struxit insidias, sicut & Vlricus Comes Ciliæ Administrator Regni. Sed vt laude digna commemoremus, Ladislao nobilitas Bohæmorum cum Pragensibus ad fines Bohæmiæ obuiam progressa, iuramentum ei de more offert, quo præstito, capita deinde libertatum ab omnibus ordinibus missa exhibet, submisse orando, vt illa de regia Clementia & liberalitate rata habere & approbare dignaretur. Benigne respõdet adolescẽs, se, quæ pater auusque suus Bohæmis indulserint, cuncta illis integra præstare & conseruare velle, ita vt de se nemo iuste queri possit. Agunt gratias Bohæmi, gratulabũdiq; eum comitantur ad sedem regiam, omni commeatu instructissimam, vt tanto lautius hospites, qui ad solemnem coronationis diẽ, inuitati erant, acciperentur. Scribitur Bohæmos in eius sumptus suorũ quisquis censuum tertiam partem cõtulisse: Ex ea pecunia coronationis solemnia peracta, supportata curiæ onera, nonnulla coronæ castra redempta, quæ vel Georgio Podiebradio vel amicis eius cõmisere. In ipso introitu vrbis Magister Rokizanus cum suis, officii gratia in conspectum prodiit, regemq; salutauit, sed eum valde frigide Rex resalutauit. Occurrente autẽ ex arce Pragensi Sacerdotum [illegible] cum sanctis Reliquiis, ipsos Sacerdotes hilari voce affatus, est, Reliquias vero veneratus & osculatus ægre ferente aduersa factione. Nunquã hæreticorũ Ecclesias quamuis sæpe rogatus, intrauit, neq; sacris eorũ interfuit. Cũq; Rokizanus sacrã Eucharistiã

in celebritate corporis Christi per vrbem deferret & Rex nullum reuerentiæ signum conspicatus per fenestra exhiberet, causam quærentibus amicis vt quid Sacramentum inhonestâsset respondit, Non me latet, diuinissimũ Christi corpus dignius esse, quã per me satis honorari possit, nec reuerentia mea gloriam eius auget, neq; dehonestatis decus imminuit. Verum mihi cauendum fuit, ne dum Christum honoro, sacrilegiũ præsbyterũ Rokizanum popularibus approbasse videar, quorum plerumq; mores pendẽt ex principe. Nec illi me Deum comtempsisse putabunt, cuius sacratissimum corpus in Catholici præsbyteri manu summis honoribus semper prosecutum me vidêre. Et licet Rokizanus contendebat, vt si Ladislaus vellet Rex perdurare, illum faceret Archiepiscopum, nihilo motus Ladislaus dicebat Pontificem missurum Legatum, qui præsens inspiciat, an pacta Concilii Basiliensis a Sacerdotibus seruentur; illo comperto, facturum officium suũ, vt Bohæmis Archiepiscopum constituat, non qui hunc honorẽ ambiat, sed qui dignus officio illo existimabitur. Eo tempore Ioãnes Capistranus a Nicolao quinto Pont. Max. in Bohæmiam destinatus est. Erat rex magni animi, optimorũ Consiliorum & multa pro tuenda Rep. Christiana, Turcisq; euertendis secum cogitabat: sed incertę vanęq; cogitationes hominum. Dum insignes Oratores cum munerib. splendidis in Galliã pro spõsa Margaretha Regis Galliæ filia mittit, ea nuptias solennes apparat, quadã die tristis & illachrymans certã sibi mortẽ instare dixit interrogatus. Et licet fuerunt, qui cõsolarentur & licet cũ purpuratis solito more cænarit, iturus cubitũ rapulas comedit, ex quibus dolorem sine somno sensit, nihil amplius medicis proficientibus per totã noctem, donec post sex & triginta horas, quam ægrotare cepit, innocentem animam Deo Opt. Max. offerret. Sed & ipse Georgius prius conuocatus, percunctari ex Rege quid doleret, quid morbi esset, spem bonã præbere, ne sibi ipsi deesset, hortari peterat, quæcunq; vellet, omnia in arbitrio suo posita, mandaret parere cupientibus. Ad quẽ Rex tua mihi Georgi iam pridẽ cognita est fides, spectataq; virtus, per te Bohæmus vsq; in hunc diem me Regem appellauit Speraui me potiturũ Regno, quod ipse paraueras: nunc contra iubent superi. Mihi moriendũ est, regnũ in tua manu erit. Duo ex te peto: alterum, uti prouinciales iuste regas, pupillis, viduis, imbecillisq; rectũ iudicium patrociniumq; ne subtrahas: alterũ, vt qui me secuti sunt ex Austria cęterisq; prouinciis, in patriam suam inuiolatos remittas. Hoc mihi supremũ beneficiũ ne deneges. Præmaturas Regis cogitationes Georgius esse respondet: Futurum breui sospitem, ex suo arbitrio regnaturum, desineret ea proloqui, quæ & sibi incommoda & aliis forent molesta. Tum Rex apprehensa manu. Aie inquit, promitte, quod cupio, nam me mori certum est Si feceris, quæ iubeo, Deũ propitium tibi reddam Neq; enim ita vixi, vt cœlũ mihi negari putem: pro cœlestibus terrena relinquo: tu caue postulatis aduerseris. Non potuit tenere lachrymas Podiebradius, deditq; fidem se facturũ, quod Rex imperâsset. Finito sermone, intromissis Sacerdotibus, de curatione animæ actũ. Christiano more sacramenta exhibita. Rex ornamẽta sua Ecclesiæ Pragensi legauit, iussitq; crines in auri modum fulgentes, ne qua superesset vanitas, amputari. Id ministri causas moræ vertentes neglexêre. Vbi anima ægra amplius demorari non potuit, sacram candelam petiit, eamq; manu præhendit & intuens saluatoris imaginẽ crucifixi, orationẽ Dominicã dicere orsus, ad finem vsq; perduxit: pronunciatisq; vltimis verbis. Sed libera nos à malo, nihil amplius locutus, nõ extrema pati, sed quietem arripere visus, mortalis vitæ lumen reliquit. Ego cum haberem sub custodia mea corpora Imperatorũ Regumq; mortuorum, dũ noua Cæsarea sepultura in templo Metropolitano construeretur, & serenissimus Maximilianus Archidux Austriæ ordinis militum Theutonicorũ supremus Magister, &c. videret Ladislai corpus integrũ, & ex omni parte incorruptum etiam quoad vestimenta sacra, quibus indutus erat, caligas item & calceos vngues excreuisse & per me brachiũ Ladislai moueri sine vlla difficultate, quæreret ex me de tẽpore & causa mortis suę, respondi mortuum anno millesimo, quadringentesimo, quinquagesimo septimo causam vero mortis Bohęmos asserere rapulas superdictas. Ad quę bonus princeps post paucum silentium & suspirium respondit. Deus in illo extremo iudicio declarabit, quæ causa fuerit.

Georgius Podiebradius à Kunstat inter reliquos competitores tanquam Bohæmus assumptus est, qui statim de sui coronatione sollicitus, sed vacante sede nihil effecit missi sunt igitur à Matthię Rege Vngariæ genero suo cui Georgius filiam in coniugem desponsauerat, duo Episcopi, Iaurinus & Vazouiensis in Bohæmiam qui munere illo coronandi functi sunt. Mortuus est quinto decimo die post Rokizanum hydropisi & se-

& sepultus iuxta Regum conditoria. Vidi in restauratione noui conditorii caput duntaxat, quod adhuc habebat crines in syncipite: globus & sceptrum ex ligno mollia vti spongia.

Wladislaus filius Casimiri Regis Poloniæ adolescens in Regno successit. Confirmatus à Friderico Cæsare, cui erat coniunctus sanguine. Instituit Magistratum Pragæ, nouam monetam alborum grossorum cudi facit Cuthnæ, fit rex Vngariæ, & cum Matthia conuenit pacificè de dominiis, ex quo ille passus magnam redditũ iacturam Viennam expugnatam restituit Friderico Cæsari, expellit Praga & punit Sacerdotes contumaces in Religione Catholica, restauratur sacellum in curia veteris Pragæ, vt Senatores iterum ante consessum possint audire Missam sacram, Cuthnæ celebrat Comitia ad faciendam in populo concordiam, statuitq; ne sint Comitia inter Catholicos & eos qui sub vtraq; communicant, & vbi nunc est parrochia Catholica vt semper successores parrochi asciscantur Catholici, dic etiam vbi sub vtraq; communicatur, contrarium facientes iudicio Regis puniantur: Coronatur postea Rex Vngariæ & & reuersus Pragam magno applausu excipitur, eoq; magis quia absente illo omnia tam sacra quam prophana misceabantur: Rex in arce nullum prius, quam templi D. Wenceslai tectum subiit. Deo gratias agens, tanquam salutis suæ prosperitatisque authori. Mox ad referendam gratiã deflexus, multã vestem sacram pretio, sanguine multa tapetia variis coloribus picta vim præterea magnam auri & argenti templo dedicauit, acutis artificibus, qui diuorum reliquias ac præcipue sanctorum patronorum capita, thecis vilioribus inuoluta, cælato argento includerent, & desuper inaurarent. Et vt cultus quoque diuinus in templo adaugeretur, chorales 12. instituit qui in templo hymnos Deo die noctuq; psallerent, atque vtroq; tempore dum per otium licuit libenter illis interfuit, vt Religionem sanctis vocibus psalleret, pasceret, spem erigeret, fiduciam in Deo figeret, simulque oraret pro rerum quiete, quam tantum dilexit, vt quoties vel cubitum iret, vel è lecto surgeret, nulla alia eius vox audiretur, nisi de pacem Domine in diebus nostris. Vidit ille nocte quadam media dum in Oratorio suo Deo seruiret SS. patronos 4. Vitum, Adalbertum, Sigismundum, Procopium vestitos more solito accensis facibus è choro descendentes ad sacellum S. Wenceslai cantantes Responsorium. Isti sunt Sancti. Ex quo & chorales instituit & illis imposuit, vt absolutis matutinis precibus descendendo è choro ad idem sacellum, idem quoque Responsorium canerent, quod nunc fit absoluta prima & hoc certis de causis. Mortuum hunc Regem tanquam virtutum omnium præcipue vero pacis amantem tota Praga defleuit. In illo enim erat pietas summa, clementia singularis, amor in sibi subiectos ciuilitas insignis, mirifica ab alieno abstinentia, & vt dixi, pacis studium incomparabile.

Ludouicus à patre ex Vngaria Pragam adducitur triennium agens & Rex Bohæmiæ coronatur iuramento libertates Bohæmis confirmat. Magistratum instituit, omnes mutans, ne cum verecundia & pudore pauci eiicerentur. Tandem clade Mohaziaua in aquis Danubii mersus periit, corpus cura vxoris Reginæ inuentum & in Alba Regali sepultum. Adeo immatura morte sublatus est, annum ætatis nec dum vigesimum attingens si tamen moritur is, qui per glotiam, quam sibi ob pietatem apud posteros peperit, æternum viuit. Non defuerunt qui diem sancti Ruffi pugnæ Regum Bohæmiæ, vt ante diximus tristi omine infamem, necis Ludouici reum citarent.

Ferdinandus Ludouici sororem Annam multo ante in vxorem duxerat, filius Philippi Regis Hispaniarum infans, vtriusque Regni gubernacula excepit. Hic Carolo V. fratre sponte dignitatem suam Imperatoriam deponente, ipsi in Imperio omnium Electorum consensu suffectus, rei summam cum summa dexteritate tulit. Qui non solum in rebus secundis fuit animo moderato, sed etiam in aduersis constanti, vt fortunam, si quando iniquior esset sibi, vincere videretur. Qui cum aliis in rebus de Germania, Bohæmia, totaque Christianitate bene meritus est, tum quod tamdiu impetus Turcæ potentissimi ac truculentissimi hostis, solus sustinuit, eousque ceruicib. nostris depuletit, meritus est optimè. Egit hoc princeps piissimus perpetuo, in eoq; fuit plane totus, vt Imperii rebus, maxime propter Religionis dissidiũ languentibus, quocunq; modo mederi possit, quemadmodũ & euentus optimi Imperatoris consiliis etiam respondere tum videbatur, cũ concilium Tridentinũ, quã diligentissime ab eo promotum, fœliciter tandem absolutũ cerneret, priusquam hanc vitam mortalem

cum immortalitate commutaret. Illius fecimus mentionem honorificam vbi de S. Metropolitana Ecclesia locuti sumus, interfuit ille sacrificiis diuinis, offertoriis, processionibus etiam Quadragesimalib. solitis, benignus ad audiendum, clemens in iudicando, misericors erga pauperes, affabilis erga Ecclesiasticos & Religionē valde pius. Qui sub cuius Bullam condidit pro Ecclesia Metropolitana cuius summa hæc est. Statuebat enim ad propagandā diuini nominis gloriā ad augmentum Ecclesiarum Dei & Ecclesiasticorū ministeriorum conseruationē in Ecclesiam etiā Metropolitanam ob sanctas Reliquias & nomina beatissimorum patronorum ad honorem Dei & beatæ Mariæ virginis pro diuorum prædecessorum, sua itē & Annæ Regiuæ salute affectum suum contestari. Cū vero sciret se suosq; prędecessores, multa bona ad Ecclesias & monasteria pertinentia, cum venditionis tum pignorationis titulo, etiam ea, quę a prædecessorib. suis Bohæmię Regibus oppignorata fuerant, partim adhuc magis grauando, partim hæreditariè possessorib. concedendo abalienasse, in prophanos vsus conuertisse, aliqua etiam ita oppignorasse vt vix aut sero redimi possint, quod contra Turcam & Ducē Saxonicū exinde captum, bellum gestum, quædā etiā Ecclesiastica in proprios vsus conuersa, vel gratificando bene meritis translata, sano Consilio aliorum etiā propria conscientia ad restitutionem Ecclesiis faciendam, iuxta omnē possibilitatem teneri se arbitrabatur. Sed incertum sibi erat, quid vel quantum esset illud ad quod restituendū esset a [illegible]us, dictæque Ecclesiæ & monasteria ante centum annos etiam a Zyska plurimum desolata, ad restitutionem se onerabat & condemnabat, in quantum in pura consc. entia debitorem se vtrumque posset agnoscere: si non in particulati, generaliter tamen Ecclesiis & Ecclesiasticis, ea tamen conditione, si futuris temporibus maiorem summam se debere cognosceretur ad satisfactionem successores esse eius obligari. Itaque 14000. sexagenatum annuarum ex proprio patrimonio deputanda ducebat, sex millia ad [illegible] andum Archiepiscopatum, præmissa absolutione & dispensatione in defect. b. Sanctissimi D. Papæ Pii IV. Pont. Max. Hac vtraq; authoritate reseruabat sibi suisq; successoribus Regib. Bohęmię saluum ius patronatus & præsentandi Archiepiscopum, vt esset Archiepiscopus semper caput Ecclesiæ Metropolitanę ordinarius Sacerdotum Catholicorū, neq; tamen se multis sęcularibus negotiis, nisi quæ cū Iurisdictione ipsi Archiepiscopo debita cōiuncta sunt, immisceret, sed quę officiū pastorale cōcernerent. cōcionādo, ordinādo visitando, reformādo, Synodos celebrando per se & p suos exerceret. Cōcedebat etiā, si aliqua bona Archiepiscopatus immobilia, illegitime, siue cōsensu Regis Archiepiscopi aut Cleri essent alienata, ipsi proprio suo ære, iure Regni possent recuperare. Dabat domum in Radschano (S. Archiepiscopo) eximebat oēs domos Ecclesiasticorum a Laicorum potestate, suffraganeo ordinabat 100. sexagenas, [illegible] e Prælatis Ecclesiæ, si Abbas teneretur gratis. Canonicos itē duodecim volebat [illegible] exclusiue atq; inter nos, vt post præpositā, vtpote Decanus, Archidiacon⁹ Scholasticus, Prę lati huiuscemodi ab antiquo instituti, tales existerent qui dignitate cæteris emineant. Illud enim (aiebat in literis illis) quod a prædecessoribus nostris Regibus Bohæmię S. memoriæ pie institutum & ad nos in hodiernum vsq; diem deuolutum est, in omnibus & per omnia illibatū atq; illæsum esse volumus. Nihil enim æque percupimus, quā vt huiusmodi antiquę fundationes per nostram hanc nouam etiamq; institutionē illustriores redderentur. Hęc ad verbum. Ex ciuitatib. Bohæmię Pilznensi, Pōtensi, Budnicēsi, Lippensi, Tinensi & Nouodomēsi, sex Canonici tanquā honorarii & nō residentes adiungerentur prædictis 12. Canonicis, quorum sex singulis 40. sexagenas pro viatico, si quando Pragam in negotiis vocarētur, decernebat Vicarii (uti Canonici) essent 12. Reseruabat sibi ius nominandi & præsentandi Archiepiscopum & et Canonicos Ecclesiæ, vt ex trib. sibi propositis personis ad minus Baccalaureis SS. Theologiæ & subditis Bohęmię vel in corpetatarū aut hæreditariarum prouinciarum habili, Canonicatus cōconferretur, qui & consiliarius esse posset Archiepiscopi. Concionatores itē essēt duo, psentati tamen ex Canonicis Germanus & Bohæmus, quorū cuilibet cētum sexagenæ pro labore additæ. Itē & Parrochus custos Sacristianus. Director actuū, Diuisor Capituli & pręsentiarum, Fabricæ Magister chorales 12. semel in anno vestiendi. Candelabra 12. ænea. Capellarii, &c, Ad cuiuslibet Prælati & Canonici veterē prouisionē præposito adiungebat centum quinquaginta, reliquis antiquis Prælatis vnicuiq; centum. Nouiciis Canonicis qui ex hac sua institutione originē caperent sequentes portiones asscriptæ. Cantori 250. sexagenæ, Directori actuū 200. Fabricę Magistro 200. Diuisori Capituli & psentiarū annuatim 242. Diuisor etiā Capituli & psentiarū annuatim 400. sexa-

[illegible] Canonicis secūdū statuta & nouas ordinationes Archiepisci & Ca[illegible] quas confirmādas sibi deberet offerre sc. triplices duplices & simplices distribu[illegible] debat. Dotabat altaria S. Trinitatis S. Spiritus S. Wenceslai prope venerabile Sa[illegible] ad tumba SS. Adalberti, Sigismundi, Simonis & Iudę. Regūq; pro quolibet [illegible] nę, cōsignatę. Singulis Vicariis 50. sexagenę, sed [illegible] iuxta cōputationē an[illegible] puentuū singulis 135. Vicariis duobus, curam habentib. altariū omnium, lampadu, &c. cuilibet 12. sexagenę Organistę 200. chorosistarū singulo 12. additę pro & annuo vestitu rursus 12. vt & Campanatoru cū duob. famulis. Duob. Capellariis singulis 12. sexagenę. Pro fabrica ædiū Ecclesiasticorū mille sexagenę ex camera accipiēdę, ab Archiepiscopo & Capitulo. Cui etiā obligati esse debebāt domos Ecclesiasticorū, quas inhab[illegible]rent, reficere tempora vitæ illorum. Si enim hoc non fieret, aiebat, volumus vt im[illegible] huiusmodi refectionis ex bonis i[illegible]orū, successorib. post mortē relictis ante omnia de[illegible]centur & restituāt^r. Ad fabricā tēpli 300 sexagenæ & quicquid ex carentiis per[illegible] foret residuū. Q[illegible] ad scholā pro pauperib. pro 30. pauperib. scholaribus, Lu[illegible] o, Baccalaurio & duob. cooperariis, vna cum Cantore sic quidē, Magistro ad [illegible] Baccalaureo 40. cooperario 40. Cantore totidē. Oeconomo puerorū [illegible] alimen[illegible] & vestimen[illegible] 50. sexagenæ. Coco puerorū 24. famu[illegible] 24. Pro lignis 60. Cuilibet puero pro alimentis & vestimentis 24. Patrocinio apud S. Benedictū in Ratschano 100. priori apud diuam virginē in arena 100. [illegible] germanico apud S. Iacobū 100, Monialib. apud S. Spiritum 100. Ecclesię Wissegradensi 100. Ecclesiæ veteris Boleslauiæ 100. Vtriuslibet tam Wissegradnensi q̃ ve[illegible] Boleslauię scholæ 50. Astantibus penes Ecclesiā Metrop. 100. Ecclesiæ & Scholæ [illegible] aut senes in superiori parte habitationū Xenodochii Cæsarei ad sū[illegible], quib. simul ꝑ suis necessariis 300. sexagenę cōstitutę atq; annuatim [illegible] Quod superesset vltra pfatā summā subleuationis ægrotoru, cederet fabricæ S. Benedicti in Ratschano. Oeconomo Xenodochii, vxori itē & duab. honestis ancillis 80 [illegible]. Doctori medico Xenodochii, scholariū, ministrorūq; Ecclesiæ 100. Chyru[illegible] 20 Director actuū tāquā Eleemosynarius 108. sexagenas consilio Archiepiscopi & Seniorū Prelatorū Capituli, pauperib. distribuere debebat. Pro balneis pauperū mē[illegible] 20. sexagenę. Et isti annui pecuniari redditus debebāt esse ciuitatū Regni Bohęmiæ Marchionatus Morauiæ, Ducatuū & Marchionatuū vtriusq; Silesię & Lusatię ꝑpetui & hęreditarii Cereuisiarii ꝑuentus tanquā firmi & certi singulis annis, festis SS. G[illegible] & Georgii distribuenti sine vlla mora. Sin minus Archiepiscopus & Capitulum fac[illegible] haberet omnimodam ꝑ Camerarium & ꝑsonam iudiciariā, iuxta constitutio[illegible] ex prouētib. dominiorū suorum Chlumez, Brandeis, Piheroco, Lissa, Costo[illegible] non fuisset solutū hypotecario nomine desumere, donec q̃ a summa [illegible]. Debebāt etiā Capsæ duab. seris diuersis munitæ, claues custo[illegible] ab [illegible] Archiepiscopo & Quęstore Regio, vt illi cereuisiarii reddit^r stato termi[illegible] his [illegible] ꝑsenub^s, residuū in regiū vsū cōuerti. Mādabat officialib. [illegible], nō obstātib quibuscūq; calamitatib. belli, in[illegible] omniū q̃ accidere posset. Eximebat [illegible] erectionis forēt participes, vna cū reb. omnib. annuisq; cē[illegible] & o[illegible] exactione terrena. Hęc oīa sub omnipotētis Dei & Re[illegible] Quæ [illegible] Regni infecta. Dabāt^r Praga in arce regia [illegible] n. 1562. [illegible] horū omniū aut singulorū ꝑpter absētiā & mortē e[illegible] secut^s est. Manet aut & in hod[illegible] diē fund. [illegible] à se [illegible] tū ꝑ remedio animę suę Reginę Annę & eorū, q̃ ex hac familia [illegible] dormierūt & multa singularia, singulis teplis collata beneficia vti in pauperes [illegible] Annæ [illegible] Hęc sufficient ꝑ ho[illegible] cōpēdio Bohæmiæ piæ.

Max[illegible] Ferdinandi Imperatoris fili^s, princeps sapiē[illegible], iust^s, moderat^s, animo verè [illegible] pace ppetuo [illegible] circum [illegible] Regnorū regio [illegible] (prçter Albertū II. ei^s nominis) ex Austriaca fam[illegible] serenissi[illegible] adeo vt vel hoc ēt nomine ter maxim^s princeps merito appel[illegible] ex Rege [illegible] atq; Bohęmię Rex ꝑterea Rom. inaugurat^s, ac deinceps vi[illegible] Ferdinando, Impator [illegible] sit Frācofurti. Hic ꝑter pietatis officia q̃ [illegible] templa in Ecclesiast. orphanos viduas, desolutos, iudiciū & [illegible] erebat, cętera cū Impatori cellaria quasi diu. debat, vt dū ille [illegible] maximis curis inuigilaret, illa interim pietatis Christianæ exerci[illegible] ul & pauperes lauare vestire, tēpla indumentis sacris locupletare

Deo & proximo seruire simul dicerentur. Restant enim multa præclaræ [illegible] monumenta, quæ in viuis condidere, nec cessauit in Hispania iam rum degens Imperatrix pro honore saluteq; tam sua quam defuncti Imperatoris benefacere. Postea summam duodecim annis mira dexteritate omnium admiratione & satisfactione, Ratisbonæ in Comitiis Deo animam & filio simul Imperium tradidit nomenque perpetuum post se reliquit.

Rudolphus. Patre sapientissimo & Matre pientissima natus, virtutes Imperatorias hæreditauit simul & cum lacte materno pietatem illam Deo gratissimam imbibit in qua & in Hispania, quo cum fratre suo Ernesto a patre missus erat vna cum literis mirum in modum profecit, vt charus omnibus principibus Imperii & viris illustribus communi applausu Rex Vngariæ & Bohæmiæ, viuo patre & Romanorum Imperator constitueretur, dispersis nummis in signum lætitiæ Ratisbonæ, in quibus scriptum erat. *Consentientibus votis* in vna parte, in altera mensa in qua inter sex globulos septimus erat exaltatus, & nunc tam Romanorum quam Bohæmorum Rex per 32. annos Vngarorum autem 35. quam felicissime viuit & regnat.

Hic nos hactenus in pace conseruauit, a Turca potenter defendit, multis mirabilibusque victoriis contra illum gloriosus, illius Maiestatem & virtutes Imperatorias Persa, Moscus, Turca & exteræ gentes per suos Legatos exosculatæ sunt, quod nulli Imperatorum contigit: Hic tumbam Cæsareum in sancta Metropolitana Ecclesia præclare instaurauit, templa aut de nouo erigi aut restaurari curauit, vt est Strahouiense & proprium sancti Rochi, Capucinorum & Franciscanorum in noua Praga. Itemque aliorum per ciuitatem. Sed quid hic immoror, tenebras potius quam lucem tantæ gloriæ afferam; aliud opus aliud acumen ingenii dicendique facundiam tantarum laudum vbertas rerumque gestarum gloria iure suo optimo ex postulat. Agendæ itaque potius Deo sint gratiæ, quod summam rerum ad gentem hanc Austriacam detulerit cui domus nulla par est, sola excelsior illa reliquis, sola victrix & gloriosa. Quam Dominus Deus dignetur semper & aliique prosperare benedicere & conseruare atque in primis patrem patriæ magnumque & augustum Rudolphum Cæsarem optimum maximum. Et omnis populus dicat Amen.

LIBER

LIBER III.

DE EPISCOPIS ET ARCHIEPISCOPIS.

DE METROPOLITANA ECCLESIA.

METROPOLITANA Ecclesia Pragensis, Ecclesiarum omnium Regni Bohæmiæ Domina & Magistra, (vt Carolus IV. ait & Wladislaus alibi) miris ac egregiis structuris insignisq; decoris ornamento splēdidissima, in qua beatissimorum Martyrum & Patronorum regni Bohæmiæ, sanctæ Reliquiæ reconditæ, à Christi fidelibus, pro indulgentiis consequendis, cum summa veneratione deuotè frequentantur, vbi & diuinus cultus ac misteria salutaria Deo & Sanctis suis in dies a Clero offeruntur, & vt idē Carolus in donatione brachii S. Viti scribit, Tunc enim gloriosi Principes de quorū alto sanguine traxisse nos constat originem, pro Christi nomine gloriosa subire certamina & pia colla iugulo submittentes, atrociter trucidari cęleste rotar. uni meruerūt sertis præsigniti roseis introire, nunc pro nostræ vigilantiæ regalis obsequium varia sacrata sanctorū corpora, innumerasq; Reliquias longe lateq; per orbem collectas, fœlix meruit Bohęmia possidere, quę talib. ac tanta diuina clementia muneribus se præditā gloriatur. A primis annis itaq; huc vsq; a S. Sede Apostolica, S. Synodo Basilien. Imperatoribus, Regibus & Ducibus gloriosis, munificis donationibus, gratiis, indultis & diplomatibus exaltata & exempta, pretiosissimis thesauris, preterea sanctissimarū Reliquiarū, Imperatorum, Regum, Ducumq; ibi coronatorum & in spe resurrectionis in vitam æternam requiescentium. Cuius erectionem hæc sequentia verba supra chorū consignata dilucidant. ANNO IESV CHRISTI. Saluatoris 923. S. Wenceslaus Martyr & patriæ Dux post martyrium amitę suæ S. Ludmillæ, primū hic D. Vito Martyri templū ædificauit. Quod S. Wolffgangus Episcopus Ratisponensis consecrauit. Anno 968. Boleslaus pius Episcopi sedē fecit, cuius secūdus Episcopus S. Adalbertus Anno 996. apud Prutenos, cū S. Benedicto, Mattheo, Isaac, Ioanne & Christino fratibus Martyrio coronatus, Gneznaq; ciuitate huc trāslatus, peculiare sacellū adeptus est, atq; Spitigneus Dux secundus Anno 1060. post S. Procopii obitum 7. e templo S. Viti ac item S. Adalberti vnum idq; augustius construxit. Sed cū hæc Anno 1142 hostili arcis direptione corruissent, Rex Ioannes primus Anno 1344. chori huius fundamenta iecit atq; in Metropolitanam Ecclesiam erexit. Filius autem Carolus quartus Rom. Imp. & [illegible] D. Sigismundi regis & Martyris multorumq; sanctorum Reliquiis anno 1366. ditauit & muneribus auxit, quibus Rex Wenceslaus eiusdem Caroli filius anno 1392. posteriorem huius templi partem adiecit. Dein casu publico anno 1541 exusta. Ferdinandus primus Rom. Imp. Hungariæ & Bohæmiæ Rex anno 1555. eandem instaurauit atq; ornauit. In qua sederunt Episcopi & Archiepiscopi, qui iuxta seriem breui narratione comprehenduntur.

DE DITMARO PRIMO EPISCOPO.

DITHMARVS Saxo, Canonicus regularis Magdeburgensis deuotionis causa Pragam ad tumbam S. Patroni Wenceslai veniens, atque Boleslao pio Duci Bohęmiæ, vel ob singularem suā doctrinam, vel potius ob Sclauoniæ linguæ peritiam innotescens, ab eodem, (explorata iam in aula Ottonis Cæsaris, vbi aliquādiu vixerat, de diuino cultu instituendo ratione habitaq; a Ioanne nono summo Pontifice per Mladam sororem, inde sub velatione à Pontifice, eo quod barbarum nomen esset, Mariam vocatam, monialem S. Georgii, nominandi præsulis facultate, constitutisq; ad id necessariis) omnium Sacerdotum ad hoc conuocatorum voto & applausu, primus in Bohæmia nominatus Antistes, tandemq; a Moguntino Præsule suo Metropolite inauguratus, regalia ab Ottone Cæsare accepit, vt aurora virtutum, lucifer Sacerdotum & antesignanus sequentium Episcoporum præclara vitæ morumque innocentia suum cursum citius omnium opinione & expectatione absoluit, qui sequenti anno in octaua S. Stephani talentum cum fœnore Domino Deo reddens, in dicta sua Ecclesia, cui præ[illegible]at, reconditus, clero & populo magnum sui post se reliquit desiderium.

Anno 968.

Anno 969.

DE S. ADALBERTO.

ADALBERTVS (quod est ad Albertum additus. Sic enim vocabatur Magdeburgensis Archiepiscopus, qui sub confirmatione illi suum hoc nomen indidit) alias Voytichius, patre Slauonico Libicensi comite, matre Strerislaua è studiis domum rediens, & nondum ex integro præsbyter, cum aliis tanquam ouis deserta pastoris obitū pie lamentans, continuo, nolens, volens, & cum lachrymis (quippe qui erat tanquam lucerna ardens animo & omni conuersatione) magno Collegii Sacerdotum assensu in Episcopum à Boleslao Pio populo idipsum semper vrgente, quod is esset, quo prçuio ad cælum contenderent, declaratus, Veronam ad Ottonem Cçsarem regalia petiturus concessit, inde a Willigiso Archiepiscopo Moguntino consecratus. Hunc autem postea grauius detestati Christianæ religionis hostes quod quanto necessitudinibus, nobilitate & gratia apud principem præpolleret, tanto facilius omnem illorum superstitionem sit expuncturus. Ideo cum omni suo studio nihil efficeret, euitandi illius odii & suæ animæ saluandæ causa, Romam commigraturus. Stratiquasi in monasterio S. Emmerani Ratisbonæ tum professo, sui Pontificatus detulit vices, quod is propter fratrē principem maloris esse possit gratiæ, pietatis & expectationis, sed indignabundus illa reiicit, monasticum suum habitum longe præferens. Qui Beatus vir suspirans Magno cum dolore, ait, hoc tibi dico frater. Honorem hunc vltro a me delatum, quem nunc valde respuis, post hac non sine maximo tuo malo requires. Sic Romam abiens obtinuit excommunicationem Bohemis iugum Domini decutientibus, qui vehementius exacerbati fratres Germanos quinq; simul enecarunt, quæ sic fieri S. Adalbertus Romæ submissa post calicis eleuationem pręsentire, exéquiis fratrum corporaliter adesse, & breui illo spacio miraculose redire meruit, cuius rei testis fuit vna suarum chirotecarum ad feretrum Pragæ relicta, tandem ad inquisitionem Pontificis reperta, ipse vero in cænobio S. Alexii interim Deo ministrans semet abdidit. At Stratiquas tum demum eiuratam Episcopalis muneris celsitudinem infœliciter sitiens (Simulante fratre Boleslao literis quantumuis ad Ottonem & Moguntinum datis) dum ante altare de more solito prostratus benedictionem appetiit, miserabiliter à dæmone correptus & concussus, oculis contortis, ore spumanti damnatam animam eructans, quantum intersit, an diuinitus vocetur, an vltro sese ad tam arduum munus in Ecclesia Dei ingerat terribili sui exemplo, apud vniuersos declarauit.

At diuus Adalbertus, principis & Moguntini literis itemq; sex Oratoribus, Bohæmorum nomine culpam deprecantibus, cælumq; clausum toto illo biennio quo abfuit, sentientibus, annuente summo Pontifice Benedicto VII. rediens in Bohæmiam, atq; *Anno 977.* in montis viritis heremo receptus, cantatoque Te DEVM laudamus, toti regno dedit benedictionem, qua facta mox illa hora cælo nubes vndique apparuere quæ in largam fecundamque pluuiam resoluiæ, adeo quod ex hoc omnis Bohæmia suum Præsulem rediisse cognoscebat, & gratulabatur, terraque fructu suo, & omnia germinantia vim suæ lætitiæ exprimebant, vnde enatum illud, cum spirituales iter faciunt, pluuiam non diu absfuturam, promissionemque vir sanctus habuit, DEVM non amplius Bohæmiam (nisi delictis maioribus lacesserent) ariditate punirurum: quam ob causam diebus singulis antiphona ad tumbam S. Adalberti post Vesperas à Scholasticis Slauonica lingua decantatur. Quamuis autem multum laborasset inconuertendo populum ad *Anno 978.* dominum, persecutiones tamen fuerunt perpetuæ. Cum Albim fluuium (vt & hoc adiiciant) prope pagum Neratowice traiecisset, neque naulum soluendo esset, à vectoribus calceo grauiter percussus, quibus maledixit, vt nunquā satis haberent panis, quod rei successus postmodum edocuit. Sic Romam reuersus, ibique aliquantulum subsistens, nec voto quoad visitationē sepulchri Dominici se posse satisfacere dispiciens, è præfato S. Alexii monasterio Benedictum, Matthæum, Isaac, Ioannem, Christianum & Barnabam fratres ordinis legitime dimissos secum assumpsit, veniensque in Bohæmiam lassus & attritus pedibus in tractu Domaslicensis prope villam Milaweir ad syluam terra prostratus cum sociis itaque indormiens, armentario cornu in aurem protruso inflatoque subito excitatus, non tantum illi pastori sed omnibus ibi successiuis temporibus cornu inflaturis surditatem imprecatus est, ad quam effugiendam flagello signum datur incolis. Conditoq; cum Boleslao Pio Brenouiensi monasterio (quod vtrique miraculose ostensum est) introductis fratribus, secessit in Poloniam, Gaudentioque Gnesnensibus dato Episcopo Prutenis Euangelium annunciauit, qui ad cru-

licitem magis, ſanctum virum ſeptē haſtis adorti, tandem demortui caput amputārunt. Corpus autem Boleslaus Poloniæ princeps, à barbaris redemptum pretio, Gneznæ ſepulturæ tradidit, inde in Bohæmiam translatum proprio ſacello, non vulgaribus miraculis patronus patriæ honoratur. Anno 996.

DE DEODATO.

Anno 997.

DEODATVS poſt Generalem Cleri & principis conſultationem ab Ottone Cæſare, propterea per certos Oratores rogato, (cui erat a ſacris & Epiſtolis) commendatus quantumuis aliquantulum plebe reluctante ſucceſſor excipitur. Natione Saxo, literis maxime tamen eloquentia præclarus, ſed Slauonico idiomate cunctis acceptior. Sub hoc religio Chriſtianorum vires extendit, dum ſibi ſumma cura incumbetet, vt plurimos adoleſcentes ad Sacerdotium, Sacerdotes ad vitæ honeſtatem ſuæ vitæ exemplo alliceret, ſecumque per eadem veſtigia communem populum deduceret. Accedebat frequens Pii, ex hortatio, vt præſentem Antiſtitem patris loco colerent, neque vllo modo eum offenderent, ne forte diuina vltio, ſicut viuente S. Adalberto illos perſequeretur: atque hæc omnia ſe facturos ſanctè promiſerunt. Fuit hic vir magnæ pietatis in Deum, in ſuos beneuolentiæ, verus imitator Adalberti, qui priuſquam mortem, quam ſibi imminentem animaduertebat, obiret, omnem ſuam ſubſtātiam, quam viuus collegerat, in vſus Eccleſiæ S. Viti, pauperumque Chriſtianorum conuertit, cuius corpus in dicta Eccleſia contumulatum. Anno 1017.

DE HELICHARDO.

Anno 1018.

HELICARDVS ob magnam rerum cognitionem, quantumvis Germanus Natione, Slauonico tamen ſermone commendatior, concionator eximius, Occard vulgo dictus, ab Eccleſiaſtici regiminis gubernacula deputatus, regalia ab Henrico Cæſare & conſecrationem à Moguntino accepit. Is Romam ad Benedictum Octauum profectus vbi plurimas libertates & gratias pro Eccleſia S. Viti ad voluntatem principis ſollicitauit, quas rediens magna omnium exultatione publicauit, ita vt omnes in canticum Eccleſiæ ſanctorumque Ambroſii & Auguſtini perſonandum gratanter prorumperent, ſub hoc decimæ pro parochis & fumalia ceperunt originem, nec non plurima diſſidia fœliciter ſopita, pietas vero, Religio, deuotio, liberalitas & commiſeratio ſuccreuerunt, omnium ſuorum planctum tandem ex hoc erguſtulo ad æternam fœlicitatem capeſſendam euolauit. Anno 1024.

DE ISONE.

Anno 1024.

ISO, publico Cleri Principis & plebis aſſenſu, Præſul electus immediante Moguntiam verius (quia Cæſar non erat) expeditus eſt. Hic fœliciter partes ſuas in munere ſuo tutatus, quamuis linguæ beneficio non ita fœlix, in pauperes beneficus, vt ſingulis diebus quadraginta in ſua aula paſceret, & ſexto quoque die, ſi quid deſideraretur viſitaret, infirmos & captiuos frequenter adiit opemque tulit, vir iuſta ſenectute & canitie venerandus, cuius cani floris fructus mors ipſa fuit. Anno 1030.

DE SEVERO.

Anno 1030.

SEVERVS mox poſt Iſonem ſucceſſor denunciatus, rebus Eccleſiæ plurimum intentus Olomucenſem Epiſcopatum reſignauit, contentus vnico diuoque Wenceslao deuotus, cuius ſacellum in quo colitur, dilatauit, vbi & oſſa Podiwogii S. Ducis & Martyris ſerui fideliſſimi inuenit collegitq;, quæ tandem extra Metropolitanā Eccleſiam ad vuluas, qua ſacellum patet via, ſunt repoſita. Sub ipſo monaſterium S. Procopii ad flumen Sazauæ in honorem S. Mariæ & S. Ioannis Baptiſtæ, angelo denunciante, conditum à Bretislao, qui ſub donatione maledixit omnibus, illud aliquando male iure vſurpaturis, vt indignationem diuinam incurrerent fame & morbo ipſi & poſteri conficerentur, donec reſipiſcerent, Et reſpondit SEVERVS, Amen. Sub ipſo fuit terræ motus triū dierum totidemq; noctium, itaq; ab eo indictum ieiunium & ipſe proſtratus humi, donec ceſſaret commotio, clamauit ad Dominum. Sub ipſo etiam facta eſt

D

S. Adalbertis translatio, templi veteris Boleslauiæ sub honore Dei omnipotentis, & S. Wenceslai consecratio, pariterque Ecclesiæ monasterii Piuonii prope Tinam ordinis Eremitarum regulæ S. Augustini, & templi parrochialis in oppido Bilinæ: atq; in diligenti muneris administratione, ipse vitæ periodum conclusit. &c. Anno 1065.

DE IAROMIRIO.

Anno 1068. IAROMIRIVS, frater ducis Wratislai à Seuero, spe successionis ad tertium gradum præsbyteri promotus, tandem in aula regis Poloniæ, aliquandiu versans, (licet lanes quidam, Principis votum ad Episcopatum iam habuerat, pluribus tamen de causis & quod domesticos non oporteat negligere, postpositus) ex Testamento patris, à fratre, ad Præsulatum admissus Moguntiæ ab Henrico Cæsare approbatus & ab Archiepiscopo consecratus, cui nomen impositum Gebhardi. Qui postea cepit Iohannem, Episcopatu Olomucensi deturbare, inuito Wratislao, contumax in comparendo coram Rudolpho Cardinale, huius causa ex vrbe misso a Pontifice, tandem ab ipso citatus causa cecidit, & in cænobium relegatus, intercessione & patrocinio Matthildis Ducissæ Lombardiæ, cognatæ, quæ gratia & authoritate apud Romanorum Pontificem ante alias celeberrimas Italiæ Matronas, præpollebat, pristinum fortunæ habitum recipere meruit, & Wradislao in Regem Bohæmiæ ab Henrico Imperatore declarato, & a Treuirensi inuncto, Olomucensem Episcopatum quem Henricus Pragensis coniuxerat, adeptus est & sub eodem, quia simultatem contra fratrem visus alere à Wratislao Widegradense templum, omnibus Sacerdotalibus officiis dignitatibus & priuilegiis æque insigne institutum atque illud est in arce S. Viti, quo rex cũ solennis dies occurreret, ad sacrificia diuertit. Cũq; Wratislaus contra Pontificiũ & Cæsareum diploma, præterque scitum Iaromirii aut Gebhardi fratris, quendam suorum sacellanorum Wenceslaum Episcopatui Olomucensi præfecisset, indigne ferens Gebhardus Strigonii in Vngaria dum esset in via Romam versus, vt Pontifici sua grauamina proponeret, in Domino obdormiuit: Atque tum demum princeps fratris sui in pauperes Eleemosynas & in spiritualibus sanctam administrationem cum luctu cognouit, vnde Monasterium Opaticense amplissimum pro fratris & suæ ipsius animæ salute fundando locupletauit, &c.

DE COSMA.

COSMAS à Wratislao communicatis cum capitulo consiliis, omnium congratulatione, (quod præ reliquis vir bonus & ad regimen idoneus, licet iam seniculus) tum temporis Decanus, præsul designatus, a Cæsare Henrico dignus, recognitus Moguntiæ sub nomine Rotardi consecratus est, & seiuncti sunt Episcopatus Pragensis & Olomucensis. Hic Bohæmicam Historiam a Zechio vsque ad obitum suum pertexuit, vir bonæ conscientiæ, magno Bretislai aliorumque planctu mortuus & honorifice in templo S. Viti sepultus. &c.

DE HERMANNO.

HERMANNVS, homo sobrius, doctus, misericors & liberalis Bretislao patrique suo fideliter seruiens ad Ecclesiæ regimen assumptus, Ratisbonæ ab Henrico confirmatus, à Seraphino Archiepiscopo ordinatus, & a Cardinale Ruperto summi Pontificis Legato de latere, Moguntiæ in Episcopum consecratus, maiorem vita partem in aula consumpsit, magis iucundus Principibus esse volens, quam seuerus, atque hanc ante alias noxam, vt DEVS per misericordiam suam expungeret, se supplicem vehementer deprecari aiebat: alias in rebus Diuinis promouendis, vigilantissimus, vigesimo secundo Pontificatus anno vitæ defunctus est. &c.

DE MAINARDO.

MAINARDVS, natione Germanus, prouidus tamen & circumspectus (licet, plurimis Bohemum exoptantibus) accedente Sacerdotum suffragiis, a Wladislao præsul

electus,

electus, & de more consecratus. Hic tumbam S. Adalberti propriis sumptibus mirifice dedit exornandam, sepulchrum Domini cum visitauit, iniuste apud summum Pontificem à plerisque dignitatem eandem ambientibus delatus, & consilii de homicidio perpetrando insimulatus, in omnibus innocentiam suam manfiestis argumentis contestatus est, apud Archiepiscopum Moguntinum, suisque inimicis libenter ignouit, & sic vniuersæ carnis viam ingressus in Morauiam per Episcopum Olomucensem honorifice ad suam sepulturam in Bohæmiam deductus est, &c.

DE IOANNE.

IOANNES præpositus Wissegradensis (certantibus hinc inde plurimis de Episcopatu largitionibus & fauoribus) à Sobieslao Principe ipso die S. Wenceslai, collectis votis Spiritualium & secularium per Decanum Pragensem successor Mainhardi pronunciatus & omnis populus in gratiarum actionem erga Deum cantando effusus est. Ille ad Cæsarem Lotharium additis commendatitiis literis tam principis quam spiritualium & secularium Heidelbergam profectus gratiam Cæsaream & à Moguntino benedictionem obtinuit, magnumque dedit religioni Christianæ incrementum. Qui postea diuturno morbo, confectus obiit, sepultus in Sacello S. Gothardi Episcopi, in cuius locum electus fuit Syluester Abbas Sazauiensis sed morte Sobieslai irrita facta est nominatio, &c.

DE OTTONE.

OTTO Præpositus Ecclesiæ Pragensis electione legitima, confirmatione Cæsarea, & benedictione Moguntini Præsulatum accepit, in præfatam Ecclesiam multam suam substantiam impendit, idemque in monasterium Zderas, quod singulariter dilexit, & in quo sepeliri voluit, prout & priusquam moreretur eo se deportari fecit, cum aliis carnis resurrectionem ibidem expectans. &c. Anno 1148. *Anno 1140.*

DE DANIELE.

DANIEL, è familia procerum à Lippa Canonicus Ecclesiæ Pragensis homo facundus & literatus, pacificus item, timens Deum & ad Ecclesiasticam disciplinam promonendam diligentissimus à Wladislao authoritate Cæsaris & benedictione Moguntini Antistes creatus est. Qui Friderico Cæsari in componendis arduis dissidiis tam in vrbe, quam in Lombardia Consiliarius & Comes sagacissimus. Huic cum Cæsar non procul a Bononia, in oppido quodam S. Helenæ dicto, commoraretur, infortunium accidit, & sub ipsa nocte incendium factum, quod omnem suam substantiam combussit, excepto vno pallio, cui Cæsar & aulici plurimis muneribus regratificati sunt: Peste tandem in Lombardia grassante correptus obiit, cuius ossa, monente ipso Abbatem quendam in visitatione, sed longiore post tempore Pragam delata sunt: Atque vbi tum pro eo factæ plurimæ exequiæ, apparuit rursum eidem Abbati dicens, se pœnis in quibus fuisset hactenus, liberatum & in gratiam Dei receptum. Postea quidam Expoldus adoptatus est Germanus natione, professione Monachus, qui prius Abbas Sedlicensis fieri non potuit, tanquam intrusus & peregrinus fauore Reginæ, (licet contradicentibus primoribus regni, quod filii sui in omnibus huic essent pares) sed quia post vnum mensem è viuis decessit; in monasterio suo sepultus, litem definiens, alteri locum successionis reliquit, &c. Anno 1169. *Anno 1148.*

DE FRIDERICO.

FRIDERICVS, (spiritualibus alium, alium sæcularibus proponentibus) Saxonia oriundus, à regina Citka declaratus est primoribus regni vehementer contradicentibus, quod Germani non animas Bohæmorum quærerent, sed aliena bo- *Anno 1170.*

ria inuaderent, vnde suos consanguineos locupletiores redderent, quasi non essent in Bohæmia personæ dignissimæ, pro vt & Iaromirii tempore d[illegible] eptatum & tandem pro Bohæmis conclusum. Quod rex intelligens vtrumque statum rogauit, vt annuerent, iique quamuis inuiti in sui gratiam admiserunt. Quia tamen Fridericus neque Bohæmicum neque Sclauonicum callebat Idioma, parum in hoc officio profecit, nisi quod iis rebus, quas e Bohæmia transferre potuit, suos consanguineos ditiores & morte sua post octo annos Bohæmos lætiores effecerit. Interea tamen temporis, vterque status Friderici celsitudinem indigne ferens, apud regem vnanimi consilio vrgit vt deponeretur, quod præter memorata neque authoritatem neque mentem Episcopo dignam conseruaret, nihil secum tulerit, nec per ostium ingressus, Bohæmiam denudet, & corrasam è mulcta sacerdotum & è bonis Episcopalibus pecuniam, in Saxoniam transferret. Quibus Rex Cæsarem & Moguntinum, quid in contrarium essent dicturi (si hoc fieret) allegans, mentem suam expressit, vt eam iam senio confectum cum honore ad mortem properantem, sustinerent, promittens pariter neminem exterorum præter illorum scitum & voluntatem ad hanc sublimitatem eueh[i]endum. Itaque Regis arbitrio acquiescentes, voluerunt æternæ memoriæ consecratum, nequis extraneorum amplius id officii, imò nec maiorem nec minorem præbendam obtineat, sub amissione narium, interminatione exilii & confiscatione bonorum, sed sint sicut hospitio suscepti. Ita Fridericus mortuus est. &c. Anno 1178.

DE VALENTINO.

Anno 1178. VALENTINVS, Germanus natione, Elisabethæ reginæ à sacris, ab eadem ad officium Episcopale intrusus, homo mediocriter doctus tamen humanitate & affabilitate ipsius Elisabethæ & quod esset homo beneficus pius & comis in officio conseruatus est. Febre vltimo confectus obiit, in Ecclesia sancti Viti sepultus. &c. Anno 1182.

DE HENRICO.

HENRICVS, Wladislai regis frater, Friderici patruelis, cognomento Bretislaus, Præpositus Wissegradensis ab ineunte pueritia bonis literis deditus, in iisque domi p[illegible]n, adolescens in Gallia adeoque in Parisiensi Gymnasio celeberrimo occupatus, vt non modo disciplinarum sed & virtutum morumque præcepta abunde hauriret. Desiderio tandem repetendæ patriæ ductus commodissime ad [illegible] tempus, quo de Episcopo consultaretur, rediit, suffragio Friderici, Pontifex Pragensis declaratus, tanta omnium approbatione, vt summi infimique laudibus Fridericum in cælum ferrent. Hic vices suas strenue administrauit, vt Conradus Princeps, qui sibi ius eligendi Olomucensem Episcopũ assumpserat, cum Henrico in concordiam rediret, magis eligens amicis officiis certare, quam in alieno foro cum eodem contendere. Cui etiam dum ipse Conradus Henricum sexum ad expugnandum Neapolim sequeretur, (vbi peste extinct[us] curam administrandæ Bohæmiæ delegauit. Quin imo cum Premislaus sine co[nsens]u Cæsaris principatum Bohæmiæ suscepisset, eaque de causa per Oratores euocatus, nec [co]mparens sed alio se conferens, Henricus Episcopus nomine Cæsaris interrex designatus [q]ui Premislaum vltra fines propemodum persecutus est. Idem ad solẽnes nuptias easdemque re[gal]es in Vngariam inuitatus, (quę postea irritę factę) exinde rediens, in Morauia insidias vix effugit, quas quia ipse vlcisci noluit Bohæmos nolens volens vindicandas reliquit, Morauia Henrico se subdidit, eundemq; exercitum ad iussum Cæsaris, tanquam Dux Bohæmiæ, contra Wandalos Cæsaris rebelles assumpsit, quibus m[agn]um damnum intulit, pro quorum occisorum animabus & templis dirutis, sacrificia d[...] reuersus instituit, largamque Eleemosynam dispersit, conuentumque proc[er]um cogens ad pacem & concordiam suæ vitæ diebus conseruandam exhort[atus], [...] mala, homicidia, templorumque ruinas è bello Wandalico producens, lachrymisque

obteste-

[illegible] D e v [illegible] orarent. Sub regimine pacifico templum sancti Vi- [illegible] nouo [illegible] nstruere, quæ [illegible] consecrauit, domumque pul- [illegible] Pra[illegible] ad [illegible]men ædifica[illegible] fecit, in ca[illegible]ue sacellum pretio- [illegible] ei, & [illegible]æ Mariæ vir[illegible] q[illegible] ad decan[illegible]ndas D e o [illegible] o[illegible]xit, [illegible] & in W[illegible] de[illegible] Ecclesia [illegible] d[illegible]nam [illegible], pariterque magna inedia a[illegible]os tum temporis omnis ge- [illegible] homines, [illegible]ntumuis d[illegible]ers[illegible]s, pane suis sumptibus vndique conquisito, [illegible] C[illegible] no[illegible] liberaliter aluit. Petrum Cardinalem a via lata, Cælestini [illegible] L[illegible]a[illegible]m [illegible]mas a Sacerd[illegible]us in bellum Asiati[illegible]um recuperandæ Hie- [illegible]æ ca[illegible]a ex[illegible]m, honorifice per suos, ipse infirmus excepit, bonaque [illegible], [illegible]ditissimus personaliter cum suo delectu militum bello sacro [illegible] m in[illegible]n[illegible] estiua infirmitas præoccupauit. Qua nimium inualescen- [illegible] patum re[illegible]nare voluit, sed reluctantibus Bohæmiæ proceri- [illegible], [illegible]s præ[illegible]s ded[illegible]t le[illegible]di principis, quemcunque voluerint, potesta- [illegible], [illegible] in[illegible]pi[illegible]ens vires ad sustinendum Pontificatum vix sufficere, ne dum vt [illegible] præterea o[illegible]s ferre posset, in tanto præsertim rerum motu atque conti- [illegible] [illegible]is hono[illegible]s ambitu. Medicorum consilium illis plenius indicat, [illegible] cœli locique mutationem fieri debere, & ab omnibus rebus, quæ ani- [illegible]nt, abstineri alioquin nil sibi profutura medicamenta. Se itaque vel[illegible] in Egram ciuitatem vltimis Bohæmiæ finibus sitam, refouendarum virium [illegible] petere, interim administrationem principatus curæ illorum delegare. Quar- to [illegible]o die, postquam Egram peruenit, ibidem pridie sancti Viti quinto sui re- [illegible]is secularis spiritualis vero decimo quinto humanis exutus est, in vtroque [illegible]ratu tam æquus & moderatus, vt in dubio reliquerit, Princeps an Ponti- [illegible]chor vixerit, corpus Doxanam, quo in Cœnobio matrem & iam suam se- pelierat. &c.

DE DANIELE.

Daniel, à Wladislao cui à sacris fuerat, propria authoritate Antistes [illegible] [illegible]tus, quem Clerus nullo pacto, ad vllam administrationem voluit admitte- [illegible] leges ipsis iuraque & suffragia libera restituerentur. Itaque ius electionis [illegible] tribuens, paratus eum quem ipsi designârint, Pontifice[illegible] agnoscere. Ca- [illegible]bito mutuo consilio in gratiam Wladislai eundem Danielem promul- [illegible] Hic ipse cum aliis a Wladislao rogatus quid de [illegible]emislai literis, qui la- [illegible] bonæ lapidarias per decem dies extrema necessitate coactus celere, [illegible]tris animum, an fil[illegible] tanquam seniori de throno cedere, an consor- [illegible] [illegible]i fauere velit, consultius facto re[illegible]pondit. Caro, inquit, & frater tuus [illegible]is, piumque vid[illegible]tur ac vere fraternum, vt in [illegible]ta angu[illegible]ia animæ eius, [illegible] [illegible]leues, exind[illegible] factum, vt Premislaus Bohæmis, Wladislaus Morauis im- [illegible]ret. Episcopus vero omnem [illegible]licitudinem [illegible]n D[illegible] cultum impendens, ex hoc [illegible] plenus dierum commigrauit. &c.

[illegible] ANDREA.

Andreas, Præpo[illegible] [illegible]esiæ Pragensis vir bon[illegible]s, pius & d[illegible] Epis- [illegible] om[illegible] exprimi[illegible]ur. Qui Premislaum ante feru[illegible]tem in [illegible] [illegible], po[illegible] sen[illegible]m deferentem, ægrotumque pro o[illegible]cio suo, ad e[illegible]piandam sa- [illegible] ne[illegible]entiam exho[illegible]atus. Sed quod alia remedia dicere nesciret præten- [illegible] hab[illegible] odio, [illegible]a [illegible] dot[illegible]s [illegible] & libe[illegible] [illegible]ura, vt [illegible]bera & [illegible]tas io[illegible]as, q[illegible]s rex dissimula[illegible]at, ve[illegible]gales [illegible] dec[illegible]plo [illegible]n. Qua de causa Andræas in A[illegible]ri[illegible]m se re- [illegible] Præmislaum anathemate ferire posit, quo facto Romam m[illegible] [illegible]ona Ecclesiastica diripiebant, vt Abbas Strohouiensis, in- [illegible], Præmislao in tantum exprobrarit, donec emanaret edi-

ſtem [illegible], ſi qui [illegible] [illegible] in [illegible] Ar[illegible] [illegible] concili[illegible] [illegible] Andre[illegible] [illegible] quem [illegible] [illegible] Sacerd[illegible] [illegible] vtque Pra[illegible] [illegible]quam c[illegible] [illegible] gotio celeriter vtrinque con[illegible] [illegible] M[illegible] [illegible] clamauit And[illegible], v[illegible] S[illegible] p[illegible] [illegible]m [illegible] Wadıslai [illegible] Q[illegible] a v[illegible]e Rex n[illegible] [illegible] a o[illegible] [illegible] ſansque [illegible] fide ſe[illegible]um in [illegible]ratiam [illegible] [illegible] cepit donec ⁊terum Andreas Romam perf[illegible]ret, vbi tandem c[illegible] [illegible] clauſit diem. Corpus in Morauiam, caput Sacerdotes Pragam re[illegible], & in [illegible] cello ſancti Wenceslai ſupra aram c[illegible]cutarunt (vbi [illegible] c[illegible]x [illegible] [illegible] eſſe dicentes, vt caput illorum libertatinatum, in loco obuio ac [illegible] [illegible]bri reponeretur. Poſtquam in Bohæmia haud modica de Pra[illegible] d[illegible]enſi[illegible] [illegible] proceribus qui bona illius intercepra occupabant, pro humil[illegible] [illegible] [illegible], vt in locum A[illegible]æ cooptaretur, ea[illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible]elu[illegible] pictum Epiſcopum abominationibus, [illegible] [illegible] rerum tam diuinarum, quam humanarum curam ſuſtinere[illegible] [illegible] [illegible]te a rege in regno locum obtineat. [illegible] d[illegible] fuit nomin[illegible], a[illegible] C[illegible]o Pragenſi conſortii, alteri Peregrino alteri Budiuoio nomen. Il[illegible] [illegible] fore[illegible] tr[illegible]ncus rex ranarum, qui nemini & cui omnes prim[illegible] [illegible] facturi omnia ad libitum Pontifex Honorius exautorauit; vnde cum D[illegible] [illegible] apud au[illegible]um Clementem ad obitum vſque patienter perman[illegible] [illegible] ve[illegible]am vicinum capitulo, mors illo anno & menſe ſui el[illegible] [illegible] [illegible] &c.

DE IOANNE.

IOANNES, Scholaſticus ex ipſo Collegio Canonicorum, concurrentibus ſuf[illegible]fragijs & accedente reg[illegible]s calculo ad Epiſcopalem dignitatem Gregorio no[illegible]o [illegible] pr[illegible] a[illegible] p[illegible], vir authoritatem præ ſe ferens, DEVM t[illegible], d[illegible] [illegible]m a ſe [illegible]m[illegible]uens, victus tamen precibus o[illegible] [illegible]n & [illegible] [illegible] c[illegible]a, [illegible], qui paucis poſt annis e vita d[illegible] [illegible] Q[illegible]o qui[illegible]em [illegible]nno [illegible] [illegible] F[illegible] Schol[illegible] a [illegible] [illegible]ſt[illegible] [illegible] [illegible]cede[illegible] le[illegible]itimis ſ[illegible]ragijs tertio A[illegible]o [illegible] [illegible] [illegible]ctus eſt. &c.

DE NICOLAO.

NICOLAVS, ſtirpe [illegible]tkoui[illegible] [illegible] [illegible]tenberg, Canonicus Pragenſis, vir [illegible] [illegible] [illegible] conturatus hoſtis a rege W[illegible] [illegible] [illegible] vitæ r[illegible]onem in[illegible]

DE IOANNE III.

IOA[illegible] [illegible]rum ad Epiſcopalis honoris faſtigium exaltat[illegible], a [illegible] piſcopo, Moguntino concedente conſecratus autho[illegible] [illegible] habenas capeſcendas per Archiepiſcopum & [illegible]

[illegible] tamen peti [illegible] tal s consili- [illegible] ad Imperator s R [illegible] reum [illegible] fe [illegible] andum exi [illegible] ho- [illegible] Ioann praterea in Ecclesia sua [illegible] D E I [illegible] Mariæ, sanctorum quatuor Doctorum [illegible] & aliorum [illegible] & in die sancti M [illegible] consecrauit, [illegible] sacellum omni- [illegible] arce regia [illegible] q æ fi [illegible] mala in B [illegible], pro qui- [illegible] endis perpetuus erat in fundendis precibus, dolensque [illegible] omnium, [illegible] animi concepit, vnde postea mors subsecuta est quæ eundem in sua Ec- [illegible] requiescere. &c.

DE THOBIA.

THOBIAS Præpositus Ecclesiæ Pragensis, in Antistitem concordi suffragio [illegible] laratus ab Olomuceusi Episcopo, accedente authoritate & consensu Mo- [illegible] ratus est, rege Wenceslao sexto Bohæmiæ & Poloniæ adhuc impube, [illegible] curam Marchio Brandeburgensis consensu [illegible] habuit [illegible] cia Germanis tantum distribueret, præcipue [illegible] ungens, ne quem [illegible] in arcem Pragensem per speciem salutandi aut reginam aut filium eius [illegible] mitterent, nec Thobiæ quidem primitium sacrum in æde D. V[illegible] facere cu- [illegible], portas arcis aperire voluerint. Sed coactus est rem d[illegible] in Cænobio [illegible] peragere, ingenti murmure populi, qui Pontificem religionis offici- [illegible] a in Cænobium persequebatur. Post solenne Pascha venit Episcopus [illegible]burgensis, quem paulo post secutus Otto Marchio, tanquam Gubernator [illegible]iæ atque in arcem intromissi, Episcopus Brandeburgensis Ecclesiæ Pragen- [illegible]tur, Thobia interim in ædibus sacris diuæ Virgini penes pontem [illegible] commorante. Ille cupidus magnificentiam regis sacelli Ottori inspe[illegible] [illegible] eoque deductus dimissis iterum Sacerdotibus, insigne sacrilegium in diripien- [illegible]uris illis commisit, æraria expilauit, Sacerdotes & ip[illegible] colones ad di- [illegible] Thobiæ pertinentes grauioribus oneribus, quam ferre po[illegible], Ma- [illegible] a[illegible]arum querimonias surdo mutoque & Thobia quasi exule lon[illegible] [illegible] Tandem præsuli Brandeburgico ademptus Magistratus o[illegible]um Bo- [illegible] erga se odium quorum suffragio Thobias Præsul & [illegible]aldus regni [illegible] Marchiam abducto, summæ in Bohæmia rei administrandæ præ- [illegible]. Sed & ipse Thobias a rege [illegible] in regnum re[illegible]epto, [illegible] cum [illegible]tute d[illegible]us est, vt se ibi tantisper pro hærede gereret dum ipse co- [illegible] & obuio[illegible] cum lau[illegible] in fid[illegible] W[illegible] [illegible]atem [illegible] ad[illegible]. H[illegible] Pa[illegible] R[illegible], T[illegible] H[illegible] Mol[illegible] [illegible] & [illegible] p[illegible]rent, [illegible] de [illegible] e[illegible] [illegible] ec natiuæ [illegible] exolueret, &c.

DE GREGORIO.

[illegible]ORIVS [illegible] Decanus [illegible] Pragensis [illegible] [illegible] pie [illegible]ens a [illegible] rege [illegible] [illegible] nte d[illegible], suæque a[illegible] [illegible] in D[illegible].

DE IOANNE IV

[illegible]ARTVS Canonicus Pragensis Gregorii a Draziz filius le- [illegible] inaugeratur. Hic multis iniuriis affectus, Romæ apud [illegible] purgauit, & ab instantia absolutus, domum rediens,

vt ex eq[illegible] dic[illegible], enua pr[illegible], supra limen Ecclesiæ [illegible] egit DEO, quod [illegible] patu, [illegible] & arces [illegible] super præbend[illegible] beatæ Virginis [illegible] & [illegible] fratresque re[illegible] in fine [illegible] X[illegible] doc[illegible] ad[illegible] didit, [illegible] A[illegible] excor[illegible] in [illegible] sti Syluestri, [illegible] Mariæ [illegible] dotauit [illegible] benefaciens ad retributorem omnium bonorum DEum, morte me[illegible], ipsa octaua innocentum seconuerit. Hactenus de Episcopis, &c.

ARCHIEPISCOPI.

ERNESTUS, Ernesti a Pardubitz, filius, Decanus Ecclesiæ P[illegible], vir multis nominibus commendatus a Capitulo Prag[illegible] electus. At quia Munguntinus partes Ludouici Bauari [illegible] A[illegible] Clemen[illegible] sexto per Cardinalem Portuen[illegible] lem Pragensem consecra[illegible], domumque reuersus, hon[illegible] & Clero exceptus est, qui postea regem Ioannem, eo quod bona Ecc[illegible] v-surparet, excommunicauit, donec a Papa redditis illis bonis reconci[illegible] Vbi etiam post dep[illegible]sitionem dicti Moguntini in vrbe a Pontifice, Carolus q[illegible] vna aderat, [illegible] ut Ecclesia Pragensis a Moguntina [illegible] in Metrop[illegible] [illegible], additis Olomu[illegible] & L[illegible] [illegible] gatis [illegible] Pontifici & pallio pro Archiepiscopo. Rex it[illegible] & Carolus R[illegible] [illegible] exce[illegible], cum Archiepisc[illegible] pro [illegible] Ecclesiæ Pragensis [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] porib[illegible] [illegible] Hu[illegible] ca in a[illegible] sixæ Metrop[illegible], [illegible] Capitulum [illegible] rolo quarto Romanorum Imperat[illegible] alias exemplaris vitæ, prius a se [illegible] in Epi[illegible] nomination[illegible], vsque [illegible] lo quodam [illegible] it, [illegible] dit [illegible] nasteriis elargitus est [illegible] ordinis Canonico[illegible] tiosis lo[illegible] ni de[illegible] omni[illegible] ra post[illegible] Ar[illegible] tiam Virgin[illegible] tingeret, imaginem dictæ Virginis seque in genua p[illegible] homi prostratis, quasi libenter ab hoc Magistratu se vellet [illegible]

Monasteria plurima vel donationibus vel restaurationibus amplificauit, oppida sua cinxit muris, piscinas nouas fecit, pisceſque pauperibus distribuit, perpetuus in bonis operibus exercendis. Qui iam ad mortem febricitans, singulari quadam cordis compunctione narrauit se dum Glacii Scholasticum ageret, quodam die Sabbatho sub Vespertinis precibus inter cantandum antiphonam de beata Virgine, inspexisse imaginem Virginis Mariæ in altari maiori, faciem auertere: qua re in se ipso confusus & in preces resolutus, consolationem accepit, viditque eandem effigiem recte) vt ante stantem, sed indignationem adhuc præ se ferentem. Et licet dum sæcularis esset cum peccatoribus conuersationem & portionem habuisset, partemque fecisset visitationem, tamen spiritualis factus, a via peccatorum recessit, deuotus beatæ Virgini apud quam vt omnes pro se rogarent, omnibusque hæc gesta narrarent, pie precatus est. Sic purgata conscientia & accepta SS. Eucharistia mortuus, atque in parrochiali Ecclesia tumulum, quem dudum ante sibi præelegerat, complexus est. &c.

DE IOANNE.

IOANNES Episcopus Olomucensis, Consiliarius & Secretarius Cæsaris Caroli, ad sedem Archiepiscopalem communi Canonicorum suffragio transfertur, qui diu multumque repugnans, tandem precibus & monitis consentiens a Pontifice per Episcopum Spirensem pallium adeptus est, eodemque quo prius animo, amico, & benigno permansit sub porta Hierosolymitana in Wissegrado, hospitale pro iis, qui è pinguiore fortuna in paupertatem prolapsi, aut qui peregrinantur ad loca sacra, liberalissimis annuis redditibus de nouo fundauit. Cuius aucta fuit dignitas à Pontifice Vrbano, qui eidem argenteam crucem deauratam, rubeum Pileum, qui adhuc in Ecclesia pendet, & cappam purpuream misit, vna cum titulo pro se & successoribus Legati sedis Apostolicæ. Domum suam præterea Archiepiscopalem mirifice expoliuit & in ea sacellum, in honorem passionis Dominicæ, sic sacellum Raudnicii in honorem Dei, beatæ Virginis, & SS. Patronorum, itemque monasterium sancti Iacobi in veteri Praga consecrauit, & Moguntiæ Archiepiscopum inaugurauit. Sub eo collecta sunt mortuorum Episcoporum corpora & in vnum locum, ... e quoque, in saxo sarcophago reposita, recta superius marmore, auulsis a... titulis. Altaria, hospitalia, turres, & ædificia præstantissima erexit, apud ... m Wenceslaum decimum authoritatem plurimum pollens. Vni enim huic tan... bene monenti libenter auscultabat, modumque aliquem suis cupiditatibus, il... ... ueniente, statuebat, cæteris omnibus contemptui habitis, proinde nimis im... il... de medio sublatus est. Senio tandem mortuus, & in sacello SS. Erhar... & Ottoliæ sepultus. &c.

DE SBINCONE.

SPINCO vel Spigneus à leporibus, è familia procerum, vir doctrina & pietate insignis, pacis amans & dignus præ aliis ad officium Archiepiscopale, com... ... assumptus est, & tam turbulento tempore rem suam administrauit vt, ... disciplinæ deditus, tria millia peditum in auxilium regis contra Cle... ..., ...m in Bohæmiam molientem ipse suis sumptibus con... ...que du... factus fuerit. Illo tempore Sigismundus Imperator le... ... ad Wenceslaum regem ob negotia quædam secreto tractanda, direxe... ad quem vt responderet, Archiepiscopum secretorum suorum conscium cum iisdem legatis ad Cæsarem expediuit, qui Budæ à seruitore suo quindecim aureis (pro vt Brodæ in tortura, confessus) à quibusdam corrupto, veneno infectus, in reditu Posonii mortuus, Pragamque deductus, in conditorio familiæ honorificè reconditus, &c.

DE ALBICO CONRADO ET SIMILIBVS.

ALBICVS Sbinconi suffectus, arte medicus ac prorsus dignior qui Pharmacopolis quam Pontificibus adnumeraretur: at qui ita ingenio auido & ad rem attento fuit, vt minutissimarum quoque rerum diligentiam curamque non omitteret, ipse clauem à penu & cella vinaria sibi retinere, vinique promam anum abstemiam præficere & domi quasi cauponam & macellum instituere, dum vina meratiora, eduliaque ex piscibus, auibus, feris, lautiora ære commutat, seque ad mensam aridam & sordidam cum familia pauca & abiecta reuocat potius ferræ stridorem audire cupiens, quam eqûos per noctem dentibus hordeum confringentes. Atque vt in rege, sic in Albico homine officii sui negligentissimo & lucri tantum auidissimo, spes nulla erat rerum promouendarum, qui ne tot ex nobilibus in suâ aula pasceret, cum Conrado Decano Wissegradensi ratione officii commutauit, tandem licet sibi sepulturam struxisset, corrasis vndique diuitiis, elapsus, alibi defunctus est. Quem Conradus secutus, natione Westphalus, qui ab initio contra præuaricatores & desertores incaluerat, mox tamen eo vsque intepuit, vt bona Pontificatus, fere omnia eodem, quo Albicus, metum ac vitio auaritiæ victus, aliis vili pretio oppignorarit, & in Westphaliam transmiserit, nil sibi nisi Raudnitium relinquens, quod oppidum Ioanni à Smirziz concessit, vnde haberet ad vitæ finem sustentationem. Hic idem fuit pestis & venenum Archiepiscopatus & ne peregrinis eiusmodi officia præcipua darentur, exemplo suo malo satis edocuit. Ioannes autem Rokizanus itemque Augustinus Sanctuariensis Episcopus senex auarus & delirus, qui vltimum quasi eructaturus Spiritum, dixit, si non possum salutem assequi, vt malus Christianus, saltem seruari queam vt bonus Marranus; non ob vllam nisi scelerum memoriam & æternam detestationem, vt qui Dianæ templum non rexit sed inflammauit, posteritati denunciantur. Hinc sede Archiepiscopali vltra centum & plurimos annos misere vacante, res diuina, Iurisdictio, Ecclesia, templa item & reliqua infelicissime labefactata, quæ adhuc deuotis mentibus dolorem ingerunt, piis oculis iustas lachrymulas excutiunt, &c.

DE ANTONIO.

ANTONIVS patria Muglicensis ex ordine crucigerorum Generalis Magister, inde concionator bellicus itemque Episcopus Vienensis à Diuo Ferdinando Romanorum Imperatore & Rege Bohæmiæ, restaurato Archiepiscopatu primus declaratus est, homo magni consilii & existimationis domi forisque, qui ad Tridentinum concilium Cæsareus Orator esse meruit. Hic omnes actus Archiepiscopales honorificos exercuit, alloquio benignus & facilis, sub quo duo monasteria Ossecensis & Schwecensis authoritate Pontificia & Cæsarea Archiepiscopatui coniuncta, tandem rebus fœliciter administratis, die S. Augustini diem suum obiit in Metropolitana Ecclesia sacello S. Antonii sepultus.

DE MARTINO.

MARTINVS Muglitio oriundus, ex ordine Crucigerorum Præpositus Peltenbergensis postea eiusdem ordinis Generalis à Sacratissimo pariter & Augustissimo Romanorum Imperatore Rege Bohemiæ RVDOLPHO II. tertia Dominica, post Natiuitatem Christi, Archiepiscopus designatus, à Reuerentissimo & Illustrissimo Domino D. Georgio Drascouitio Archiepiscopo Collocensi Cancellario Vngariæ postea ad Cardinalatum euecto, consecratus, officio suo diligenter intentus, Lanterronii & Duxauiæ templa consecrauit, cancellos per sacella Ecclesiæ ligneos & lapideos erigens, eandemque ornamentis honorans, die Purificationis beatæ Mariæ Virginis obdormiens in domino tumbam suam prope prædecessorem meruit.

DE SPIGNEO.

SPINEUS vel Spigneus Berka, è nobilissima pariter & antiquissima familia Baronum à Duba & Lippa gradatim ad honores Ecclesiasticos virtutum meritis conscendens, primo Canonicus Pragensis inde Præpositus Olomucensis mox Gregorii XIII. Pontificis Maximi Cubicularius, item Ratisbonensis Episcopatus Administrator, simulque collegiatæ Ecclesiæ Sancti Stephani Litomeritii Præpositus paulo post Metropolitanæ Ecclesiæ Salisburgensis Canonicus tandem singulari DEI prouidentia & gratia à Sacratissimo & Augustissimo Romanorum Imperatore Rudolpho II. Vngariæ & Bohæmiæ rege, Sabbatho ante festum Sanctæ Luciæ Generalis Magister ordinis Crucigerorum cum rubea stella, electione fratrum Ccrucigerorum, cui (regendo & defendendo duntaxat sequenti die Dominico se iuramento obstrinxit,) die Lunæ hora pomeridiana tertia in conclaui suæ sacræ Cæsareæ Maiestatis præsentibus primis Consiliariis & Capitulo Archiepiscopus Pragensis (Quod fœlix faustum & salutare sit maxime huic inclyto regno Bohæmiæ) declaratus, ab eodem Capitulo, medius inter Decanum & Archidiaconum inque sedem Archiepiscopalem deductus, cantatoque SS. Ambrosii & Augustini cantico honorifice in suam habitationem, eodem comitatu vt prius reductus, à Reuerendissimo & Illustrissimo D. D. Cæsare Speciano Episcopo Cremonensi S. Sedis Apostolicæ cum potestate legati de latere ad suam Sacræ Cæsareæ Maiestatem Nuncio, assistentibus duobus Reuerendissimis & Illustrissimis Dominis, Dominis Ioanne Kutassi Episcopo Iaurinensi Cancellario Vngariæ: & Ioanne Baptista Pihelmaier Episcopo Almiren. , suffraganeo Ratisbonensi, 10. Octobris, qui fuit Dominicus in Ecclesia Metropolitana solenniter consecratus, vt iubar nouum & aurora exoritur, DEVS prosperet sancti patroni faueant & omnis populus dicat, Amen.

Carolus Baro à Lamberg anno 1606. die 14. Octobris à Rudolpho II. Romanorum Imperatore & Rege Vngariæ, Bohæmiæ nominatus est Archiepiscopus & tandem à Pontifice Paulo quinto confirmatus. Deus det illi vitam, gratiam & benedictionem.

LIBER IV.

DE SANCTIS PATRONIS.

SANCTOS Patronos præcipuos ponimus, quorum habemus memoriam celebrem: Nam vt in fine huius libri dicemus, innumeros esse sanctos, qui aut sancte vixerunt in Bohæmia, aut quorum patrociniis gaudet Bohæmia.

DE SANCTIS PATRONIS HVIVS BOHÆMIÆ PIÆ.

SANCTVS Vitus Martyr & Patronus Bohæmiæ, qui puer duodecim annorum, plenus gratia in prouincia Lucenia, contra Imperatoris Diocletiani & patris sui Hilæ voluntatem Christum crucifixum constanter asseruit, neque tormentis neque blanditiis ad Idola conuerti potuit, sed manus in se coniectas ideoque arefactas, & Patrem splendore Angelorum duodecim instar aquilarum fulgentium in cubiculo suo excæcatum, virtute diuina sanauit, & cum SS. Modesto & Crescentia nutrice ad Silerum fluuium deuenit, vbi ab aquilis enutritus, multa miracula præstitit, vt & dæmones exclamârint, S. Vitum ante tempus ad perdendos eos venisse. Nec diabolus ex obsesso filio Diocletiani Romæ exire volebat, nisi veniat Vitus Lucanus, quem fugauit manus impositione; Et ab eodem Diocletiano in Carcerem postea coniectus, a Christo & Angelis visitatus est, vbi terræ motu cathenæ quasi cinis dissipatæ atque ille in medio clibani, tanquam in lauacro iucundo consedit, angelo flammas ignis extinguente. Tunc leonem ad se deuorandum dimissum, S. Vitus signo S. Crucis mansuetum fecit, ita vt ante pedes corruens plantas illi lingeret. Vltimo coniectus in cathasta, cum sociis pro Christo tortus est, vt viscera nudarentur, terræmotu Idola corruerent, & in nihilum abirent, miles & populus extingueretur, donec ab Angelo liberatus & ad Silerum flumen reportatus, emissa anima sepeliri meruit, clarens pluribus miraculis. Cuius brachium ab Henrico primo S. Wenceslao, ab eodem vero huic Metropolitano templo quod in S. Viti honorem erexit, datũ. Quod templum S. Wolfgangus Episcopus Ratisbonensis iam à Deo benedictum & futuris sæculis augustius futurum præuidens & tum prænuncians, consecrauit.

S. Wenceslaus Dux & Martyr, sub amita sua S. Ludmilla à Paulo Sacerdoti & Sacellano suo pie educatus & post patris Wratislai obitum (sæuiente in Christianos matre Drahomira, filiolum veneno enecare conante, Christumque execrante, propter quod miserabiliter à terra absorpta periit) Dux Bohæmiæ proclamatus ab omnibus. Idola deiecit, templa & fidem Catholicam restaurando propagauit, ex farina tritici à se seminati, messi, excussi & moliti hostias ex vuis expressis vinum præparans, Sacerdotibus large subministrauit atque ipse missæ deseruiuit, aliisque precibus horariis nocturnis & diurnis interfuit hilariter, nudis pedibus, nocturnis temporibus templa & preces cum Podibio fideli Comite suo frequentauit, sanguinea & calefacientia post se relinquens vestigia. Infantes gentilium, vt Christianos faceret, coemit, orphanis & viduis pauperibus ligna noctu comportauit. Illi duobus angelis comitato Imperator Henricus I. in Comitiis Imperialibus assurgens sedem suam contra edictum suum prius factum, stupendibus Electoribus vltro obtulit, cum è missa ad consensum veniret tardius & brachium S. Viti è thesauro imperiali, quod præ reliquis elegerat, donauit. In cuius honorem templum hoc S. Metropolitanũ ædificari & à S. Wolfgando cõsecrari fecit. Drzlaus Dux Kurimensis illi prius bello molestus, tandem in petito duello, ne sanguis innocens effunderetur, visa cruce & angelo præeunte supplex se dedidit, & Christianus factus est. Oblatam ab Henrico Romano Imperatore dignitatem nomenque Regium respuit, templa erexit, patibula deiecit, Deoq; in omnibus virtutum optima-

optimarum exercitiis egregie militauit A sæuo Boleslao fratre Germano ad Baptismum filii sui inuitatus, mortis cælitus conscius præmissa confessione & communione lubens venit in cæna familiat es suos ad amorem & honorem Dei, atque vt Michaelem Archangelum, qui ea nocte animam suam in cœlum sit translaturus, vtque eorum animas etiam aliquando eo, transferre velit, honorarent, admonuit; Inter nocturnas preces ad limina SS. Cosmæ & Damiani Boleslauiæ à fratricida & à complicibus suis tandem gladio confossus, sanguine indelebili locum omnem conspergens, pie in Domino obdormiuit, factus Deo Martyr acceptissimus, vt apparens in cruce Christi, Erico Daciæ contra Eduardum Britanniæ Regem pugnanti, si sancto Wenceslao hodie Martyri suo facto templum erigendum promitteret, victoriam polliceretur. Quod vtrumque factum & ibidem in hodiernum diem celebris & gloriosus habetur. Post mortem denique magna Christianis & paganis exhibuit miracula & beneficia, Bizenam Boleslai sæui coniugem & ipsum incredulum febre liberauit. Cælitus Michaelem Episcopum Ratisbonensem vt reliqua huius templi consecraret, cohortatus. Et cum frater suis inuideret miraculis & vna nocte Pragam sub vitæ periculo suis mandaret, ille miraculose per fluuios ab angelis transportatus est. Nec carcerem minoris Pragæ transuehi voluit donec omnes captiui impune dimitterentur.

S. Adalbertus secundus Episcopus & Martyr, illustri Slauorum genere oriundus, febre mirabiliter leuatus, a Magdeburgensi Archiepiscopo Adalberto, cui propter bonas litteras addiscendas & pietatem inbibendam commendatus erat, Chrismate sacro inunctus eodemque vocatus nomine, beatissimæ Virgini Mariæ singulariter vniceque deditus, ideo fœliciter literis & pietate proficiens, cælitùs communique omnium voto, reclamante duntaxat ex obsesso quodam dæmone, Episcopus Pragensis electus, à Willigiso Archiepiscopo Moguntino consceratus; propter huius terræ effrenem libidinem, Polygamiam, multosque alios mores perditissimos Romam iuit, vbi à Græca Imperatrice nomine Augusta Ottonem secundum coniugem suum plorante, magnā vim argenti, vt pro illius anima oraret, accepit eamq; mox inter pauperes liberaliter distribuit. Exinde Hierosolymā petiturus ad monasterium sancti Benedicti montis Cassini veniens habitumque petens, Romam remissus est. Vbi Pontificis assensu in monasterio S. Alexii vitam monasticā amplexatus, exinde in Bohæmiam reuocatus, pluuiam largam, ob excommunicationem Pontificis in quartum annum cū graui annonæ penuria per vniuersum hoc regnum negatam, suæ benedictione reddens, nec emendationem apud populum ingratum sperans, ad monasterium prius reuersus est, in quo sanctitatis specimen præbuit, & miraculis multis claruit. Postmodum multa loca sacra per Italiam, Galliam, ac alias prouintias, Bohæmiamque denuo ipsam deuotè visitauit. Inde vero rursum electus, in Poloniam & Prussiam concessit, vbi prædicando & persecutiones sustinendo, martyrium, quod per lintheum & caliceem aureum de cœlo sibi præsignatum fuit, septem lanceis confossus, subiit, Gnesnæque conditus fuit. Vnde à Bretislao Duce Bohæmiæ & vniuerso populo postulatus & vi ereptus, vna cum socio Gaudentio & quinque ordinis fratribus receptus, huc honorifice translatus atque sepultus est, vbi deuote colitur. Cui & Imperatrix Maria, Maximiliani II. coniux sacellum peculiare, in quo adhuc corpus sacrum quiescit, de nouo condit.

S. Sigismundus Rex & Martyr, post patrem Gunibaldum Burgundiæ Regnum suscepit, & Basilicam S. Mauritio sociis suisque in Agauno mirifice extruxit nec nō locupletauit, Clericos per choros sibi inuicem correspondentes, cælitus instructus, constituit, S. Religionis martyres propitios sibi asciscens, vt quod ad nouercæ impiam persuasionem filium suum Sigericum vino inebriari & laqueo collo iniecto suffocari fecit, ideoque grauissime deliquit, eorum interuentu sibi pœnitenti condonaretur. Hunc Clodomirus Rex Francorum bello lacessens, fusis fugatisque copiis exercitus sui, capiens, Aurelianisque tradens (præter id, quod B. Auitus Abbas, ne eum occideret, victoriam certam, si secus, eundem vitæ exitum, qui & fuit, insinuauit) in villa Calampina vna cum coniunge & filiis capite plecti & in puteum proiici iussit, inde iterū extractus in Basilica prædicta, quam in honorem & amorem SS. Martyrum ædificauit, post multos annos sepultus, in numerum sanctorum relatus, multis miraculis ibidem & hic Pragæ, quo eum Carolus IV. Rom. Imp. Rex Bohæmiæ honorifice transuexit: præcipue autem à febre liberando claruit.

Sanctus Procopius confessor, pietate & literis, meritus Sacerdotium, habitum postea sancti Benedicti adsumpsit & auxilio Vdalrici Regis Bohæmiæ, quem ad sanctum Procopium venientem ex venatione fessum, aqua in vinum sua benedictione conuersum refecit, è specu, quam inhabitabat Diuus ille prope Sazauam, templum D. Mariæ virgini & S. Ioanni Baptistæ sacrum erexit. Ibi Abbas existens, omnis generis infirmos sanauit, dęmones potenter eiecit, & arare fecit, eos flagello cogens, captiuos redemit, Mennonem ad suā processionem venire cupientem, scapha resoluta è ripa mirabiliter aduehi fecit, mortemque suam & mala futura charissimis suis Vito & Emmerano prædixit, & post mortem cuidam Labellæ in fuga eum inuocanti fluuium in glaciem conuertit, & cessante periculo in fluuium resoluit, fures ad ablatorum restitutionem coegit, ægros sanauit, & vinctos libertate donauit. Pontifici Innocentio, vt eum in Diuorum numerum referret, apparuit Romæ, cum Abbatem Blasium huius ergo Romam missum non vellet exaudire. Patronus magnus, miraculis.

Sancta Ludmilla Ducissa Bohæmiæ, gentilis quidem & ipsa nata atque educata, suoque Idolo Crosinæ primo nimium addicta ac deuota, sed post maritum Boriuorium in Morauia, à sancto Cyrillo Episcopo baptizatum, etiam ipsa ob vehementem erga Christum maritumque suum amorem ab eodem Episcopo baptizata, septem Ecclesias condidit, & tota iam Deo dedita sanctum Weneeslaum a cunabulis piissima amita educauit, vnde Dei gloria, & salus populi fuit propagata, cuius matris impiissimę instinctu à Cumanno & Thumanno pessimis latronibus, q os a iuuentute itidem sicut mater aluit & conseruâuit, prius tamen ab angelo monita, præuia confessione & cōmunione, salutataque familia & exoluta, peplo collo iniecto sub ipsa nocte suffocata & alliso capite saxo vbi preces suas frequenter effudit, quod in hodiernum diem in templo S. Georgii in arce Pragensi, apud moniales reseruatur interempta est, remanentibus in templo D. Catharinæ Thetinensi, vbi sepulta est & corpus suum, per aliquot annos incorruptum remansit, indelebilibus profusi sui sanguinis vestigiis. In qua Ecclesia, nemo hominum huc vsque sepeliri potest, quin à terra noctu euomatur. Postea à S. Wenceslao incorrupta, toto corpore fragrans & venerabilis: Pragam magna solennitate translata est.

Sanctus Ioannes Eleemosynarius, Martyr qui ex Nepomuk huius terræ oppido oriundus, huiusque sanctæ Metropolitanæ Ecclesiæ Canonicus, cum Wenceslao quarto Regi, ad instantiam suam ante & in tormentis confessionem peccatorum coniugis suæ, sibi sacramentaliter factam, (sic enim ille liberuis in eandem coniugem suam piè eum transgressionum suarum sæpius monentem sæuire noluit,) nollet patefacere, de ponte in Muldam fluuium præcipitatus est & luminibus noctu supra aquā, vbi corpus suum latuit coruscantibus, certissimis innocentiæ sanctitatisque suæ testibus manifestatus, in Ecclesiam S. Metropolitanā solenniter ab omni Clero & populo translatus, vbi etiā hodie qui sepulchrum temere dehonestat, publicæ ignominiæ protinus subiicitur. Hic vero admirabile & inauditū perpetuumq; inuiolati S. confessionis sigilli & confessionis tam faciendæ quam audiendæ monumentum hoc ipso reliquit.

S. Iuanus Confessor, filius quondam Gestimuli Regis Croatiæ, Regnum mundi & omnem ornatum eius contempsit, in Eremum iuuenis secessit, decem annos solis radicibus herbalisq; victitans, donec à fratribus suis eum solicite quærentibus, visitatus, nec tamen ab iisdem (quod à Deo precibus obtinuit) cognitus, donec in solitudinem quandam Bohæmiæ, sub Neclano Duce Bohæmiæ deuenit, vbi cum cacodæmone diu multumque depugnans, iamque quasi pertæsus loco cedere voluit, nisi S. Ioannes Baptista sibi fugienti occurrens Crucem tribuisset, qua Spiritus malignos potenter exturbauit, vnde lacte ceruæ enutritus & à Boriuorio Duce Bohæmiæ (quem S. Ioannes illo tempore sibi prædixit affore, vt & illi significet templum in hac spelunca sua, in honorem sanctæ Crucis, beatissimæ Mariæ virginis & sancti Ioannis Baptistæ post mortem suam ab eo erigendum) primum inuentus & ex illius relatione à sancta Ludmilla pie visitatus, quos postea ad eorum multas preces iterum salutauit in arce Tetin, gloria rerum cælestium illos pascens. In reditu (conspectus hominum semper & vbique fugiendo) abditas vias quærens, prope Zodnize, iam fessus super asperum saxum residens. illud planum effecit, vbi percussus lapide ad sanguinis effusionem, lapidem indelebili sanguine conspersum, qui in sui memoriam huc vsq; asseruatur, celebrem fecit & eundem equū sibi à rustico cōmiserante, concessum, è solitudine sua quā primum & longe meliorē redire iussit: Iamq; morti proximus à Paulo Sacerdote (quē

sanctæ

S. Ludmilla in somnis ab angelo monita ideo præmiserat) præuia confessione sacram communionē, & vltimo sepulturam, vti semper hæc omnia à DEO precatus erat, hocque templum suique memoriam beatissimam obtinuit, vbi à Religiosis clientulis suis ibi Deo seruientibus, frequentique populi concursu deuotissimè visitatur & colitur: Cuius festiuus dies proprius est, qui & S. Ioannis Baptistæ.

S. Cyrillus & Methudius ex Alexandria venerunt in Morauiam Slauonicæ Grææcę; linguę periti, quibus vt Aprilis Rex Suatoplucus obuiam processit, & paruit, à quibus & fidem & baptismum suscepit, vnde & Cyrillo Episcopo Cathedralem Ecclesiam in Wellehard, vbi nunc Abbatia est, erexit & fundauit. Idem Cyrillus à Rege ad se inuitatum Ducem Bohæmiæ gentilem adhuc Catechisauit & baptizauit, promittens illi magnam futuram Dei gratiam (prout de illo inter Duces Bohæmiæ commemorauimus) idem & Ducissam Ludmillam postea baptizauit, magnum fructum quo ad Religionē in Morauia & Bohęmia producens. S. Clemētis corpus prius in Morauiā, postea secum pro maiori securitate & propter hæreticos venturos Romam aduexit, vbi & mortuus, Methudium successorem relinquens. Qui corpus S. Cyrilli ad excitandum in deuotione Morauos, in Morauiam voluit reducere, sed nec Pontifex consensit nec S. Cyrillus, qui dum in via per vim veheretur, eleuata dextera ostendit se Romam petere, quo & corpus sacrum reductum: Atque idem S. Methudius, postquam multum laborasset in vinea Domini, Romam reuertitur ibique in Domino obdormiens, sancto Cyrillo coniungitur.

Sancti fratres, & Martyres Poloni, Vitus, Ioannes, Matthæus, Benedictus, Isaac, & Cristinus magnam vitæ austeritatem professi, olus semel per sabbatum nunquam vero dietim acceperunt, panem raro, pisces nunquam, legumen duntaxat in paschate, aquam ad certum pondus, vestes asperas habuerunt, lectulum petram: lachrymæ fuerunt illis panes die ac nocte, dum recordarentur peccatorum populi vniuersi, Silentiū perpetuum seruauerunt, mutuoq; sese flagellandos dederant, Dux Mesko videns illorum paupertatem & vitæ miserias, liberaliter mittit illis Marchas centum, se illorum commendans precibus, quę illi statim remittunt principi, tanquam solutis, quam quærunt, obstacula: Latrones autem de talibus donis edocti & spe auri consequendi impetum faciunt in sanctos, quos occidunt & Martyrio illo afficiunt. Hi postea cum S. Adalberto Pragam allati & Pattoni nostri facti sunt.

B. Hroznata è familia Guttensteiniana oriundus, cum eum enixa mater inuenisset mortuum, ad patrocinium S. Mariæ virginis confugit & precibus meritisq; suis vitam ei obtinuit. Qui cum matre in curru vectus & incuria suorum decidens sub rotam, damni nihil sensit. Idem cum Cracouiæ pietati deditus esset & literis Istulam flumen balneaturu ingressus, subuersus est, tandemq; inuentus & viuus quidem. Qui rogatus, quomodo se sub aquis saluare potuisset, respondit. Pulcherrimam virginem illum manu sustentasse, & licet Primislao principi charus esset, fastidiuit tamen aulæ mundiq; honores & insanias falsas, ita vt sibi peregrinationē Hierosolymitanam animo firmiter proponeret; verum veniens ad littus maris, illiusq; procellas periculosas perhorrescēs, Romam secessit à Pontifice capturus consilium, quomodo votum peregrinationis illius in aliud bonum commutaret. Atq; monitus vt monasterium ordinis S. Nortberti religiosis extrueret, domū rediens: & monasteriū Teoplicense condidit, & locupletauit, quod dum Ioannes Episcopus benediceret, medio die stella lucidissima supra Ecclesiam visa est per longum tempus. Hroznata confectis omnibus quæ ad bene fundatum monasterium pertinent, Romā redit atq; Pontifici quæ gesta sunt, explicat atque petitum ordinem S. Nortberti ab eodem cum Priuilegiis. In dicto claustro Abbas existens bene pieque vixit & rexit quamuis multa mala & exilium etiam à fratribus pati coactus. Capitur tandem propter patrimonium Defaurique famem sacram à vicinis & in arcem Kunsperg ducitur, vbi iam mortuus, seruo suo demandat vt DEI beneficio, quo & sanctus Petrus liber euasit, è terra prosiliat, mortem confratribus denunciet, & ad sepeliendum eum cohortetur. Quo facto fratres redimunt corpus sacrum prætio licet iniquo, illudq; Tonplæ sepeliunt, sub quo tempore lampas vitrea accensa decidit, nihil incommodi passa, aliaque mirabilia facta, quo ad odorem & sanitatem corporum.

B. Woizlaua soror eiusdem B. Hroznatæ monasterium Chotiessoniense virginibus sacris ordinis S. Nortberti ædificauit in quo & piissime vixit & vsque ad mortem gubernauit.

B. Mlada soror Boleslai pii Ducis, filia Boleslai sævi à Pontifice obtinuit habitum & ordinem S. Benedicti cum baculo & aliis indultis & facta est prima Abbatissa monasterii S. Georgii in arce Pragensi.

B. Zdislaua è familia Baronum Berkarum, septennis ingressa est solitudinem, vbi procul à conspectu hominum, Deo propinquior vixit, sese flagellans, inedia affligens, genua super duros lapides cruentans, sese exinaniens, veste aspera induta. Postea ducto marito fuit larga in pauperes, quorum pedes & sordes lauit, & vulnera saniosa linxit, neuit in vsum ipsorum & multa similia fecit tandem vt fugeret mariti Tyrannidem, licentia obtenta, ingressa est ordinem Prædicatorum, cujus regulam strictam non tantum diligenter & libenter obediendo expleuit, sed & sumptus ad ædificium monasterii adjecit, & ipsa saxa humeris suis comportauit, aliosque labores durissimos sustinuit, donec sentiret se morituram, pro inde & sepulchrum sibi fieri fecit, in quo in oppido Iablonę & condita & miraculis claruit plurimis. Cumque & maritus mortem illius doleret grauiter, apparuit illi rubea veste induta, Beata Zdislaua consolans eum, & portiunculam vestis relinquens.

B. Agnes, Primislai Regis Bohæmiæ filia, quam parens in somnis intellexit futuram sanctam, ex habitu ostenso sanctæ Claræ, eamque sæpe in cunis in crucis modum complicare brachiola, similiter & pedes; illa in Trebnicensi monasterio assueta piis exercitiis, jejuniis, Eleemosynis, orationibus & pietatis Christianæ officiis repudiauit Friderici Cæsaris & Angliæ regis nuptias, quod legatus Cæsaris in somnis edoctus, dum vnam coronam vidit deponere, alteram gloriosam magis sibi imponere. A Pontifice nouo Gregorio obtinet habitum sancti Francisci & multa priuilegia tam ab eodem quam à Cæsare. Conditque monasterium in honorem S. Francisci, quod ordini Crucigerorum cum rubea stella dedicauit, vt ibi pauperes alerentur cuiuscunque generis. Postea & claustrum pro monialibus sanctæ Claræ liberaliter instruit, vbi seruiuit vt famula Martha, cui sancta Clara audita fama illius gratulata, mittens ab Innocentio quarto regulas confirmatas, quas & hæc ab Alexandro quinto confirmari denuo petiit. Cumque moneretur a Cardinale Ioanne Legato Gregorii decimi, vt sibi de propriis quid seruet, pro necessitatibus contingentibus, respondit se omnia reliquisse sęculo, tamen Ecclesiis vnam partem, alteram sororibus, tertiam donauit infirmis. Indigenti pro sororibus quadam feria sexta panem Deus mirabiliter subministrauit sicut & alia vice fundulos, aliàs ipsa multum ieiunio & carnis macerationi dedita, flagellisque item indumentis asperioribus & precibus frequentioribus quam solebant sorores. Filiam fratris regis à morte precibus suis reuocauit, quæ tamen tædio vitæ mundanæ paulatim rediit, vnde vocata fuit. Hinc passionem Christi mire meditata & venerata est, & communionem sacram seorsim accepit, visitauit infirmas sorores, necessaria subministrauit.

Primislao contra Rudolphum Cæsarem obtinuit precibus victoriam. Vidit & diuinitus angelos & thuris flammam circum Brigittam S. Claræ ordinis, eum vellet emori, & ipsa mensis Martii die sexta, hora quę Christi fuit mortis, obiit cū magna claritate odore & omnium lachrymis & in templo beatissimæ Mariæ virginis, vbi frequens orauit, sepulta est, pręclara valde, infirmis, & mortuis exhibens miracula.

Sed quis omnes singulosq; sanctos & beatos patronos enumerare poterit, cū in tota Bohæmia in oppidis & extra insignes fuerint, Ecclesiæ Cathedrales & cœnobia, vbi aut per vitā beatā aut p Martyriū innumeri in cælos cōmigrarint. Nā vt ab Ecclesiasticis ordiar, fuit Dominus Archiepiscopus cū suffraganeis suis. Capellanis & sanctuariis, Prępositus, Itē Decanus, Archidiaconus, Scholasticus aliiq; Pręlati Ecclesię Metropolitanę, Præpositi deinde Meluicensis, Boleslauiensis, omnium sanctorum & Litomericensis, qui habebāt stellū in Choro sicut & Abbas Carlhouiensis, postea Canonici prębendati 26. nō pbendati 10. medii pbendati 2. Custos, officialis Archiepiscopi, Tumbarius, plebanus, sacrista Vicarii instellati 4. Prelatorum 54. Altaristę duplices, Magister Fabricę, pręcentores duo, Pœnitentiarii 4. Procurator, mansionarii 24 qui noctu diuque in templo psallebant, Pręcentor psalteristę 24. Hebdomadarii 4. Presbyteri extra ordinarii vel vltranumerarii 34. Choralistæ 30. Bonifantes 12. Beguinę hoc est matronę, quę habebant curam lauandorum corum, quorum vsus in templo 12. Capellarii duo, Campanatores duo, altaria 41. Et hęc penes vnam Ecclesiam Metropolitanā, vt alia pręteream. Arx plena domib. Ecclesiasticorū, vnā cū Ratschano & minori Praga. Pręter Ecclesiam S. Metropolitanam, sancti Viti, fuerunt Collegiatæ omnium

san-

Sanctorum, S. Martini in minori Praga, S. Nicolai in veteri vt & S. Egidii SS. Petri & Pauli in Wiſſegrad, S. Stephani in noua Praga vt & S. Apollinaris itemque SS. Petri & Pauli. Foris autem & extra Pragam, S. Martini in oppido Koſtelez, S. Stephani Litomerici, S. Iothardi Slanæ ibidemque, S. Wenceslai, SS. Cyrilli & Methudii in veteri Boleslauia, S. Wenceslai in Profik penes Pragam, SS. Petri & Pauli Melnicii, S. Stephani in Citow, beatiſſimæ virginis Mariæ in germanica Broda, S. Ioannis in Moraſſycych. S. Crucis vel paſſionis Chriſti in Carlſtein.

Monaſteria vero per vniuerſum Bohęmię Regnum fuerunt. Ordinis ſancti Benedicti 26. ſancti Domieini 20. Ciſtertienſis 14. Præmonſtratenſis 15. Canonicorum regularium 10. Eremitarum, ſancti Auguſtini 11. Ordinis minorum fratrum, ſancti Franciſci 22. Mendicantium eiuſdem ordinis 9. Cœleſtinorum 3. S. Mariæ Magdalenæ 4. Crucigerorum Prutenicorum 3. Hieroſolytanorum vel Melitentium 6. Crucigerorum cum nauicula 3. Crucigerorum cum rubea ſtella 2. ſed nunc vltra illa habentur ſex. Templariorum 18. Carthuſianorum 2. ſanctorum Martyrum vel S. Cyriaci, vnum Pragę prope Iudæos, S. Ambroſii vnum. Minimorum 2. ſeruorum glorioſæ virginis Mariæ vnum in noua ciuitate ſub Wiſſegrado. Sacella præterea bene dotata Pragæ 15. Parrochiales Eccleſiæ per totum Regnum 2303. Ex quibus omnibus cultus atque deuotio Bohæmiæ, in Bohæmos, patronorum ſanctorum multitudo, merita, & patrocinia poſſunt coniici, taceo proceſſiones peregrinationes, vota, in templa & Eccleſiaſticos inexplicabilem affectum & promptitudinem ad domos Dei conſtruendas, vel in dando pecuniam vel adiuuando laborem, vel voluntariè & fideliter agendo. Cum Toeplenſe monaſterium conſtrueretur, propoſita fuit parua patina, vt laboratores & mercenarii diurnum ſtipendium tres paruos obulos ipſimet ex ea, nemine præſidente depromerent: Alia eſſet immenſi laboris enarrare. Reliquiarum ſanctarum antiquiſſimarum etiam & rariſſimarũ in Eccleſia Metropolitana & in arce Carlſtein conſeruatarum non eſt numerus. Hoc ſolum adiiciam, quod poſt mortem Regis Wenceslai, expugnatumque arcem Carlſtein & tandem per Regem Sigiſmundum filium Caroli IV. perque ſuos complices tantum auri argenti & lapidum prætioſiſſimorum ablatum, quantum ducenta millia auri Vngarici redimere non poſſent: Ita merito valemus dicere. Olim fuimus Troes. Sed gloriamur nos de Bohęmia pia, ſicut autem non priuabuntur bonis qui ambulauerint in innocentia, nec carebunt mercede ſua & gloria qui pro Deo Religione Catholica & pro animarum ſuarum ſalute, vires & fortunas adiecerunt. ita non euadent illi pœnas aut damnationem, quicunque Deum Religionem & conſcientiam propriam, contempſerunt, aut non ita curarunt. Reddent enim omnes rationem in die iudicii. Et qui bona egerunt ibunt in vitam æternam, qui vero mala in ignem æternum.

LAVS DEO.

LIBER V.

DE EXORDIIS PRIVILEGIORVM A DVCIBVS ET REGIBVS CONCESSORVM.

RESPIRAT *ipsa pietas tam Ducum & Regum quam populi erga Deum, Religionem Catholicam & sanctos Patronos ex ipsis duntaxat exordiis datorum Priuilegiorum, vt exteri etiam illa vehementer mirentur & collaudent. Hac autem posuimus, quæ penes Ecclesiam sanctam Metropolitanam haberi poterunt. Quis enim omnium priuilegiorum omnium fundationum, concessionum, erectionum & gratiarum per vniuersam Bohæmiam, in vnum opus tam facile contrahet? sufficiat ex his iudicare reliqua.*

PRIVILEGIVM DOMINI REGIS OTTOGARI DE MENSVRA. &c.

In nomine Sanctæ & indiuiduæ trinitatis, Amen.

OTTOCARIVS, qui, & Præmizl Dei gratia quintus Rex Bohæmorum Dux Austriæ & Stiriæ, Marchio Morauię, omnibus in perpetuum, vt Regi Regum æterno Rex complaceat temporalis inter cætera pietatis opera quibus æterni Regis Solium scanditur. Principũ, Serenitatis excellentia per vigili debet studio meditari. Qualiter piis locis ac viris Deuotis de bonis temporalibus taliter, vt à Deo retributionis, præmium & in gentibus habere valeat nomen bonum: hinc est quod notum esse volumus præsentibus & futuris, quod nos ad honorem sancti Wenceslai Martyris gloriosi ac aliorum Patronorum Pragensis Ecclesię liberalitate solita eidem Ecclesiæ & Canonicis eiusdem pro remedio animarum pro genitorum nostrorum vt perinde eorũ memoria habeatur sicut olim Serenissimus & percordialis Pater noster Wenceslaus Rex Bohæmorum quartus Mensuram Regalẽ quę Chstirinæ Wulgaliter appellatur, in ciuitate Pragensi regia liberalitate cõtulerat. Ita & Nos ob reuerentiam Dei & beatorum Martyrum prædictis Ecclesiæ videlicet, & Canonicis in perpetuum eandem concedimus & donamus, statuentes vt nullus religiosorum aut secularium siue adueniens in ciuitate eadem in alia mensura emere vel vendere audeat quam in illa. Quilibet vero emptorum cuiuscunque generis Annonã emerit, de qualiber mensura vnum obulum Pragensis monetæ persoluere debet Ecclesiæ ac Canonicis per notatis, &c, Anno Domini M. CC. LXII. Datum ibidem per manus Magistri Arnoldi prothonotarii XII. Cal. Februarii.

Priuilegium quæ homines Ecclesiæ arrestari & detinere non debeant pro delicto aut debito per aliquem.

Wenceslaus Dei Gratia Rex Bohæmorum & Marchio Morauiæ, &c.

MAIESTATI nostræ Laudes attollimus, at Diuinam gratiam per quam Reges regnant & Principes fœliciter dominantur credimus promereri dum loca diuino cultui dedicata & illa præcipue quibus Regnum nostrum tamque caput dyademare Regio decoratur in suis iuribus generose fouentes, nouas eis libertatum, gratias & libertates concedimus gratiosas. Notum sit igitur vniuersis & singulis & præsentis ætatis hominibus & futuræ tenore in præsentium inspecturis quæ nos sanctam Pragensem Ecclesiam quam velut aliarum Ecclesiarum Regni nostri Matrem & Dominam amplius reueremur, non solum in assequutis olim fouere & conseruare iuribus sed nouis ipsum libertatum gratiis lætari & crescere cupientes. Honorabilium virorum dilectorum Capelanorum nostrorum Domini Vlrici Præpositi Magistri Gregorii Decani & aliorum Canonicorum eiusdem Pragensis Ecclesiæ

clesiæ nobis deuote supplicantium precibus benignius inclinati omnes & singulos eiusdem Pragensis Ecclesiæ homines tam præsentes quam futuros tali ex nunc imperpetuũ gaudere volumus libertatis priuilegio de nostra gratia spirituali quod nullus Baro, Nobilis, Iudex prouinciæ vel ciuitatis, Ciuis, Villicus vel alter officialis noster nec aliquis alter cuiuscunq; conditionis vel officii sint in nostro diuino constitutus, eosdẽ homines in ciuitate nostra Pragensi vel extra ciuitatem & in quacunque alia ciuitate, Castello, Oppido, Villa Regni nostri pro delicto vel debito detinere occupare vel impignorare præsumat nisi in actu delicti siue criminis aliquis ex prędictis hominibus caperetur & tunc si idem homo captiuatus pro crimine pœna punitus fuit, capitali, bona ipsius, non ad nos nec ad nostros beneficiarios vel Iudices aut quemcumque alium officialem nostrũ addicti hominis Domini siue ad ipsam Pragensem Ecclesiam deuoluant, si vero prædictæ homo Ecclesiæ patrato delicto euaserit quoquo modo, nullus audeat ipsum postmodũ captiuare. Tenore præsentiũ statuentes prędictę Ecclesiæ homines tam pro delictis quam pro debitis corã suis Dominis & non alibi in iudicio per querelantem, quemlibet debeant conueniri vel coram beneficiariis nostris Pragensibus, si is qui contra eosdem homines vel aliquem ex iisdem pro delicto vel debito causam mouere voluit nõ coram ipsorum Domino, sed coram beneficiariis Pragensibus, eosdem homines in iudicio malint conuenire, &c. prout in Priuilegio. Anno Domini millesimo, Ducentesimo, octagesimo sexto. Quarto decimo Cal. Iulii, Indictione quarta decima, &c.

Priuilegium libertatis Obedientiæ Quadragesimali in prouicz & vgrecz.

OTABARVS Dei gratia Rex Bohæmiæ Dux Austriæ, Styriæ, Carintziæ, Marchio Morauiæ. Dominus Carniolę. Marchio Egrę ac portus Naonis omnibus imperpetuum. Plurimum nobis çedere putamus ad gloriam si nostræ præminentiæ celsitudo de Regiæ benignitatis clementia honorabiliũ personarũ desideriis condescendens ipsarum petitionibus oculo genere fauoralis arridet, & illas præcipue preces exaudit per quas & caput homines laudum præconio munificentia Regalis attollitur & apud Deum retributionis præmium promeretur, &c. Anno Domini Millesimo, Ducentesimo, septuagesimo quarto. Tertio Idus Nouembris. Tertiæ Indictionis, &c.

Confirmatio seu ratificatio caussa literarum siue libertatum Ecclesiæ Pragensis facta per Diuum Karolum Imperatorem sub Bulla aurea.

KAROLVS Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus & Bohæmiæ Rex quod perpetuam rei memoriam. Et si Regalis mansuetudinis prouidentia sub dictorum curam gerens quod ea quæ Reipublicæ statum respiciunt diligenti solicitudine teneantur intendere atque voluntarios affectare labores vt subiectus nobis populus inoptata pacis tranquillitate quiescat, illa merito vberiori quodam fauore prosequitur quæ sanctarum Ecclesiarum & Ministrorum omnipotentis Dei sapiunt modum & honorem. Sane singularis ardoris & deuotionis eximiæ affectus quem Ecclesiam Metropolitanam sanctę sedis Pragensis & beatissimos Martyres & Patronos nostros quorum venerandis reliquiis & nominibus eadem insignitur Ecclesia semper gessimus & multiplicatis fauoribus gerimus in præsenti propensius nos inducit? vt ad amplificandum eiusdem Ecclesiæ statum honorem & commodum feruentius & vigilantius meditemur. Ea propter vniuersa & singula priuilegia, literas, gratias, libertates, emunitates, cõcessiones, Iura, feuda, bona, possessiones, prædia & consuetudines prædictę Ecclesię in capite & in membris a recolendæ memoriæ prædecessoribus nostris Illustribus tum Bohæmiæ Regibus, seu Ducibus, seu Imperatoribus & Romanorum Regibus indulta seu indultas, cõcessa seu concessas seu quouis titulo, emptionis, donationis, concessionis, permutationis aut quæ ex legatis & testamẽtis nũc obtinẽt, de plenitudine potẽtis, Regis cuius gubernaculis Diuina fauente clementia feliciter præsidemus nec nõ maturo propter & fidelium nostrorum consilio præcedente & ex certa nostra scientia de verbo ad verbum in omnibus suis clausulis & sententiis ac si prædictorum, priuilegiorum, literarum, libertatum, immunitatum, concessionum, iurium, consuetudinum tenores in propriis apicibus clausulis essent præsentibus inserti & totaliter interclusa in

innouamus approbamus ratificamus laudamus præsentis sempiterni patrocinio & auctoritate, Regia confirmamus, decernentes ac volentes prædictum omnia perpetuis temporibus obtinere inuiolabilis robur firmitatem. Nulli ergo hominum liceat hanc nostræ innouationis & confirmationis gratiam infringere, aut ei temeraria præsumptione aliqua contraire. Si quis autem vel si qui contrarium attemptauerunt seu attemptare præsumpserunt velut indignationis nostræ aculeum & pœnam grauissimam, ad arbitrium proprium, infligendam pœnam, centum Marcarum auri puri quarum medietatem fisco regio, & aliam medietatem antecedenti Ecclesiæ Pragensi applicari volumus se nouerint irremissibiliter incursuros. In quorum omnium testimonium atq; robur perpetuo valiturum præsentes literas conscribi & Bullæ nostræ aureæ munimine fecimus communiri. Datum Pragæ Anno Domini millesimo trecentesimo, quinquagesimo secundo, Indictione quinta. vndecimo Kalend. Ianuarii Regnorum nostrorum Anno sexto. &c.

Confirmatio Priuilegiorum & libertatum Sacristiæ.

WENCESLAVS DEI gratia Dominus & hæres Regni Bohæmiæ & Marchionatus Morauiæ, ratione docente, perpēdimus quod licet Ecclesias quaslibet subcuiusq; sancti titulo dedicatas debeamus, ex zelo sacræ fidei suis iuribus confouere capellæ cum illius sancti decuius censemur prosapia vtilitatibus intendere tenemur, obnoxius, eoq; & ipsam fides incitat & exuberans quædam dilectio exigit, quam cognatis mentibus linea sanguinis inserit ex natura. Nouerint igitur vniuersi tam præsentis ætatis homines quā futuræ: quod dilectus capellanus noster Andreas Sacrista & Canonicus Pragensis nobis quoddam priuilegium præsentauit petens humiliter vt ipsum renouari facere ac in ipso contenta confirmare benignius dignaremur: Erat autē priuilegium ipsum non abolitū, non abrasum, nec in aliqua parte sui inciatum sed in prima & integra sui figura consistens & tenor sen continentia eius talis. Datum Pragæ per manus Magistri Welizdai Pragensis & Wissegradensis Canonici prothonotarii Regni nostri. Anno Domini millesimo, ducentesimo, octagesimo quarto, tertio decimo Calend. Decembris, tertia die Indictionis. &c.

Literæ Domini Imperatoris super libertate Clericorum Ecclesiæ Pragensis quod ipsi ad rusticana opera non teneantur nec compellantur.

KAROLVS DEI gratia Romanorum Rex semper Augustus & Bohæmiæ Rex Notum facimus vniuersis & si Regiæ dignitatis circumspecta benignitas omnium Ecclesiarum saluti teneantur intendere, præcipue tamen ad ea quæ Metropolitanæ sanctæ Pragensis Ecclesiæ commodum & honorem prospiciunt quadam singulariter prærogatiua, solertia meditatur tum quia natulis Patriæ solum pia dulcescit, in mente rum quia Patrimonialis. Regem dilectio nos ad fauorabilem prosecutionem dicere Matricis Ecclesiæ cottidianis suggestionibus non desinit animare. Datum Pragæ Anno Domini millesimo, trecentesimo, quadragesimo octauo. Indictionis prima, vndecimo Idus Septembris Regnorum nostrorum, Anno tertio. &c.

Priuilegium quo conceditur quod Pragensis sancti Georgii & omnium Sanctorum possint domos suas in hradczano dare & legare in vita & morte pro sua voluntate.

In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis fœliciter, Amen.

KAROLVS quartus diuina fauente clementia Romanorum Imperator semper Augustus & Bohæmiæ Rex, ad perpetuam rei memoriam. Inter arduas sollicitudinum curas, quibus pro subditorum nostrorum quiete Spiritus noster hinc inde distrahitur ad venerandam & dilectissimam in Christo Genitricem nostram Pragensem Ecclesiam In qua regenerationis sacræ salutifera suscepimus Sacramenta & per consequens ad alias Ecclesias in castro Pragensi constructas pro reuerentia & amore. Incluti Martyris sanctissimi Wenceslai Patroni & antecessoris nostri eximii aciem considerationis nostræ dirigimus & affectum sedulum destinamus, quemadmodum eadem Ecclesiæ tanto frequentius fidelis populi accessus visitentur & quiescentium

tium ibi ſanctorum meritis apud altiſſimum & Domini populus audietur quanto in condigna illorum memoria ſacer conditoris, & militum ſuorum cultus illic ſolemnius celebretur, nec enim inmerito ſunt illius loci Eccleſiæ cultu quodam præcipuo venerandę quo cæleſtis conſilii benigna prouiſio tot & tantorum Martyrum ſacrata peruidit corpora collocari quos iam conſtat cum Chriſti beata ſemper immortalitate lætari. hinc eſt. Datum Pragæ Anno Domini milleſimo, trecentiſimo, ſexageſimo, ſecundo. Indictione xv. v. Idus Octobris. Regnorum noſtrorum, Anno decimoſeptimo, Imperii vero octauo, &c.

Priuilegium donationis cuiuſdam in holubicz.

In nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, Amen.

REGALEM decet excellentiam commodis & perfectibus Eccleſiarum feruenter intendere & commodam occaſionem impedimentorum, quæ rebus vel perſonis Eccleſiaſticis poſſet, aliquatenus emergere claro mentis intuitu prouiderem & peruiſam munimine Regiæ dignitatis penitus reſecare. Notum itaque ſit, &c.

Literæ teſtimoniales de Cingulo ſanctæ Mariæ & aliis multis precioſis reliquiis.

KAROLVS DEI gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus & Bohæmiæ Rex. Venerabilibus Arnesto ſanctæ Pragenſis, ſedis Archiepiſcopo, Epiſcopis, Principibus, Præpoſitis, Decanis, Canonicis, Capitanis, Collegiis Abbatibus: Prioribus & & religioſis quibuslibet Baronibus, nobilibus & vniuerſitatibus Clericis & populi prędictarum ditionum noſtris Regni & Coronæ Bohæmię fidelibus ad noticiam penitentia contigit peruenire. Gratiam Regiã & omne bonum. Ineffabilis diuinæ Miſericordiæ pietas & conſiliorum eius in perſcrutabilis latitudo ſicut ſtatus noſtri magnitudinem de immenſæ virtutis Arcano non exigentibus meritis noſtris quadam ſingulari pro rogatiua fecit inſignem vt dum vniuerſalis mundi gubernaculis præſidemus in pacis amœnitate lætetur ſub fœlice noſtro regimine populus Chriſtianus ſit iuxta deſideria noſtri cordis generoſam illam planraginem Matrem noſtram dignam DEO ſanctam Pragenſem Eccleſiam Regnum & Coronam Bohæmiæ & ſubditam Maieſtati noſtræ fidelem populum grata benignitate reſpexit, nobis tot & tantorum Martyrum & ſanctorum reliquias fœliciſſime miniſtrando, vt qui pridem cum ſubiectis nobis fidelibus, zelo & amore fidei Orthodoxæ ad Diuini nominis cultum aſpiraſſe dinoſcimur nunc Creatorem & Plaſmatorem omnium in ſanctis ſuis quorum obrinuimus ipſo diſponente Reliquias deuotiſſimè reueremur. Sane dum lapſum, &c. Datum Moguntię per manus venerabilis Ioannis Lutzomisleni Epiſcopus Prothonotarii noſtri, Anno Domini milleſimo, trecenteſimo, quinquageſimo quarto. Indictione ſeptima, IV. nono Ianuarii Regnorum noſtrorum Anno octauo (ſimilis illi litera ſecunda habetur, ſub Bulla aurea. &c.

Litera teſtimonialis ſuper libros Euangeliorum ſancti Marci.

KAROLVS DEI gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus & Bohæmiæ Rex venerabili Arnesto Archiepiſcopo Pragenſi Principi ac honor. Præpoſ. Decano Staneoni Scolaſtico & Capitulo ſanctæ Pragenſis Eccleſiæ deuotis noſtris dilectis gratiam Regiam & omne bonum Excitat cor noſtrum illius intimi amoris integritas quo circa Pragenſem Eccleſiam prædictam, almam Matrem noſtram in quo ſalutiferæ regenerationis ſumus lauacro deliburi & circa glorioſos Martyres Vitum Wenceslaum, Adalbertum, quinque fratres nec non Procopium & beatam Ludmillam Patronos noſtros ardenter afficimur eandem Eccleſiam iugi ſemper honore & reuerentia deuoto animo veneremur, & pio deſiderio pſequamur, & de eius exaltatione multiuarię ſolicitudinis ſtudio quantũ cęlitus conceſſum fuerit intẽdamus, q tunc nos exequi tite perpendimus, dũ dictę theſauris aggregam⁹ Eccleſię, quintũq; per terras & loca ſacra Imperii cui⁹ Deo propiti⁹ licet immeriti, moderamur, habẽs de theſauris ſanctorũ locorũ precioſũ nobis & nobile miniſtratur. Hinc eſt quę dũ ad Patriarchas tũ Aquilegien. vias noſtras dextera Domini dirigẽte propiti⁹ dirigẽte pridie veniſſem⁹ inuenim⁹ in Ec-

cleſia Aquilegienſi, totum librum Euangelium ſancti Marci Euangeliſtæ latinis literis in ſeptem quaternis propria ſua manu conſcriptum de quibus duos quaternos vltimos deuotis precibus nobis obtinuimus elargiri qui quomodo illuc peruenerit, in vltimo folio dictis duob. quaternis appoſito Regia manu noſtra plene ſcripſimus ad rei memoriã ſempiternã, hos nimirum duos quaternos tantis deſideriis acquiſitos vltimo dictę Pragenſi Eccleſiæ ad honorem & gloriam Dei omnipotentis, & ſanctorũ Patronorum noſtrorum, ac eiuſdem Eccleſiæ ſanctiſſimæ & dilectiſſimę Matris noſtræ, duximus dirigendos. Deuotionem noſtram affectuoſius exhortantes, quartum tam preciosum & inſigne clenodium prædicum videlicet ſanctum Euangelium, &c. Datum Feltri Anno Domini milleſimo, trecentiſimo, quinquageſimo quarto, &c. Simile priuilegium de ſancta Cruce ſequitur, &c.

Litera teſtimonialis de ligno Domini & aliis reliquiis quas Imperator attulit de ciuitate Treuerienſi.

KAROLVS DEI gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, & Bohęmię Rex, venerabili Arneſto Archiepiſcopo Principi, & honorabilib. Przedbogio Decano & Sdelao Scholaſtico. Totiq; Capitulo ſanctę Pragenſis Eccleſiæ deuotis noſtris dilectis gratiam Regiam & omne bonum. Pacificus Rex & Regum Dominator Dominus Magnificus, qui facit mirabilia magna ſolus in ſublimibus pariter & in hymnis aperiẽs manum ſuæ poteſtatis & largitionis, ſimul quoque implens omnia bonitate, ad hoc nos licet immeritos principalis Monarchia conſtituit dignitatis binique regni contulit, dignitatem vt ſi ad aliquam extrinſeca debita ſollicitudo nos prouocat, ad noctes plerumq; ducamus in homines vt ſubditi noſtri ſub tegmine dignitatis, Regiæ queant viuere quiete. Ad cumque incrementa cultus diuini & Sanctorum veneratione proſpiciunt, tanto facilius & ſollertius conuertamus aciẽ noſtræ mentis. quanto patrona iuſtitia manus eius noſtrum præ cæteris mortalibus excelſius nomen erexit & ſoliumq; ſueq; clementiæ roborauit & honorum ſplendoribus, licet in ſufficientibus meritis voluit generoſius inſigniri. Sane cũ ſicuti vouit, ille qui nihil ignoret corolis nobis ſit, honor & decus ſanctæ Pragenſi Eccleſiæ præfatæ cuius zelus comedit, viſcera noſtrę mentis, quæ nos in lauacro lauit, Baptiſmatis in ſinu quoq; regenerauerit, reſouit, & vt Mater in fide Orthodoxę S. Apoſtolicę & Catholicę Eccleſiæ ducauit & docuit ad honorem, itaq; & exaltationem ipſius in Chriſti nomine, & ob reuerentiam glorioſiſſimæ virginis Mariæ, Matris ipſius Dei, & beatorum Martyrum Patronorum noſtrorũ Viti, Wenceslai, Adalberti & Procopii, & aliorũ Sanctorum quorum reliquia & corpora inibi, & in Regno noſtro Bohęmiæ fœliciter continentur, damus & donamus eidem Pragenſi Eccleſiæ. In primis partem tertiam de ligno Dominicæ Crucis, quod manu propria præcidimus, &c. Secundo tertiam partẽ pepli Glorioſiſſimæ Mariæ virginis, &c. Tertio partem baculi beati Petri Principis Apoſtolorum in latitudine trium digitorũ, &c. Datum Bauariæ &c. Comitis Palatini Rheni, Wenceslai Ducis Lucenburgẽſis, Wadiſlai Teſsmenſis, Ducis Wilhelmi Iuliatenſis, Potenſis, Marchionũ Leberhardi de Witemberg, Walrami de Spanheim, &c. Ioannis de Saraphonte, Henrici de Henſtein, Buchardi de Hardex, Alberti de Anhald Comitum, & Buchardi Burggini de Mardeburg, & aliorum plurimi procerum nobilium Principum & Deuotorum, & fidelium Imperii & noſtrorum per manus venerabilis Ioannis Luthemislenſis, Epiſcopi prædicti Cancellarii noſtri. Anno Domini milleſimo, quinquageſimo quarto, Indictione ſeptima, decimo Calend. Aprilis Regnorum noſtrorum, Anno Octauo, &c.

Litera teſtimonialis de inuentione corporis ſancti Viti, quod repertum eſt Papia & non Senis.

KAROLVS DEI gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus Bohæmiæ Rex, venerabili Arneſto Archiepiſcopo nec non Przedbogio Decano Sdenconi Scholaſtico & Capitulo Pragenſis Eccleſiæ totique clero & populo Regalis vrbis noſtræ Pragenſi deuotis & fidelibus noſtris dilectis gratiam Regiam & omne bonum. Oriens ex alto ſplendor lucis æternæ, qui neſcit occaſum ſicuti Priſcis temporibus Bohęmorum gentem à gentilibus exutam erroribus nouellam, tunc ſanctę Matris

Ecclesiæ plantulam nunc ipsam mox commissionis suæ primordia candore mirabili illustrauit. Ita etiam his temporibus quibus autem Domino in Paradyso Ecclesiæ secus decursus aquarum fluentium transplantata ac arbore erecta in prolem fecunda fructuum spiritualium vbertate fulcitur suis eam non desinit fulgoribus adornare ac variis gratiarum dotibus insignire. Tunc enim gloriosi Bemiæ Principes de quorum alto sanguine traxisse nos constat originem pro Christi nomine glorioso subiiceret anima & pia colla. Vinculo submittentes attociter trucidati cæleste rosarium meruerunt sertis præsigniti roseis introire. Nunc per nostræ vigilantiæ Regalis obsequium varia Sanctorum sacrata corpora innumerasque reliquias longe lateque per orbem collectas fœlix meruit, Bohæmia possidere, fœlix nimirum Bohæmia, quæ talibus & tantis Diuina Clementia muneribus se præditam gloriatur, fœlix vtique in cuius aula Regali magnifica, sedem sibi elegit excellens Imperium orbis terræ. Ad cuius nos apicem licet immeriti cælesti prouidentia sublimati summopere meritamur & dum etiam pro humana, conditione oculis corporis nostri sopor illabitur, vigilat cor nostrum assidue in his per quæ status Magnificus exaltatioque venerandæ Matris nostræ sanctæ Pragensis Ecclesiæ, producatur quam venerabiles Patroni & progenitores nostri dilecti, consperfione sui rosei sanguinis consecrarunt, quæque Ecclesiarum omnium Regni nostræ Bohæmiæ Domina esse dignoscitur & magistra. Sane dum nuper ad suscipiendam coronam ferream, quam nostri prædecessores Domini Romani Reges, in contriparias Imperium sacri coronas in secunda sua coronatione sunt soliti coronari. Mediolanum applicassemus & corona eadem fuissemus solemniter insigniti, inter ipsa coronationis nostræ solemnia lætanter audiuimus, qualiter in ciuitate Dapiensi. Datum Pisis, Anno Domini millesimo, trecentesimo, quinquagesimo quinto, octaua Indictione, vndecimo Calendas Februarii. Regnorum nostrorum. Anno nono, &c.

Priuilegium Villæ Semych ad Præpositurram Pragensem.

WENCESLAVS DEI gratia Rex Bohæmiæ & Marchio Morauiæ, omnibus præsentes literas inspecturis, in perpetuum, licet ob reuerentiam maiestatis vniuersis Ecclesiis nostri Regni pie consulere, & cauere vtiliter debeamus, vt iuris sua aliqua dispendia non incurrant, singularis tamen deuotio & spiritualis nos compellit necessitudo, vt Pragensi Ecclesiæ Matri nostræ, quæ omnium aliarum caput & cardo existit à qua cæteræ aliæ Religiones sumpserunt exordium, & cælestium donorum gratiam, vt ex fonte hauriunt præ cunctis aliis in omni loco donationis nostræ super suis in dempnitatibus, vtilitatibus salubriter consulamus, volentes itaque vt ea quæ addictæ Pragensis Ecclesiæ iura pertinent, &c. Datum Pragæ per manus Magistri Welizlai Pragensis, Wissegradensis & Olomucensis. Ecclesiarum Canonici Regni nostri Prothonotarii, Anno Domini millesimo, ducentisimo, octuagesimo octauo, nonas Aprilis. Indictione prima, &c.

Priuilegium Domini Wenceslai Regis sexti super libertate Tyn & lata curia Ecclesiæ Pragensis.

WENCESLAVS DEI gratia Rex Bohæmiæ Dux Cracouiæ & Sardomeriæ Marchioque Morauiæ. Exigit officii nostri debitum vt Ecclesiarum Regni nostri, quarum ad nos generaliter Protectio pertinet libenter iura seruemus illæsa sed ad Ecclesiæ nostræ Pragensi, quæ dictarum Ecclesiarum caput esse noscitur & Magistra cuius etiam ab illustribus progenitoribus nostris, recolendæ memoriæ piissimis ipsius Ecclesiæ fundatorum ius Patronatus habemus, & in qua tanquam in capite Regni nostri tam progenitores ipsius quam non coronari & alia Sacramenta Ecclesiastica, recipere consueuimus libertates & iura diligen-

ligentius conſeruanda tantò libentius quadam regula ſpiritualitatis aſtringimur, quanto per hoc lucidius in odorem boni nominis fama noſtra corrutilat quantoq; facilius beatorum Martyrum Viti, Venceslai, Adalbertique, Patronorum ipſius Eccleſię Patrocinia, præmereri confidimus, & ad orandum pro nobis ac animabus prædictorũ, progenitorum noſtrorum efficatius, inducimus Eccleſiæ prædictæ miniſtros dum Eccleſiam ipſam bonis eidem prædictorum progenitorum noſtrorum efficatius larga libertate collatis ab iniurioſis violentorum vexationibus pręſidio debitę protectionis eripimus & declarationis benignæ iudicio fauorabiliter liberamus. Quapropter ſacrum ſeriẽ ſcire volumus præſentes & poſteros vniuerſos, &c. Datum in caſtris apud caſtrum Corim prope Aldenbruch per manus venerabilis Petri Baſilienſis Epiſcopi Wiſſegradenſis, Præpoſiti & regni noſtri Cancellarii Principis noſtri dilecti, Anno Domini milleſimo, ducenteſimo, nonageſimo octauo. Kalend. Septembris. Indictionis vndecimę regni noſtri anno ſecundo, &c.

Priuilegium libertatis quod homines Eccleſiæ ſint ab omnibus ſordidis muneribus, & angariis exempti.

OTTACARVS DEI gratia quintus Rex Boëmorum Dux Auſtriæ Morauię Marchio ad rei memoriam ſempiternam pro humani redemptione generis æterni Regis filius ab altis cælorum humũ deſcendens, ne perpetua damnationis ſententiam exciperet, incarnari de Virgine voluit glorioſa & ex illibata pietate ſuæ comparięns creaturæ quam cæteris fecerat digniorem crucis ſubire tormenta & mortis amaritudinem non expauit. Poſt ſuam itaque reſurrectionem à mortuis per mundum inſtituit Eccleſias, vniuerſum, quibus ob remedio ſciſmaris perfecit vnum ſuper quem ædificauit Eccleſiam, & ipſam, Petrum à Petra nominauit, dans ei intraditione clauium Regni cæleſtis in ſignum dilectionis ſpecialiſſimæ ſingularis priuilegium poteſtatem, vt quoſcuuque ligaret vel ſolueret ſuper terram ligati haberentur in cælis, vel ſoluti cuius etiam dictionem, præſentatus remiſit Eccleſias effuſione prætioſiſſimi ſanguinis perpetuę donatas libertati, ad aquarum deſiderationem tanto debent, Regnorum rectores & terrarum principes vniuerſi ſtudioſius anhelare quanto damnabilius & cæleſtis Regis gratiam homini violare Chriſtiano tali præcipue cui à Deo gladii eſt poteſtas in terris collata ad laudem bonorum & prouiſurum iuxta ſuorum exigentiam meritorum vltionem hac ratione Dominicæ poteſtatis humanam teneatur audaciam coercere. Nam etſi cuiuslibet Chriſtiani ſit hominis finalis diem iudicii formidare præcipue tam potentes terreri debent cum plus exigatur ab eo cui plus committitur & gradus altitudinem ſequi ſoleat, caſus grauitas inter huiuſmodi ſane noſtrarum conſiderationum curas quibus altiſſimo Creatori noſtro de cuius miſericordia vitam & omnes dignitates noſtras ſeu honores, quibus temporaliter fungimur, poſſidemus, & æterna ſperamus, placere quantum ipſi promittit gratiam lętantes apponimus & ſuprema mente reuoluimus & deuotione debita cogitamus qualiter inprimis matrem fidei Magiſtram diuinæ legis ſacroſanctam Romanam Eccleſiam quam cor deperit & corpore veneramus honore debito & dignis in Domino ſeruitiis honoremus. Demum cęteras in noſtro præcipue diuino conſtituas congruis fauoribus tanquam princeps Catholicus attollamus ſane ad honorem Dei omnipotentis, cuius Spiritum totum corpus Eccleſiæ regitur, & beatorum Martyrum Viti, Wenceslai, Adalberti, in quorum honore ſancta Pragenſis Eccleſia Epiſcopali Cathedra decorata fundata dignoſcitur, de cuius etiã corpore ſuſcepimus Deo propitio noſtri capitis dyadema & plenam Regię dignitatis adepti ſumus poteſtatem perpetuam & irrefragabili gaudere volumus libertate. Ita videlicet, vt ab omnibus ſordidis muneribus ſit exempta ab angariis vniuerſis immunis ab execrationum vexationibus aliena. Datum per manus Magiſtrorum Arnoldi & Willelmi prothonotarum Pragenſium Eccleſiæ Canonicorum die & loco præfatis, &c.

In ſimili Przemizl. hæres Regni Bohemiæ.

In nomine Sanctæ & indiuiduæ trinitatis, Amen.

CVI & Præmizl Dei gratia Dominus Regni Bohæmiæ, Dux Auſtriæ, Marchio Morauiæ omnibus imperpetuum. Vt Regi Regum æterno Rex complaceat, temperalis inter cætera pietatis opera quibus æterni Regis ſolium ſcanditur Principium ſere-

serenitatis excellentia peruigili debet studio meditari qualiter piis locis ac iuris deuotis de bonis temporalibus taliter subueniat, vt à Deo retributionis præmium, & in gentibus habere valeat nomen bonum. Hinc est quod notum esse volumus præsentibus & futuris, quod nos ad honorem S. Wenceslai nostris gloriosis, ac aliorum Patronorum Pragensis Ecclesiæ, libertate solida eidem Ecclesię & Canonicis, eiusdem pro remedio animarum progenitorum nostrorum, vt perinde eorum memoriam habeantur, sicut olim serenissimus & pręcordialis, Pater noster Wenceslaus Rex Bohęmorū quartus, mensuram regalem. Quæ Trzne Wulgariter appellatur, in ciuitate Pragensi, Regia liberalitate contulerat. Ita & nos ob reuerentiam Dei, & beatorum Martyrum, prædictorum, prædictis Ecclesię videlicet, & Canonicis imperpetuum eandem concedimus & donamus, statuentes, vt nullus religiosorum aut secularium, siue aduenientes in ciuitate eadem in alia mensura emere vel vendere audeat, &c. Datum Pragæ per manum Domini Wilhelmi, nostræ curiæ prothonotarii, Anno Domini M. CC. XVIII. &c.

Innomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

NOs Wenceslaus Dei gratia Bohęmorum Rex IV. cupientes, vt opera charitatis Christi quę olim in Patre nostro præcesserunt, per nos plenius elucescāt, ob amorem Dei omnium Saluatoris & reuerentiā Ecclesiæ Pragensis, de cuius gremio regni suscepimus Dyadema, priuilegium serenissimi Patris nostri fœlicis memorię Ottagari illustrissimi Bohęmorum Regis tertii, cuius respectum inferius est, subiectum plena affectura renouandum duximus sub hac forma. Nos, &c. Datum Pragæ Anno M. CC. LXXX. XIII. Kalend. Augusti. Pontificatus venerabilis Patris Domini Nicolai Anno IX.

Confirmatio Priuilegiorum per Dominum Iohannem Regem Ecclesiæ Pragensis.

IOhannes Dei gratia Bohęmię, Polonię Rex, ac Lucemburgensis Comes, omnibus in perpetuum inter curas multiplices quib. pulsamur & distrahimur, supra vires illas propensius, magisq; sollicitat mentē nostram, vt Ecclesiæ quas nostrę ambit maiestatis dominium & Pragens. pręcipuè, quæ B. Patronum nostrorum Viti, Wenceslai atq; Adalberti insignitur, titulus & corporib. decoratur plene sui honoris potiuntur priuilegiis, nihilq; in personis & reb. nec nō iuribus ac liberalitatib. vniuersis, siue ex sanctorū Patrum institutio siue ex quorumcunq; pędecessorum nostrorū Principum & Regū Bohęmię qua sibi libertate collatis lęsionis vel dispendii patiantur, propter quod nolentis sentimus punctionis aculeos, cum ad nostrā defertur notitiā eas vel earum aliquē lacessiri minus, vel violētiis pręgrauari, cumq; ad nostræ maiestatis aures dilecto nobis ... prędictæ Pragensis Ecclesiæ præposito referente peruenit per Barones & nobiles regni nostri ciuitatum ciues, iustificarios, beneficiarios irrogari. De hoc doluimus & dolemus maxime, quia sunt credentes aliqui, & quod est dignius asserentes hoc de nostro produci beneplacitō de nostroq; venire concessu, vnde vt & prędictorū conferuetur assertio & eloquentiū taliū obstruatur, porfitemur & ducimus prędicta omnino esse, & fuisse nostrę volūtati contraria, nunquamq; ad hoc nostrū accessisse vel affuisse, cōsensum & vt quæ loquimur rei confirmet effectus, ratificamus, approbam' & ex certa ac deliberata nostra scientia confirmamus, omnia iura, priuilegia, libertatē, immunitates & cōsuetudines, ipsius Pragensis Ecclesię, cuiuscunq; tenoris vel quorumcunq; tenorum existant quæ habuit vel habet, & quibuscunq; pędecessoribus nostris Principibus vel Regib. regni Bohęmię vel à sede Apostolica in speciali, & etiam in cōmuni eorū per nos ipsos firmiter tenere ac illibata seruare promittimus, & cōtra ea aut eorū aliquid vllo vnquā tēpore nō venire. Capitaneo quoq; qui nūc est & qui fuit in futurū. Baronibus etiā & nobilib. vniuersis iustitiariis, iudicib. & consulibus ciuitatū, Villicis omnibusq; in cōmuni, quæcunq; ex nobis vel ex successorib. nostris in Regno Bohęmię, nunc potestatē habentibus vel imposterum habituris sub fidelitatis debito iniungimus per præsentes, quatenus omnia prædicta Pragensis Ecclesiæ & personis eius sine aliqua diminutione teneāt, eamq; in his foueant protegant & conseruent. Sicq; in hoc ... executione se gerāt, & per Prælatos & Canonicos prædictę Pragensis Ecclesiæ super his nō oporteat nōs mouere, sciantq; omnis cuiuscunq; conditionis siue prę-

[illegible] fuerint siue fuerit qui ipsi Pragensi Ecclesiæ prædicta vel aliquid prædictorum infringerint, teneri se ad resarcionem omnium expensarum, damnorum, & interesse quæ propter prædictorum violationem ipsam Pragensis Ecclesiæ, & cuiuslibet de Ecclesia tanquam de re rapta vel violenter ablata competere, volumus actionē & mandamus sub obtentu gratiæ nostræ vniuersis iudicibus beneficiatis, cæterisq; iustitiariis Regni nostri, vt de prædictis priuilegiorū & libertatum violatoribus, Ecclesiæ Pragensis & omnibus de Ecclesia talem exhibeant sine aliqua contradictione iustitiam, qualem de raptoribus & violentis rerum ablationibus exhibetent. In cuius rei testimonium præsentes literas fieri & sigillo nostro maiori iussimus communiri. Datum Lucemb. Anno Domini M.CCC.XXXV. VIII. Cal. Octob. &c.

Confirmatio Caroli Imperatoris priuilegii dati per Ottogarum Episcopatui Pragensi [illegible]

KAROLVS, Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus & Boemiæ Rex, ad perpetuam rei memoriam [illegible] Regiæ Benignitatis clementiam & ex assumpta cura Regiminis vniuersorum saluti, ex quodam debito teneamur intēdere, per amplius tamen ad procurandam quietem sanctæ Pragensis Ecclesiæ nos obligatos fore conspicimus, quæ per sacrum regenerationis Lauacrum nos a contracta originalis inquinamentis peste mundificans habitaculo, ad gloriam & [illegible] repositam æternæ sempiternam. Sane venerabilis Arnesti Pragensis Archiepiscopi Principis & deuoti nostri dilecti nuper serenitati nostræ oblata supplicatio continebat, literas quasdam claræ memoriæ illustris Ottogari quondam Boemiæ Regis [illegible] nostri dilecti quas super certis iuribus gratiis & honoribus, dictæ Pragensis Ecclesiæ venerabilium antistitum ibidem obtinuit, operosa sedulitate approbare, ratificare & confirmare de benignitate regia dignaremur. Quarum tenor per omnia sequitur in hæc verba. In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, Amen. Nos Ottogarus Dei gratia Boemorum Rex vniuersis Christi fidelibus præsentis priuilegii literas inspecturis. Humanæ naturæ conditio semper trahit, ad se hominus miseriam & defectum & quanto plus homo in hoc mundo foris transitoriis rebus inuoluitur tanto magis virtus interior eneruatur. Vnde veram credimus salubris cōsilii medicinam, vt sicut quis cadit per vitium sic ab eo [illegible] resurgere per virtutē maxime [illegible] posse absq; peccato, & mortis [illegible] credere iure possum' & debemus. Hinc est igitur quod vniuersos volumus non latere. Quod cum inter nos & venerabilem Patrem Dominum Andream Pragensem Episcopum super libertate Pragensis Ecclesiæ & aliis Articulis apud examen sedis Apostolicæ quæstio verteretur, per sanctissimi Patris Domini Honorii tertii Pontificis prouidentiam de voluntate pretium est statutum, vt deperdita priuilegia [illegible] & antecessorum nostrorum quorum tenorem idem Episcopus suo iuramento probauit, nos restauraremus Pragensi Episcopatui & Ecclesiæ [illegible] pro quibus [illegible] & aliis adimplendis, cū venerabilis Pater Dominus Gregorius de crescentio S. Theodori Diaconus Cardinalis [illegible] legationis officio fungeretur. Eidem Episcopo in ipsius venerabilis Patris Domini legati præsentia, multis astantibus, Episcopis, Abbatibus, [illegible] Baronibus Regni nostri. Secundum tenorem [illegible] Nos omnia quæ [illegible] adimplere volentes Episcopatui & Ecclesiæ Pragensis priuilegium deperditum taliter [illegible], ad honorem [illegible] Dei & [illegible] Martyrum Viti, Wenceslai & Adalberti Patronorum nostrorum [illegible] & successorum nostrorum omnium [illegible] Ecclesiæ & hominibus ipsius Episcopi [illegible] Ecclesiæ [illegible] Episcopatus & Ecclesiæ, & hominibus eorundem [illegible] ditione Narok, Zwod [illegible], W[illegible], Collectas generales [illegible] fossata Przielicke, Prewod, Narzu [illegible] alia grauamina, & si quis de hominibus Episcopatus vel Ecclesiæ Pragensis furti vel rapinæ, vel alium [illegible] culpā perpetrator [illegible] Pragensi Ecclesiæ vel Episcopatui [illegible] etiam in bonis Episcopatus vel Ecclesiæ [illegible] euaserit, consanguinei [illegible] hominibus Ecclesiæ & Episcopatus consueuerunt inde impunes. [illegible] fuit Ecclesiæ cum omnib. iuribus suis accessionib. & pertinentiis [illegible] eidē Ecclesiæ concedimus & donamus, ad huius igitur nostræ restaurationis [illegible] omnibus, & donationis notitiam & inuiolabile firmamentum, [illegible]

patens priuilegium per manū Hermanni Notarii & Capellani nostri, fecimus fieri & ipsum sigillum munimine nostro mandauimus insigniri. Anno Dominicæ incarnationis millesimo, ducentesimo, vicesimo primo, nono Iulii, Indictione nona, in monte S. Mariæ. Præsidente in Romanorum Ecclesia Domino Honorio tertio, regnante vero in Imperio Domino Friderico, in prouincia Domini Gregorii de Crescentio, sancti Theodori Diaconi Cardinalis Apostolicæ sedis Legati, testes autē sunt hi Dominus Robertus Episcopus Olomucensis, Dominus Ioannes Nitriensis Episcopus, Dominus Laurentius Wratislauiensis Episcopus, Dominus Lipoldus Austriæ & Stiriæ Dux, comes Conradus de Gerdek, Dominus Poppo præpositus Bambergensis, Dluhomil Abbas de Brewnow, Germanus Abbas de Wilemore, Rutherus Abbas de Insula, Ioannes Abbas de Kradist, Bertholdus Abbas de Siloa, Germanus Abbas de Luthomisl, Bonifacius Abbas de Cradut, Florianus Abbas de Luca, Wernherus Abbas S. crucis, Walcherus præpositus Numburgensis, Wedo Abbas de Cocinlo, Gerbardus Abbas de Luuielde, Marquard⁹ Abbas de Swietli, Henricus Ducis Austriæ protonotarius, Marquardus præpositus Suipolici, Babarus Budywov, Borsuta Iaross, Witko, Henricus frater eius Bultislaus, Swatoslaus, Sulislaus, Sttak diwiss, Barones Boemiæ. Nos igitur intuitu omnipotentis Dei & in Beatorū Viti, Wenceslai, Adalberti, & aliorū Patronorū Bohemiæ gloriam & honorē, nec non ad Præfati Episcopi deuotam, supplicationis instantiam, meritis ipsius quibus pro magnificatione, dignitatis Regiæ & tranquillo, Regnicolarum ac fidelium nostrorū statu constanti, fortia fidelissime laborauit, diligēter & gratiosè deliberationis affectu dignanter aspectis supradictas literas in omnibus suis sententiis, Capitulis, punctis, clausulis, & tenoribus, de verbo ad verbū prout exprimuntur superius animo deliberato non per errorē aut improuide. Sed non nullorū sacri imperii & Regni Bohemiæ Principum Baronum & procerū fidelium nostrorū accedēte consilio ac decreta nostr: a sciētia approbam⁹, ratificam⁹ et de Regiæ pietatis confirmamus, supplētes omnē defectū si quis in præmissis literis obscuritate & defectu verborū aut [illegible] interpretationis dubie aut alios quouismodo cōpertus fuerit de Romanæ Regiæ plenitudine pietatis, nulli ergo penitus hominū liceat hanc nostræ approbationis, ratificationis, cōfirmationis & defectuū suppletionis paginā infringere, vel ei ausu quouis temerario contraire sub pœna mille Marcarū puri argenti. Quas ab eo qui contrauenerit irremissibiliter exigi volumus & earū medietatem nostri Regalis Aerarii [illegible] residuā vero iniuriā passorum vtibus applicari. Illustri Rudolfo Duce Saxoniæ sacri Imperii Archimarescallo, venerabili Preczlao Magdeburgensi, Burgrauio, Wladislao Duce Thesmensi. Principib. Wilhelmo de Lantstein. Burgrauio Pragēsi, Yostone de Rozemberck, Camerario Andrea de Duba, Sudario Wankone de Wartenberk Pincerna Regni Bohemiæ, Thobia de Camenez, Buhardo de Cziburk, Boczkone de Kunstat, Saskone de Suerzeticz, Buskone de Wilarticz, Baronibus fidelibus nostris testibus ad præmissa præsentium etiam sub nostræ Maiestatis sigillo testimonio literarum. Datū Pragæ per manus venerabilis Preczlai Wratislauiensi Episcopi aulæ Regiæ nostræ Cancellarii, Vice venerabilis Gerlaci Moguntini Archiepiscopi sacri Imperii per Germaniam Archicancellarii. Anno Domini m. ccc. l. [illegible] Indictione quinta [illegible] Idus Maii regnorum nostrorum Anno [illegible]

Priuilegium quod non possit aliquis habere duas prebendas in ciuitate Pragensi [illegible] Wadiusis.

VRBANVS Episcopus seruus seruorum Domini ad perpetuam rei memoriam. Cū ex iniuncto nobis Apostolatus officio Ecclesiarum omnium cura solicitudini nostræ immineat, decet nos vigilanti studio prouidere, vt in ipsis Ecclesiis cultus Diuini nominis laudabiliter obseruetur. Sane nuper ad nostrum peruenit auditum, quod [illegible] Canonici, qui in maiori & aliis ciuitatis Pragensis, & ciuitatis eiusdē suburbiorum Ecclesiis diuersis, Canonicatus & præbendas noscuntur. Nos proinde attendentes, quod iidem Canonici vtpote pluribus intenti, singulis Ecclesiis cōgrue deseruire non valent, ac super hoc quantum nobis est possibile prouidere salubriter cupientes authoritate Apostolica præsenti decreto statuimus & ordinamus quod nullus de cætero in maiori & aliis, seu duabus Ecclesiis Ciuitatis & suburbiorum prædictorum, duos Canonicatus & præbendas insimul obtinere possit, nisi forsan huiusmodi Canonicatus & præbenda alteri dignitate personatui vel officio in aliquam dictarum Ecclesiarum [illegible] sint vniti & quod quicunq; in ipsa maiori Ecclesia aut ali-

[illegible] fuerint, seu statuti qui ipsi Pragensi Ecclesiae praedicta vel aliquid [illegible] eorum infringerint, tenean[tur] ad restitutionem omnium expensarum damnorum, & interesse quae propter praedictorum violationem ipsam Pragensis Ecclesiae, & cuiuslibet de Ecclesia tanquam de re rapta vel violenter ablata competere, volumus actionē & mandamus sub obtentu gratiae nostrae vniuersis iudicibus beneficiariis, [illegible] iustitiariis Regni nostri, vt de praedictis priuilegiorū & libertatum violatoribus, Ecclesię Pragensi & omnibus de Ecclesia talem exhibeant sine aliqua contradictione iustitiam, qualem de raptoribus & violentis rerum ablatoribus exhiberent. In cuius rei testimonium praesentes literas fieri & sigillo nostro maiori iussimus communiri. Datum [illegible] Anno Domini M. CCC. XXV. VIII. Cal. Octob. &c.

Confirmatio Caroli Imperatoris priuilegii dati per Ottogarum Episcopatus Pragensi [illegible]

KAROLUS, Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus & Boemiae Rex, ad perpetuam rei memoriam. [illegible] quanquam de innata Regiae Benignitatis clementia & ex assumpta cura Regiminis vniuersorum saluti, ex quodam debito teneamur intēdere, per amplius tamen ad procurandam quietem sanctae Pragensis Ecclesiae nos obligatos fore conspicimus, [illegible] per [illegible] regenerationis [illegible] ad gloriam & [illegible] sempiternam. Sane venerabilis Arnesti Pragensis Archiepiscopi Principis & deuoti nostri dilecti nuper serenitati nostrae oblata supplicatio continebat, literas quasdam clarę memorię illustris Ottogari, quondam Boemiae Regis [illegible] nostri dilecti quas super certis iuribus, gratiis & honoribus, dictae Pragensis Ecclesię venerabilium antistitum ibidem obtinuit, [illegible] approbare, ratificare & confirmare de benignitate regia dignaremur. Quarum tenor per omnia sequitur in haec verba. In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, Amen. Nos Ottogarus Dei gratia Boemorum Rex vniuersis Christi fidelibus praesentis priuilegii literas inspecturis. Humanae naturae conditio semper trahit, ad se [illegible] miseriam & defectum & quanto plus homo in hoc mundo foris transitoriis rebus inuoluitur, tanto magis virtus interior eneruatur. Vnde veram credimus salubris cōsilii medicinam, vt sicut quis cadit per vitium sic ab eo [illegible] resurgere per virtutē [illegible] non posse absque peccato, & mortis [illegible] credere iure possumus ac debemus. Hinc [illegible] est igitur quod vniuersis volumus non latere. Quod cum inter nos & venerabilem Patrem Dominum Andream Pragensem Episcopum super libertate Pragensis Ecclesiae & aliis [illegible] apud examen sedis Apostolicę quęstio verteretur, per sanctissimi Patris Domini Honorii tertii Pontificis prouidentiam de voluntate [illegible] deperdita priuilegia [illegible] & antecessorum nostrorum quorum tenorem idem Episcopus [illegible] nos [illegible] Pragensi Episcopatui & Ecclesię [illegible] [illegible] alii adimplendis, cū venerabili Patre Domino Gregorio de crescentio S. Theodori Diacono, Cardinali [illegible] legationis officio fungeretur. Eidem Episcopo [illegible] venerabilis Patris Domini [illegible], multis [illegible] Episcopis, Abbatibus, [illegible] Regni nostri [illegible]. Nos omnia quae [illegible] adimplere volentes Episcopatui & Ecclesiae Pragensis priuilegium deperditum [illegible], ad honorem igitur Dei Patris & beatae [illegible] Viti, W[illegible] & Adalberti Patronorum nostrorum [illegible] & successorum nostrorum omnium animabus concedimus & [illegible] Episcopatui & Ecclesię & hominibus [illegible] Episcopi quā Ecclesiae [illegible] ipsi Episcopatui & Ecclesię, & hominibus eorundē [illegible] ditione Narok, Zwod, Hlaw[illegible], Wrziez, Collectas generales [illegible] fossata Przieznicke, Prewod, Narzaz, & omnia alia grauamina [illegible] hominibus Episcopatus vel Ecclesię Pragensis [illegible] culpa [illegible] potestatis [illegible] Pragensis Ecclesiae vel Episcopatus [illegible] etiam in bonis Episcopatus vel Ecclesię [illegible] homicidium [illegible] euaserit, consanguinei [illegible] Ecclesię & Episcopatus [illegible] fuit Ecclesię cum omnib. iuribus suis accessionib. & [illegible] eidē Ecclesię concedimus & donamus, ad huius igitur nostrę [illegible] omnibus, & donationis notitiam & inuiolabile firmamentum [illegible]

patens priuilegium per manum Hermanni Notarii & Capillani nostri, fecimus fieri & ipsius sigillum munimine nostro mandauimus insigniri. Anno Dominicæ incarnationis millesimo, ducentesimo, vicesimo primo, nono Iulii, Indictione nona, in monte S. Mariæ. Præsidente in Romanorum Ecclesia Domino Honorio tuo, regnante vero in Imperio Domino Friderico, in prouincia Domini Gregorii de Crescentio, sancti Theodori Diaconi Cardinalis Apostolicæ sedis Legati, testes sunt hi: Dominus Robertus Episcopus Olomucensis, Dominus Ioannes Nitriensis Episcopus, Dominus Laurentius Wratislauiensis Episcopus. Dominus Lipoldus Austriæ & Stiriæ Dux cotnes conductus de Gradek, Dominus Poppo præpositus Bambergensis, Dluhemil Abbas de Brewnow, Germanus Abbas de Wilemore, Rupertus Abbas de [illegible], Ioannes Abbas de Kradist, Bertholdus Abbas de Siloa, Germanus Abbas de Lanhomisl, Bonifacius Abbas de Cradist, Florianus Abbas de Luca, Wernherus Abbas S. crucis, Walcherus præpositus Numburgensis, Wedo Abbas de Cocinlo, Gerhardus Abbas de Luuelde, Marquard⁹ Abbas de Swietla, Henricus Ducis Austriæ protonotarius, Marquardus præpositus Sirpobit, Bauarus Budywov, Borsuta Iaross, Witka, Henricus frater eius Bultulan, Swatoslaus, Sulislaus, Selak diwiss, Barones Boemiæ. Nos igitur intuitu omnipotentis Dei & in Beatorum Viti, Wenceslai, Adalberti, & aliorum Patronorum Bohemiæ gloriam & honorem, nec non ad Præfati Episcopi deuotam, supplicationis instantiam meritis ipsius quibus pro magnificatione, dignitatis Regiæ & tranquillo, Regni [illegible] ac fidelium nostrorum statu constanti, fortia fidelissime laborauit, diligenter & gratiose deliberationis affectu dignanter aspectis supradictas literas in omnibus suis sententiis, Capitulis, punctis, clausulis, & tenoribus, de verbo ad verbum prout exprimuntur superius animo deliberato non per errorem aut improuide. Sed non nullorum sacri imperii & Regni Bohemiæ, Principum Baronum & procerum fidelium nostrorum accedente consilio de certa nostra scientia approbamus, ratificamus et de Regiæ pietatis confirmamus, supplentes omnem defectum siquis in præmissis literis obscuritate & defectu verborum aut sententiarum seu interpretationis dubie aut alios quouismodo compertus fuerit de Romanæ Regiæ plenitudine pietatis, nulli ergo penitus hominum liceat hanc nostræ approbationis, ratificationis, confirmationis & defectuum suppletionis paginam infringere, vel ei ausu quouis temerario contraire sub pœna mille Marcarum puri argenti. Quas ab eo qui contrauenerit irremissibiliter exigi volumus & earum medietatem nostri Regalis Aerarii fisco, residuam vero iniuriam passoribus vsibus applicari. Illustri Rudolfo Duce Saxoniæ sacri Imperii Archimareskallo, venerabili Preczlao Magdeburgensi, Burgrauio, Wladislao Duce Thesinensi. Principib. Wilhelmo de Lantstein. Burgrauio Pragen. Yostone de Rozemberek, Camerario Andrea de Duba, Sudario Wankone de Wartenberk Pincerna Regni Bohemiæ, Thobia de Cunewz, Buhardo de Czibùrk, Boczkone de Kunstat, Saskonie de Suerzetcz, Buskone de Wilarticz, Baronibus fidelibus nostris testibus ad præmissa præsentium etiam sub nostræ Maiestatis sigillo testimonio literarum. Dat. Pragæ per manus venerabilis Preczlai Wratislauiensi Episcopi aulæ Regiæ nostræ Cancellarii, Vice venerabilis Gerlaci Moguntini Archiepiscopi sacri Imperii per Germaniam Archicancellarii. Anno Domini M. CCC. LII. Indictione quinta. [illegible] Maii regnorum nostrorum Anno VI.

Priuilegium quod non possit aliquis habere duas præbendas in ciuitate Pragensi [illegible] duæ Canonicatus Wadusis.

VRBANVS Episcopus seruus seruorum Domini ad perpetuam rei memoriam, cum ex iniuncto nobis Apostolatus officio Ecclesiarum omnium cura solicitudini nostræ immineat, decet nos vigilanti studio prouidere, vt in ipsis Ecclesiis cultus Diuini nominis laudabiliter obseruetur. Sane nuper ad nostrum peruenit auditum, quod [illegible] Canonici, qui in maiori & aliis ciuitatis Pragensis, & ciuitatis eiusdem suburbiorum Ecclesiis [illegible], Canonicatus & præbendas obtinuerunt. Nos proinde attendentes, quod iidem Canonici vtpote pluribus intenti, singulis Ecclesiis congrue deseruire non valent, ac super hoc quantum nobis est, possibile prouidere salubriter cupientes, auctoritate Apostolica præsenti decreto statuimus & ordinamus quod nullus deinceps in [illegible] seu duabus Ecclesiis Ciuitatis & suburbiorum prædictorum duos Canonicatus & præbendas insimul obtinere possit, nisi forsan huiusmodi Canonicatus & præbendæ alicui dignitati personatui vel officio in aliquam dictarum Ecclesiarum [illegible] Canonici sint vniti & quod quicunque in ipsa maiori Ecclesia aut ali-

quā aliarum Ecclesiarum ciuitatis & suburbiorum prædictorum Canonicatum & præbendam obtineas, alios Canonicatum & præbendam, dictæ maioris aut aliarum Ecclesiarum huiusmodi fuerit, pacifice assequutus, vel per eum steterit, quo minus huiusmodi, secundorum Canonicatus & præbendæ possessionem habuerit dictis Canonicatu & præbenda quos prius obtinebas si ipso iure priuatus, & si forte prædictos primos Canonicatum & præbendam, cum aliis per vnum mensem pertinaciter retinuerit, etiam secundis canonicatu & præbenda vacare illico censeantur constitutionibus priuilegiis Apostolicis, & aliis contrariis non obstantibus. Nulli ergo hominum liceat vel ausu temerario contraire, si quis autē hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum se nouerit incursurum. Datum Auiniorum Kal. Iulii Pontificatus nostri Anno tertio, &c.

Priuilegium quod Archiepiscopus & omnes Canonici Pragenses vtantur Rochetis & concelebrantes albis infulis.

VRBANVS Episcopus seruus seruorum, DEI ad perpetuam rei memoriam circa decorem domus dominicæ, qui præsertim ex præsidentium in eadem, ac ministrorum eius peruenit honestate, nos eo propensiori Zelo afficimur quo ad curam & regimen domus huiusmodi, super eius speculam sumus Diuina promouente clementia sublimati, sane non sine nostræ mentis mœrore ad nostri Apostolatus auditum relatio fide digna deduxit, quod Archiepiscopus Pragensis, qui est pro tēpore per suam ciuitatē alio & aut prouinciam, proficiscens, facere ante se crucem deferri & tam ipse quam eius suffraganei velut eminentiæ suarum dignitatum immemores, vti Rochetis seu Camisiis ex quodam frequenti contemptu negligenter omittunt, nō attento per ipsos prælatos, vt deceret eosdem, quod sicut cōpetentibus abuti iuribus ad maliciæ noxam ascribitur, sic non vti ad desidiam imputatur, & quod ex huiusmodi eorū neglectu dignitatum, & priuilegiatorum locorum suorū nisi pendium sequitur & exempli pernicies ad subditos deriuatur, Nos itaq; volentes iuxta commissi nobis pastoralis officii debitum remedium super his apponere oportunum, hac constitutione perpetua valitura, sancimus & irrefragabiliter ordinamus, quod Archiepiscopus per ciuitatem Diocesin aut prouinciam præfatam, incedens viuificæ Crucis vexillum agonis, atq; trophei Dominici signaculum ante conspectum suū facere baiulari, ipsi quoq; Archiepiscopus & suffraganei dictos deferre rochetos quorum materialis & extrinsecus candor confertur indicium puritatis intrinsecæ relaturum quotiens se in publicum exhibuerint, & etiam Canonici Ecclesię Pragensis, quibus per nos est cōcessum, quod certis temporibus in ipsam Ecclesiam, & duo ex eis eidē Archiepiscopo cū suā Pragensem Ecclesiā aut alias in quibus partibus sibi nuper legationis officium duximus committendum, missam in pontificalibus celebranti in diaconatus & subdiaconatus officiis seruientes, Mitris Albis seu infulis vti possint, cū ipsis Mitris vtentur huiusmodi rochetos seu camisias & super eis superpellicia portare etiam teneantur ipsumq; Archiepiscopum & suffraganeos ac canonicos præsentibus adhortamur, vt sic huic nostri ordinationi obedire studeant reuerenter, quod contra eos pœnā super his non cogamur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, ordinationis & exhortationis infringere vel ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum, Datum Auinionum III. Kal. Iunii Pontificatus nostri Anno tertio, &c.

Priuilegium quod duo Canonici concelebrantes Archiepiscopo vti possint infulis albis, in prouincia & partibus legationis.

VRBANVS Episcopus seruus seruorum, Dei venerabili patri Archiepiscopo Pragensi salutem & Apostolicam benedictionem, plenitudo deuotionis eximiæ quam charissimus in Christo filius noster, Carolus Imperator semper Augustus & Bohemiæ Rex ad nos & Romanam gerit Ecclesiam promeretur, vt votis suis in his præsertim quæ decorem & solemnitatem Diuini cultus respiciant, liberaliter annuamus. Sane cum dudum ad instanciam Imperatoris eiusdem dilectis filiis canonicis suæ Pragensis Ecclesiæ duxerimus concedendum, vt quotiescunque contingeret Pragensem Archiepiscopum qui pro tempore in dicta Pragensi Ecclesia in Pontificalibus celebrare, omnes & singuli Canonici eius Ecclesiæ Pragensis mitris seu infulis albis,

sine quocunque ornatu, licite vti possent. Nos ad reuerentiam DEI & ad honoris augmentum, honoris Archiepiscopalis dignitatis volentes cōcessionem, huiusmodi amplificare, vt quotiens te & successores tuos Archiepiscopos Pragenses, tam in prædicta Pragensi, quam in aliis Ecclesiis tuæ Prouinciæ ac partium in quibus legationis officiū, per nos tibi & eisdem successoribus nouiter est concessum. Contingerit in pontificalibus celebrare, Duo, ex eisdem Canonicis, quos tu & quilibet eorundem successorum ad seruiendum nobis in diaconatus & subdiaconatus officiis duxeritis præsentium indulgemus nulli ergo omnium hominū liceat, qui hanc paginā attemptare præsumpserit, indignationē nostræ cōcessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autē hoc omnipotentis Dei & Beatorū Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Aniniorum, &c. Kal. Iunii, Pontificatus nostri, Anno tertio, &c.

Et cæteri Prælati & Canonici possunt vti mitris pontificalibus gemmatis & aurifrisatis in absentia Archiepiscopi Apostolicæ sedis legati.

BONIFACIVS Episcopus seruus seruorum DEI dilectis filiis, Decano & Capitulo Ecclesiæ Pragensis salutem & Apostolicā benedictionem. Exposcit vestræ deuotionis sinceritas vt tam vos, quos speciali dilectione prosequimur, quam Ecclesiā vestrā Pragensem dignis honoribus attollamus, hic est quod nos vestris deuotis supplicationibus inclinati vt liceat vobis vestrum singulis in maioribus & Patronorū Ecclesiæ vestræ festiuitatibus Mitris Pontificalibus gemmatis & aurifrisatis vti prout Decanus & Canonici Ecclesiæ sancti Petri Wissegradensis, Pragensis, qui erūt pro tēpore præsentes, non existant quibuscunque constitutionibus Apostolicis in contrarium editis, nequaquā obstantibus vobis & cuilibet vestrum auctoritate Apostolica, de speciali gratia tenore præsentium indulgemus, nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam vestræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, Idus Maii Pontificatus nostri, Anno primo. &c.

Confirmatio priuilegiorum Ecclesiæ Pragensis facta per Wenceslaum Regem.

WENCESLAVS DEI gratia Rex semper Augustus, & Bohæmiæ Rex. Ad perpetuam rei memoriam. Notum facimus tenore præsentium vniuersis. In nata cordi regio prima Ecclesiæ dignitas inter ceteras sollicitudinū diligentias, quibus pro subditorum quiete commodo pariter & profectu hinc inde distrahitur. Ad hoc considerationē præcipua ex quadam speciali inclinatione fauoris meditari dignatur, vt Ecclesiarum & ministrarum eius libertatibus & profectibus possit & valeat, sub tempore felicis nostri regiminis salubriter prouideri. Nec in hoc à recto tramite nostri recedit propositum maiestatis. In cælestes enim thesauros immarcescibiles illud indubie reponimus, quod ad magnificandum sanctarum Ecclesiarum honores, cōmoda liberalius erogamus, sane si ad quamlibet Ecclesiarum promouenda, commoda, & temporales vbertates augendas & quodā quasi debito teneatur. Nilominus tamen ad sanctā & venerabilem Ecclesiam Metropolitanam Pragensem ardentiori Zelo, nostra suspirat intētio, & amplioris fauoris, cumulata dulcedine ad eius exaltationē desideria nostra porrigimus, cum sit venerandum Patronorum nostrorum Bohæmiæ sanctorum, Viti, Wenceslai, Adalberti & Sigismundi, eorundem nominibus & reliquiis insignita cum quibus etiam nobis quædam familiaritas est, quorum aliqui in nostris domicilis proprium sanguinem, perfunderunt, quique orationibus suis apud DEVM pro nobis peculiarius intercedunt, accedentes igitur ad nostræ Maiestatis prouinciam honorabiles, Pręposirus, Decanus, Canonici, & capitulum præfatę Pragensis Ecclesiæ deuoti omnium dilectæ eidem Maiestati nostræ cum instantia supplicarunt, cunctis ipsis vniuersa & singula priuilegia, literas, gratias, libertates, immunitates, concessiones, iura; feuda, possessiones bona pręsidia & consuetudines prædictę Ecclesiæ, in capite & in membris a recolendæ memoriæ Diuis & illustribus, quandam perdecessoribus nostris Romanorum Imperatoribus & regibus, & ducibus indulta seu indultas concessa seu concessas, aut quouis titulo emptionis, donationis, concessionis, permutationis, aut

quę ex legatis & testamentis nunc obtinet, vt signanter priuilegia inferius præsentibus inserta ipsis super certis donationibus, concessionibus, & gratiis à diuo quondam serenissimo Principe Domino Karolo Romanorum Imperatore semper Augusto & Bohæmiæ Rege genitore nostro, primo tradita & concessa approbare, innouare ratificare & confirmare gratiosius dignaremur, quorum priuilegiorum primi tenor sequitur verba, &c. Datum Pragæ, Anno Domini millesimo, trecentesimo, octuagesimo octauo Kal. Maii Regnorum nostrorum, Anno Domini XXIII. Romanorum vero XI.

Ladislaus dat potestatem Administrationibus exoluendi bona Archiepiscopalia proscripta & non proscripta mandat restitui & amplius se promittit nolle proscribere.

LADISLAVS DEI gratia Hungariæ Bohæmiæ, Dalmaciæ, Croaciæ, &c. Rex, austriæ Dux & Morauiæ Marchio, &c. Notum facimus vniuersis, &c. Volētes Archiepiscopatui Pragensi damnis grauissimis affecto, eiusq; bonis ne in totum collabantur consulere deliberate & sano nostrorum procerum & fideliū accedere consilio decreta nostra sancire auctoritate Regia Bohęmię honorabilibus Administratoribus in spiritualibus & temporalibus, ipsius Archiepiscopatus sede vacante deuotis nostris dilectis, Damus & concedimus, licentiam & facultatem omnemq; potestatem reluendi & redimendi bona & res quaslibet Archiepiscopatus prædicti, quocunque nomine nuncupetur, cuicunque personæ collegio, aut loco oblicatæ seu alienatę exstant, &c. Datum Wiennæ die VI Augusti, Anno Domini M. CCCC. LVII. Regnorum nostrorum anno Vngariæ, &c. XVIII. Bohæmiæ vero quarto.

Ladislaus dat potestatem exsoluendi præscripta capitulo in generali præscripta, mandat restitui & amplius non præscribere se obligat.

LADISLAVS Dei gratia Rex Vngariæ & Bohęmiæ; Dalmatiæ, Croaciæ, &c. Rex Austriæ, Dux Marchioq; Morauiæ, &c. Notum facimus vniuersis Maiestatē nostram desiderare auxilio esse maiori Ecclesię Pragensi, quę olim splēdidissima, & omnib. bonis referta. Nunc magnis afflictionibus conturbata inops, & nimis egena facta est. Igitur deliberato & sano nostrorum procerum & fidelium accedente consilio, de certa nostra scientia aut de Regia Bohęmiæ honorabili capitulo præfatæ Ecclesiæ damus & concedimus, licentiam facultatem omnemq; potestatem reluendi & redimendi, bona & res quaslibet Capituli prædicti quocunq; nomine nuncupentur, cuicunq; loco, collegio vel personæ obligata seu alienata, obligatæ seu alienatæ exstant, &c. Datū Wiennæ die tertia decima, Mensis Nouembris Anno Domini M. CCCC. LV. Regnorum nostrorum XI. Hungariæ, &c. sextodecimo Bohæmiæ vero tertio, &c.

Georgius confirmat tam priuilegia Ecclesiæ Pragensis data per Regem Ladislaum & omnia alia Priuilegia in genere.

GEORGIVS DEI gratia Rex, &c. ad perpetuam rei memoriam, Etsi cunctas venerari Ecclesias sanctissimas Patrum auctoritas sanxerit, ipsa tamen suadet ratio, vt matrem Ecclesiarum Sanctam Pragensem metropolim in primis honoremus, etenim regni nostri sceptrū ex ea recepimus vbi in Christo renascimur & indignissimi doctrinis Sacramentorum reficimus epulis in ea quoq; ad pedes sanctorum cū prædecessoribus nostris requieturi regnum præstolabimur sempiternum, hanc igitur Almam sedē prędecessores nostri imitāda psecuti deuotione diuersis olim adornare modis copiosis dotauerūt facultatib. & gratiis libertatibusq; amplissimis priuilegiauēre. Nostræ igitur Maiestati expertę venerabilis Wenceslai, sacri Pallacii Apostolici auditoris Decani & administratoris, totiusq; capituli eiusdē Ecclesię Pragensis humiliter extitit supplicatū, Quatenus pdecessorū nostrorū vestigiis inhęrentes dignaremur, eis approbare, innouare, ratificare & confirmare omnes literas, gratias, immunitates, libertates, consuetudines, donationes, concessiones indulta, statuta, priuilegia, & iura vniuersa dictis, Decano & Capitulo à Diuis prędecessoribus nostris Regibus & Principibus Bohęmię datas, & concessas & præsertim tres literas serenissimi Regis Ladislai prædecessoris nostri quarum tenores in forma sunt isti. Et primo primæ literæ.

Ladislaus Dei gratia Bohæmorum Rex, Hungariæ, &c. Notum facimus vniuersis

uersis maiestatem nostram desiderare auxilio, esse maiori Ecclesiæ Pragensi, &c. vt supra secundæ literæ tenor talis est.

Ladislaus Dei gratia Bohemorum Rex. Hungariæ, Dalmaciæ, Croaciæ, &c. Notum facimus vniuersis, &c. Honorabilibus Præposito Decano & Capitulo Pragensis Ecclesiæ, deuotis nostris dilectis deliberate & sano nostrorum Consilio. Et cætera, vt supra tertiæ vero literæ tenor est iste.

Ladislaus Dei gratia Hungariæ, Bohæmię, Dalmatię, Croaciæ, &c. Rex, &c. Notum facimus vniuersis. &c. volentes Archiepiscopatui Pragensi, grauissimis damnis affecto, eiusq; bonis ne in totum collabantur consulere, &c. vt supra.

Nos conseruationis & augmenti, Almæ nostræ Metropolis cupidi vt post tristia in dies serenos sub nostra pace respiret, dicti Decani & Capituli precibus gratiose annuimus. Igitur non per errorem aut improuide, sed cum matura animi deliberatione, sanoq; nostrorũ procerũ & fidelium accedente consilio de certa nostra scientia auctoritate regia suprascriptas tres literas diui Ladislai prædecessoris nostri prout de verbo ad verbum descriptæ & expressæ sunt, prædictas omnes literas gratias, immunitates, libertates, consuetudines, donationes, cõcessiones indulta, statuta, priuilegia, & iura vniuersa, à prædecessoribus meis datas & concessas, ipsi Ecclesiæ Pragensi, approbamus, ratificamus, acceptamus, roboramus, confirmamus, & de nouo concedimus cum omnibus punctis articulis, clausulis, sententiis, & tenoribus suis, ac si earum eorumque tenores præsentib. nobis verbo ad verbum specifice inclusi essent, & extensi, decernimusq; ea omnia perpetuum plenum firmum, & inuiolabile robur obtinere & vt alma mater nostra alis filiorum in senecta vberi foueatur, ipsam Pragensem Ecclesiam, & omnem Clerum ipsius cum omnibus rebus & iuribus in nostræ protectionis gratiam accipimus specialem, supplens etiam de plenæ Regiæ potestatis omnem defectum qui his nostris literis in defectui verborum, clausularum, articolarum, & sententiarum, de iure consuetudine, vel de facto obsistere possit. Decernimus insuper vt omnes, literæ aut donationes contrariæ, quæ contra hanc nostram approbationem & confirmationem per quemlibet, per importunitatẽ patientiũ aut aliquid quæuis modo datæ aut impetratæ fouent, nullam penitus obtineant, roboris firmitatẽ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc nostram, inuocationes, approbationes, confirmationes, cõcessiones, decreti, receptionis, suppletionisq; paginam quoquo modo infringere aut eidẽ ausu quolibet temerario cõtraire. Siquis autem contrarium fecerit, cum indignatione nostra grauissima pœna nostro arbitrario, strictissimo reseruatam se nouerit incursurũ in quorum omnium, &c. Datum Pragæ XXIII. Ianuarii, Anno Domini, &c. LIX. Regni nostri, &c.

Wladislai Regis confirmatio omnium priuilegiorum & dat priuilegium, Rex Bohemiæ, Prælatorum & Canonicorum non nisi perscribere & omnes præscriptiones suas de dictis bonis annullat & irritat.

WLADISLAVS Dei gratia Bohæmię Rex Morauiæ Marchio Lucemburgensis. Et Slesię dux ac Lusaciæ Marchio, &c. Ad perpetuam rei memoriam, bene conducit nostrę Regię, Celsitudini, almam Metropolim regni nostri, seu sedem Archiepiscopalis & Ecclesiarum Matrem Pragensem Ecclesiam, in tantũ dignis honoribus prę uenire, in circuitum pecularibus summorum Romanorũ Pontificum gratiis, ac diuinorum antecessorum nostrorum, priuilegiis, bonisq; & possessionibus, erat plurimum referta, & quidem optime merito, iure, hoc ipsum eidem Ecclesię Pragensi obtigit cũ miris ac egregiis structuris, insignibusq; decoris, ornamento splẽdidissima reddatur, & in ipsa beatissimorum nostrorum & Patronorum nostri Regni Bohęmię sanctæ reliquię, reconditę à Christi fidelibus pro indulgentiis, singularibus consequendis cum summa veneratione deuote frequentantur, vbi & diuinus cultus ac mysteria salutaria Deo & sanctis suis in dies a Clero offerunt. Cedit hoc ad laudem Dei omnipotentis ad gloriã Ecclesię sanctę, & ad Regni nostri honorẽ immortalẽ hoc nos integro animo an . . advertentes dictã Ecclesiã Pragensẽ, instar olim serenissimorũ antecessorum nostrorum Bohęmię regũ, qui ipsã & fundauerũt & dotauerũt, mirũ in modũ diligim⁹. Nuncq; in eadẽ dyadema Regium & regni nostri sceptrum, Deo fauente suscepimus, sibi & clero eisdem afficimurque priuilegiorum, libertatum, è gratiatũ ipsorum conseruationi, & firmitati, non male perspicere, quantum eadẽ augere libenter intendimus. vt eiusdẽ Ecclesię Ministri, gratiã nostrã regiã scientes, pro nostra aliorumue fideliũ salutẽ, Deũ

omnipotentem deprecentur. Sane itaque. Datum Pragæ die XXIV. Mensis Nouembris. Anno Domini M. CCCC XXII. Regni nostri Anno secundo.

Sigismundi Imperatoris & Regis Bohæmiæ confirmatio omnium priuilegiorum generalis.

In nomine Sanctę & indiuiduę Trinitatis fœliciter, Amen.

SIGISMVNDVS Diuina fauente clementia, Romanorum Imperator semper Augustus, ac Hungariæ, Bohæmiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Raniæ, Beruiæ, Galliciæ, Lodomeriæ, Comaniæ, Bulgariæque Rex, ac Luccemburgensis Dux. Ad perpetuam rei memoriam, exultant diuinæ iustitiæ, Archana dum ea, quæ pro sanctarum Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum vtilitatibus pie sunt collata, sincero corroborantur affectu, resultant equidem Deitatis mysteria dum ea quæ pro earundem Ecclesiarum gloria, stabili firmamento sunt concessa, multiplicatis incrementis reuirescunt, profecto etsi ad quarumlibet Ecclesiarum, earumque personarum promouenda commoda libertatesque & gratias agendas, nos imperialis officii solicitudo admonet. Nihilominus tamen ad Ecclesiam Metropolitanā Pragensem, vbi diuina disponenre clementia Reges Bohæmiæ coronantur, ardentiori zelo, nostra digni aspirat intentio, & amplioris deuotionis dulcedine ad eius exaltationem, nostræ mentis dirigimus, cum ibidem patronorum nostrorum Bohęmię sanctorum Wenceslai, Viti, Adalberti, & Sigismundi, martyrū pignora Reliquiarum sunt condita, quorum titulus ipsa Ecclesia coruscat decorata. Sane honorabiles, Præpositus, Decanus, Canonici & Capitulum eiusdem Pragensis Ecclesiæ deuoti nostri dilecti accedentes nostræ Maiestatis Prouinciam, nobis humiliter supplicauerunt. Cuncta ipsis & ibidem Ecclesiæ concessiones, iura, feuda, possessiones, bona, prædia & consuetudines prædictæ Ecclesiæ primęua eius fundatione vsque in prouinciarum in capite & in membris a recolendæ memoriæ. Illustribus quōdam prędecessoribus nostris Romanorum Imperatoribus & Regibus ac etiam Bohęmię regibus ac ducibus datas ac cōcessas ac data & concessa, aut quouis titulo emptionis, donationis, concessionis permutationis, aut quę ex legatis aut testamētis, obtinuisse noscuntur & dignantur, Priuilegia & literas ipsi super eorum donationibus concessionibus iuribus, gratiis & aliis quondā Serenissimis Principibus Ottogaro Duce Bohęmię ac Ioanne Bohęmię & Polonię Rege Auo nostro, nec nō Karolo Rom. Imperatore & Bohęmię Rege Genitore nostro, nec nō Wēceslao fratre nostro etiā Bohęmię Rege, & aliis nostris prędecessoribus tradita & concessa approbare, ratificare innouocare & cōfirmare gratiosius dignaremur. Nos igitur pro deuotionis affectu pręmoti ad honorē omnipotentis DEI per quem Reges regnant, eiusque virginis Mariæ Matris reuerentiam & sanctorum Patronorum nostrorum gloriam ac in progenitorum nostrorum quorum inclyta, ibidē corpora requiescunt & nostræ animarum remediū salutare, dictorū, præpositi, Decani Canonicorū, & Capituli Ecclesię Pragensis supplicationibus benigne inclinati, ipsis & eorum successoribus, & eidem Ecclesiæ Pragensi non per errorem accedente aut improuide, sed animo deliberato sanoque Principum, Baronum & Procerum nostrorum fidelium, consilia & decreta nostra scientia de Imperialis & Regalis plenitudine pietatis prędicta vniuersa & singula eorum priuilegia, literas, gratias libertates, &c. consuetudines ipsis in capite & in membris, à primęua ipsius Ecclesię fundatione Progenitoribus nostris, Regibus & Ducibus Bohęmię, data & concessa, ac datas & concessas, aut quouis alio titulo emptionis, donationis, concessionis, permutationis, atque ex legatis, & testamentis, obtinuerunt & habere noscunt vt & signantur, à diuę memorię pręfatis Serenissimis Principibus Ottacaro duce, ac Ioanne Rege Bohęmię nec non Carolo Imperatore & Rege Wenceslao ipsis Canonicis super eorum donationibus in omnibus suis punctis sententiis clausulis, articulis verborum prout scripta [illegible] sunt, approbauimus, ratificauimus, innouamus & benignius confirmamus, decernentes expresse, & volentes ea omnia & singula obtinere perpetuo roboris firmitatem, ac si tenores omnium & singulorum de voto ad verbum forent inserti, supplentes [illegible], omnes defectus, si quæ obscuritate verborum, sententiarum aut solemnitatis obmisse comperti fuerint, quomodo libet in pręmissis nulli ergo omnino hominū liceat, hanc nostrę approbationis, ratificationis, confirmationis & decreti, & supplicationis paginam infringere, aut ei quouis ausu temirario contraire, siquis autem hoc attemptare pręsumpserit uostram & Imperii fa-

cti

ori & Regni nostri Boemiæ indignationē grauissimam ac pœnam in præfatæ Ecclesiæ Pragensis, literis & priuilegiis, & expressam necnon pœnam ducentorum marcarum auri puri se nouerit toties quoties contrafactum fuerit, irremissibiliter incursurū, quarum medietatē ærario nostro regali, reliquam vero partem prędictorum canonicorū, & Ecclesiæ iniuriam passarum vsibus decernimus applicandam. præsentiū sub nostræ Maiestatis sigillo testimonio literarū. Datum Pragæ, Anno Domini M. CCCC. XXXVII. die quintadecima Mensis Iunii. Regnorum nostrorum. Anno Hungariæ, &c. Quinquagesimo primo: Romanorum vigesimo septimo, Boemiæ decimo septimo, Imperio vero quinto, &c.

Wladislai Regis de choralibus litera, quas anno Domini 1522. Dominica XI. post Trinitatis, serenissimus Rex Ludouicus dignatus est confirmare manu propria subscribendo.

NOs Wladislaus Dei gratia, Hungariæ, Boemiæ, Dalmatię, Croatię, &c. Ramosceruiæ, Gallotiæ, Lodomiriæ, Comaniæ, Bulgariæq; Rex, Marchio Morauiæ, Dux Silesiæ, & Lucenburgensis, ac Marchio Lusatiæ &c. ad perpetuam rei memoriam. Notum facimus vniuersis & singulis ad quos præsentes literæ nostræ, quod volentes sanctam Metropolitanam Ecclesiam, pristino suo culmini pro viribus nostris reducere, ex quā & regios fasces & dyadema regium diuino munere suscepimus, & quam velut potiorem regni nostri partem charissimam non immerito habemus, vtque insuper quemadmodum in ea ante hac diuinæ laudes & diuinis officiis & nocturnis peruigiliis decantabantur, ita modo perpetuisque deinceps temporibus hoc idem per certos, ad hoc deputatos ministros peragatur, per progenitorum nostrorum a Deo optimo maximo felicia incrementa suscipiant, venerabilis desuper capituli præmemoratæ Ecclesiæ, accedente consensu quindecim ministros Chorales, duodecim videlicet Scholares & tres Sacerdotes pro officio diurno & nocturno horarum, canonicorum in eadem Ecclesia perpetuo cantando instituimus, quibus etiam quo se circa præmemoratam Ecclesiam commodius sustentare valeant, talem fieri voluimus & ordinauimus prouisionem, & ex prouentibus lætæ curiæ nostræ antiquæ ciuitatis quos vulgo vnguet appellant, & qui nobis inde singulis annis obueniunt, &c. Datas in arce nostra Pragensi, sexto die Mensis Iulii, Anno Domini millesimo, quadringentesimo, nonagesimo septimo, Boemiæ vero vigesimo sexto. Wladislaus Rex manu propria scripsit.

Confirmatio Regis Wladislai omnium priuilegiorum Ecclesiæ Pragensis.

WLADISLAVS Dei gratia, Rex Boemiæ, Morauię Marchio, Lucemburgensis & Silesiæ Dux, & Lusatię Marchio, &c. Ad perpetuā rei memoriā bene cōducit Regię nostrę cōsuetudini Almā Metropoli regni nostri, seu sedē Archipræsulis & Ecclesiarū matrem Pragensem Ecclesiā in tantum dignis honoribus prouenire in quantum peculiaribus summorum Romanorum Pontificum gratiis, ac diuorum antecessorum nostrorum priuilegiis, bonis quoque & possessionibus erat plurimum referta, & quidem optime merito hoc ipsum, eidem Pragensis Ecclesiæ obtigit, cum & miris & egregiis structuris insignisq; deuotis ornamenta splendidissime redditur, & in ipsa Beatissimorum Martyrum & Patronorum nostrorum, Regni Boemiæ, sanctæ reliquiæ reconditæ à Christi fidelibus pro indulgentiis singularibus consequendis, cum summa veneratione deuote frequentaretur, vbi & diuinus cultus ac mysteria salutaria, Deo & sanctis eius in dies a Clero offeruntur, cedit hoc ad laudem Dei omnipotentis ad gloriam Ecclesiæ sanctæ ac ad regni nostri honorem immortalem. Nec nos integro animo animaduertentes dictam Ecclesiam Pragensem instar olim serenissimorum Patronorum nostrorum Bohemiæ Regum, qui ipsam & fundauerunt & dotauerunt, mirum in modum diligimus, cumque in eadem Dyadema regnum & regni nostri sceptrum Deo fauente suscepimus, Deo & Clero eiusdem in tantū afficimur quod priuilegiorū, libertatū, & gratiarum ipsorum conseruationum & firmitatis non modo perspicere, quantum eadem augere libenter intendimus & eiusdem Ecclesiæ M. nostri gratiam nostrā Regiam sentientes, pro nostra aliorumue fideliū salute,

DEVM omnipotentem attentius deprecentur. Sane itaque pro parte honorabilium Decani Capituli, & totius Cleri, tam dictæ Ecclesiæ Pragensis Metropolitanæ deuotorum nostrorum dilectorum, est nobis humillime supplicatum. Quatenus de benignitate Regia omnes & singulas literas, gratias, libertates, immunitates, donationes, concessiones prerogatiuas, laudabiles consuetudines, statuta, bona, & possessiones, priuilegia, indulta, & iura vniuersa quas atque olim serenissimi Romanorum & Bohæmiæ reges, ac illustres Principes, antecessores nostri eidem Ecclesiæ & Clero ipsius dederunt, & contulerunt, ipsis approbare, ratificare, innouare, & confirmare dignaremur. Nos itaque, &c. Datum Pragæ die vigesima quarta, Mensis Nouembris, Anno Domini millesimo, quadringentesimo, septuagesimo secundo, Regni nostri Anno secundo.

Wratislaus primus Rex Bohæmiæ fundator Ecclesiæ Wissegradensis.

In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Amen.

NOTVM sit cunctis sanctæ Ecclesiæ filiis, eandem sanctam Trinitatem confidentibus, tam præsentibus salutem, quam futuris. Qualiter ego Wratislaus Dei Gratia Princeps & Monarcha Bohæmorum, ob spem remunerationis æternorum præmiorum, & ob indulgentiam & absolutionem in hac vita omnium delictorum, quædam propriæ ditionis prædia iure hæreditario à fidelibus & nobilibus hæredibus concambiata, & absque vllius contradictione taxato, pretio in præsentia multorum nobilium immo iudicorum testium a me coempta absque soli contermino cum omnibus ad hæc pertinentibus, mansis, territoriis, exitibus, & reditibus, vectigalibus, venationibus, piscationibus, portibus, saltibus, vineis, pratis pascuis cultis & incultis ad Ecclesiam sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, sanctique Clementis Martyris atque Pontificis, in ciuitate Wissegradensi constructam, manu potestatiua in manus, & familiaris mei Benedicti, eiusdem Ecclesiæ defensionis & proposito voto, fide maxima deuotione, spe vitæ æternæ contradidi, &c.

Renouatio & confirmatio, priuilegii prætendentis facta, per regem Primislaum tertium Bohæmiæ.

In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Amen.

QVANDOQVIDEM præsentis vitæ mansio, peregrinatio, repræsentetur, cũ sit nugatoria & caduca, quia firmitatem & stabilitatem sui status nullam habet, tam gesta & facta mortalium, quæ per obliuionem in interitum deuoluuntur, dum inscriptis sunt redacta & sigillorum impressione sint munita magna & perpetua stabilitate & firmitate roborantur. Inde est quod ego Premislaus Diuina fauente Clementia, tertius Bohæmorum Rex tunc ne propter vetustatem priuilegiorum Wissegradensis Ecclesiæ, quæ nostra specialis nuncupatur, ad aliquod deueniat detrimentum, ob spem retributionis nostræ, nec non ad petitionem dilecti nostri consanguinei Wissegradensis præpositi, & Capituli eiusdem Ecclesiæ felicis recordationis Wratislaui, primi Bohæmiæ regis prædecessoris nostri, eiusdem factas per priuilegium suum Ecclesiæ memoratæ nostro priuilegio renouamus & pariter confirmamus cuius priuilegium sic incipit. In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, &c. Facta est hæc renouatio & donatio, Anno M. CC. XXI. præsentibus testibus cæteris. Indictione X. in ciuitate Pragensi, Anno regni XXIII.

Renouatio rati habitatio & confirmatio priuilegii fundatoris super præpositi ... factum per Dominum Wenceslaum Regem quartum Bohæmiæ.

WRATISLAVS DEI gratia quartus Bohæmorum Rex, Dilectis fidelibus suis, præposito & capitulo Wissegradensibus, eorumque legitimis successoribus, in perpetuum Dei filius, cuius misericordiæ non est numerus, cuius regni meta nullis concluditur terminis. Secundum dictiones linguarum & gentium insignium Diuinæ potentiæ diuersa sibi regna constituit, in quibus ad sui gloriam nominis & decorem suam ab exordio fidei Christianæ fundauit super petram Ecclesiam. Actum in Castello veteri, Anno Domini M. CC. L. quarto die-

Inci-

Incipit inscriptum priuilegii Ducis Sobeslai super Denarium de iudicus.

In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Amen.

NOTVM sit cunctis tam modernis quam posteris in vnitate fidei congregatis & congregandis. Quod ego Sobeslaus Dei gratia Boemorum Monarcha, vnde & salubre animæ meæ ducens, piorum Patrum monumenta renouare, inter cæteras regni mei Ecclesias, etiam mihi non modica cura sunt, in secreto cordis mei deliberaui, patris mei Regis, videlicet Wratislai monasterium in Wissegradensi ciuitate situm, ad magnam vtilitatem aut prędecessorum meorum incuria, aut quod magis credibile est prępositum, eiusdem loci negligentia redactum, illud inquam monasterium summa vigilantia curaui emendare & eximiis quantis debui quantisue potui exornare, nam vt pictura parietum & pauimento politis lapidibus ornato & superiori operimento aliisq; intus & exterius pro absolutione terminum & spe futurę vitæ addidi circam. Coronam ex auro & argento factam faciem templi decoraui, altaria palliis, crucibusq; eam aureis quam argenteis exornaui, sacrificium diuersis horis dicaui, deinde confidens, multiplicatis intercessoribus, faciliųs posse veniam a Deo consequi culparum mearum, statui vt decanus cui cura fratrum regenda est, duplicē super præbendam habeat, insuper etiam tres fratres in eadem congregatione addidi, pro quorum complendis stipendiis decreui, dimidiam partem indon ita equorum Gogolith fratribus & Dimid: præposito dimidiam partem fructuū & vini Sitinicz fratribus & Dimid. præposito dimid. partē iatis, Naltristcnici fratribus dimidiam pręposito Dimid. dimidiam partem lignorum, &c. Anno ab incarnatione Domini M. C. XXX. sunt hæc acta sub Lothario Rege Thoutonirorum & eiusdem nominis tenero sub Christianissimo duce Sobezlao filio Regis Wratislai.

Hic ponitur tenor priuilegii Ottakari Regi confirmatorii primi priuilegii Sobeslai.

OTTAKARVS DEI gratia quintus Boemiæ Rex dilectis fratribus suis præposito Capitulo Wissegradensibus eorumque legitimis successoribus in perpetuum. Dei filius cuius misericordiæ non est numerus, cuius meta nullis concluditur terminis, secundum diuisiones linguarum & gentium insignium Diuinæ potentiæ: Diuersis sibi regna constituit in quibus ad sui gloriam nominis & decorem, suam ab exordio fidei Christianæ fundauit Ecclesiam, super petram. Et licet post resurrectionem suam, suis parem dederit vniuersis discipulis potestatem, Petro tamen præ omnibus ex illo generali priuilegio; quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cœlis: Et quodcunque in terris ligaueris, erit ligatum & in cœlis: [illegible] tradidisse noscitur potestatem. Quod exinde liquido comprehendi potest, quia cum ceteris diceretur Apostolis, laxate retia, veritatis verbum organo Dominicæ vocis emissum, Petro præcessit diu [illegible]. Quoniam [illegible] pium [illegible] quam æquum, quamque [illegible] pietatis illum debi[illegible] in cuius gratia vinculum [illegible] & solutio [illegible] quemquam [illegible] cuiuslibet principis [illegible] debet erogatione munerum, vt facilem [illegible] Regis aditum. [illegible] Petrus curiæ cælestis regni Ianitor solemnioribus debet muneribus [illegible] cuius per ipsum prouinciam aditus quæritur, Sole & Luna excellentior & Principibus [illegible]rum esse [illegible] curas quibus nostro semper creatori, [illegible] permittit placere proponimus piam Progenitorum nostrorum deuotionem & maxime fundatorum Ecclesiæ, [illegible] Principi [illegible] postolorum altiori mente reuoluimus, quatenus eam sanctam, tam solemnem, [illegible] pium, excelsi Regis [illegible], possimus nobis reddere [illegible] trementes ipsum in veneratione suæ sanctæ Ecclesiæ Wissegradensis [illegible] Romanum Patrem nostrum Pontificem nullo modo [illegible] pietatis nostræ possibilitatis operibus, vt facilius nobis [illegible], [illegible] prosperi, & placatus nos hostiarum debito excipiens post huius vitæ [illegible], transitum ad prouinciam æterni Regis, tam hostiam quam [illegible]

mediatori gerens officium, cum sanctorum deducit canticis angelorum. Sane feruore debitæ deuotionis accensi, &c. Actũ in Castro Pragensi, Anno Domini M. CC. LXVIII. Indictione XI. in simili Wenceslai Dei gratia quartus Rex Boemorum.

Hic ponatur priuilegii tenor Wenceslai II. Regis confirmatorii. & renouatoris proximi priuilegii Sobeslai.

WENCESLAVS DEI gratia, &c. II. Boemorum Rex dilectis fidelibus suis præposito & Capitulo Wissegradensibus, eorumque legitimis successoribus, in perpetuum Dei filius cuius misericordiæ non est numerus, cuius regni meta nullis cõcluditur terminis, secundum diuisiones linguarum & gentium, insignium diuinæ potentiæ diuersa regna constituit, in quibus ad sui gloriam nominis & decorem suum, ab exordio fidei Christianæ fundauit Ecclesiam supra petram. Et licet post resurrectionem suam, suis patem vniuersis discipulis dederit potestatem, Petro tamen pręomnibus ex illo generali priuilegio quodcunque solueris in terra, in cælis solutum erit: & quodcunque ligaueris super terram: erit ligatum & in cœlis: Insigniorem, &c. Idem, priuilegium præcedens actum in Castello Reti, Anno Domini M. CC. LI. quarto die intrante Iunio, Datum pater manus Magistri Herbordi aulæ nostræ.

Iterum emendatio terminorum in bonis Canonicorum fluuio Zazeme in districtu Craloncensi.

IN nomine Dei æterni, ego Sobeslaus Boemorum Dux, Dei filius cultor & iustitiæ verus amator, notum facio præsentibus & futuris, quod Ecclesiam Wissegradensem honorare specialiter & defendere libenter volo, propter honorẽ Dei & suæ sanctę Matris Mariæ & Beati Petri & Pauli Apostolorum, vt eos in nouissimo die clementes habeam tum prædecessoribus meis & patre meo qui in eadem Ecclesia requiescit. Quod & ego spero ad honorem itaque Dei & eiusdem Ecclesiæ, & ad meliora dum prætendam, fratrem circuitum in suburbio Pragensi, quę matris meę fuerat, quia tantũ accipere patris mei eis fuit imminuta præbenda de tributo pacis, vt tunc vnusquisq; C. denarios raro plures sæpe vero pauciores accipiat, quę tempore patris mei, mille & septingentos accipiebant & de tributo sicut solebant, semper accipiant, addo & eis in villa Suwriuz, viginti millia singulis annis &c. Anno Dominicæ incarnationis M. C. LXXVIII. Datum per manus Domini Heruasii Cancellarii præpositi eiusdem Ecclesiæ Wissegradensis.

Hic ponitur tenor, Renonationis confirmationis priuilegii Ottakari Regis tertii, dati super priuilegio Sobeslai, Ducis proximo præcedente.

In nomine sanctæ & indiuiduæ trinitatis, Amen.

QVANQVAM parentis in te mansio peregrinatio reputetur, cum sic migratoria & caduca qui firmitatem & stabilitatem sui status nullam habet, tum gesta & facta mortalium, quæ per obliuionem imitus eleuabuntur, cum in scriptis sunt, redacta & sigillorum impressione, munita magna & perpetua firmitate & stabilitate roborantur, Inde est quod ego Præmislaus, &c. Anno Domini M. CC. XXII. Indictione X. in ciuitate Pragensi, Anno Regni nostri XXI

Hic tenor inscritur priuilegii albis defelere ad declarationem terminorum fluuiis Zazana de quibus proxime mentio facta est.

NOTVM sit omnibus quibus hæ literæ ostensæ fuerint, quod Hermanus Abbas & cõuentus Ecclesiæ Syloensis, cũ Capitulo Wissegradensi super fluuio qui dicitur Labe pro quo lis longo tempore stetit indiscussa, conuenimus in hunc modum, quod Ecclesia Wissegradensis, prędictum fluuium cum vtroq; Tutore & Pi[illegible], quiete & pacifice debeat possidere, exceptis quatuor molendinis in pręfato fluuio constructis, quę de petitione proborum virorum, vtrique Ecclesię laudau[illegible]us d[illegible]ro, Clausuras autem molendinorum Canonicis Wissegradẽsibus, quorũ pręebendis adiacet propter

[illegible] liceat aperire, ita quod adiutori ipsorum hominum & molendinariorũ [illegible] rmari, & vt hæc, &c. Actum in Capitulo Wissegrad. Anno Dominicæ [illegible] is M. CC. XXXVI. Indictione IX. &c.

Hic ponitur tenor priuilegii Ducis Boleslai super additione quinta præbendarum & hospitalis sanctæ Mariæ in bonis ipsius, & Ecclesia S. Laurentii.

NOTVM sit omnibus Ecclesiæ filiis præsentibus quam futuris, quod ego Boleslaus Dux Boemorum qualiscunque ob spem remunerationis æternotũ prę & ob indulgentiam, absolutionem delictorum meorum, nec non ducis Boemorum, Ducis Wladislai atque Sobeslai fratrum meorum, ad honorem Dei & eius genetricis semperque virginis Mariæ & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, beatique Martyris Adalberti, nec non omnium Sanctorum, Ecclesiæ Wissegradensis quam pro medio animæ suæ primus construxit, Rex Wladislaus appono V. præbendas quibus inuestiti quinque Canonici cum duodecim à patre meo constitutis, inuigilent die noctuque orationibus pro prædictorum principum animabus, sed ne auctio prębendarum aggrauet dignitatem quam didici amaturis istius prouinciæ Magnatibus celsiorem. Datum præpositorum addo à moneta Matthiam, &c.

Hic ponitur priuilegii tenor Sobeslai testimonium præbendis super donatione V. villarum videlicet Rremicz, Wrasoch, Hrabsiecz, Stericzin, Libni & tenor confirmationis donationes prædicta.

NOTVM sit omnibus qui decorem domos Dei & locum habitationis gloriæ eius diligit quod ego Sobeslaus diuino fauore Dux Boemorum dum Ecclesiarum iura & possessionem superni intuitu amoris ad pristinum & meliorem statum toto deuotionis annisu reformare satago, super quibusdam infra notatis, possessionibus a Wissedens. alienatus Ecclesia, inter meæ curiæ viros principales Iarogneri, & fratrum suorum filios nõ modica suborta est controuersia, cui dum vt suas iuste diuideret quærit diuina dispensante iustitia, easdẽ possessiones cõmuni ac deuotissimo consensu pręfato, Wissegrad. Ecclesiæ pleno nostrę imposterum possidendas, quam diuinę respectu retributionis reddiderunt, de non suis melius nimirum sic suas fecerunt priuilegio, vt [illegible] conscripta coram nobis, & totius nostro consensu, curio recitato villam quibus concedebatur ex antiquo Ecclesiæ prædictę collatas fuisse, absque omni ambiguitate priuilegii aut eiusdem rescriptum, hæc est. In nomine sanctæ Trinitatis eiusdemque indiuiduæ vnitatis. Notum sit omnibus. &c.

Tenor priuilegii Ducis Friderici super donationem Hlawa, Hnarod, Swod, & staura non soluenda hac aliis libertatibus pro eiusdem concessis.

EGO Fridericus Boemorum Rex dum mecũ viciniora saluti cogitarẽ, fœlicem me fore æstimaui, si apud præsentem Ecclesiæ statum mei memoriam, in benedictione reliquissem & futuræ societatis eius obtinuissem portionem. Hinc est quod hanc Ecclesiam Wissegradensem, quam & Apostolica sedes suis honorauit priuilegiis, specialiter quod nostri iuris & amplius exaltare intendimus, & quidem primum ea quæ ad partem eius prædecessores nostri statuerunt rata esse volumus, id est, Vt amputatis omnium aliarum vexationibus, potestatum, soli duci principali respectu habeat, in possessionibus vero suis datis ac dandis, vbiq; pacẽ firmam obtineat. Cęterum & hanc deuotionis nostræ donationem nonam addimus, huic beatissimi Principis Apostolorum Ecclesiæ, vt omnis acquisito quæ peruenire solet mistis Swod, Warogk, & quod vulgo glava dicitur super omnes homines vbicunque fuerint pertinentes Ecclesiæ damus fratribus & præposito nunc & in perpetuum. Si quis vero ex hominibus Ecclesiæ supplicio [illegible] damnatus fuerit, possessio eius Ecclesiæ cadat, caput laqueo vendicio [illegible] neralis, quando fuerit, super homines Ecclesiæ fratribus & præposito [illegible] & in sempiternum, &c.

Cœlestini papæ priuilegii per quod probatur, quod quinque Marcas annuatim Romanæ Ecclesiæ Wissegrad. Ecclesia debet soluere probas & exemptio Ecclesiæ prædictæ confirmatio & priuilegium Friderici Ducis nostri cuius tenor proxime positus est supra, &c.

COELESTINUS Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis Canonicis Wissegradensib. Ecclesiæ salutem & apostolica Benedict. sacrosancta Romana Ecclesia deuotos & humiles filios ex assuetæ pietatis officio propensius diligere consueuit, & ne prauorum hominum molestiis agitentur, eos tanquã pia mater suę protectionis munimine confouere. Ea propter dilecti filii in domino deuotionem quam nos & prædecessores nostri ad sacrosanctam Romanã Ecclesiam habuistis, benignius attendentes, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiam nostram, quæ a prima sui fundatione censualis extitit, Ecclesię Romanæ pensione & quinque marcarum annuatim insignium piæ diuotionis impendens, cum personis & bonis omnibus quæ in prouinciarum rationabiliter possidet aut in futurum iustis modis præstante Domino poterit adipisci, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præscripti Patrocinio communiuimus, statuentes vt quascunque possessiones quæcunque bona libertates etiam seu immunitates largitione, Regum Donatione Principum seu oblatione fidelium Ecclesia nostra possidet firma, vobis vestrisque successoribus & illibata permaneant, specialiter aut ius quod claræ memoriæ Fridricus Dux Boemiæ super iurisdictionem temporalia iuxta crẽ consuetudinem exercendi contra homines Ecclesiæ nostræ pro aliquo excessu in seculari iudicio condemnatione vobis fecce nostræ pia libertate concessit, sicut ipsa concessio pia consideratione facta est. Et in eiusdem Friderici scripto autentico continetur deuotioni vestræ auctoritate Apostolica confirmamus præsentis scripti patrocio communiuimus & ad maiorem rei firmitatem ipsius autentici tenorem huic nostræ paginæ duximus inserendum, quod sic incipit Ego Fridericus Rex Boemorum, &c. Datum Latran. VII. Kal. Augusti, Pontificatus nostri, Anno VII.

Hic ponitur tenor preuilegii proxi[illegible] confirmatio facta per Præmislonem Regem & tertii donarii subdiuino donatio noua facta per cum in aula.

EGO Præmisl Boemorum III. Rex videns donationem prædecessorum meorum, & præcipue fratris fœlicis memoriæ, Ducis Friderici violari ab [illegible]is quibus minus nota erat, hæc donatio ob spem remunerationis vitæ æternæ necessarium duxi renouare quæ talis est, omnis acqui[illegible]io quæ præuenire solet in istis Zw[illegible]l Narok & quod vulgo glanadatur, super omnes homines vbicunque fuerint, præsentes Ecclesiæ sit in vsum fratribus & pr[illegible]sito nunc & in perpetuum venditio, seu collecta generalis, si quando fuerit, super h[o]mines Ecclesiæ fratribus & præposito sit nunc & in perpetuum, si quis vero ex hominibus Ecclesiæ supplitio cap[illegible] damnatus fuerit possessio quidem eius Ecclesiæ c[a]put cadat laqueo huic etiam donationis fratris mei per apparitionem beati Petri & flagellationem in dorso suo reuelata n[illegible]uam adimus beatissimi Principis Apostolorum Ecclesiæ nullus tertium de[illegible]arium in aulo sub monte deluu nam duos denarios ab antiquo Canonici Wiss[e]gradenses [illegible] habuerunt hæc statuta præsentibus & futuris, noua esse cupientes in foro, &c. Acta [illegible] autẽ hæc Anno Dominicæ incarnationis, mi[llesi]mo, du[c]entesimo, duodecimo, in[dict]ione XIV. Epacta quarta concurrente V. Mense Apri[lis], &c.

Hic ponitur tenor priuilegii Ducis Fri[de]rici confirmatoriis distinctius quod Dn. sua Regina Conwatawa dedit Ecclesiæ Wissegrad. [illegible] præpositus libertatis ipsius donatio, & quod præpositus in bonis [illegible] col[illegible] & Canonici ipsius recipiant cum Principis g[e]ner[illegible] ol[illegible] respicitur.

SCIO quidem, quod bonorum meorum nullam hęc indigentia summa [d]ignitas, sed illud pręceptum, ꝙ religiosis viris diligẽter intellexi [s]cilicet honora dom[inu]m de [t]ua substantia, me monet vt animæ meæ salutem prospiciam, quo [illegible] cælestis curię societati mereatur adiũgi vti diuinitatis conspe[illegible],

ego

Ego itaque Fridericus Dei gratia Boemorũ Rex primus, cum intima deuotione supplico, vt qui seculari dignitate me sufficienter honorauit. Etiam æterni gaudii facere dignetur, non alienum etsi hactenus in populo meo, actum est iniuriose maxime in uiris Ecclesiasticis & religiosis, quorum orationibus quotidianis existimo & spero me feliciorem, à malo quantum possum libenter volo diffendere Wissegrad. Ecclesiam quam specialiter debeo defendere, quæ multa damna passa est & iniurias in possessionibus villarum, & in aliis rebus quæ pertinere debent, ad præbendam Canonicorum & animo bono libenter volo adiuuare, primum itaque & tertium quẽ contulit Domina mea Regina Zwatawa, Petro librũ esse præcipio, vt nullus fratrum meorum præsentium nec futurorum, præter illum qui dux vocatur principalis non aliquis castellarius habeat aliquam potestatem, in illo circuitu nec in foro, nec in aquis, nec vllibi &c. Data per manus Magistri Alexandrii, Cancellarii. &c.

Hic ponitur tenor priuilegii Domini Innocentii Papæ per quod probatur, quod collatio prabendarum spectant, ad collationem Capituli.

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Philippo Subdiaecono & Cappellano nostro præposito Ecclesiæ Wissegrad. Charissimi in Christo filii nostri Regis Boemiæ illustris nepoti salutem & apostolicam gratiam, præmerente tãtuæ deuotionis promptitudine, quam fidei puritate constantis & specialem inter deuotos Romanæ Ecclesiæ reputari dignum fore prouidimus, vt te speciali pro rogatiua fauoris & gratiæ prosequentes votis tuis quocunque Deo possimus fauorabiliter annuamus, dum ego sicut expert e tua fuit propositum eoram nobis electio Canonicorum ad præbendas quas in Ecclesia tua vacare contingit, ad Capitulum tuum spectet, nos volentes tuam, honorare personam & honorem tibi exhibitum aliis prouidere præsentium tibi auctoritate concedimus, vt primas duas præbendas, quas in eadem Ecclesia vocare contingerit hoc non obstante idoneis valeas personis conferre contradictores, per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, Datum Lugduni VIII. Kal. Augusti, Pontificatus nostri, Anno tertio.

Hic ponitur priuilegii tenor Domini Gregorii Papæ per quod probatur quod V. tum monetæ procensu solui singulis annis debeant ex parte Ecclesiæ Wissegradensis.

GREGORIVS Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis Præposito & Capitulo sancti Petri Wissegradensis salutem & apostolicã gratiam, cum olim in censuali libro nostro prospexerimus contineri, quod Ecclesia nostra quæ ad nos nullo pertineat media ante annum censum XI. marearum tunc monetæ currentis Ecclesiæ Romanæ soluere tenebatur, nobisque proponentibus coram nobis, quod per fœlicis recordationis Cælestinum propter prædecessorem nostrum, propter vilitatem monetæ, quæ tempore promissi census Regnũm Boemiæ vtebatur in quibuscunque marcis boni argenti redactus fuerat, idem census prout eiusdem propter priuilegium nobis exhibitum continebat & supplicantibus, vt eodem quicunque marcarum censum dignaremur esse contenti, nos qui nostris temporibus pati voluimus vt iura sedis Apostolicæ minuantur in huiusmodi negotio cautellam debitam adhibere nolentes venerabili fratri nostro Episcopo Mersburgens. literis nostris iniunximus, vt super vilitate monetæ à tẽpore indultę Ecclesiæ Wissegrad. à sede Apostolica priuilegii solicite inquireret, veritatem, & quod super hoc tam testes quam alias probationes legitimas inueniret autenticis penes se pro cautela recognitis sub sigillo suo nobis fideliter insinuaret, qui mandatum nostrum exequens sollicite ac prudenter de positionis testium, perductorũ & alias probationes a nobis exhibitas diligenter examinari fecimus causas quia vilitatem monetæ à tempore dicti priuilegii sufficienter inuenimus esse probatam, nos vestris supplicationibus annuentes, voluimus vt annuum censum quinque marcarum prædecessoris nostri priuilegium annis singulis de cætero persoluatis. Datum Viterbii XVI. Iulii Pontificatus nostri anno vndecimo.

Hic ponitur tenor priuilegii Domini OTTAKARI *super donatione bonorum in Zahradka & suis pertinentiis facta Ecclesiæ Wissegradensis, pro ornatu quæ accepit.*

OTTAKARUS Diuina fauente Clementia Boemiæ Rex vniuersis præsens scriptum inspecturis Notum esse volumus, quód nos pro nostra necessitate ornatum Wissegradensem accommodauimus, pro quo nec non vt nostri memoria ibidem haberétur in perpetuum Zahradkam & circuitum eiusdem, cum vniuersis pertinentiis filius præseus, aquis, villis Ecclesiæ assignauimus memoratę, & ne hoc Ecclesiæ prædictæ posset infringi filio nostro, Wenceslaum & Wladislaum misimus ad notandum, &c.

Hic ponitur tenor priuilegii Domini Innocentii Papæ confirmationem donationis factæ de Zahradka.

INNOCENTIUS Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis Præposito Decano, & Capitulo Ecclesiæ Wissegrad. Pragens. Dioc. salutem & Apostolicam gratiam. Cum à nobis petitur quod iustum est, & honestum tam vigor æquitatis quam cardo exigit rationis vt id per solicitudinem officii nostri ad debitum producatur officium. Significatis, siquidem nobis quod inclytæ recordationis Ottakarus Rex Boemiæ quendam ornatum aureum & argenteum Ecclesiæ nostræ decoratum, gemmis & lapidibus prætiosis, pro suę voluntatis arbitrio eidem Ecclesiæ abstulisset, Dominus eadem Rex piè considerans, quod peccatum non dimittitur, nisi ab auferente fiat, restitutió ablatorum per ipsius compensationem suam Sadgradz, tam eum pertinentiis suis nostro ad id accedente consensu vobis dedit, perpetuo possidendam vestris ergo precibus inclinati, quod ab eodem rege pie ac peruide factum est, in hac pro se auctoritate Apostolica confirmamus ac præsentis scripti patrocinio communiuimus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, siquis autem hæc attemptare præsumpserit, indignationem Dei omnipotentis & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Lugdini. XI. Kalend. Iannarii, Pontificatus nostri Anno tertio. &c.

Hic ponitur tenor priuilegii Domini Præpositi Wissegradensis recognitori quod bona in Zahradka ad Canonicos Wissegradensis Ecclesiæ pertineant.

NOs Philippus Dei gratia Electus Ecclesiæ Zaltzburgensis & Præpositus Wissegradensis, Decano & Capitulo Wissegradensi in perpetuum labilis est ætas hominum, sed viuit litera qua veniente, viuit & actio literarum testimoniis, confirmata noscant, quod tam præsentes quam futuri, quod nos ad instantiam & petitionem Wissegraden. Capituli villæ Linzagradicam, quam nomine eiusdem obedientiæ hactenus quiete possidemus taliter renunciamus quod eadem dilecto nostro seruitore, Magistro Hermanno ipsorum confratri & Canonico conferant, sub eodem censu quem nos inde persoluimus, suis temporibus possidendam, addimus insuper vt Capitulum antedictum, post mortem Magistri Hermanni liberam habeat facultatem ordinandi & locandi de eadem obedientia, quod ipsius inciditur vtilitatibus expedire, vt ergo hæc nostra cessio robur obtineat firmitatis, fecimus hanc chartam nostri sigilli munimine roborari nominibus testium, subnotatis videlicet Magistri Henrici de Longinguen. Acta sunt hæc anno incarnationis Domini millesimo, ducentesimo, quadragesimo septimo mensis Septembris, Indictione quinta. &c.

Philippus in simili.

Hic ponitur tenor literæ Domini Petri præpositi Wissegradensis recognitoris, quod bona in Zabracka ad Capitulum Wissegradense pertineant, in simili.

Permutatio Capituli Perteloneo PrachaticZ cum præposito pro ZytomicZ MaleffowicZ.

WENCESLAVS DEI gratia Boemorum IV. Rex omnibus in perpetuum, cum dilectorum in Christo Capellanorum nostrorum, præpositi, decani, & capituli Wissegradensis petitio, nobis porrecta contineret, quod pro parte thelonei in via Prachaticz, cum aliis bonis & possessionibus ad ipsos duntaxat Canonicos pertinentibus, Zitenicz, Moloffoy, Tymz & Hugeczd, cū omnibus iuribus vina, decina, in Lutomierzich, & quicquid præpositi habuerant, ibidē permutationem fieri ipsius cum præposito permitteremus. Nos eo considerantes quod præpositura, cum bonis ante habitis adiuncta portione Canonicorum in Prachaticz, proficere valeat in futurum, & capitulum ex bonis prædictis Zitenicz videlicet, cum suis pertinentiis commodum habeat & quietem, permutationi eandem fieri permittimus nostrum consensum adhibentes pariter, & fauorem statuentes etiam vt nullus præpositorum, super eiusdem bonis de Zitenicz, sæpe dictis Decano & Capitulo mouere præsumat aliquam quæstionem, sed sicut præpositi tenuerunt, à multis temporibus retroactis ipsi eadem cum omni iure, & libertate teneant & possideant, in perpetuum pacifice & quiete, &c. Datum VI. Idus Maii. Wenceslaus I. in simili.

Hic ponitur tenor literarum confratrum super permutationem, mediæ partis thelonei in PrachaticZ, factæ pro bonis in ZitenicZ, è aliis villes, vt supra dictum est, per Capitulum Wissegradense cum Domino Petro præposito eorum.

NOs Bartholomæus Diuina miseratione Decanus Bohuslaus, custos Ioannes Schlasticus totumque Capitulum Wissegradensis Ecclesiæ, considerantes attente qua occasione thelonei in Prachaticz nonnunquam inter Dominum venerabilem Wissegradensem præpositum & nos discordiæ oriebatur materia iurgiosæ, vt eadem resecetur penitus: scripti præsentis tenore notum facimus vniuersis, tam præsentibus quam futuris quod bona & gratuita voluntate nostra de & quolibet malo ingenio procul motis & quia honestum & iustum fore cognouimus solemni deliberatione præhabita & attentis singulis quæ in contractu bonæ fidei requiruntur, ac requiri debent, in Wissegradensi capitulo, cū præfato Domino Petro præposito permutationem celebrauimus & medietatem thelonei antedicti, cum attinentiis quæ spectabant, ad nos pro villis & possessionibus propositæ Wissegradz, Sichenis, Malzow, Thnich, & Wgegd vinea cū omnibus iurib. & attinentiis earundem per decina in Lutomierzicz, & iure patronatus in Ecclesia in Suchenicz & decima in naulo sub Wissegradensi dicto Domino præposito dedimus atque tradidimus ad tenendum, habendum & possidendum iure permutationis, atque concambii & disponendum de ipsa & ipsius attinentiis, iuxtà ipsius arbitrium voluntatis renunciantes quoque voluntate spontanea. Actū & Datum in Wissegrad, Anno Domini M. CC. LXXXV. Calend. Octobris quarta decima Indictione.

Hic ponitur tenor literæ Capituli Wissegradensis Ecclesiæ super bonis in ZdenicZ circa PrachatwicZ, fitis datis Henrico Saxoni in feodum sub certa forma & additionibus vt ex ipsa apparet.

In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Amen.

P. DEI gratia Decanus, custos & omne Wissegradensi Ecclesiæ Capitulum omnibus hoc inuentibus Tyrographum futurum, in auctoritate salutis. Notum sit tam futuris quem præsentibus tenore præsentium intuentibus, quod nos charissimi nostri Henrici Saxonis deuotione, erga & Ecclesiam nostram attendentes perpetuum Domini nostri Ecclesiæ nostræ præpositi cui petitionibus iustis, grato semper consueuimus occurrente assensu, homagium recipientes bona de Zdeuicz, apud Pragadicz sita iure feudali concessimus eiusdem & successoribus suis tali forma, quod V. annis

eadem libere bona possideat & extunc singulis annis Ecclesiæ nostræ margam & dimidiam persoluat imperpetuum, ad vsus fratrum in eadem pro famulantium, si autē quod absit dictus Henricus & sui successores conditionem prætaxatam firmiter non obseruauerint duritia cordis eorum, vel contumacia crescentes & pro eo fine exactionis fuerint innodati si à tempore late hunc vsq; ad finem anni contumaces extiterint, dissoluentur conditiones prætaxatæ & bona ad Ecclesiam libere nostram absq; difficultate reuertentur, cæterum cum dictus Henricus Homagium Ecclesiæ nostræ faceret firmiter, repromisit quod in præfatis bonis duas villas institueret, quarum possessores decem annis libere, & absq; solutione qualibet sederēt, & postmodum eorum quilibet solidum Patauiensi monetæ Ecclesiæ nostræ per singulos annos persolueret, eo inre quo & homines Domini nostri præpositi impregatum. Acta sunt hæc in Capitulo Wissegr. Ecclesiæ assumptione sanctæ Mariæ, Anno Dominicæ incarnationis, M. CC. XXIX. Indictione II. Epacta.

Hic ponitur priuilegii tenor Reginæ Chunegundis super donatorum, iuris patronatus Ecclesiæ in Budecz factæ Capitulo Wissegrad. Ecclesia, & suis attinentiis,

In nomine Domini, Amen.

NOs Conegundis Dei gratia Boemorum Regina, ducissa Austriæ & Styriæ, Marchionissaq; Morauiæ honorabili viris Præposito, Decano totiq; Capitulo Wissegrad. ad rei memoriam sempiternā gloriosum etiam plane & virtuti adproximat suū quoq; honorare principium. Ideoq; sicut à rege regum, Regni fastigiū a Domino Dominantium trēm præcepimus gloriam dominatus. Ita salutis nostræ ratio congruentissima & vt quem imitari eiusdem officio potestatis illi quoq; conformari laboremus pietate, maiestate, & miserationis, hinc est quod nos tenore pręsentium cunctis fieri voluimus manifestum, quod ad instantiam &c. Datum Pragæ per manus Magistri Notarii Anno Domini M. CC. LXII. in festiuitate dimissionis Apostolorum. &c.

Hic ponitur tenor priuilegii Ottokari Regis super donatione Ecclesiæ factæ in Capitulo Wissegrad. Ecclesia & quæ redditus ipsius Ecclesiæ ad refectionem canonicorum cedere debeant supplementum.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Amen.

NOs Ottakarus qui & Præmislaus diuina fauente clementia, quintus Boemorum Rex Dux Austriæ & Stiriæ, Marchioq; Morauiæ, ad rei memoriam sempiternam, vt regi regum æterno Rex complaceat temporalis inter cætera pietatis opera quibus æterni regis solium scanditur, Regalis excellētia priuilegii debet studio meditari, qualiter piis locis ac viris deuotis taliter subueniat, vt adeo retributionis præmium & in gentibus habere valeat nomen bonum, hinc est quod nos tenore præsentium cunctis fieri voluimus manifestum, &c. Datum Pragæ Anno Domini M. CC. LXX. in festo diuisionis Apostolorum &c.

Hic ponitur tenor priuilegii confirmationis, permutationis factæ ab Ecclesia in Budecz per Dominum Episcopum Thobiam Fridericum, ad petitionem Capituli Wissegrad.

THOBIAS Dei gratia Episcopus vniuersis pręsentes literas inspecturis salutem in Domino. Iustis petentium desideriis dignum est non facile præbere consensum & vota orationis tinite non discordant, effectum persequenti ē complere. Ea propter præsentium tenore nota facimus tam præsentibus quam futuris, quę cum honorabiles viri Petrus præpositus Chino Decanus totumq; capitulum Wissegrad. Ecclesiæ ad Ecclesiam in Budech de iure vacantre vt asserunt, & ad eorum collationem rationabiliter, præsentium Fridericum de Wradislauia subdiaconum exhibitorem petentium nobis duxerit præsentandum, affectuose petentes, vt eum confirmare dignaremur in Ecclesię prędictę plebanum nos ipsorum petitionibus in hac parte benigni concurrentes assensu eundem Frid. in plebanum ipsius Ecclesiæ, Ecclesiæ de Budach nostris pontificali tenore præsentium confirmamus, &c. Datum Pragæ. Anno Domini

mil-

millesimo, ducentesimo, septuagesimo nono. sexto Idus Iulii VII. Indictionis, Pontificatus nostri, Anno XXXVI.

Hic ponitur tenor priuilegii D. W. Regis quod propter negligentiam præpositorum qui nō soluebant V. Marcas census nomine annis singulis Domino propter bonis in Choleiz ad hæc datis Ecclesiæ Wisseg. per Dn. Sobeslaum bona prædicta sunt de manibus ipsius accepta & Capitulo assignata.

In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Amen.

WENCESLAVS Dei gratia V. Boemorum Rex omnibus in perpetuum, vt exemplo summi, qui in cælis rex pariter & in terris: in cælis gratiam, & in terris pacem spondet, bonę hominib. voluntatis cuiuslibet erroris igniculū & fomitū discordiæ singulari prouisionis cautione prouidamus certa nos oportet & diuersa pro morborū diuersitate ante data preparare ne morborum vicinitas secū inuoluat, contagio innocētes, peperam enim pro patribus temporaliter puniuntur, filii & rem culpa carentē ritu iuris in damnum non conuenit erogari. Hic est cum Wissegrad. Ecclesia consensu &c. Acta sunt hæc in Lisan. Anno Domini M. CC. LII. Pridie idus Aprilis, &c. Datum per manus Arnoldi Notarii, &c.

Hic ponitur tenor literæ permutationis factæ super discordiam habitam inter præpositum & Decanum & Capitulum Wissegradensis Ecclesiæ.

THOBIAS & Cuno Dei gratia Pragen & Boleslauiensis Ecclesiarum præpositi & frater Ioannes ordinis prædicatorum lector in Praga arbitri à partibus dicti dilectis in Christo præposito, Decano & Capitulo Wissegrad. salutem in filio Dei viuo Domino Iesu Christo, quia vergentis miseram sæculi corruptelam, non solum corrupta sapiunt Elementa verumetiam homo, qui est dignissima creaturarū, inficitur rubra calligine, vetustatis sunt enim ad malum peruii, ab adolescentia pedes eius & ipsius naturę fragilitas dissensiones appetit & iniurgiis, ac licib. euacatus, propter quod ne eius fœderis litigatorum abusus extingat, promulgatæ sunt leges diuinitus per ora principum, quæ humanam coercent audaciam & constringunt vitas hominum, at eorum limitant debito moderamine noxios & illicitos appetitus, virtus quippe iusticiæ, conatus cupiditatis, effrenatæ reprimit, & quęstiones ipsius reprimit implicatas, explicat ac diffinitiuæ sententiæ calculo compellit silere litigantes, cum quis super negotio refectioni quinquaginta duarum, & V. marcarum argenti, quotannis singulis ab Ecclesia Wissegradensi nomine census Domino propriè debebantur, & super refectionibus dandis absentibus Canonicis, vel non dandis inter vos annis præsentibus fuerit disceptatum, per quod suscitare scandala contingebant odii generari maiestatem, & frequenter quietem Ecclesiæ perturbari de communi consensu, & vnanimi voluntate in nos tanquam in arbitrio, sub pœna ducentarum marcarum compromittens interuenientibus nihilominus, ab his partibus Domini nostri serenissimi W. Boemorum Regis per quas patentes literas, vt propter bonum pacis ac concordiæ acceptare arbitrium huiusmodi curaremus. Nos igitur propter multas pias causas, iam dictum arbitrium perfata pœna vallatum acceptamus, tam super promissis omnibus & eorum accessoriis seu quicunque possent, ex eis sequi vel ob illa ita videlicet, quod pronunciare possimus, super principalibus & accessorii coniuncti & diuisi in totum seu pro parte in diebus feriatis stando, sedendo, in scriptis & sine scriptis præsentib. & absentibus fuit itaque ex parte & Capituli Wissegradensi à nobis Magistro Dionysio, eiusdem Ecclesiæ præposito in iudicio petitum coram nobis, quod ipsis tam præsentibus quam absentibus, annis singulas iyas, refectiones, vel ipsarum vallorem, & V. marcarum argenti nomine census papal occasione quarundam possessionem in Cholecz, quas tenentes iure esoluere deberetis, & pro ipsis possessiones assignare ne stipendio debito fraudarentur, quia omnia ad se pertinere dicebant, tam ex tenore priuilegiorum Ecclesiæ sacræ quam consuetudine probata & super illis per nos sibi fieri iustitiam postulabant, ad quæ vos Domini præpositi litem contestando intendistis narrata vt narrantur vera non esse & petita fieri non debere. Nos ergo visis, &c.

Hic ponitur tenor priuilegii literæ D. Hugonis Cardinalis legati, sedis Apostolicæ Mandatorius seruari laudumque lat. est per dominum Thobiam Chugonem, vt patet in tenore proxime præcedenti.

FRATER Hugo miseratione Diuina Cardinalis S. Gabinę & sacro sancto Apostolicę sedis legat⁹ venerabilis fratri, Abbati monasterii montis Syon ordinis pręmonstrātem, & dilecto in Christo Decano Ecclesiæ Pragensis Sabinonem, sua nobis dilecti filii Decanus & Capitulum Ecclesiæ Wissegradensis petitione monstrauit, quod cum inter ipsos ex vna partē ad pręposītum ipsius Ecclesiæ Pragensis Diœc. ex altera super quodam annuo censu & aliis diuersis articulis, quæstio verteretur tandem in dilectos filios Thobiam Prægens. & T. Boleslaom Pragens. dicœcs. Ecclesiarum præpositos ac fratrem Ioannem lectorem, fratrum prædictorum Pragens. fuit a partibus, sub certa pœna tanquam arbitros concorditer compromissum, quod æquum inter dictas partes arbitrium protulerunt, prout in literis inde confectis plenius continet. Quocirca discretioni nostræ, quia pungimur auctoritate mandamus quatenus arbitrium ipsum, prout est æquum & ab vtraque sponte receptum faciatis per pœnam in compromisso expressam inuiolanter obseruari. Datum Leodrii IX. Cal. Iun.

Hic ponitur tenor literæ permutationis facta super compromisso facto, super discordia quæ inter præpositum & Decanum & Capitulum Wissegradensis Ecclesiæ mouebantur, per hos viros Dominos M. Abbatem Brecunioviensem & G. Abbatem Strahouiensem.

NOs M. Brecuniouiensis & S. montis Sion Diuina miseratione Abbates auditore causæ quæ vtitur inter honorabiles viros Dominũ Petrũ Wissegradensis Ecclesiæ præpositum, ex parte vna, & Decanum & Capitulum eiusdem Ecclesiæ, ex altera à serenissimo Domino nostro Rege Ottakaro constituti, tenore præsentium patefieri voluimus vniuersis, quod cum nos ad terminum dictis partibus pro perspiciendis priuilegiis assignatum, de consilio & assensu nobilis viri Domini Domoslai, totius regni Kamerarii, cui Dominus Rex causam principaliter commisit, ne nõ aliorum consiliariorum suorum venissemus in Wissegrad. si quem partes iam dictas enitabili compositione mediante possemus concordare contendentes. Dicti Domini Decanus & & Capitulum nobis in Capitulo sedentibus, audientibus Domino præposito & arbitris, ex vtraque parte electis exhibitionem quandam cum summa, vt debuit reuerentia & honore interiptis protulerunt. Sub hac forma, nos ch. Decanus. S. Custos. F. Scholasticus & Capitulum Wissegradensis Ecclesiæ, cum venerabili Domini P. Ecclesiæ nostræ præposito, totiusque regni Cancellario concordari & concordare affectantes nos exhibemus in hunc modum. Quod videlicet eandem reuerentiā honorem & iura, quæ antecessores nostri inclytis principibus fratribus & consanguineis, serenissimi Domini nostri Regis Dominis fœlicis memoriæ Arnoldo, Philippo, Wladislao & aliis Ecclesiæ nostræ præpositis, quorum durat memoria reuerenda exhibuerunt, prędicto Domino P. moderno præposito parati sumus exhibere, iura Ecclesiæ nostræ & iura per Dominum præpositum mutua vicissitudine conseruari deposcentes, rogamus itaque quatenus boni moris intuitu ne tam Domino Regi & nobilibus fratribus quam Clero & pręposito in vniuerso ex dissensio nostra scandalum generetur, ne vel etiam Ecclesia nostra quæ ratione pacis & concordiæ hucusque Diuina gubernante Clementia tranquilla perdurauit, occasione discordiæ nostræ in honorem & rebus iacturam patiatur. Dominus prępositus hãc nostram exhibitionem debeat acceptare, si autem dicta cõsuetudo Domino pręp̃sito minus valens videatur, requiratur in regno Domini Episcopi & Capitulo Pragensi videlicet & Olomucensis Ecclesiarum de huiusmodi consuetudinibus vel iuribus, qualiter quidem vel qualis hoc sit seu reuerentia tali & tanto prælato, sicut est Dominus præpositus Ecclesiæ nostræ debeat, exhiberi nusquam gratuita voluntate, quantumcunque dictarũ consuetudinum, Dominus præpositus approbauerint in bona fide parati sumus conseruare. Insuper in quocunq; per Capitulum vel aliquos Dominos de Capitulo nostro præpositus hodie offenderes, rationabiliter probauerit, se offensum emendam & satisfactionem debitam ipsi iuxta arbi-

arbitrium & mandatum verum prompti & parati sumus exhibere, ita vt Dominus Præpositus ob reuerentiam beatorum Apostolorum Petri & Pauli hodie coram vobis Ecclesiæ Capitulo nostro & personis de Capitulo satisfaciat, vsa vitæ in quibuscunque læsi vel grauati sumus omnes vel singuli per ipsum Dominum Præpositum vel per suos quæ per priuilegia vel per testes ostendi poterunt aut probari.

His itaq; experte dictorum Dominorum Decani & Capituli videlicet Zekiratis & à nobis auditis diligenter priuilegia producta, in medium lecta sunt coram nobis pro voluntate Domini Præpositi, quarum etiam sufficiens & abundans copia data est ipsi Domino Præposito, ad legendum. Primò tam priuilegium fundatoris Domini videlicet beatæ memoriæ Sobeslai, quod lucide & expresse continebat medietatem viæ in Pchtit. ad Dominum Præpositum, & alteram medietatem ad canonicos pertinere similiter, quod medietatum & fructuum in Schitenicz, ad Dominum Præpositum & medietas ad cannicos spectaret, idem priuilegium continebat. Insuper quod custodes & campanarii Ecclesiæ ad custodem, & non ad alium pertinere debeant, ibidem sine ambiguo exprimebatur, super quæ ibi, & exhibitę sunt literæ Domini nostri serenissimi Regis moderni Ottakari videlicet, & lectæ coram nobis in quibus continebatur, quod diffinitiuam sententiam venerabilis Patris Domini Ioannis Pragensis Episcopi vicesimi quarti dicti Campanarii, & custodes Ecclesiæ Domino custodi fuerint adiudicati. Item quam Dominus Præpositus dixit collationem ad se pertinere præbendarum, super eas adducta fuit littera Domini Papæ Innocenti quarti, quæ collatio præbendarum ad capitulum spectare continebat, item lectum fuit priuilegium fœlicis memoriæ Domini Ottakari regis tertii, quod Zagradkam prædictum Regem pro reformatione ornatus Ecclesiæ datam esse asserebat, quoniam autem Dominus Præpositus habita mentione de Domino Petgt. quod in solemnitatibus magnis cum præiens fuerat in Wissegrad. per aliquos siue per aliquem de fratribus debeat requiri verum velit missæ vel vesperis interesse. Et quia dicebat, quæ iurisdictio temporalis omni modo ad eum pertineat & debeat pertinere. Super his omnibus taliter est pronunciatum, quod super solennitatibus præcipuis, Quando Dominus missæ interesse placuerit, si nûcium suum antequam Sacerdos induatur promiserit tenebitur expectare quantum autem ad iurisdictionem temporalem quicunque Canonicorum consilio & auxilio Domini Prępositi indigerint secure recedere patet, ad ipsum & ipse Dominus Præpositus pro honestatate & possibilitate sua defensare debet, &c. De domo S. Clementis in Pragensi ciuitate.

Hic ponitur tenor literarum Domini Ottokari Regis Boemiæ Donatoriarum Ecclesiam S. Clementis Ecclesiæ Wissegradensis.

In nomine sanctæ & in diuiduæ Trinitatis, Amen.

OTTOKARVS, qui & Præmisl Dei gratia Boemiæ Rex Ecclesiæ Wissegradensis in perpetuum, cum Regalem deceat excellentiam sanctam in omnibus promoueri & tueri Ecclesiam & nostræ visum fuit Magnificæ id excogitare & exequi, quod nostræ animæ cederet ad salutem. Notum siquidem facimus, tam præsentibus quam futuris, quod ad instantiam & iustam petitionem, dilecti consanguinei nostri Arnoldi honorabilis Præpositi Wissegradensis, & omnium Canonicorum ibidem Domino Deo famulantium Capellam sancti Clementis in eodem oppido constitutam, cum omnibus attinentiis suis præsentis syluis & hominibus censualibus post decessum sui prædecessoris Ioannis Archidiaconis Curimensis Ecclesiæ sancti Petri Principis Apostolorum conferimus perpetuo possidendam, ad vsus fratrum & refectiones complendas, quas ipsis Prępositus explere non sufficeit, propter distinctionem donationum antiquarum, sicut de priuilegiis lectis nostrorum intelleximus, Attaworum & vt hęc nostra donatio robur habeat, perpetuo valiturum pręsens priuilegium fecimus exhiberi nostri sigilli munimine roboratum. Actum in Capitulo Wissegraden. Anno Dominicę incarnationis millesimo du centesimo. decimo quinto, Indictione tertio.

Hic ponitur tenor literarum Domini Wenceslai Regis Boemiæ confirmationis sancti Clementis donatæ per patrem suum Dominum Ottokarum, Regem Ecclesiæ Wissegrad.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Amen.

NOS Wenceslaus Dei gratia Boemorum Rex quartus viris venerabilibus Philippo præposito dilecto nepoti suo Engelberto Decano totique Capitulo Wissegradensis Ecclesiæ salutem cum generaliter vniuersis Ecclesiis in Regni nostri Dominio constitutus, in iure suo teneamur adesse maxime tamē Wissegrad. Ecclesię quā ratione priuilegii singularis, cum nostra præ cæteris sit specialis Capella dignam censemus apud nos dilectione maiori voluimus adesse in suis oportunitatibus & prodesse adeo vt eidem iura & libertates à nostris progenitoribus indultas, decreuerimus in cunctis ratas & firmas immobiliter conseruare, nec beneficia possessiones eidem Capitulo & Ecclesiæ Wissegrad. donatas in aliquo diminuere, sed potius adaugere, cunctis ergo tenore præsentium fieri volumus manifestum &c. Anno mense & Indictione, &c.

Hic ponitur tenor literarum Domini Innocentii papæ confirmatoriarum Capellæ S. Clementis donatæ Ecclesiæ Wissegrad. per Ottakarum Regem Boemiæ.

INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis Præposito Decano, & Capitulo Ecclesiæ Wissegr. Pragens. Diaconis salutem & Apostolicam gratiam. Cum à nobis petitur quod iustum est, & honestum tam vigor æquitatis quam robur exigit Romanus vt se per sollicitudinem officii nostri ad debitum producaut effectum, significastis, quod inclitæ recordationis Dominus Rex Boemorum nimia tenuitate reddituū & pertinentium Ecclesiæ nostræ pia meditatione pensata ius patronatus, quod in Capella sua sancti Clementis de monte Wissegrad. habebat, & quidquid aliud sibi competebat, in illa ipsi Ecclesiæ in supplementum refectionis nostræ in perpetuum regis largitate concessit, prout in ipsius Regis charissimi in Christo filii nostræ regis Boemiæ nati sui concessione huiusmodi acceptantes litteris confectis exinde dicitur plenius contineri, vestris ergo supplicationibus inclinati, quod à dicto D. proinde factum est in hac parte auctoritate Apostolica confirmamus & pręsentes scripti pacrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Apostolorum Petri & Pauli eius se nouerit incursurum, Datum Lugdini. XI. Kalend. Ianuaril, Pontificatus nostri Anno III.

Hic ponitur tenor priuilegii Domini Wenceslai regis Boemiæ Donatoriarum villam in Codkowicz Ecclesiæ Wissegrad. ex quo à Principio prebenda facta fuerat.

WENCESLAVS Dei gratia Bohæmorum Rex, vniuersis qui Christiana professione censentur præsentes literas inspecturis salutem in vero salutari. Cum in Ecclesia Wissegrad. quæ nostra est Capella specialis, certus sit numerus Canonicorum & nos ad petionem quondam Magistri Ioannis de Affatenburch villam in Codkowicz Ecclesiæ contulerimus memoratę, vt ex ea pręberdę de nouo constituerentur, ad quā idem Magister reciperetur in Canonicum & in fratrem tandem eodem Magistro viam vniuersæ carnis ingresso dicta nulla de qua præbenda velut certum numerum fuerat, licet minus sufficiens constituta fideli nostro Alberoni clerico fuit in pręcbendam assignata, qui cum eandem aliquandiu possedisset demum in eadem Ecclesia fuit ad integram per electionem Canonicam præbendam concorditer annotatus sicque nulla memorata, &c. Anno Domini millesimo, ducentesimo, quadragesimo. quinto mense Aprilis, &c.

Hic ponitur tenor literarum Domini Innocentii Papæ confirmatoriarum donationis Willæ in Sodkowicz factæ Ecclesiæ Wissegrad. per Dominum Wenceslaum Regem Boemiæ.

INNOCENTIVS seruus seruorum Dei dilectis filiis præposito Decano Wissegrensi totoque Capitulo Pragensi Dioc. salutem & Apostolicam gratiam. Cum a nobis petitur, quod iustum & æquum est & honestum tam vigor æquitatis quam ordo exigit, rationis vt id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur affectum, experte siquidem natura nobis extitit intimatum, quod cum charissimus in Christo filius noster Boemiæ Rex illustris villam suam de Hodkowicz cum suis pertinenciis iure Ecclesiæ concesserit, vt ex ea de nouo constitueretur, in ipsa præbenda nouiter constitutam, receptus autem fuerat, in canonicatum & in fratre viam vniuersæ carnis ingresso & alterationem dominico qui postmodum præbendam ipsam adeptus fuerat, aliam in eadem Ecclesia consecuto dictus rex considerans, quod villa ipsa non erat sufficiens ad præbendam, annuit & concessit vt nos villam prædictam quadragesimalem refectiones vestræ quæ tenuis existebat possetis vsibus de præsentatione prout in ipsius regis literis exinde confectis dicitur contineri vestris ergo precibus inclinati, quod ab eodem rege proinde facta est in hac parte, &c. Datum Lugduni. duodecimo Kalend. Ianuarii, Pontificatus nostri Anno tertio. &c.

Hic ponitur tenor literæ Pothonis de insenet donatoriæ villæ in Kyrtz Capitulo Wissegrad. Ecclesiæ.

NOTVM sit vniuersis præsentes literas inspecturis quod nos Potho de Mieni inuiolabilem deuotionem & fidei puritatem quam ad Wissegradensem gerimus Ecclesiam exhibere per effectum operis cupientes Ecclesię omnia bona in vilam Kyrtzet nobis & hæredibus nostris in eiusdem bonis competebat diuinæ remunerationis intuitu, iam resignamus & ad manus venerabiliorum virorum Ioannis præpositi Bartholomæi Decani Magistri Simonis custodis, Magistri Simonis Ioannis Scholastici & Capituli Eiusdem Ecclesiæ Wisseg. dicta bona in Kyrch cum præsens, pascuis syluis agris hominibus, & pertinentiis suis de consensu hæredum nostrorum, sicut nos ipsi hucusq; dicta bona in Kyrich possedimus a præfata Ecclesia tenore præsentium assignamus conferentes omne ius & Dominium, &c. Anno Domini millesimo, ducentesimo, nonagesimo tertio in vigilia Beati Thomæ Apostoli.

Hic ponitur tenor Domini Ottakari Regis Boemiæ ratificationis ordinationis, anniuersarii patris sui quæ facta est ex capella sancta Margarethæ.

OTTAKARVS DEI gratia Dominus Regni Boemiæ Austriæ Dux & Marchio Morauiæ omnibus in perpetuum, vt perpeti celebrantur memoria qui in terris ab hominibus rationabiliter sunt concepta præsentes scire cupimus, quod nos ordinationem de anniuersario serenissimi Patris nostri quæ facta est ex Capella sanctæ Margarethæ ratum ac egregium quippe gratum habentes ipsum ob reuerentiam Dei & remedium animæ serenissimi Patris nostri auctoritate regia digne diximus confirmandam, &c. Datum in Castro veteri Anno M. CC. LV.

Hic ponitur tenor priuilegii Domini Primislii Regis Boemiæ confirmationis omnium donationum libertatum per suos antecessores fratrum Ecclesiis Pragensis, Wissegradensis, Strahouiensis, Beumouiensis.

PREMISLAVS Dei gratia hæres regni Boemię Dux Austrię Dominus Styrię, Morauię Marchio, ad rei memoriã sempiternã humani redẽptionẽ generis ęterni Regis filius ab altis cælorũ ad ima descendens ne sententiã ppetuę dãnationis exciperet incarnari

de virgine voluit gloriosa & ex innata pietate suæ compaciens creaturæ, quam cæteris fecerat digniorem crucis subire tormenta, & mortis amaritudinem non expauit, post suam itaque resurrectionem a mortuis per mundum instituit Ecclesias vniuersum quibus obremedium scismatis perfecit vitium, superquem ædificauit Ecclesiam & ipsum Petrum a petra nominauit, dans ei in traditione clauium regni cælestis insignum specialissimæ dilectionis singularis priuilegii potestatē, vt quoscunque ligaret, vel solueret, supertertam ligati essent in cælis, vel soluti: cuius etiam diaconi commisit Ecclesias effusione sui præciosissimi sanguinis perpetuæ, donatas libertati ad quā conseruationem in tanto debeat Regnorum rectores & terrarum principes vniuersi studiosius anhelare, quanto damnabilius est cælestis regis gratiam domini violare; Christiano tali præcipue cui a Deo potestas in terris est collata; ad laudem bonorum & peruersorum, iuxta suorum exigentiam meritorum vltionem orationem Dominicæ potestatis humanam tenentes audaciam coercere. Nam etsi cuiuslibet Christiani hominis finalis diem iudicii formidare præcipue tamen potentes terreri debent, cum plus exigatur ab eo cui plus committitur, & gradus altitudinem sequi soleat, casus grauitas inter huiusmodi sane nostrarum considerationū curas quibus altissimo creatore nostro, de cuius manu vitam & omnes dignitas nostras, seu honores quibus temporaliter fungimur, possidemus, & æterna speramus placere, &c. Datum per manus Magistri Euillelmi pruthonotarii Pragens. Ecclesiæ Canonici tempore & loco, &c.

Hic ponitur tenor preuilegii Domini Wenceslai Regis Boemiæ, confirmationis priuilegii Patris sui Domini Ottakari Regis & omnium, regum ac principum libertatum & aliis donationibus factis per eos Ecclesia Wissegrad.

In nomine Sanctę & indiuiduę Trinitatis, Amen.

WENCESLAUS secundus Boemorum & Poloniæ Rex, omnibus sacrosanctæ Catholicæ fidei filiis, & deuotę subscriptę rei notiam in memoriā sempiternam nostræ considerationis oculis dignum esse discernimus vt illos ampliori, sicut decet gratitudine prosequamur, quos nostræ celsitudini sinceris affectibus & fidei puritate præ cæteris non me minimis defuisse, cum enim talibus munificentiæ nostræ dexteram aperimus, procul dubio solium nostræ Maiestatis extollamus & alios ad huiusmodi meritorum, stipendia quibusdam allectiuis exemplaribus inuitamus. Sane quia venerabilis Petrus Dei gratia Basilien. Episcopus præpusitus Wissegrad. & regni nostri Boemiæ Cancellarius Princeps & Secretarius noster charissimus, in nostræ Maiestatis prouincia constitutus humiliter supplicauit, vt donationes libertates & confirmationes à claræ memoriæ quondam serenissimi Principis Ottakari Regis Boemię charissimi Patris nostri libertate, & ab aliis regibus seu Principibus, nostræ celsitudinis progenitoribus factas Ecclesiæ Wissegrad. quam eosdem nostros progenitores pie deuotionis affectu legimus & meminimus pro somtam dignaremur, sicut in ipsius Patris nostri literis continetur, auctoritate regia confirmare. Nos debitę considerationis affectu pensantes supplicationi huiusmodi, &c.

Hic ponitur tenor priuilegii Domini Ottakari, super danationem tabernæ [illegible] Domino Bartholomæo custodi Wissegrad. & suæ custodiæ, ex qua lucerna [illegible] pro ipsius animæ subsidio debet perpetuo honorari in Wissegradensi Ecclesia, &c.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Amen.

OTTAKARUS qui & Premislaus Dei gratia Dominus Regni Boemiæ Dux Austriæ & Styriæ, nec non Marchio Morauiæ dilecto Capellano nostro Bartholomæo Wissegrad. Custodi sibique ibidem custodibus succedentibus imperpetuum, cum Christus sit caput Ecclesiæ, & in Petri vocabulo suam fundauerit Ecclesiam subiicientes & principatus potestates & regna, nos qui Deo patre attribuimus, quod viuimus mouemur, &c. Anno Domini millesimo, ducentesimo, quinquagesimo quarto, vii. Idus Iulii.

In simili Ottakarus II. fuit, &c.

Praescriptio redditu[illegible] de iustitiis in Cuttna pro debito in LXXX. Marcarum Czestel Zweracho,

N[illegible] Wenceslaus De[illegible] gra[illegible] Boemiæ ac Po[illegible]niæ Rex notum facimus vniuersis [illegible] ecturis quod informa[illegible] sumus per dilectos nobis Heydenri[illegible] & Co[illegible]adum de Aula R[illegible]a, quibus fe[illegible]icis memo[illegible]iæ, Pater noster [illegible]m disponendum com[illegible]at quod Ioanni Decano Gestell.ciuit.Pragen. & We[illegible]ro institori,&c. A[illegible]o Domini M CCC. VI. III. Nonas Iulii, Indictione I[illegible] Regnorum nostrorum Anno secundo, &c.

LIBER VI.

DE PRIVILEGIIS.

QVOD *diximus in principio libri præcedentis de exordiis Priuile[illegible]iorum, hoc idem de Priuilegiis ipsis sentimus, nam non est numerus Priuilegiorum omnium per totam Bo[illegible]miam, nec omnibus ad ea est aditus facilis, neque licet omnia communicari omnibus. Nos autem al[illegible] [illegible]em huius S. Metropolitanæ Ecclesiæ afferemus, ex quibus, in quanta dignitate, libertate [illegible]onore [illegible] amore fuerit ipsa Religio Catholica ipsique Ecclesiastici facile licebit diiudicare.*

PRIVILEGIVM LIBERTATIS QVOD HOMINES ECCLESIÆ SINT AB OMNIBVS sordidis munibus & angariis exempti.

OTTACARVS DEI gratia quintus Rex Bohemorum Dux Austriæ, Dominus Stiriç, Morauiæ Marchio, ad rei memoriam sempiternam. Pro humani redemptione generis æter[illegible] Regis filius ab al[illegible]is cælor[illegible]m ad ima descendēs ne perpetuę dampnationis [illegible] exc[illegible]eret, [illegible]carnari [illegible] virg[illegible]e vol[illegible] g[illegible]riosa & ex[illegible]nata pietate [illegible] cōpacien[illegible] [illegible] remortueis su[illegible]rer[illegible] men[illegible] & in[illegible] am[illegible] [illegible] am itaque re[illegible] recti[illegible] em a m[illegible] r mu[illegible]um i[illegible] [illegible] q[illegible] s brem[illegible] matis pr[illegible] vn[illegible]m [illegible] um [illegible] c[illegible] si[illegible] Pc[illegible] m[illegible] [illegible] ecl[illegible] R[illegible] cælestis in [illegible] q[illegible] que liga[illegible]eret [illegible] b[illegible]etur in c[illegible] ve[illegible] .C[illegible] E[illegible]as[illegible]one s[illegible] præcio[illegible] san[illegible]s perpetuę donatas libertati. A[illegible] b[illegible] rum [illegible] & terrarum principes [illegible] R[illegible] ini vi[illegible] cu[illegible] ta ad laudem [illegible] iorum ex[illegible] em hac ratio[illegible] [illegible] ere. Nam etsi cuiuslibet [illegible] dare p[illegible] pue [illegible] m[illegible] tentes terreri [illegible] m[illegible] r, [illegible] us [illegible] m [illegible] [illegible] stru[illegible]m co[illegible]dera[illegible] c[illegible], q[illegible]bus [illegible] de[illegible] ius m[illegible] rdia vitam & omnes d[illegible]gni[illegible]tes n[illegible]stras seu [illegible]poraliter fungimur possidemus, & æterna speramus placere, [illegible] gratia lętantes proponimus supprema mente reuoluimus &c

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de magistratu [illegible] tegn [illegible] [illegible] & omnium Ecclesiam [illegible] corde pariter & corpore vene[illegible] [illegible] [illegible] us. De [illegible] cæter[illegible] [illegible] pux [illegible] [illegible] Con[illegible] [illegible] [illegible] honorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Capitulo [illegible] [illegible] Regiæ dig[illegible] [illegible] potestate [illegible] perpetua [illegible] libertate. Ita videlicet ut ab omnibus [illegible] muneri [illegible] exempta ab angariis & parangariis vniuersis, in nummis ab exactionum vex[illegible] [illegible] aliena. Cæterum ut illa atq; quæ est [illegible] [illegible] [illegible] per[illegible] valeat & [illegible] prolixi narratus texat, sermo breuis sic ipsa ve[illegible] Prag. Eccl[illegible] ab omnibus esse volumus vexationibus immunē, vt ipsius [illegible] s, quæ pro nobis iugiter interpellant, apud D[illegible] & mundi cursus pacifice no[illegible] [illegible] [illegible] in æterni Regis palatio desiderata nobis mansio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad res seu [illegible] pertin[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] grata [illegible] [illegible] [illegible] pa[illegible] habemus, & firma & ea auctoritate præsentis scripti [illegible] valeat ac [illegible] temporis a maliuolis aliquibus aut temerario violari. In cuius rei testimonium præsentes, de communi consilio Baronum nostrorum eidem Pragensis Ecclesiæ concessimus litteras pro memoria præfatorum omnium sempiterna, Sigillorum nostrorum munimine roboratas. Ad maiorem vero fidem & euidentiorem cautelam [illegible] nostræ donationis seu confirmationis, fidem per dominum & patrem no[illegible] [illegible] Petri [illegible] [illegible] & Ihesu Christi Vicarium [illegible] [illegible] & rog[illegible] Actum Pragæ Anno Domini M. CC. LXI. Idus [illegible] [illegible] [illegible] Ioanne venerabili Episcopo, Iacobo Præposito [illegible] [illegible] Prag[illegible] Dn. An[illegible] Aulæ Regiæ summo Camerario Dn. Iaroslo B[illegible] grauio Prag. Dn. Ch[illegible] Iudice Dn[illegible] Hermano Subcamerario, Ol[illegible] B[illegible] grauio de [illegible], Orico de noua domo, Wilhelmo de Podiebrad, Zezema de Kostom[illegible], S[illegible] Submariscalco, Zdezlao Stermberch, Iaroslao Castellano de Bolezlaw Benesio Subcamerario Morauien. Datum per manus Magistrorum Arnoldi & Wilhelmi Prothonotariorum Prag. Ecclesiæ Canonicorum, die & loco præfato.

Confirmatio libertatum per Regem Premisl Ecclesiæ Pragens. [illegible] [illegible] Pragens. Dio[illegible]

PREMISL DEI gratia Heres Reg[illegible] Boemiæ [illegible] Marc[illegible] [illegible] Ad [illegible] [illegible] gone [illegible] tuæ da[illegible] [illegible] suæ compa[illegible] [illegible] [illegible] tione [illegible] Re[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dominus [illegible] est [illegible] [illegible] tenent [illegible] audaciam cohercere. Nam [illegible] iudicii formidare præcipue tamen potentes terreri [illegible] plus committitur & gradus altitudinem sequi soleat [illegible] [illegible]

[illegible] nostrarum considerationum curas quibus altissimo creatori nostro, de cuius misericordia [illegible] itam & omnes dignitates nostras, seu honores quibus temporaliter fungi [illegible], & æterna speramus placere, qua[illegible] tum ipsi[illegible]s permittit gratia lętantes [illegible] m [illegible] prema men[illegible] r[illegible] & [illegible] c d[illegible] us qualiter in [illegible] ma[illegible] m fidei magistram diuinæ l[illegible] sacro sanctam Ro[illegible]nam Ecclesiam, [illegible] m cultu sacro corde pariter & corpo[illegible]e veneramur, honore debito & di[illegible]nis in [illegible] o seruitus honoremus, deinde cæteras [illegible] nostro præcipue domino constitutas, congruis fauoribus, tanquam pri[illegible]ceps Cath[illegible]c[illegible]s attollamus. Sane ad hono[illegible]em Dei omnipotentis, cuius Spiritu totum corp[illegible]s Ecclesiæ re[illegible]ur, beatorum Martyrum Viti, Wenceslai, Adalberti, in quorum honore sancta Pragensis Ecclesia Episcopali Cathedra, decorata fundata dinoscitur, de cuius etiam corpore suscepturi sumus Deo propitio nostri capitis dyadema & plenam Regiæ dignitatis adepturi potestatem, nec non honorabilem Wissegrad. Ecclesiam, Capellam nostram specialem nullo medio in spiritualibus Ecclesię Romanæ subiectam ad honorem beati Petri Apostolorum principis, à nostris pia deuotione progenitoribus institutam & nobilibus munitam priuilegi[illegible] Ecclesiam etiam sacratissime virginis Mariæ matris Domini nostri Iesu Christi, per [illegible]m post Deum totus viuit orbis terrarum, in monte Syon fideliter institutam, & v[illegible] [illegible] Pr[illegible]non[illegible]atensi ordini deputatam, Pium insuper Bre[illegible]nouense M[illegible]nasterium [illegible]s [illegible]cti Benedi[illegible]i in vicinis ca[illegible]pis fœliciter constr[illegible]ctum & dotatū, ac omnes alias Ecclesias Regni Boemiæ tam seculares, quam religiosas quocunq; nomine censeantur, perpetua & irrefragabili gaudere volumus libertate ita videlicet, vt ab omnibus sordidis muneribus sint exemptę ab angariis & parangariis vniuersis immunes ab exactionum vexationibus alienę. Cæterum vt illa ad quæ sint diuinitus instituę quietius peragere valeant, & telam prolixi narratus rexat sermo breuis, sic cunctas Domini [illegible] i Ecclesias ab omnibus esse volumus vexationibus immunes, vt ipsarum oratio[illegible] quæ pro nobis iugiter interpellant, apud Deum & mundi cursus pacifice nostri[illegible] us dirigatur, & earum meritis in æterni Regis palatio desiderata nobis mãsio pr[illegible]tur. Omnia etiam eis priuilegia a nostris pia antecessoribus consideratione concessa siue sint regalia siue personalia, ad res seu iura pertinentia dummodo appareant in prima figura & autenticis sig[illegible]lis sigillata, non viciata non cancellata, non al[illegible]qua sui parte abolita rata habemus, & firma & ea auctoritate pręsentis scripti confirmamus volentes illa tractatu temporis a maliuolis, aliquibus ausu temerario violari. In cuius rei testimonium præsentes, de communi consilio Baronum nostrorum vniuersis venerabilibus Ecclesiis seu quibuslibet, aliis piis locis concedimus literas pro memoria [illegible]orum o[illegible] sempiterna sigillorum nostrorum munimine roboratas. Ad maio[illegible] v[illegible] & euidentiorem cautel[illegible]m, huius nostræ donationis seu confirmati[illegible] fc[illegible] p[illegible]r Dominum & patrem nos[illegible]n sanctissimum Petri successorem, & Iesu [illegible]sti vica[illegible]ium confirmari volumus & [illegible]g[illegible]mus. Actum Pragę Anno Domini M. CC. [illegible] XII K[illegible]. Decembris præsentibus h[illegible]s testibus Domino Conrado venerabili Fri[illegible] e Velascod[illegible] or[illegible]e m[illegible] pænite[illegible]iario & nuncio Borsone [illegible] i Boemiæ [illegible] B[illegible]c[illegible] n. V[illegible]k[illegible] de nouo Castro, Bo[illegible] & [illegible] do Castell[illegible] C[illegible]st[illegible] Luthomericent. Ia[illegible] [illegible]ellano de Neth[illegible] [illegible]all[illegible] ber O[illegible]ico Castellano de Loketh, [illegible] na Aulæ Re[illegible]æ Marquar[illegible] [illegible]erario P[illegible]mueno sum[illegible]o Aulæ Re[illegible]. D[illegible] perm[illegible]n[illegible] Ma[illegible]ri G[illegible] Pra[illegible] Ecclesiæ Ca[illegible] & [illegible] præf[illegible]

[illegible]onis R[illegible]is W[illegible] monecu[illegible] quarti super [illegible]

[illegible] n [illegible]

I[illegible] & [illegible] en.

N[illegible] l D[illegible] hæm[illegible] m[illegible] q[illegible]ntes, vt ope[illegible]a chari[illegible] nostro[illegible] pl[illegible] el[illegible]cescant, ob [illegible] P[illegible] de cuius gremio [illegible] D[illegible] memoriæ [illegible] Bo[illegible] us[illegible]s est [illegible]o ple[illegible] [illegible]orma. NOS OT[illegible]ARV[illegible] Bo[illegible] [illegible]bus præsentis priuilegii litteras inspecturis Hu[illegible] semper trahit ad se miseriam & defectum, & quanto plus ho[illegible] transitoriis rebus inuoluitur tanto magis virtus interior ener[illegible]

[illegible]tur. Vnde veram credimus salubris consilii medicinam, vt sicut quis cadit per vitium sic assuescat resurgere per virtutem maxime ius restituens alienum, quod nullus potest absq; peccato & mortis interritu detinere credere, iute possumus & debemus. Hinc est igitur quod vniuersos, volumus non latere quod cum inter nos, & venerabilem patrem Andream Pragensem [illegible] op[illegible]m super liber[illegible]e P[illegible]ensis E[illegible]lesiæ, & alijs articulis, apud examen se[illegible]is Apost[illegible]æ verteretur, quomodo per sanctissimi patris Domini Honorii Tertii summi pontificis prouidentiam, de voluntate partium est statutū, vt de prædicta priuilegia nostra [illegible] antecessorum nostrorum quorum tenorem, idē Episcopo suo Iuramento probare [illegible] no[illegible] te[illegible]aurare Prage[illegible] [illegible]piscopatui & Ecclesiæ, debemus. Pro quo siquidem & aliis [illegible]ndis cum venerabilis pater Dominus G. de 15
crescere, S. Theodori Diaconi, Car[illegible]li. In regno Boemiæ legationis officio fungeretur, & idem in ipsius Episcopi venerabilis patris Domini Legati præsentia multis astantibus, Episcopis Abbatibus & aliis Ecclesiarū prelatis, & maior[illegible] Baronibus Regni nostri secundum tenorem, infra positum præstiterit Iuramentum, nos omnia quæ iure ... adimpleret volentes Episcopatui & Ecclesiæ Pragensi priuil[illegible]um deperditum taliter r[illegible]mus. A[illegible] honorem gratiæ Dei patris & beatorum Martyrum Viti, W[illegible]cesl[illegible] & Adalberti, patronorum nostrorum & antecessoru[illegible] o[illegible]roru o[illegible]us [illegible] cōcedimus, & donamus Pragensi Episcopatui & Ecclesiæ & hominibus tam [illegible]piscopi, quam Ecclesiæ omnem libertatem & rem[illegible]timus i[illegible] Episc[illegible] [illegible] & hominibus eorundem omnem exactionem inquietationem [illegible] Narok 20
& Zwod, Hiaua, Wrez collectas generales, ædificationes castrorū fossam Preceks pro[illegible] nodnarem & omnia alia grauamina. Et si quis de hominibus Episcopatus vel Ecclesiæ Pragensis furtum vel rapinam vel aliam huiusmodi grandem culpam perpetrauerit, preparator criminis sententiæ Regiæ potestatis subiaceat, & Pragen. Ecclesia vel Episcopatus cuius homo erat ipsius sibi vindicet facultates. Si quis etiam in bonis Episcopatus vel Ecclesiæ Pragensis homicidium præsumpserit perpetrare, & homicida euaserit consanguinei interfecti reum iure terræ proquirant, ita tamen quod homines Ecclesiæ & Episcopatus conseruentur indemnes, Podium etiā quod aliquando eiusdem fuit Ecclesiæ cum omnibus iuribus suis accessionibus, & pertinentiis de Regia munificentia concedimus & donamus. Ad huius igitur nostræ restaurationis concessionis 25
& donationis, noticiam & inuiolabile firmamentum coram infra positis testibus, præsens priuilegium per manum Harmanni Notarii & Capellani nostri fecimus [illegible] ipsum nostri Sigilli munimine mandauimus insigniri. Anno Dominicæ incarnationis M. CC. XXI. nonas Iulii, Indictione VIII. in monte Scach præsidente in Romana Ecclesiæ Domino Hon[illegible]rio, Regnante vero in Imper[illegible] Domino F[illegible] [illegible]gerentis Domini G. de crescent. S. T[illegible]o[illegible]i Diac. Card. Apostolicæ se[illegible] Leg[illegible] [illegible] hi. Dominus Robertus Olumucensis Episcopus, Domini[illegible] [illegible] pus, Dn. Ioannes Turriensis Episcopus, Dn. Laurentius Wratislauiensis [illegible] Dn. Lupoldus Austriæ & S[illegible]riæ Dux, Comes Conradus de Ardeck, [illegible] positus Bamberg[illegible] [illegible]homi[illegible] [illegible]bas de Brew[illegible] Regnerus Abbas de [illegible] [illegible]nes [illegible]bas de Gr[illegible] Gerlagus Abbas de M[illegible]lew[illegible]sk W[illegible]lelm[illegible] A[illegible] de [illegible] [illegible]mrzl. Bonifacius Abba[illegible] de [illegible]adiz. [illegible]lori[illegible]s A[illegible] [illegible] Crucis, Walterus Præp[illegible] [illegible]unbur[illegible] Abbas de Lirnel[illegible] M[illegible] Marquardus Præpo[illegible] [illegible] frater eius, Bohuslaus, S[illegible] H[illegible] Signi[illegible] [illegible] Kal. Iulii vt a[illegible] [illegible] bur obtineat, firmi[illegible] [illegible] A[illegible] Christi M. CC. XLIX. [illegible] [illegible]lai Pragensis E[illegible] A[illegible]n[illegible]

Copia p[illegible]um [illegible]m

In no[illegible] & [illegible]

NOs Wenceslaus Dei gratia B[illegible]hæmorum Re[illegible] [illegible]tatis Christi quæ olim in patre nostro præcesserun[illegible] amorem Dei omnium Saluatoris & reuerentiam Ecclesiæ P[illegible] Regni suscepimus Dyadema priuilegium serenissimi patris [illegible]

Otacari illustris Boemorum Regis tertii, cuius rescriptum inferius est subiectū pleno affectu renouandū duximus sub hac forma. Nos Otacarus Dei gratia Boemorū Rex vniuersis Christi fidelib. presentis priuilegii litteras inspecturis. Humanę naturę conditio semper trahit ad se miseriam & defectum & quanto plus homo in hoc mūdo foris transitoriis reb. inuoluitur tanto magis virtus interior emergatur. Vnde verā credimus salubris consilii medicinā, vt sicut quis eadit per vitiū sic assuescat resurgere per virtutē, maximo ius restituens alienum q. nullus posset, absq; peccato, & mortis interitu detinere credere iure possum⁹ & debemus. Hinc est ergo q, vniuersos volum⁹ nō latere q, cum inter nos, & venerabilē patrem Andreā Pragensem Episcopū super libertate Pragensis Ecclesiæ & aliis articulis, apud examen sedis Apostolicę quę scio verteretur, per sanctissimi patris Domini Honorii tertii, summi pontificis prouidentiam de voluntate pretium est statutum, vt de perdita priuilegia nostra & antecessorum nostrorū quorū tenorē idem Episcopo suo iuramento probaret, nos restaurare Pragen. Episcopatui & Ecclesiæ deberemus. Pro quo siquidem & aliis adimplendis cū venerabilis pater Dn. Gregorius de Crescent. S. Theodori Diaconus, Cardinalis in Regno Boemię legationis officio fungeretur, & idem in ipsius Episcopi venerabilis Patris Dn. Legati præsentia multis astantibus Episcopis Abbatibus & aliis Ecclesiarū prælatis, & maiori b. Baronibus Regni nostri secundū tenorē infra positū præstiterit iuramentū. Nos omnia quę iurauit adimplere volentes Episcopatui & Ecclesiæ Prag. priuilegium deperditum rationabiliter restauremus. Ad honorem ergo Dei Patris & beatorū Martyrum Viti, Wenceslai & Adalberti patronorum nostrorum pro remissione peccatorum & antecessorum nostrorū animab. cōcedimus, & donamus Prag. Episcopatui & Ecclesiæ, & hominib. tam ipsius Episcopi quam Ecclesiæ omnē libertatem & remittimus, ipsi Episcopatui & Ecclesiæ & hominibus eorundem omnem exactionem, siue inquietationem venditionē Narok, Zwod, Hlaua, Wrez, Collectas generales ędificationes castrorum fossata, Pręsecu. Prouod, Narez, & omnia alia grauamina, & si quis de hominib. Episcopat⁹ vel Ecclesiæ Prag. furtum vel rapinā vel aliam huiusmodi grandem culpā perpetrauerit. perpetrator criminis sententiæ Regiæ potestatis subiaceat & Pragēsis Ecclesia vel Episcopatus cuius homo erat ipsius supra vendicet facultates. Si quis etiā in bonis Episcopat⁹, vel Ecclesiæ Prag. homicidium præsumpserit perpetrare & homicida euaserit consanguinei interfecti reum iure terræ perquirant, ita tamen quod homines Ecclesiæ & Episcopatus conseruentur indempnes. Podinum etiam quod aliquādo eiusdē fuit Ecclesiæ cum omnib. iuribus suis accessionibus & pertinentiis de Regia munificentia concedimus & donamus. Ad huius gratiæ nostrę restitutionis, concessionis & donationis noticiam & inuiolabile firmamentum corā infra positis testib. præsens priuilegium per manum Hermani Notarii & Capellani nostri fecimus fieri, & ipsum nostri Sigilli muniminine mandauimus insigniri. Anno Dominicæ incarnationis M. CC. XXI. Nonas Iulii, Indictione IX. in mōte Scath pręsidente in Romana Ecclesia Domino Honorio III. Regnante vero Imperio D. Friderico in præsentia Dn. Gregorii de Crescēnt. S. Theodori Diaconi, Cardinalis Apostolicæ sedis Legato. Testes autem sunt hi: Dn. Robertus Olomucensis Episcopus, Dn. Ioannes Tutriensis Episcopus, Dn. Laurentius Wratislauiensis Episcopus. Dn. Lupoldus Austrię & Stiriæ Dux. Comes Conradus de Ardech, Dn. Poppo Præpositus Bamburgensis Dluhomil Abbas de Brewnow. Hermanus Abbas de Wilamow, Reinerus Abbas de Insula, Ioannes Abbas de Gradisch, Bertholdus Abbas de Stragou, Gerlagus Abbes de Milewsk, Wilhelmus Abbas de Sylon, Wernerus Abbas S. Crucis, Walterus Præpositus Numbergensis, Wecko, Abbas de Gothinco, Gerardus Abbas de Litmeld, Marquardus Abbas de Swetla, Hericus Ducis Austrię Notarius. Marquardus Prępositus S. Ypoliti Bauarus, Boruuoy, Boruta, Iaros, Witko, Heric⁹ frater eius Boliuzlaus. Spatozla⁹, Zulislaus, Holath, d uis Barones Boem. Nulli ergo &c. Datū Siginę VI. Kal. Iulii. Vt aūt priuilegiū pręsens nostris temporib. renouatū robur obtineat firmitatis ipsum Sigilli nostri Caractere insignimus. Datū Pragę Anno gratię M. CC. XLIX. XIII. Kal. Aug. Pontificatus venerabilis patris Dn. Nicolai Episcopi Anno Nono.

Confirmatio priuilegiorum per Dn. Ioannem Regem Ecclesiæ Pragensis.

IOANNES Dei gratia Boemorū & Poloniæ Rex ad Lucemburgensis, Comes omnib. in perpetuo, inter curas multiplices quib. pulsamur, assidue & distrahimur supra vires illa propensius magisq; solicitat mentē nostram, vt Ecclesię quas nostrę ambit maiestatis Dominiū & Pragensis pręcipue quæ beatissimorū patronorū nostrorū Viti, Wen-

çeslai, atq; Adalberti insignitur titulis & corporib. decoratur, plene sui honoris potiatur priuilegiis nihilq; in personis & reb. nec non iuribus ac libertatibus vniuersis, siue ex S. Patrum institutione siue ex quorumcunq; prędecessorum nostrorũ Principum & Regũ Boemię pia sibi libertate collatis, lęsionis vel dispẽdii patiantur, propter quod nõ leuis sentimur punctionis aculeos cum ad nostrã deferatur noticiã eas, vel earum aliquã lacessiri iniuriis vel violentiis prægrauari. Cumq; ad nostræ Maiestatis aures dilecto nobis Hincone prædictę Pragensis Ecclesię Præposito referente peruenerit per Barones & Nobiles Regni nostri ciuitatum ciues, iusticiarios, beneficiarios, aliosq; officiorũ nostrorũ incortes Prag. Ecclesiæ iura & libertates infringi grauesq; sibi in eas iniurias & violentias irrogari. De hoc dolumus & dolemus maxime quia fuit credentes aliqui, & quod est grauius asserentes. Hoc de nostro prodire beneplacito, de nostroq; venire consensu, vnde vt & prędictorũ confutetur assertio & os loquentiũ talia obstruatur profitemur & dicimus pdicta omnino esse & fuisse nostrę voluntati contraria nũquãq; ad hoc nostrum accessisse vel affuisse consensum, & vt quę loquimur rei confirmet effectus, ratificamus approbamus, & ex certa ac deliberata nostra scientia cõfirmamus omnia iura, priuilegia, libertates, immunitates & cõsuetudines ipsius Prag. Ecclesiæ cuiuscunq; tenoris vel quorũcunq; tenorũ existant, quę habuit, vel habet & quibuscunq; prædecessorib. nostris, Principib. nostris, Principib. vel Regibus regni Boemiæ vel a sede Apostolica in speciali & etiam in cõmuni, ea quę per nos ipsos firmiter tenere ac illibata seruare promittimus, & contra ea aut eorũ aliquid vllo vnquã tempore non venire, Capitaneo quoq; qui nunc est, & qui fuerint in futurum, Baronibus etiã & Nobilib. vniuersis iustitiariis Iudicibus, & consulibus ciuitatũ villicis omnibusq; in communi quacunq; ex nobis vel ex successorib. nostris in regno Boemiæ nunc potestatem habentibus, vel in posterum habituris sub fidelitatis debito iniungimus per præsentes, Quatenus omnia prædicta Prag. Ecclesiæ & personis eius sine aliqua diminutione teneant, eamq; in his foueant, protegant & conseruẽt, sitq; in hoc prompta executione se gerant, vt per Prælatos & Canonicos prędictæ Prag. Ecclesiæ sup his non oporteat nos moueri. Sciantq; omnes cuiuscunq; conditionis siue prçeminentię fuerint siue status qui ipsi Prag Ecclesię prędicta vel aliquid prædictorũ infregerint teneri se ad resartionẽ siue solutionẽ omnium expensarũ dampnorũ & interesse quę ppter prędictorũ violationẽ ipsam Prag. Ecclesiã, vel aliquẽ de Ecclesia ipsa contigerit sustinere, ad quorum repetitionẽ ipsi Prag. Ecclesię in cuilibet de Ecclesia tãquã de re rapta vel violenter ablata cõpetere volumus actionẽ. Et mandamus sub obtentu gratię nostrę vniuersis iudicibus, beneficiariis cęterisq; iustitiariis regni nostri, vt de pdictis priuilegiorũ & libertatũ violatorib. Ecclesię Prag. & omnib. de Ecclesia talẽ exhibeant sine aliqua cõtradictione iustitiã qualẽ de raptoribus & violentis rerum ablatoribus exhiberent, in cuius rei testimonium pręsentes literas fieri & sigillo nostro maiori iussimus cõmuniri. Datum Lucemb. Anno Domini M. CCC. XXV. VIII. Kal. Octobris.

Wladislai Regis confirmatio omnium priuilegiorum & dat priuilegium, quod bona prælatorum & Canonicorum non vult proscribere & omnes proscriptiones iam dictu bonis annullat & irritat. &c.

WLADISLAVS Dei gratia Boemię Rex, Morauiæ Marchio Lucemburgensis & Silesię Dux, ac Lusatię Marchio &c. Ad ppetuã rei memoriã bene cõuenit Regiæ nostrę celsitudini almã Metropol. regni nostri seu sedẽ Archiepiscopalem ac Ecclesiarũ matrẽ Prag. Ecclesiã in tantũ dignis honorib. præuenire ut quãtũ peculiarib. summorum Romanorum Pontificum gratiis ac Diuorum antecessorum nostrorum priuilegiis bonis quoq; & possessionib. erat plurimũ referta & quidẽ optime merito iure hoc ipsum eidem Pragensi Ecclesię obtigit, cum miris ac egregiis structuris insignitq; decoris ornamento splendidissimo reddatur, & in ipsa B. Martyrũ & Patronorum nostri Regni Boemiæ S. Reliquiæ recõditæ à Christi fidelibus pro indulgentiis singularibus consequendis, cum summa veneratione deuote frequentantur, vbi & Diuinus cultus ac misteria salutaria Deo & sanctis suis in dies a Clero offeruntur, cedit hoc ad laudẽ Dei omnipotentis ad gloriã Ecclesiæ sanctę & ad Regni nostri honorem immortalem. Hoc nos integro animo, animaduertentes dictã Ecclesiã Prag. instar olim serenissimorũ antecessorum nostrorũ Boemię Regũ, qui ipsam & fundauerunt & dotauerunt, miru modũ diligimus Cumq; in eadẽ Diadema Regum & Regni nostri sceptrũ Deo fauente susceperimus, sibi & Clero eiusdẽ in tantum afficimur, quod priuilegiorum libertatũ & gratiarum ipsorum conseruationẽ & firmitati, non modo prospicere, quantũ eadem

auge-

augere libenter intendimus, vt eiusdem Ecclesiæ Ministri gratiam nostram Regiam sentientes, pro nostra aliorumue fidelium salute, Deum omnipotentem deprecentur. Sane itaque pro parte honorabilium Decani Capituli & totius Cleri, iam dictæ Ecclesiæ Pragensis Metropolitanæ deuotorum nostrorum dilectorum est nobis humiliter supplicatu, quatenus de benignitate Regia omnes & singulas literas, gratias, & libertates, immunitates, donationes, concessiones, prærogatiuas laudabiles cōsuetudines, statuta, bona & possessiones priuilegiaq; indulta & iura, vniuersa quas & quæ olim serenissimi Romanorum & Boemiæ Reges ac illustres Principes antecessores nostri eidē Ecclesiæ & Clero ipsius dederunt & contulerunt ipsis approbare, ratificare, innouare & confirmare dignaremur. Nos itaq; præfatæ Ecclesiæ cōmodis & vtilitatibus fauentes, vt exinde diuinę laudis in eadē magis magisq; vigeat, incrementum votis prædictis gratiose annuimus. Et non per errorem aut improuide, sed animo deliberato sano procerū aliorumue nostrorū fidelium accedente consilio de certa nostra scientia auctoritate Regia omnes pdictas literas, gratias, libertates, immunitates, donationes concessiones, prærogatiuas laudabiles consuetudines, statuta, bona & possessiones, priuilegia quoq; indulta & iura vniuersa olim a Serenissimis Romanorum & Boemoru & Boemię Regib. ac illustribus Principibus prædecessorib. nostris nominatæ Prag Ecclesiæ Prælatis Canonicis & toti Clero eiusdem datas & concessas, data & concessa approbamus ratificamus, innouamus & gratiosius confirmamus in omnibus punctis, clausulis, articulis & sententiis suis taliter omnino, ac si omnia huiusmodi priuilegia omniumue tenores præsentibus literis nostris expresse & per totum de verbo ad verbum inserentur. Decernentes singula huiusmodi priuilegia cum omnib. generaliter in eisdē contentis obtinere debere perpetuæ inuiolabilis roboris firmitatē. Supplentes etiā de Regię potestatis plenitudine omnem defectum, qui his literis nostris quocunq; modo de consuetudine de facto vel de iure obsistere possit. Et vt præfata Ecclesia Metropolitanaq; Pragensis ampliori dono nostro Regio consoletur. Hanc gratiam nostram ipsi eidem quam identidem à diuis antecessoribus nostris obtinere noscuntur, eidem & Clero ipsius damus concedimus & confirmamus gratiose videlicet: vt bona & possessiones prædictæ Ecclesiæ Prælatorum, Canonicorum, totiusq; Cleri eiusdem per nos aut successores nostros Boemiæ Reges non debeant deinceps inscribi, pignorari, obligari, aut cuipiam ad longum breueue locari. Quod si secus per inaduertentiam importunitatē, petentium per obliuionem aut quocunq; casu alio contingeret, illud ex nunc prout ex tunc, & ex tunc, prout ex nunc, eadē authoritate Regia annullamus, cassamus, destruimus, irritamus, & pœnitus nullius roboris seu firmitatis esse decernimus perpetuis temporibus in futurum. Nulli ergo omnino homini liceat hanc paginam nostrę cōfirmationis, approbationis, concessionis & donationis, quouis modo infringere, aut ei ausu temerario quomodolibet contraire, sub pœna indignationis nostræ Regiæ nostrorumue successorū, ac sub pœna in priuilegiis dictæ Ecclesiæ Prag. expresse contenta. Quas pœnas contra facientes se nouerint irremissibiliter incessuros. In quorum fidem has literas nostras fieri, & sigilli nostri Regalis appensione iussimus cōmuniri. Datum Pragæ die xxiv. Mensis Nouemb. Anno Domini M. CCCC. LXXII. Regni nostri An. iii.

Ad relationem Domini Wilhelmi de Rizemberg & in Rabu supremi Cancellarii Regni Boemiæ, Magister Nicolaus de Ledecz Canonicus Wissegradensis.

Sigismundi Imperatoris II. Regis Boemiæ confirmatio omnium priuilegiorum generalis.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis fœliciter, Amen.

SIGISMVNDVS diuina fauente Clementia Romanorū Imperator semper Augustus ac Hungariæ, Boemiæ, Dalmatię, Croatię, Ramę, Seruię, Gallitię, Lodomerię, Cumanię, Bulgarięq; Rex, ac Lucemburgensis Dux. Ad perpetuā rei memoriā exultant diuinę iustitię arcana dum ea quę pro S. Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarū vtilitatib. pie sunt collata, sincero corroborantur affectu, relucet equidē Deitatis misteria, dum ea quæ pro earundē Ecclesiarū gloria stabili firmamento sunt concessa multiplicatis incrementis reuirescunt. Profecto & si ad quarumlibet Ecclesiarum earumq; personarum promouenda commoda libertatesq; & gratias agendas, nos Imperialis officii solicitudo ammonet. Nihilominus tamen ad Ecclesiam Metropolitanam Pragensem, ubi diuina disponente clementia Reges Boemiæ coronantur, ardentiori zelo nostra digne aspirat intentio & amplioris deuotionis dulcēdine ad eius exaltationem nostræ mentis aciem dirigimus cum ibidem Patronorum nostrorum Boemię sanctorū Wenceslai, Viti, Adalberti & Sigismundi martyrum pignora reliquiarū sunt condita,

quorum titulus ipsa Ecclesia coruscat decorata. Sane honorabiles Præpositus Decanus Canonici & Capitulū eiusdem Pragensis Ecclesiæ Deuoti nostri dilecti, accedentes nostrę Maiestatis præsentiam nobis humiliter supplicauerunt, quatenus ipsis & eidem Ecclesiæ & eorum successorib. vniuersa & singula priuilegia literas gratias libertates immunitates concessiones iura feuda possessiones, bona prædia & cōsuetudines, prædictæ Ecclesiæ à primęua eius fundatione, vsq; in præsentiarum in capite & in mēbris à recolendæ memoriæ Illustribus, quondam præcessoribus nostris Romanorum Imperatoribus & Regibus, ac etiam Boemiæ Regibus & Ducibus datas, & concessa ac data & concessas, aut quouis titulo emptionis donationis concessionis permutationis, aut quę ex legatis & testamentis obtinuisse noscuntur. Et signanter priuilegia & literas ipsis super eorum donationibus, concessionibus iuribus & gratiis à Diuis, quōdam serenissimis Principibus Ottakaro Duce Boemiæ, ac Ioanne Boemiæ & Poloniæ Rege Auo nostro, nec non Karolo Romanorum Imperatore & Boemiæ Rege Genitore nostro, nec non Wenceslao fratre nostro etiam Boemiæ Rege, & aliis nostris prædecessoribus, tradita & concessa approbare, ratificare, innouare & cōfirmare gratiose dignaremur. Nos igitur pro deuotionis effectu præmoti, ad honorem omnipotentis Dei per quem Reges regnant, eiusque genitricis virginis Mariæ reuerentiam, & sanctorum Patronorum nostrorum gloriam, ac in progenitorum quorum inclyta ibidem corpora requiescunt, & nostræ animarum remedium salutare dictorum Præpositi, Decani, Canonicorum, & Capituli Ecclesiæ Pragen. supplicationibus benigne inclynati. Ipsis & eorum successoribus, & eidem Ecclesiæ Pragensis. Non per errorē aut inprouide, sed animo deliberato sanoq; principum Baronum & procerum nostrorū fideliū accedēte cōsilio & de certa nostra scientia, de Imperialis & regalis plenitudine potestatis p̄dicta vniuersa & singula eorū priuilegia literas gratias libertates immunitates, cōcessiones, iura, feuda, bona, possessiones, prędia & cōsuetudines, ipsis in capite & in mēbris à primęua ipsius Ecclesiæ fundatione, vsq; in p̄sentiarū à fœlicis recordation s Diuis inclytis p̄decessorib. & progenitorib. nostris Regib. & Ducib. Boemiæ data & concessas, ac datas & cōcessa, aut quouis alio titulo emptionis, donationis, cōcessionis, permutationis aut quę ex legatis & testamentis obtinuerunt, & habere noscūtur. Et signāter à diuæ memoriæ prętatis serenissimis principibus Ottakaro Duce ac Ioanne Rege Boemiæ, nec non Karolo Imperatore & Rege Wenceslao, ipsis Canonicis & eorū p̄decessorib. & Ecclesiæ prædictę super eorū donationibus, concessionibus, iurib. & gratiis, tradita & largita, in omnib. suis punctis sententiis, clausulis, articulis, verborum expressionib. prout scripta seu scriptæ sunt approbauimus, ratificauimus, innouauimus & confirmauimus gratiose, ac tenore præsentium approbamus, ratificamus, innouamus & benignius confirmamus. Decernentes expresse & volētes, ea omnia & singula obtinēre perpetuo roboris firmitatem, ac si tenores omnium & singulorū de verbo ad verbū præsentib. forent inserti. Supplentes nihilominus oēs defectus, si qui obscuritate verborum sententiarū aut solemnitatis obmissæ comperti fuerint quomodolibet in præmissis. Nulli ergo omnino homini liceat hanc nostræ approbationis, ratificationis, innouationis, confirmationis & decreti, & suppletionis paginam infringere, aut ei quouis ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit nostram & Imperii sacri ac Regni nostri Boemiæ indignationem grauissimā ac pœnam in præfatę Ecclesię Prag. literis & priuilegiis expressam, nec non pœnā Ducentarū Marcarū auri puri se nouerit totiens quotiens contrafactum fuerit irremissibiliter incursurū. Quarum medietatē Ærario nostro Regali. Reliquam vero partem prædictorū Canonicorum & Ecclesiæ iniuriam passorum vsibus decernimus appplicādam. Præsentium sub nostræ Maiestatis Sigillo testimonio literarum. Datum Pragæ Anno Domini M.CCCC. XXXVII. die quindecima mensis Iunii, Regnorum nostrorum Anno Hungariæ, &c. quinquagesimo primo, Romanorum vicesimo septimo. Boemiæ decimo septimo, Imperii vero quinto.

Ad Mandatum Domini Imperatoris Petrus Kalde Præpositus Northusensis.

Confirmatio Regis Wladislai omnium priuilegiorum Ecclesiæ Pragensis.

WLADISLAVS Dei gratia Boemię Rex, Morauiæ Marchio Lucemburgensis & Slesię Dux, ac Lusatię Marchio &c. Ad p̄petuā rei memoriā bene cōducit Regiæ nostrę celsitudini almā Metropolim regni nostri seu sedē Archipræsulis & Ecclesiarū matrē Prag. Ecclesiā in tantū dignis honorib. præuenire in quātū peculiarib. summorū Roma-

[illegible] acD uo[illegible]m an[illegible] [illegible] & p[illegible] m[illegible] [illegible] & c[illegible] namento iplen[illegible]ur, & in [illegible] B. [illegible] & Pa[illegible] [illegible] Boemiæ S. Re[illegible]quiæ [illegible] a Christi fidel[illegible]us pro indulgentiis [illegible] conte[illegible] [illegible]um summa veneratione deuote frequentantur, ibi & Diuinus [illegible] & my[illegible] De[illegible] & [illegible] in d[illegible] offer[illegible] ad la[illegible] o[illegible]mnipotentis [illegible] Eccle[illegible] Re[illegible] Hoc nos integro an[illegible], animaduertentes di[illegible] Ecclesia Prag[illegible] instar ol[illegible] inferen[illegible] antecessorum nostrorū Boemię Regu, qui ipsam & fundauerunt & dotauerunt, mir[illegible] modū diligimus. Cumq; in ead[illegible] Dyadema Regum & Regni nostri sceptrū Deo fauen[illegible] [illegible]scepimus, [illegible]bi & Cl[illegible]o eiu[illegible] in tantum [illegible]cimur, quod priuilegiorum libertatū & gratia[illegible]m ip[illegible]m conseruationē & firmitatē, non [illegible]do prospicere qu[illegible] eadem au[illegible]re[illegible] ter intendimus, vt eiusdē Ecclesiæ Mini[illegible] gratia[illegible] nostra Regia [illegible]es, pro nostra aliorumue fidelium salute, Deum omnipotentem attentius deprec[illegible] [illegible]anc it[illegible] pro parte Hon[illegible]abilium Decani Capituli & totius Cleri, iam dictæ Ecclesiæ Pragensis Metropolit[illegible] deuotorum nostrorum [illegible]dilectorum est nobis humi[illegible]ter [illegible]plicatū, quatenus de benignitate Re[illegible]a omnes & [illegible] literas, grat[illegible]as, libertates, immunitates, donationes, [illegible]ssiones, prerog[illegible]tiuas laud[illegible] con[illegible]suetudines, statuta, bona & possessiones prin[illegible]quaq; indulta & iura, vniuersa quas & quæ olim [illegible]re[illegible]nissimi Romanorum & Boemiæ Reges ac illustres Principes antecess[illegible]res nost[illegible] eidē Ecclesię & Clero ipsius dede[illegible]runt & contulerunt ipsis approbare, rat[illegible]ficare, innouare & con[illegible]mare dignaremur. Nos itaq; præfatæ Eccle[illegible] [illegible]fauen[illegible] [illegible] inde diuinę laudis in eadē magis magisq; vigea[illegible] re[illegible] [illegible]psa d[illegible] [illegible]e annuimus. Et non per errorem aut improuide, sed an[illegible] [illegible] aliorumue nostrorū fidelium accedente consilio de c[illegible]ta [illegible] [illegible] Regia omnes pdictas literas, gratias, libertates, immunitates, do[illegible] [illegible]ones, prærogatiuas laudabiles consuetudines, statuta, bona & posse[illegible] [illegible]gia quoq; indulta & iura vniuersa. olim à Serenissimis Romanorum & [illegible] ac illustribus Principibus prædecessoribus nostris nominatæ Prage[illegible] [illegible] Prę[illegible]latis Canonicis & toti Clero eiusdem datas & concessas, data & conc[illegible]a a[illegible]bamus [illegible]ficamus, innouamus & gratiosius confirmamus in omnibus punctis, clausulis, [illegible] [illegible] & sententiis suis taliter omnino, ac si omnia huiusmodi priui[illegible] [illegible]inimue [illegible]nores præsentib. literis nostris expresse per [illegible] & de verbo ad verbum [illegible] [illegible] [illegible]entes singula [illegible] priuilegia cum omnib. gen[illegible]liter in [illegible] [illegible] obtinere, debere perp[illegible] inui[illegible]labilis roboris firmitatē Sup[illegible]lentes [illegible] d. R[illegible] [illegible]testatis plenitudine om nem defectum, q[illegible] [illegible] literis nostri[illegible] quocunq; m[illegible] [illegible] de facto vel de iure [illegible] [illegible]sistere p[illegible] E[illegible] pr[illegible] [illegible] Ecclesia Metr[illegible] [illegible]ucq; [illegible] a[illegible] non [illegible] [illegible]

[illegible] & c [illegible] P [illegible] aut [illegible] nostros B[illegible] R[illegible] no[illegible] [illegible] d[illegible]ng [illegible] por[illegible] [illegible]tē, pere[illegible] per o[illegible] [illegible] [illegible]us, [illegible] ne[illegible]strę [illegible] re [illegible] [illegible]ue [illegible] fid[illegible] [illegible] pe[illegible] Datum Pragæ [illegible] Anno [illegible] [illegible]. Re[illegible] [illegible] Anno [illegible]

[illegible] [Wil]helmi de Rizmberg & in Rabii supremi Ca[illegible] [illegible] Regni Boemiæ, Magister Nicolaus de Ledecz Canonicus Wissegradensis.

LIBER VII.

DE REBVS GESTIS SVB LVDOVICO REGE PIISSIMO.

ADIECIMVS pro libro septimo acta sub Ludouico Rege piissimo, incerti quidem authoris, prout ipsius ostendit præfatio, eo quod nunquam in lucem prodierunt, instituto nostro non parum seruiunt, & iucunda lectu cognituque historiæ Bohemicæ amatoribus fore non dubitamus.

INCIPIVNT LIBRI, DE CASIBVS ET SEDITIOnibus in communitate Pragensi, vna cum certis additamentis, quæ acciderunt annis elapsis regnante serenissimo Principe & Domino, D. Ludouico Rege Hungariæ. D. Clementis.

PRÆFATIO.

CVM omnia à DEO creata, tempore certo proueniant, & paulo post tempore pereant similiter & memoria hominum labilis & infirma sit, ita res actæ breui tempore in obliuionem cadant. Necesse ergo est vt ob futuram & perpetuam rerum memoriam, res gestas literis, posteritati tradere, ita vt legentes illas in memoriã sibi reuocent. Licet inter cætera præclara in hoc libro satis ridicula & Scurrilia notata inueniantur quæ magis opprobrio quibusdam Pragensibus quam laudi & honestati duci possint. Tamen cum non erubescat homo nequam scelus cõmittere, cur verecundetur turpitudinem eius reticere. Scribo enim, non fictas fabulas, adulationes, somnia aut teculas sed res a me visas, auditas, vel ab hominibus fide dignis relatas, quibus nihil incerti admiscere volui. In primis scire conuenit quæ fuerint causæ, incitamenta Tumultuum Pragensium, fraudes, elatio, Præsumptio, inuidia, cupiditas regendi, & vindictæ, vana gloria & simultates, quæ vitia nonnullos ciuium poss[illegible]derunt, & [illegible] or[illegible]bus eoru[illegible] as radices egerunt.

Cum Ludou[illegible]x, M[illegible]stro Ioa[illegible] Pascconi off[illegible]ium Iudicis aulæ tradidit ast paulo [illegible]st dempro [illegible]o officio, [illegible]m[illegible] & consulis p[illegible]marii, honore exutum, quo funge[illegible]r, [illegible]lis digni[illegible]us ambobus Dominum Iohannem H[illegible] condecorauit, hæc causa, odii sem[illegible]rium primum f[illegible]t.

Secunda ca[illegible]a, q[illegible]d p[illegible] disce[illegible]u[illegible]è Reg[illegible], sub re[illegible]ne vrbis, ali[illegible] Patoc[illegible] v[illegible] e p[illegible]sc[illegible]

Tertia erat ob[illegible]m[illegible] a Sta[illegible]bus s[illegible]b [illegible]stum Pilsificationis. Beatissimæ v[illegible]is Mariæ in [illegible]llegio Car[illegible]

Quarta ob c[illegible]es [illegible]res & [illegible]m[illegible]uoru[illegible] Sace[illegible]

Quinta ob garr[illegible]m teme[illegible]

Sexta propter [illegible] Par[illegible] & [illegible] Mag. G[illegible]m C[illegible]at[illegible]

[illegible]bus pri[illegible] supe[illegible]es Baronu[illegible] x[illegible]

Primo Bar[illegible]nc[illegible]c[illegible]at[illegible]æ M[illegible] um, Sceptri[illegible]mpe, [illegible], & [illegible]

Secundo Cu[illegible] R[illegible] su[illegible]emo Pragensi Burgrauio rationem expensaum o[illegible]a R[illegible],

Tertiò, Cum Rex Ludouicus, tribus supremi[illegible] & sic inter exautoratos, suspiciones occultas sparsit.

Quibus ex causis aliæ oriebantur, quæ consulto omittere mihi visum est, quum[illegible] [illegible]doqu[illegible]

[illegible] ad effectum [illegible] Quod [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] qui no[illegible] Regis odiosas [illegible] Boemi[illegible]nt,
hoc [illegible]s vnitos per [illegible] a [illegible]arum, que omnia p[illegible] conuel[illegible] [illegible] pon[illegible] f[illegible]ltus & [illegible] dia præpedi[illegible] & vbi [illegible] iuri-
[illegible] anum [illegible] iure Regn[illegible] nō v[illegible]lebant [illegible]ligioni z[illegible] prætendebant [illegible]
[illegible] quod [illegible] indultam, si tamen Rege co[illegible] impetrar[illegible] inter
[illegible] exer[illegible] in[illegible]us affi[illegible]ebant, & hoc sub specie tuendæ religi[illegible]s. V[illegible] tamen
in [illegible] nomi[illegible] Pragens[illegible]m primarios saltem intel[illegible], videlicet, M[illegible] I[illegible]
[illegible], Z[illegible]mu[illegible] [illegible]m Lan[illegible]em dictum Wanikow[illegible], Thomam [illegible]
[illegible]errar[illegible]n, Ioannem Karban, Fabrum Stannarium, vel Stanni[illegible]
[illegible] & M Gallum Ad[illegible]ministratorem, cum quibus quidam ex Clero [illegible]
præcipui tumultuum authores, excipio autem totam fere cōmunitatem, & [illegible]s ex
consulibus, licet tota cōmunit[illegible]s tandem sententiæ supra scriptis asserunt, id [illegible] me-
tu non proprio motu cōpulsi sunt facere, inter quos multi præ[illegible]lari, ingenui, industriiq;
viri inueniebantur, nihil minus Nicodemitæ facti cum his lupis vlulare, timore, t[illegible]
mentorum, amissione bonorum, proscriptionis, exilii, &c. coacti sunt, inter [illegible]os erant
multi insentati, atroces, sæui, furibundi, qui omnia funditus euertere conabantur, qui-
bus tamen vitio uertendum non iudicio, tal[illegible]s enim plebs sim[illegible]s est belluæ, quę quo ab
[illegible] [illegible] rigitur, eo stimulata properat, sic & hęc vulgi colluuies, ad nutum, & plac[illegible]
tum præfatorum authorum, quoduis nefas perpetrare non abhorruerunt. Vale.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

NVLLVS hominum in orbe terrarum tam tenacis memoriæ inu[illegible]r, qui omnia
visa, audita, lecta aut experta animo complecti po[illegible] qui alte[illegible] [illegible]pera[illegible]n m[illegible]
[illegible], cu[illegible] & ego homo memoriæ labili[illegible] sim, qui licet plurimis rebu[illegible] hic a me [illegible]
[illegible] vnus ex ci[illegible]bus Pragensibus) interfuerim, non tamen vbiq; locorum [illegible]
[illegible] ex [illegible]llatione virorum veracium reliqua addidi & opus hoc in q[illegible]
[illegible]os libros [illegible]posui & digessi.

In primo libro inuenies, qualiter Wladislaus pro Rege Boh[illegible]
qui[illegible] illo regnante cōrigeri[illegible] Et de filio eius Ludouico Rege, qualiter m[illegible]
Pragę oppressiones & torturas [illegible]stinuerint & hoc quidem a brachio se[illegible]ari.

In secundo libro a[illegible]ur, de iniuriis, & crudelitate [illegible] Pragæ, a brachio
tam [illegible] quam spiri[illegible]ali.

In tertio [illegible]bro memoro, [illegible] tandem R[illegible] & [illegible] conf[illegible] [illegible]
[illegible] nomi[illegible]rint, quos li[illegible] pr[illegible]posito [illegible] re[illegible] aliere stu[illegible]t, quo[illegible]
[illegible]

In [illegible] d[illegible]cetur d[illegible] A[illegible] Au[illegible]æ, [illegible] Regem
[illegible], & [illegible]m in [illegible] Reg[illegible]
[illegible]t.

[illegible] E [illegible] I [illegible] M [illegible]

C[illegible]

[illegible] nuga
[illegible]
[illegible] ad mortem v[illegible]
[illegible] anno 149[illegible] ante ipsa festa [illegible]. E[illegible] mox anno,
[illegible]apt. Wladislaus Rex in regem Hungar. electus, Hungariam
[illegible] regno potitur Diademate cō[illegible]onatur.

Ille Matthias statura exiguæ quidem erat, animi magnitudine, audacia viribus pot[illegible]lis & astuia alios præpollebat, hic viuente Wladislao R[illegible]e multa contra [illegible]abatur, quem solio deiicere, & re[illegible]m [illegible] obtinere conatu[illegible], c[illegible]e [illegible] animos in fauorem sui fo[illegible]eit[illegible], ita vt & cum Ignatio Principe, & [illegible] Regis Georgii filio, cumque multis [illegible], & Equestris ordinis viris, [illegible] tem amicitiamque sibi compar[illegible]. [illegible] M[illegible]iæ Re[illegible]entes, aditum, & vi[illegible] in regnum, venient cum cop[illegible] validi[illegible]runt, [illegible] præpediente, [illegible] in perre[illegible] r[illegible]s, subi[illegible] morbo [illegible] corrept[illegible]r, exercitus dispergitur, sic omn[illegible] natus eius cessarunt [illegible] tamen hæc R[illegible]m Wladislaum cæterosque proc[illegible] [illegible]itere poteran[illegible] qu[illegible] sibi a viuente Matthia timebat, ita illo decumbente in [illegible] rès an[illegible]um aduertit, captos, [illegible]ussit, anno 1490. supplicio affecit, inter quos Alexander Po[illegible] Equestris ord[illegible] Pohoizelec, in quatuor partes d[illegible]ditur, post [illegible]o ex [illegible]ibus Pra[illegible]ibus, Procopius, Sartor cum Syluestro Pollentario in foro a[illegible]quæ Pragæ gl[illegible] percussi sunt, hæc merces proditionis & præmium audaciæ f[illegible]et.

CAPVT II.

WLADISLAVS gubernacula vtriusque Regni tenens duxit in vxorem Annam Regis Franciæ filiam, ex qua procreauit filiam nomine Annam, anno 15[illegible]3. quæ post Archiduci Ferdinando, Philippi Regis Hispaniarum filio coniugali fœdere iuncta est. Peperit autem Anna Wladislao & filium cui nomen Ludouici in S. Baptis[illegible] datum, anno 1506. circa festum visitationis B. V. M. post viribus destit[illegible] morbo inualescente, sine coronatione vitam cum morte commutauit. Hungari Ludouico Puerulo coronam imponunt An. 1509. circa tempus carnispriuii, tertio idq; iam vltimo Pragam ingreditur, vna cum liberis Dominica Oculi filiolo Ludouico degenti anno [illegible] septimanas 10. Diadema R.B. similiter applicatur.

Eodem anno in festo Ascensionis Christi, cum in Ecclesia D. Thomæ Apostoli Fratres imaginem Saluatoris, vt moris est sursum traherent, tanto spectaculo multitudo hominum confluxit, plus ludibrii quam deuotionis gratia, tunc chorus multitudine tanta refertus, molem illam sustinere ob vetustatem non valens, corruit, vbi multi attritu, compressi, & confracti animam efflarunt. Sequenti die Dominico oritur certamen inter plebem minoris Pragæ & famulos Hungarorum, ob ch[illegible]reas concitauit & Andreas Parochus D. Nicolai populum, referens, quod inter [illegible]ncionandum post preces vespertinas, a[illegible]s ex Hung[illegible]s bombardam in [illegible] Templi explodere[illegible], tunc mox clamor [illegible] cædunt B[illegible]os, omnes arma arripiunt, conu[illegible]lant [illegible] 30

[illegible] ignari causæ, egred[illegible] cu[illegible] es fam[illegible] suo alii [illegible] pro[illegible] dolor, [illegible] vest[illegible] no[illegible] & [illegible] regi hoc [illegible]aculum pr[illegible]us e[illegible] i[illegible]ueri, qu[illegible] [illegible] ue C[illegible] dus [illegible] um, cap[illegible]ntur autho[illegible] [illegible] quib[illegible] [illegible], pa[illegible] in partes [illegible] hinc [illegible] [illegible] erat vnus ex [illegible] minor Praga M[illegible] L[illegible] [illegible] pecatis [illegible]

Re[illegible] [illegible]

[illegible] ennæ [illegible] a [illegible] [illegible] stus [illegible] fit & [illegible] dulu[illegible] [illegible]

W[illegible]adi[illegible]aus in Hungariam reuer[illegible]s, viam vni[illegible] anno 1516. feria v. post Iudica. Rexit regnum Boemium 4[illegible] vel 44. annos, menses 7. Hungar. 25. annis, menses 3.

CAPVT

CAPVT III.

POST obitum regis Wladislai, antequam filius & Heres regni regimen ob teneram ætatem adeptus sit, factum est 1518. feria 2. die S. Fœlicis & Adaucti, congregati sunt ciues antiquæ & nouæ vrbis in collegium Carolinum, ibi combinati hæc inter se statuerunt & confirmarunt sub graui mulcta & pœna.

I. Vt omnibus Priuilegiis, immunitatibus, libertatibus, donationibus, prouentibus, vectigalibus, cōtributionibus, censibus, &c. aliis omnibus, quibus antea quælibet ciuitas pro se gaudebat, a modo æqualiter frueretur.

II. Iudicia similiter non diuisa, sed in vna idque antiqua curia, ab vno Senatu celebrentur, nec posthac duæ diuisæ sed vna vrbs nominetur, his fœliciter (vt autumabant) corroboratis, procedunt in templum B. V. Mariæ ante lætum curiam, cantantes Te Deum laudamus, pulsant campanas, Regiam iam se dignitatem assequutos existimant, suis viribus confidentes.

Anno Domini 1522. feria 6. post Oculi. Ludouicus Hungariæ & Boemiæ Rex, pro occupanda sede seu solio hereditario, vna cum coniuge sua Maria, Philippi Regis filia, Archiducis Austriæ Ferdinandi sorore, quæ iam ab Hungaris corona ornata erat, hic instituerat, vt & Boemica corona codē iure condecoraretur, quibus Proceres Reg. Boem. obuiam ad confinia regni Iglauiam profecti, honorificentiss. * susceptum, Pragam comitati sunt. *exceptum*

Feria 6. post S. Stanislai in Ecclesia Pragen. iuramentum fecit, anno ætatis 15. mens. 9. possedit autem aliquos Barones & Equites inuidiosa auaritia, qui arces aliaq; bona Regis & ditiones occupabant, qui illa Regi cedere nolebant, tractum est & de coronatione Reginæ, orta est iterum lis inter Barones & Equestres de gestatione ante Regem & Reginam scepteri, pomi aurei, & ensis, Barones enim hæc omnia, sibi gerenda contendebant, vbi & Equites honoris detracti cedere renuebāt, hanc concertationem Rex facilime diremit, tradito ense D. Georgio Principi, sibi imposita corona, accepto ipse sceptro & pomo, vna cum Regina ad Ecclesiam Pragensem progreditur, facta est hæc coronatio, Dominica post Ascensionis ordines duo superiores, conspirant contra ciuilem, eumque omnino, destruere & tollere nituntur, ille verò fretus Regia protectione, libertates & iura tuetur.

CAPVT IV.

OMNES tres ordines Regni exigunt rationem à D. Leone ex debitis Regiis, quorum summa erat tercentena millia, hoc illi non olebat, renuit, quærit excusationes, ordines vrgent, instant, Rex dilationem dat. Erat his temporibus quidam ciuis Pragensis Pannifex pauper Kostraun appellatus delirans, is intermiscuit se comitiis in Arce Pragensi habitis, publice hæc verba protulit: Tempore Regis Ge[illegible] soli Iudæi Pragæ Leonem & Leænam alere poterant, nunc vero tota Boemia vnū [illegible]em satiare nequit, qui postquam hæc d[illegible]xiss[illegible], a quibusdam abductus pugnis ad int[illegible]cionem exceptus, q[illegible] post non [illegible] dies animam ef[illegible].

A[illegible]no [illegible]253. in festo S. Priscæ, die Dominic[illegible] Rex & Re[illegible]ina a Pragen[illegible]us pran[illegible] excipiuntur, in curia antiqua, ad vesperam exercent H[illegible]ludia in foro, noctu rursum ad arcem comitatur. Bar[illegible]is & E[illegible]tibus hæc familiaritas regis non placebat, fe[illegible]o S. Agathæ Rex comiti[illegible] o[illegible]cia tam * magna quam * parua ab [illegible], re[illegible] actu se [illegible] d[illegible] mon[illegible] S. [illegible] ad [illegible]mitia citat, [illegible]fic[illegible] aliis [illegible] iuramenta faciunt. Carolus nepos [illegible] Regis Georgii constituitur Gubern[illegible]r & Viceerex Boem. licet Leo esset contrarius, tamen vsque ad electionem Archi[illegible] [illegible]erdinandi pr[illegible] R[illegible] d[illegible]auit. *superiora* *inferiora*

CAPVT V

HIS finitis Rex vlterius procedit, Pragæ Senatum renouat, Protoconsuli Magistro [illegible] h[illegible]cis a[illegible] quo exiguo tempore fungebatur, aufert & consulis dig[illegible]m quoq; [illegible]e. dat illa ambo officia D. Ioanni Hlawsa a Liboslaw ciui Pragensi, hęc renouatio facta [illegible] in curia antiquæ Pragæ per Regem ipsum, hac ratione combinati-

onem d[illegible]arum ciuitatum quasi confirmaret, quod ordinibus valde displicuit. Habebant Pragenses a Rege Vladislao hoc indultum, quod per se ipsos Senatum innouare poterant, at quia in se ipsos & conciues suos sæuiebant, hac * potestate priuati sunt. Factum est & hoc memoria dignum: cum Rex primo Pragam ingreditur, & iam in ponte esset, tunc ecce vnus ex ciuibus Pragensibus Matthias Kakas dictus Epiphiarius, ascitis sibi aliis tribus sociis, fictis ligneis equis more puerorum saltando & luxuriando Regi obuiam veniunt, & in conspectu eius in Muldauiam se præcipitant, aquis suffocantur, hic exitus tam petulantis stultitiæ.

* libertate

Erant duo Primarii ciues M. Ioannes, Pasca, à Wrath, & M. Ioannes Hlawsa hic mitis, mansuetus, ille atrox, furibundus, hi regebant omnia, itaque plebs bipartita, pars vna huic, altera illi adhæret ita vt alia Pasconis, alia Hlawsonis nuncupata est. Similiter & in spiritualibus erat sectio. nam aliqui Administratorem sequebantur, alii D. Martinum Parochum in Bethlehem, ita ut post discessum Regis aliqui parochi in curiam conuocati, ex vrbe proscribuntur, in exilium mittuntur.

CAPVT VI.

CVM murmur in populo de die in diem inualesceret, & odium magis ac magis gliscerer, ob tollendum hoc malum, indicuntur comitiæ, quæ celebratæ sunt à Statibus Regni anno 1524. 29. Ianuar. feria 6. ante Purificationis festum B. M. V. in quibus articuli sequentes accepti sunt.

1. Vt eligatur Administrator, & consistorium, qui præsit clero, & disciplinę, &c.

2. Ille Administrator debet vniuersum clerum Regni Boem. & Marchionatus Morauiæ conuocare, illos examinare, inutiles corrigere, incorrigibiles degradare, Decanos constituere, qui annuatim illos conuocent, visitent, &c.

3. Capellani prædicare antequam soli edocti fuerint, non præsumant, nec sine scitu Administratoris alio migrent.

4. Eodem modo & Parochi faciant, secus faciens puniatur.

5. Nullus ád ordines sacros, ascendere tentet, aut proficiscatur, nisi fuerit ab Administratore & Consistorio examinatus & approbatus, alias à nullo Parocho seu [illegible] Domino suscipiatur.

6. Qualiter inobedientes & contumaces Sacerdotes, corrigendi, illegitimi verò amouendi, de hoc status Regni deliberabunt.

7. Conciones sint secundum genuinũ sensum sacrę Scripturę, amotis erroribus.

8 Quod attinet citationes Doctorum Ecclesiæ intermittendæ sunt, nisi consonę sint verbo Dei. Quod & de concionibus Hussi, Rokizani & aliorum obseruandum est.

9. Qui volunt nudum Euangelium docere, possunt id facere at qui doctoribus sacris vti non sunt contemnendi, obseruandam mutuam charitatem.

10. Lectio sacræ Scripturæ omnibus admittitur.

11. Brachium seculare debet protegere concionatores probos, ob verbum Dei.

12. Nullus concionator inuehatur in alium verbis scommatibus, &c. sed si quid contra alium habet, adeat illum, aut Administratori significet, ille componat.

13. Baptismus rite & reuerenter administretur, nihil omittatur, nisi summa necessitas vrgeat, post Baptismum si infans vegetus est & parentes communicatum vellent, potest fieri sed cum deliberatione Sacerdotis.

14. Officiũ Missę debet celebrari, est enim beneficiorũ Dei & passionis memoria.

15. Hæc in missa obseruanda ce[illegible]entur, [illegible]oitus. Dominicales: & Apostolorum B.M.V. Kyriæ. Gloria in excelsis, Epistolæ Gradualia, Alleluia. Prosæ, sed omnia intelligibiliter. Ornatum Ecclesiasticum approbamus, sed ne sit nimis sumptuosus, sine inani profusione pecuniarum.

16. Quandoquidem ob frequentem communionem & quotidianam celebrationem Sacramentum hoc vilescit, volumus ne quis sine conscientiæ discussione, & examine admittatur, votiuas missas seu conductitias & superstitiosas, reiicimus. Mostrantia vbi moris est exponatur.

17. Communio sub vtraque obseruetur.

18. Cęremonias, consecrationes, imminutas sublatas volumus, su[illegible]t enim, e[illegible]o-neæ fomentum auaritiæ, scandala, superstitiones.

19. De aliis Sacramentis Administratori & Consistorio eius constituere licebit.

20. Fe-

20. Festa & Solennitates obseruatas mandamus, dies Dominicus sine ludis, [illegible] chorei [illegible] Post dies Natalis Domini circumcisionis. Trium [illegible] B. M. V. Annunciationis, Resurrectionis, Ascensionis, Spiri[illegible] Corporis Christi Assumptionis, B. M. V. Angelorum, O[illegible] Apostolorum, S. Ioannis Baptistæ, Mariæ Magdalenæ, S. [illegible] IOANNIS HVSS, aliorumque Patronorum Boemicorum, &c. alia [illegible] Domini [illegible] populo [illegible] cantur.

H[illegible] scrip[illegible] Administr[illegible], habeb[illegible] & alios into[illegible] quos & de matrimonio [illegible] admitte[illegible] erat, ab [illegible] Sacerdo[illegible]us reprobatus.

CAPVT VII.

POST [illegible] Regium communitas Pragensis innouat Senatum, Anno 152[illegible] circa festum sancti Gregorii. Post circa festum D. Margarethæ celebrantur in ar[illegible] comitia a Rege indicta, commissarii a Rege missi erant: Stanislaus Epi[illegible] Olomuc. [illegible] Albertus à Bozkowicz. D. Ducifferens Hungarus, Georgius [illegible]s, aderat & Legatus Regis Poloniæ, hi cum de rebus Regni tra[illegible]nt, de Religione tractare cœperunt, insimulantes plurimos ex Statibus tam Baronum quam ordin. Equest. & ciuibus nomine Pikhartico, iniuriam facientes, hos omnes Regno proscribere, & pellere conabantur, citabant contractum ante Annos 16 factum, & tabulis regni in[illegible]ertum. Tractabant de erectione compacta[illegible], quæ à summo Pontifice confirmari cupiunt, prout iam Cardinalis apud Re[illegible]dæ, per anni spatium negotium vrgebat. Dominus Leo qui antea libere Pragam venire per decennium non audebat, ob infensos sibi ciues & Principem Carolum, sed clam per flumen prope Holcissowicz Pragam irrepsit, iam vero amicitiam cum Ca[illegible] & Pragens. sibi comparauit, Exautorati, quibus Rex officia ademit, memores iniuriæ & dedecoris, quiescere nullomodo poterant, successores suos, quasi supplantatores eorum essent insimulabant, Zelum religionis prætendebant, patrocinio Episcopi Vacensi Strigoniensi, Olomucensi, necnon aliorum freti, aduersarios suos nomine Pikhartico constanter accusabant, habebant nihilominus & alios promotore[illegible] qui illis suis officia siue Archiepiscopatum Pragens. aut similia se apud Regem obtinere posse, confidebant.

CAPVT VIII.

CIRCA hæc tempora, nouum dogma oritur ab Erasmo Roterodamo, qui B[illegible]sileæ & [illegible] varias opiniones, [illegible] indocte [illegible]rsit, quem paulo post D. [illegible] L[illegible] sequitur qui in Saxonia Vitembergæ tempore Electoris Friderici, [illegible] & contra [illegible] Roma[illegible] multa scripsit, hi Bohæmis, Mora[illegible]tas [illegible] misit, & [illegible] utraque com[illegible]en[illegible]anos B[illegible]s fauorabiles fe[illegible] quod nec Bernhardus, nec Augustinus, [illegible] nec Hieronymus nec Bo[illegible]ra nec F[illegible]s, nec Bene[illegible] neque Thomas vna cum omnibus Episcopis & Monachis præstare potue[illegible]runt eo tempore in B[illegible] Valdenses diebus ven[illegible] come[illegible]&c. Ab eo tempore, [illegible]bant P[illegible] Processione Monstrantiæ [illegible] expo[illegible] Sac[illegible]a d[illegible]ta effutiunt. Hæc variæ multæ odia, ranco[illegible]s quem A[illegible]stratore[illegible] natus[illegible].

CAPVT IX.

ERANT autem Pra[illegible] homines Primi C[illegible] Romani qui in [illegible]nis cæremoniis præci[illegible]mentis, in organis & multis cantibus, o[illegible]ben[illegible]s, &c. re[illegible] Legem Dei ignorantes, &c. Alteri e[illegible] voc[illegible] cultum Catholicorum Romanorum tan[illegible] ridebant.

CAPVT X.

ANNO 1524. circa festa Paschalia, erat processio cum venerab. [illegible] in ciuitate Kuttenbergensi, ibi vnus ex ciuibus dictus Matthias Malinsky [illegible] in carcere rusus, quod venerabili Sacramento d[illegible]tum honorem exhibere contempsisset, quem cum ad rogum codemnassent, hanc Apologiam cons[illegible]bus scriptam de[illegible] Credo firmiter vnam esse fidem sanctam incontaminatam doctrina hominum, [illegible] quam nunc vicinis nationibus nunc iterum Deus reuelauit, quam olim Apostoli d[illegible] Interrogatus a D. Decano in prætorio, adoratio venerab. Sacramen. vtrum sit à Deo aut ab hominibus instituta, nihil certi respondere poterat, sed referebat se ad [illegible] infest. Purif. B. V. Mariæ Pragæ celebrata, dilatum est in crastinum.

CAPVT XI.

ALTERA die in ædibus Parochialibus conuenerunt, aliqui alii Sacerdotes consul & alii Mag. Pragenses, vocatus est & ille Malinsky, qui licet cũ magna caterua venisset, tamen tres saltem intromissi sunt. Interrogatus a D. Decano dicto Buchal vt respondeat, an adoratio venerab. Sacramen. a Deo an verò ab hominibus instituta [illegible] tum quantum heri respondit, in communione genua flexisse, & tum no[illegible] tacuisse, cupiebat audire articulos comitiarum: vt supra articulum XIV. & XVI. tandem liber abiit.

CAPVT XII.

EODEM anno & die Senatus Pragensis videntes manifestum instare tumultum ob discordiam Parochorum in religione, contulerunt mutua consilia, & conclusa, obseruanda sub graui mulcta publicarunt.

1. Quandoquidem animus humanus, in rebus dudum assuetis induratus, tam subito flecti non potest, nullus vi ad alia cogi debet, ita vt in comitiis conclusum est vt supra, &c.

2. Obseruatum est hoc, quod Sacerdotes articulum 16. suis Blasphemiis nimis deprauarunt, turpiter de venerabili Sacramento garrientes, his silentium imponitur.

3. Repetunt articulum Synodi 12. ne concionator in personam aliquam verbis inuehatur, nominando aliquem Pikhardum aut idololatram Hereticum, &c.

4. Catholici siquidem ex denotione processiones celebrabant, illę adhuc obseruentur. Tamen antea à Sacerdote instrui debent quid illa significet, & qualiter procedere debeant, Nemo tamen cogi ad eam debet.

5. Cultui diuino hucusque retento nihil addi debet, nec immutari.

6. Consecratio venerab. Sacramen. debet vt antiquitus solebant consecrari, non versa facie, ad populum alta voce, sed in altari in silentio, quo tamen idiomate Sacerdoti placuerit, post eleuationem debet se uertere ad populum, & facere exhortationem.

7. Cantus in Ecclesia admittitur [illegible] La[illegible]ne, aut alio intellig[illegible] [illegible] vt Parocho, aut Diocesanis libuerit.

8. Inueniuntur in plebe nebulones q[illegible]os rumores disseminans, si quis horum deprehensus fuerit, pœnas luat.

9. Antiquitus obseruatum est ab Administratoribus, quod omnes tractatus [illegible]c[illegible]os reuidebant et [illegible] P[illegible]run, hoc adh[illegible]ruari d[illegible]

10. Has ob causas Senatus, [illegible] monent ac petunt, vt supra [illegible]ptos articulos, approbatos accep[illegible] & obserua[illegible]emnant qui secus [illegible] in eos Senatus vt par fu[illegible]animaduert[illegible]c Sacerdos d[illegible]qu[illegible] pœnas eua[illegible] [illegible]ectus nondum e[illegible] pr[illegible]

CAPVT XIII.

ANNO eodem feria tertia pentecostes, cum tota communitas [illegible] Pragæ congregata esset, miserunt literas consulibus infra scri[illegible] Proph[illegible] Martinus Parochus in Bethlehẽ, Georgius Sfamal ad S. Henricũ, [illegible]

& penult[illegible], in qu[illegible] multum de iniuriis illatis conqueruntur, quasi ob errores [illegible] essent [illegible] tamen falsam [illegible] Antichri[illegible] & captiuita[illegible] & scripturis & ho[illegible] de o[illegible] enda [illegible] gloriam Dei, seruan[illegible] pacem [illegible] communitatis & bonæ [illegible] q. pragenses articulis [illegible] obseruandos ritus Ecclesiasticos, erroneos superstitiosos, antiquitus in[illegible] contra legem Diuinam & Euangelij, ab hominibus fictos, quos iam aliquan[illegible] abo[illegible]uerunt, Quod & manifeste & libere docuerunt, Christum personaliter ad [illegible] patris residere, & non in hostia, conqueruntur quod a Catholicis magnas in[illegible] passi sint, & [illegible] dem omnium fere ordinum fratribus, loca destinata sint, imò & Iudæis liberum exercitium religionis admissum sit, illis vero non imò ex parochiis pellantur, capillis trahantur lapidibus petantur, ludibriis & opprobriis afficiantur, quæ omnia quidem patienter tollerare potuissent, communi tamen paci consulere volen[illegible], di[illegible]cessum parauerunt, cum hæc omnia antea Senatui conquesti sint, nullam [illegible] p[illegible]ectionem sentire potuerint.

CAPVT XIV.

HÆC illorum Epistola publice quidem lecta est, ast responsum nullum acceperũt, solebat ille Parochus Martinus communicantes prius examinare, examinatorum nomina vtriusq; sexus cuiusuis conditionis & ætatis annotare, hoc in moderna con[illegible] maxime exaggerabant, quod ille ea intentione faceret, vt aliquando col[illegible] manu, prætoriũ impetuose ingrediendo, offensos sibi consules per fenestras præ[illegible]aret, hinc Catholici Romani illis non fidebant, & è contra, rumores in plebe di[illegible], vnus ita, alius aliter, &c. garriebat. Conuenit etiam magna multitudo in foro ad [illegible]dendum spectaculum, qualiter consules ex fenestris eiicientur, sed nugæ erant.

CAPVT XV.

ACCIDIT eodem anno feria 2. ante festum S. Laurentii vesperi cum pro pace pulsaretur consule M. Briccio, venit vnus ciuium in ædes consulis, cum accessum ad ipsum consulem habere non potuisset, ministris significauit, qualiter cum ex vinea domum rediret, in minori Praga armatos conspexisset, timendum, ne & hic similiter fiat Hæc cum à ministris consul percepisset, reuocauit illum ciuem dictum Georgium K[illegible]ek, qui vt antea quod vidit affirmabat, hæc audiens consul, quod dudum ab ali[illegible] con[illegible]ibus & senioribus audiuerat, quod, cum ibi aliquid inchoatum fuerit, [illegible] est ne & apud nos similiter fiat, ignarus consilii, M. Pasconé procul à se ha[illegible]tantem, ped[illegible]bus tum laborantem, licet primariũ grauare nollens, vocat, Nicolaum [illegible] & [illegible] iudicem tam antiquæ quam nouæ Pragæ, quibus aliqua ex[illegible] da mandant. Interim Magister Venceslaus Albus, vice Scriba Regni & [illegible] Ioan[illegible] [illegible] Regni missi à supremo Scriba R[illegible] missi veniunt, idem loquuntur. C[illegible] consules in curiam, ineunt consilium, ex[illegible] speculandum in Mi[illegible], [illegible] eos metu libera[illegible] hor[illegible] fu[illegible] quidem [illegible] sed ab iudice [illegible] ciuitatis compo[illegible], hæc audie[illegible] ad propria quilibet abut.

CAPVT XVI.

[illegible] di[illegible] erat v[illegible] a S. Lauren[illegible] hora [illegible] A[illegible] aliqui ex Diœce[illegible] nec non ex alii in præ[illegible] nempe Ioannem Lucernam [illegible] curat[illegible] opi[illegible] & quidem [illegible] causa [illegible] sacerdo[illegible] es, [illegible]. Tertio a[illegible] S. M[illegible] O[illegible] rum verum sit scire cupiunt. Accusati [illegible] m recedere, tum vnus ex iudicibus Zika Lanio accusati[illegible] at[illegible]atur, & se eiusdem diœcesis esse dicit, egreditur, parti suæ [illegible] accusatoribus multa tractando, animos illorum solicitat, vt illi, quic[illegible]

quid ille locutus foret, annuerent, qui dolum eius non olfacientes, annunt, fidem dantes. Reuocati rursus intrant. Tum Zika iubet adesse Doctorem Burianum Cancellarium Pragensem, adest, tunc interrogat Zika vtrum ad obiecta quid respondere velint? M. Ioan. Pasca nomine accusatorum. quandoquidem secundum ius dilationem petunt, denegare illis non licet, ideo ad diem tertiam differunt præsertim ob exiguum numerum consilium, hoc tamen volunt, ne post in tanta multitudine appareant. Quod attinet conuentum in Prætorio vesperi factum, hoc dicit Magister ciuium: Quod heri vesperi a duobus ciuibus informatus, qualiter in minori Praga, quidam arma induerent tumultum concitaturi, idem & D. Magister Venceslaus vice Scriba, & D. Ioannes a Tabulis Regni, cautionem facientes dicebant. Hac de causa collegisse consilium, vt & sibi in tanto periculo prouiderent.

CAPVT XVII.

ZIKA hoc responso acquiescere noluit, sed nomine & authoritate Regis, Cancellarium primo, mox Magistrum ciuium, Danielem Raussium, Erasimum, Blasium, tandem M. Danielem, officiis priuatos in carcerem trudit.

CAPVT XVIII.

HOc facto plebs excitata, meridie arma sumit repletur forum & Prætorium, sæuit furor, multi tanquam mente capti discurrunt, qui tamen inter illos amici aut inimici sint ignorant sic Dei præiudicio factum est, quod sine vulneribus, pacifice arma deposuerint.

CAPVT XIX.

PRAGENSES omnes status Regni fictis ac falsis informationibus præoccupant, imò & ipsum Regem, scribendo accusant hos insontes captiuos, facinoris reos faciunt, & hoc quidem nomine totius communitatis, quod falsum erat. Tum demum communitati literas prælegunt, cum nuntios hinc inde per ciuitates & arces, ablegassent.

CAPVT XX.

DICIT consules habere aliquid plus aliis ciuium authoritatis & fidei ob iuramentum præstitum, illisque magis est credendum, maxime vero cum scripta sua sigillo ciuitatis muniunt, sed contra ius est cum ipsi & pars, & testes simul & iudices contra conciues esse præsumunt, prout hic factum est.

Feria 4. in Festo Sancti Laurentii Senatus Parochos aliquos in curiam citant, videlicet ex Bethlehem S. Galli, S. Michaelis, ex oparouicz, & Ioannem Morssii quondam Monachum, hos omnes ante occasum solis vrbe proscribunt, post feria 6. alium ex Monasterio D. Thomæ in minori Praga Ordin. D. August. profugum incarceratum expellunt, qui miro modo plebem ad communione [illegible] sub vtraque specie hortatus est contra Pontificem Romanum. Dicit etiam (author [illegible] D. Bernhardum scr[illegible]isse multorum hominum Canonizatorum animas in inferno esse, quorum reliquias [illegible] in mundo veneramur.

CAPVT XXI.

PRAGENSES [illegible]modo incarceratos testibus conuincere po[illegible]ari, du[illegible] ues suos in c[illegible] citant Ioannem Bonussium & Matthiam, tortu[illegible] t[illegible] [illegible]ium exigunt [illegible] tamen refe[illegible] poss[illegible] H[illegible]c tamen a[illegible]te tortu[illegible] & p[illegible]st M[illegible] as referebat: Q[illegible] ter Passck secum eg[illegible] æd[illegible]us, pr[illegible]endo [illegible], vt c[illegible]tra Hlawsam & alios quosdam falsum [illegible] daret, de t[illegible], & inte[illegible]necione [illegible]bat. His noudum conte[illegible] cœperunt ali[illegible] d[illegible]s vinitores aliqua[illegible] [illegible]enter [illegible] bis & tormentis [illegible]ebant, cum [illegible]ere po[illegible]ent, [illegible] Cum autem nullum contra veri[illegible] testem inuenirent, captiuos m[illegible], vi[illegible] tamen eiciunt, ac si per illorum int[illegible]cessionē vita donati e[illegible]ent. [illegible] Ad[illegible] & Clero facultas inuehendi contra Pikhardos datur, inuent[illegible] apu[illegible] brum cultrarium tractatus impressus de communione sub vtraq; qui captus virgis cæditur, author verò & impressor impunes abeunt.

CAPVT

CAPVT XXII.

PAVLVS post idem & Satori fecerunt quem & Stigmate notarunt, quod liberos suos solus domi baptizaret, Circa solennitatem Nat. Domini, cum in Capella D.Barbaræ in templo S. Francisci, Fr. vitam D.Barbaræ in concione proferret, pictor quidam [illegible] fratrem in ambitu increpabat, vt ab eiusmodi nugis sibi temperaret, Euangelium potius quam fabulas aniles prædicaret, fr. clamore [illegible] concitat, pictor in carcerem conijcitur. Habebant autem antea vnum cultrarium Kalenicze dictum, qui se familiamq; suam domi suburaq; communicabat, ab hoc hæresis, quæ exiguus grex, nominatur, originem traxit hos ambos educunt, Kalennicium virgis cæsum Stygmate inurunt, & ambos proscribunt.

CAPVT XXIII.

EODEM tempore, homines varijs terroribus perculsi, quid occipere debeant ambigunt. Spectra passim apparent. Cum aliquando Matthæus Borslyk Iudex nouæ Pragæ post occasum solis ante curiam staret, tū ecce apparuerunt viginti viri armati prætereuntes, quos cum sequeretur adiunctis sibi socijs ciuibus, subito euanuerunt, hos etiam vigiles se vidisse, illis obuiasse affirmarunt. Alii dixerunt se vidisse in villa Krc 5000. militum, similiter in loco dicto Slup. prope Wesslegrad. Pragenses Anno. 1524. ante festum sancti Venceslai, Baccalaurium quendam in Hungariam ad Regem expediunt, mandantes vt fideliter instet quatenus a Rege litteras contra Pikhardos, quos expulsos volunt, impetrare possit, quas & impetrauit promotore Archiepiscopo Strigoniensi, tum supremo Cancellario Reg. Hungar. Baccalaurius Pragam reuertitur, literas exhibet, conuocatio fit ciuium non omnium vt moris est, sed suspectorum, in quorum præsentia Garrulus Baccalaurius, relationem facit. Parochi aliqui qui ante annum vrbe interdicti fuerant, vtpote Iacobus, Venceslaus, Sfidlo Matthias Corambus, reuocantur. Legebantur autem tunc illi noui articuli, & pro firma duratione libris inscribuntur, sunt autem hi qui sequuntur.

CAPVT XXIV.

In nomine S. & indiuiduæ Trinitatis, Amen.

NOS Magister ciuium & Senatus, Iudices minores, Seniores vrbis & tota vniuersaque communitas, vrbis Pragen. Notum facimus tenore præsentium & fatemur, pro nobis, nostrisque successoribus, coram vniuersis, quod ob vnitatem seruandā, hos articulos, approbatos seruandos in perpetuum, acceptamus, & inuiolabiliter tuemur.

1. Cultus diuinus sine impedimento exerceatur, eo more vti Christiani per vniuersum orbem terrarum solent, nempe S. Trinitas honoretur, curia cælestis laudetur.

2. Nullus aliquem recipere præsumat, qui non sit membrum Ecclesiæ Catholicæ, & [illegible] vestigia [illegible]orum, eorumque festa celebrare.

3. Vt omnes teneamus Sacramenta a Christo Domino instituta, ab illis nullo [illegible] a[illegible]trahamur.

4. Omnes ritus C[illegible]os in Ecclesia v[illegible] obseruemus vti antecessores [illegible] [illegible]e [illegible]e[illegible]nt, [illegible] & c[illegible]munionem corp[illegible] & [illegible]us & infantibus sub vtraq; specie.

5. Vt nobis liceat Administratorē & Parochos eligere, qui sint vitæ honestæ, cōcordes in doctrina Christiana, le[illegible]itimi, non pugnantes contra legem diuinam.

6. Ob tuendā concordiā & pacē C[illegible]ā, non permittamus irrepere homines [illegible] [illegible]spirituales [illegible] q[illegible] exte[illegible] d[illegible] e aut affirmare velint [illegible] r[illegible] g[illegible] ab [illegible] c[illegible]a rece[illegible]tos Græcos & Latinos.

7. [illegible] c[illegible]q; v[illegible]r conueni[illegible]us, ne pat[illegible]ur clandestina conuenticu[illegible] & R[illegible]uit, [illegible]er con[illegible]nes h[illegible] ere secul[illegible] on permittitur, imò [illegible] [illegible] n[illegible] m q[illegible] u[illegible] e velo[illegible]t.

8. [illegible] ate [illegible] vi volet, [illegible] ore ad com[illegible]em c[illegible] & [illegible] acc[illegible]ede[illegible], Par[illegible] c[illegible] ape[illegible] q; fi[illegible] em n[illegible] latenus [illegible]mulare.

9. P[illegible]ce perpetrata puniantur; dies Dominicus aliaq; festa [illegible] a velut maiores obseruarūt, sic & modo celebres sunto [illegible] ieiunia. Vigiliæ, Angariæ, Sabbata, Aduentus Domini, [illegible] dies tres, intemperantia obseruata volumus, à carnibus

abstineant, qui trangressor deprehe[illegible] fuerit punie[illegible]ur, vt antiquitus statutum est.

[illegible] Qui municipium habere cupit inter nos, is litte[illegible]as con[illegible] & quoque parentis suis afferat, quod sit legittimo thoro natus a Sacerdote Catholico in infantia baptizatus, & non à Pikhardo.

12. Quicunque inuenti fuerint vtriusque sexus homines, qui a Pikhardis rebaptizare se pa[illegible]i sunt, hi Stigmate notat[illegible] ex v[illegible] ei[illegible]ien[illegible]r.

13. Hom[illegible]nes ex ille[illegible]ittimo thor[illegible] pr[illegible] ni[illegible] q[illegible] que i[illegible] f[illegible] siue ciues siue mœchanicii, tanquam spurios, reprobatos, [illegible] habiles [illegible] respuimus.

CAPVT XXV.

14. OMNIA scripta & tractatus erroneos, hereticos, interdicimus, hos qui vendere præsumpserit pœnam amissionis bonorum & vitæ, pros[illegible]onisque incurret: tractatuli igne cremantur. Siqu[illegible]s aliquid noui [illegible]nc[illegible]ler t[illegible] p[illegible]mò consistorio ad perlegendum deferat, quæ approbata fuerint & a Magistro ciuium quoque, tum demum venales exponere licebit.

15. Derisores venerabilis Sacramenti corporis & Sanguinis Domini, aliorumq; Sacramentorum quicunque [illegible]li fuerint, vrbe proscribimus.

16. Similiter quicunque [illegible]n matrimonium duxerit filiam homini[illegible] copulati a Sacerdote non rite ordinato, aut fœminam Pikharticam seu fœmina quæ Pikhardo nupserit, vterque eiiciatur.

17. Similiter siue vir seu fœmina Pikhardita vterque proscribitur.

18. Siquidem serenissimus Rex nobis se obligauit nos velle m[illegible]eri in Religione, cæremoniis consuetudinibus & iuribus, &c. & nos similiter D. nostro hereditario [illegible] & dexteritatem debemus seruare.

19. Quod si in aliquem ex nostris propter statutorum horum obseruantiam, machinatum fuerit ab Pikhardis, tum tenebimur nos inuicem defendere & tueri, non deficiendo.

20. Qui se à nobis segregarunt, aut extra vrbem exierunt, illi non sunt reuocandi, nec recipiendi.

21. Cum senatus renouādus foret, nemini licebit de electione personarum quicquam tractare, aut clandestina consilia habere, sed conuocata tota com[illegible] [illegible]ate publicè personæ nominabuntur, vt Regi videtur, hoc obseruandum erit, ne contra indultum regium quicquam peccem[illegible]s.

22. Eligendi vero nō debēt esse in religione [illegible]uspecti, omni alia labe carere debēt.

23. Q[illegible] ius ciuitat[illegible] habere vult, hos articulos tenere, & obseruare debebit, qui secus fecer[illegible], vrbe excludetur.

24. In electione S[illegible], semper [illegible] [illegible]rticuli absq; [illegible] [illegible]ua m[illegible] [illegible]ione, le[illegible] debent.

25. Qui ex [illegible] P[illegible] [illegible] sunt vel ex Aug[illegible] & [illegible]er nos mo[illegible]ant[illegible], intra triduum exeant, quod si diutius morabuntur, detentores vel ho[illegible]pites, vna cum illis [illegible] turbabuntur.

26. Ciues singuli ordine tenus à Magistro ciui[illegible] [illegible] sunt vt [illegible]bet [illegible] lata manu promittat se seruat[illegible] [illegible]um nominatos articul[illegible] [illegible] m an[illegible]o & [illegible] [illegible] pra.

CAPVT XXVI.

HIs arti[illegible] promu[illegible]atis, breui post temp[illegible]re e[illegible]auerunt ali[illegible]qu[illegible] [illegible]les & vir[illegible] n[illegible] co[illegible] ues, secundu[illegible] placitum, [illegible] ar[illegible] [illegible]sapp[illegible] ent, qui ver[illegible] [illegible] e[illegible] e [illegible] ronei [illegible] v[illegible]eba[illegible] [illegible] n e[illegible] ant e[illegible]at [illegible] non c[illegible] [illegible] qui no[illegible] [illegible] [illegible] di[illegible] & [illegible] mox [illegible] & p[illegible]o Pi[illegible] [illegible] [illegible] post co[illegible] em vt mor[illegible]s est m[illegible] [illegible] necess[illegible] [illegible] & [illegible] pr[illegible] ap[illegible] is iussit, præcipue pro us [illegible] iam patiun[illegible] al[illegible] d[illegible] [illegible] tandem ad Administratorem, in [illegible] [illegible]elegatus ad die[illegible] al[illegible]qu[illegible]t.

CAPVT XXVII.

VXOR pistoris cuiusdam dicta Dymkowa accessit Paroch[illegible] [illegible] honorarium, rogauit vt pro captiuis orare populum moneat, ille [illegible]

liter quod Henrico euenerat [illegible] munere, accessit Administratorem consulat, res [illegible] feriatum delata, [illegible], & incarceratur, detineturque. Cum aliquis nominè Pikhardico vocatus est, [illegible] non, nisi maledictis se liberare potuit.

CAPVT XXVIII.

EODEM Anno [illegible] festum S. Martini cum Princeps Carolus locum tenens, a Rege ex Hungaria [illegible], aliter quam antea erat captus affectus, ex instinctu Episcoporum [illegible] nonnullorum, vt & ipse Rex a quo mandatum accepit, vt omnes Lutheranæ [illegible] nonis e Regno pelleret, propterea conuocatis ciuibus, [illegible] [illegible] ciuilem in Curiam Pragensem feria 2. post Elisabeth anno 1424. Princeps loqui incipit, qualiter erat vbique diffamatus, ac si in perniciem illorum aliquid machinaretur, quod minime credere debent, imò quod apud Regem semper illorum partes [illegible] loquutus pro vt clarius patet, sic & nunc fecit. Pragenses tantæ humilitati gratias agunt [illegible] & commissari [illegible] ex ciuibus, quod comparuerint. Princeps dicit [illegible] bi a Regê [illegible] as partes audiat tam carceratos quam accusatores, M. Pa[illegible] ca inchoat [illegible] ciuium & consulum accusationem, leguntur literæ Regis, vbi omnes [illegible] & Pikhardi expelli iubentur, imo in renouatione Senatus à D. Commissa[illegible] nomine Regis idem sibi iniunctum habeant, quod vero hoc opere exequi non potuerint, in causa fuerant hi incarcerati, qui semper restiterant, & negotium impedie[illegible] sequuntur articuli quibus rei accusabantur.

CAPVT XXIX.

QVOD primo contra Deum & religionem peccauerint, cum quosdam erroneos in vrbem post in Parochias induxerint, qui S. Trinitatem blasphemabant, quod nesciant, vtrum vir an fœmina vel aliud quid sit.

2. Sanctorum memoriæ & festa non debent esse noc D. Dominicus celebrari, [illegible] omnia transferunt, Christiani liberi esse debent nullis astricti legibus, solam [illegible] habentes.

3. Omnia Sacramenta Christi, & Ecclesiæ præcepta aspernabantur, Aquam [illegible] nihil esse, quilibet potest Baptizare, qualicunque Aqua, Chrisma, Oleum, Lutum, &c. non esse necessaria, infans a Christianis parentibus natus in fide iam [illegible] est. Patet proprii filii patrinus admittitur.

4. De cæteris Sacramentis similiter asserebant confirmationem, ordines sacros, [illegible] vnctiones. Electio, non vnctio, faciet Sacerdotem.

5. Negant vltimam cœnam a Christo institutam in mortis suæ memoriam esse Corpus & Sanguinem eius, in Monstrantia & Sacrario non esse Sacramentum.

6. Quod ab vno Sacerdote audierit, consecrationem corporis Christi non esse [illegible], C[illegible] semel oblatum, qua facta omnes oblationes finem acc[illegible]r.

7. Missam nihil esse dixerunt, communio non est ad salutem, ornatus, Calices Monstrantia &c vanitates sunt.

8. Corpus & Sanguinem Christi post consecrationem [illegible], dicentes: De[illegible] pu[illegible] corrodent [illegible] rabuntque vim [illegible] & [illegible]tur. Ad dexteram Patris est Deus, ibi adorandus est.

9. Al[illegible] nas & [illegible] astruebat cæremonias & [illegible] Ecclesiæ, contenebat.

10. [illegible] ones [illegible], omnes [illegible] nostri vt [illegible]. Hieru[illegible] Palma[illegible] pulcrum [illegible]. De [illegible] ne B.M.V articu[illegible]

11. Hic [illegible] contra [illegible] in processionibus ve[illegible] Sacerdotum qu[illegible] induxerant.

12. [illegible] dedicant, prout N[illegible] S[illegible] apud [illegible] Micha[illegible]

13. [illegible] Sacer[illegible] nari. H[illegible] nem bon[illegible] esse magis [illegible] & [illegible] Christi. Et quod Dæmon homines per Mariam [illegible]

14. [illegible] dixerunt, imò illi annoratos esse in Inferno. Doctores [illegible] nes crucifixi in Missali deleuerunt.

CAPVT XXXI.

CONTINVANT responsum negando, imo affirmant se omnia Regis mandata, seruasse, aliosq; ad ea seruanda monuisse, culpam in Administratorem & accusatores retrudunt.

CAPVT XXXII.

INNOCENTIAM suam mordicus tuentur, & dicunt nunquam de his erroribus fuisse admonitos, seu accusatos multo minus conuictos, sed ex mera inuidia violenter carceratos.

CAPVT XXXIII.

TOTVM hoc caput est purgatio culpæ, & accusatio Administratoris, qualiter in concionibus plebem ad effundendum sanguinem illorum concitaret, quos Pikhardos falso tamen, nominabat.

CAPVT XXXIV.

SVBIICIVNT se in omni humilitate Regi & ei simulq; Principi gratias agunt, quod dignati sunt responsa audire, putant itaque satis innocentiam suam demonstrasse.

CAPVT XXXV.

PRAGENSES accusationem suam Principi in scriptis porrigunt, Princeps verò dicit se Regi missurum, captiui constanter volunt audiri secundum processum iuris.

CAPVT XXXVI.

PRAGENSES scripta tradunt, author verò hic repetit illa quæ iam in cap. 31. scripserat, & tuetur partem Pikhardi.

CAPVT XXXVIII.

CAPTIVI reducuntur in carcerem, ibi manent 12. septimanas. Princeps illa acta Hungariam Regi mittit, Kuttenbergenses qui erant assessores Principis similiter faciunt. Accidit quod duo Germani vnus Catholicus Tinctor, & alter Hereticus tormentarius de religione disceptauerint in caupona, tormentarius defendebat Lutherum, alter Pontificem, ventum est à verbis ad verbera, ita in platea sese inuicem vulneribus afficiebant, vt vix superuiuere posse crederentur.

Ciuis vnus hereticus qui multa contra religionem Catholicam gannire solebat, quendam prædicantium qui a Luthero missus erat nomine Magister Thomas, in domo sua per tres menses, ille Thomas in Ecclesia corporis Christi Germanice concionabatur, inde tandem pulsus in Misniam abiit.

CAPVT Vltimum.

LVDOVICVS Rex declarat per literas suas captiuos reos, iubetque vt quam primum possessiones suas vendant & è Praga alio migrent, ad Ecclesiam Catholicam omissis erroribus redeant, iniurias non vlciscantur, quod si secus fecerint, tum demũ, tanquam rei læsæ Regiæ Maiestatis bonis, fama & vita priuabuntur.

Alias quoq; literas Rex Principi misit, eiusdem tenoris anno 1424. circa Purific[illegible]t. captiui in spatio trium septimanarum bona diuendunt, Praga exe[illegible]t, spe tamen quadam paululum consolati, cum intellexerint, Regem Pragenses monu[illegible]e, vt amicitiæ memores, & vnitatis, certis conditionibus cum illis conueniant.

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

POSTQVAM ciues Praga eiecti tumultus non cessat, Gallus Cahera Admi[illegible]ator Gracensis parentibus pauperibus natus, Pragæ in Magistrum pro[illegible]s tandem in Sacerdotem ordinatus Parochiam in Litomericio suscipit t[illegible]nquam turbator ciuium satis ignominiose absoluitur. Vitembergã ad Luther[illegible] pr[illegible]ci[illegible]itur, auidum se nouæ religionis simulat; ad cuius instantiam Lutherus

libellum de ordinatione composuit, & in Bohæmiam direxit, licet (vt à Luthero accusatur) solus illorum articulorum sit author, de quibus Lutherus in Epistola quam ad Burianum de Sskornicz Secretarium Prag. captiuum misit conqueritur, quarum datum Vitenb. 1524. in vigil. S. Simon, &c.

CAPVT II.

LVTHERVS mittit literas D. Gallo Cahero, quibus illum monet vt o[illegible] tatibus, ad audita reuertatur, quodq; sit illi durum contra stimulum calci[illegible] vocibus obstrepere Datum Vitenbergæ anno 1524. Dom. post S. Martini. Iste [illegible] strator Caher, primò multa contra Catholicam Ecclesiam & summum Pontificem blaterabat, Lutherum verò S. Doctorem laudabat, rogabat populum vt pro e[illegible] Deum orent, vt in proposito perseueret, vt qui Bohæmis multa bona præstitit, in eo quod vicinis Germanis Euangelicæ veritatis agnitionem attulit. Tandem vero erat Luthero & Pikhardis contrarius. A statibus in comitiis in Administratorem electus est vt dictum est lib. 1. cap. 6. Occupauit & Parochiam B. Mariæ virginis ante læram curiam Catholicam religionem docebat strenuè, Episcopatum ambiens.

CAPVT III.

ANNO 1524. in die conuersionis S. Pauli indicta sunt comiticia a Rege in arce Prag. omnibus tam spiritualibus, quam secularibus conuenerunt plurimi, visum est aliquibus Primariis Baronibus & Equest. ordinis tractare cum Catholicis, vt compactata à Sede Apostolica confirmentur. Conuenire primum solebant Parochi sub vtraque in collegio Carolino ad Administratorem, qui ob bonum auspicium sacrum de S. Spiritu celebrauit. Tandem in arce Pragensi a Vice-Rege, Principe Carolo comitia inchoantur, & concluduntur, Relatores ad tabulas regni expediuntur, D. Ioannes a Wartmberg supremus Burgrauius liber Baro. D. Henricus Hlozek.

CAPVT IV.

COMITIA celebrata anno 1525. die conuersionis S. Pauli, & tabulis Regni inserta ob vnitatem concordiam & pacem hos articulos continent.

1. Compactata ab omnibus approbata & recepta, à nemine violentur, aut alio sensu deprauentur, sinè contentione obseruentur.

2. Siquidem compactata, ob vnitatem, pacem ac fraternum amorem colendum, recepta approbataq; sunt, velut & pactum pristinum tabularum regni confirmatum habet, repudiata omni hæresi, obseruantes ritus & ceremonias antiquitus receptas in celebratione S. Missæ pro [illegible]liis S. Ecclesiæ sine æmulatione, ob concordiam declarati sumus, nullus hæreticorum factiones promoueat.

3. Statuimus ne post hac quenquam hæretico aut Schismatico nomine aut quauis ignominia & iniuria lædat, aut quoquo modo offendat, imo apud Regem [illegible]mus, vt is autoritate sua [illegible]mo Pontifici nos commendet quatenus possi[illegible] in [illegible] alias nationes pro veris Catholicæ Ecclesiæ Matris filiis [illegible] & pu[illegible]cari.

4. Quod Parochias & Ecclesias attinet, hæc secundum priorem [illegible] actum, vt tabulæ regni habent, maneant.

5. In hoc quoque conuenimus, vt verbum Dei a Solis Sacerdotibus & Diaconis, ritè ab Episcopis ordinatis concionetur, cum permissione sui Prælati, hoc tamen & laicis non prohibetur, vt in ædibus priuatis Biblia legant familiæ, sine omni additione seu expositione.

6. Quantum ad ordinationem Diaconorum & Sacerdotum, quorum penuriam sentimus, Regem rogabimus, vt apud Sedem Apostolicam n[illegible] nere [illegible]gnetur, vt studiosi ab Archiepiscopo & Episcopis, t[illegible] sub vna q[illegible] specie, sine dilatione ordinentur.

7. Volunt vt Apostolica sedes & Rex hæc omnia ratificent & [illegible]ent, ne quis post hac quicquam labefactare præsumat. Pikhardorum dogmata & conuenticula omnino abiiciunt, damnant & execrantur.

CAPVT.

CAPVT V.

H... finis, ... DEVM laudamus per Ecclesias canitur & campanæ pul-... ...ceps Carolus,q... antea Lutheri doctrina imb... us erat,modo Roma-... ...us palam profitetur, Lutherum damnat,quod & M.Pasica publi-... ...unione Catholice sentiens.

P... author disputationem, quam in via habuit cum vno Prælato Eccl. ... vexanque & mortuum cadauer,sanguinē quoq; hominis mortui,cruo-... ...ap... at,& quod ille Prælatus victus cū ignominia & rubore abierit, &c.

CAPVT VI.

AVTHOR hic aliquot articulos ex compactatis à Boëmis & Morauis diu deside-ratis & confirmatis recenset,dicitq; eos nullius esse momenti,nec esse conducibi-les ... saluti animæ pugnare contra legem Christi. Quodq; post Hussum veritas & com-munio sub utraq; prodierint, & quod illos articulos saltem propter communionem ... utraq; teneant,ad tempus nec inueniatur qui verum sensum illorum sciat. Anno ...35.circ. festum S. Martini habita sunt comitia Pragæ, a Boemis & Morauis in quibus ... Philiberto Episcopo constantiensi necnon cum aliis Prælatis a Sede Apostolica al... ...atis de articulis infra summatiter excerptis tractat,qui tandem in concilio Basi-... denuo confirmati sunt.

1. Quod Bohæmi & Morаui pro se suis vniuersis & singulis spoponderint obe-... excepta communione sub vtraq;.

2. Peccata mortalia debent puniri, in spiritualibus per spirituales, in secularibus autem per seculares.

3. Verbum Dei debet prædicari à Diaconis & Sacerdotibus, ad id aptis & pro-b... a Sen... toribus,non tamen vbique, sine præiudicio Episcopi.

4. Spirituales possidentes bona temporalia debent esse fideles dispensatores, iu-xta statuta patrum,illa bona ab aliis iniusto titulo non debent eripi. Ceremoniæ & ri-tus Ecclesiastici obseruari debent vti recepti sunt, vbi uerò minus recepti ob pacem seruandam cogi non debent homines, sed tales debent venire ad concilium Basilien-se pro instructione.

5. Sententia Philiberti est: Quod concilium hoc non admittat communionem sub utraque homini peccatis implicito.

6. Superiores possunt castigare inferiores ob peccata commissa, iuxta sententiā D. Augustini: Qui interimit malos, ob id quod mali sint, seruus Dei est: qui verò hanc potestatem non habet, & necat vel mutilat hominem, homicida est.

7. Quòd aliquando contingat aliquem Prælatum ex inuidia aut malitia,concio-n... inhibitionem facere in concionando vnde rumultus & alia oriuntur,&c. de isto ar... ...o appellatur.

8. Prælatus potest vti bonis temporalib. personaliter,id est:vendere oppignera-... ...ere secundum ius. A... alia vero quædam debet habere capitaneum, Burgra-... ...m &... Hoc erit: Pilatus manus lauabit,quod ... nocens ab isto sanguine.

9. Vnus ex legatis d... ... su...: Quod ... dominu & bonor... Eccl... siastico-... p... Christum P... ...atem & reliqui spirituales sint le... imi ei... ...ciuli.

10. Sequuntur articuli a Bohæmis & Morauis in consilio Basiliensi recepti, a ... Episcopo, aliisque legatis, anno & die vt supra.

11. Primo co... firmarunt vnitatem veræ Ecclesiæ in unitate fidei Catholicæ. ...am ...mi & Mor... ...ceperunt,excepto calice,qui illis concessus est.

12. Ord... o cleri Bohæmis & Morauis non debet prohiberi, nisi aliquod im-... interueniat.

13. Vltimo arbiter seu Iudex nominatus & exceptus in contractu, qui erat in E-... ...onet & ... ...abi... ...a quæ sunt credenda & se... uanda in Ecclesia Dei. ...naq; S.C... Basi... ...e,pro filiis S.Catholicæ Ecclesiæ Bohæmi & Mo-... & declarati ...nt,absoluti ab omni excommunicatione.

CAPVT VII.

DICIT au...,qualiter Bohæmi à Germanis multa scōmata,iniurias perpessi sunt, ... coacti sunt articulos compactatorū recipere,donec gratia Dei vicini Ger-

mani insperate per Erasmum primo post per Martinum Lutherum ad cognitionem legis diuinę peruenerunt, itaque iam compactata respuunt nam legati Pontificis multa Bohæmis & Morauis promiserunt, nunquam tamen illis promissis steterunt, Germani illuminati in cordibus suis pœnitentiam agunt, quod insontes Bohæmos iniuriis & calumniis affecerint. Interim D. Leo & Princeps cum Pragensibus per Administratorē & Consistorium ad Legatum Pontificis literas quasdam dant.

CAPVT VIII.

ERat Budæ Legatus Apostolicus eo tempore ferè per anni spatium, qui indefinenter Regem Ludouicum sollicitabat, quatenus Bohæmos sub obedientia Summi pontificis retinere valeret, incipiebat enim ei Pontifici totus orbis tam in spiritualibus quam in secularibus refragari. Idem legatus aliquot epistolas ad Bohæmos dedit, vt in obedientia & vnitate Ecclesiæ firmiter permanerent hortatus est, promisit & cōpactata confirmaturum. Pragenses de tanta gratia non modico gaudio perfusi gloriabantur se illa exiguo labore obtinere velle & posse, quod antecessores, prece & precio, intercessionibusque præstantissimorum virorum vix obtinere potuissent. Sed semper Papa & illa Ecclesia quærit & sitit aurum, nihil gratis aut amore Christi facit. nam

Curia Romana non quærit ouem sine lana,
Dantibus applaudit, non dantibus ostia claudit.

Prout vt iam monstrabitur. Illi qui mordicus illam vnitatem arripere conabantur, laborabant in eo, vt in Babilonicum & Antichristi ouile irripere possint, ideo ad crebras illius Legati datas literas & admonitiones & horum responsiones à Consistorio tempore quadragesimali missæ sunt literæ, quarum argumentum hoc est.

Salutem &c. Legato gratias agunt pro tam paterno affectu, vt qui multum de salute Bohæmorum sollicitus, tabellarios suos Bohæmiam expediuerit, qua sollicitudine nihil gratius fieri potuit, quin imò absq; omni cunctatione per proprios nuntios, gratiam hanc referre insinuant.

CAPVT IX.

PRAGENSES ad Tyrannidem exercendam contra ciues reuertuntur, & quemadmodum Pilatus Christum ad Herodem misit, Herodes iterum ad Pilatum, sic Senatus ad Administratorem, Administrator rursus ad Senatū, vel Seniores mæchanicæ artis. Ita vt plurimi in hæresi suspecti, artificium artemque mæchanicam exercere non auderent. Parochi plebem ad confessionem faciendam vrgebant, vbi multa clām de cæde Catholicorum expiscabantur, at nihil extorquere valebant. cum itaque tam brachium seculare, carceribus & torturis, quam brachium Spirituale blandis admonitionibus & confessione nihil elicere potuissent, adinuentus est modus alius. Conuocarunt quamlibet artem mæchanicam singillatim vnam post aliam, habebat enim iam illas suspectas in hæresi personas in registro annuratas, quibus pronuntiauis, artem interdixerunt, ex mera malitia & inuidia. Quos miseros homines ad Administratorem direxerunt ad examinandos, qui si professione fidei facta, & vbi veræ fidei Catholicæ testimonium attulerint sub sigillo Administratoris, tum liberum illis mæchanicam exercere foret. Inter quos multi obstinati professionem fidei abhorrentes, venditis possessionibus Praga cesserunt, alii in Ecclesia Beatæ Mariæ virginis ante lætam curiam, coram altari vbi lectura celebratur, penes sepulchrum Domini Augustini olim Episcopi Sanctuariensis, professionem faciebant. Multi honorariis allatis securi abierunt.

CAPVT X.

ANNO Domini 1524. Postridie Sancti Ambrosii Administrator cum suis illis suspectis, admonitione prolixa facta, comitati sunt in Ecclesiā vbi Parocho Adalberto dicto Polek confessio errorum illis prælegebatur, post illa professio fidei in his vt sequitur articulis.

1. Corde cre[illegible] & ore profitemur, in Sacramento altaris visibili, esse verum [illegible] pus & verum sanguinem, veram diuinitatem & humanitatē, non modo potentiis & [illegible] tius, sed etiam propriè naturaliter, & substantialiter in sua essentia, quam ex Ma[illegible] a virgine acce[illegible] ir natus, sedet ad dexteram Dei Patris.

2. Cor[illegible] credimus & ore profitem[illegible] quod altaris hostia, est verum corpus & [illegible] Domini [illegible] Iesu Christi, coniun[illegible]ctum diuinitati, habens illum sangui[illegible] & [illegible] am quam in cruce dolenter pro peccatis nostris mori[illegible] em ferat.

3. Cor[illegible] &c. Fideles Christianos & nos cum illis tenemur huic Sacramento [illegible] in altari seu monstrantia exhibere omnem honorem, reuerentiam illud ado[illegible] t Deum, [illegible] ere & pro omnibus beneficiis gratias agere.

4. Corde &c. Septem esse Ecclesiasticæ Sacramenta, Bapti[illegible] confirmatio, & [illegible] laque [illegible] lutaria remedia Christianorum a Deo instituta, pro auxilio ad vitam æternam consequendam.

5. Corde &c. intercessionem sanctorum.

CAPVT XI.

HI articuli conficti sunt olim a Rokiczano quibus regnante Georgio Podiebradio anno 1466. multos ex ciuibus torquebat, in carcere aliquos per annos 10. deti[illegible] at. torturis afficiebat, fame enecabat.

Ceperat administrator illos conuersos primò in concionibus summis laudibus [illegible] at paulò post è cantrario vituperare quamplurimum, dicens eos esse homi[illegible] perfidos inconstantes, canes rabidos, fallaces, &c.

CAPVT XII.

TOTVM hoc caput continet calumniam authoris contra professionem fidei [illegible] ctam dicit esse contra omne ius & rationem vt qui nunquam suspecti, accusati, te[illegible] usque conuicti, nec iudicati, multo minus damnati erant, publicam pœniten[illegible] in Ecclesia ad despectum & infamiam agere compulsi sunt, vbi contra conscien[illegible] m mentiri debuerunt, vt: Quod in erroribus compræhensi essent, & quod ab in[illegible] us communionem acceperint. Quodque illam fidem aut religionem Catho[illegible] am sponte ac libere amplectantur & profiteantur. Qualis libertas hic fuit? cum a[illegible] r fieri non poterat, nec alias in vrbe manere, artes mechanicas exercere, pace frui [illegible] anus lictoris carnificisque euitare licuit? Coacti sunt etiam vituperare Marti[illegible] cum suis Sacerdotibus cum tamen nullius erroris reos aut culpabiles facere po[illegible]. Qu[illegible] ris ille Parochus cum suis complicibus hære[illegible] aret[illegible] r, tamen cum [illegible] lium Regis Anno 1522. stans, accusa[illegible] s, respondere paratus esset nullus ac[illegible] apparuit. itaque cum nec a Rege ne[illegible] a locum tenente, nec a Consistorio, [illegible] lag[illegible] ri Pragensibus, nec a Senatu, n[illegible] quo[illegible] s al[illegible] indicatus multo minus [illegible] nullus & condemnatus, ob sedi[illegible] er[illegible] andam bona pace Pragam de[illegible] tandem in Noua ciuitate propè Hradec[illegible] R[illegible] næ abiecto habitu clericali & Sacerdotali, vxorem duxi[illegible] texturam exerce[illegible] prout cæteri laici, in D[illegible] bus [illegible] is Czerniczky a Kaczow.

CAPVT XIII.

OPPORTVNE mihi h[illegible] occurrit de Rokiczano (cuius ante mentionem feceram) [illegible] re qui cum esset Superintendens cleri sub utraque per Bohæmiam & Mo[illegible] am, post obitum Regis V[illegible] slai, Sigismundus [illegible] Rex [illegible] gariæ, regimen [illegible] B[illegible] iure hereditar[illegible] a[illegible] ret, tunc [illegible] Rok[illegible] a [illegible] cto sibi Paro[illegible] ac[illegible] o, Sigi[illegible] ob Religionem Catholicam, populo exosum [illegible] t, [illegible] na[illegible] m A[illegible] stum, Bestiam, &c. tantosque tumultus per v[illegible] R[illegible] Bohæm. excitant, ita vt hac de causa castrum Vissegradense do[illegible] ad se reuersus, [illegible] odiam mutauit cum Lupacio, sub saluo con[illegible] [illegible] pe[illegible] rem Ratisbonam accedit, cum quo serio tractat, [illegible] o, Archiepiscopatum Pragens. & Lupacio Episcopatum con[illegible] & vtrique parti studiosis ordines sacros conferre indulserit, tum

[illegible] se Regn[illegible] ad [illegible] Imperator intellecta [illegible] iustitia [illegible], qui dom[illegible] Sig[illegible] concionibus la[illegible] par[illegible]icos, nec [illegible] Bohæmi vnanimi voto [illegible] in Regem eligunt, qui [illegible] potitur R[illegible]o, mox oriuntur bella cu[illegible] m[illegible] ustum H[illegible] a capu[illegible] a, [illegible] Templa a T[illegible] antu[illegible] [illegible] tur [illegible] C[illegible] & [illegible] Imperator an[illegible] B[illegible] confi[illegible] De[illegible] P[illegible] legum e[illegible] d' A[illegible] & [illegible] Episcopos suffraganeos Anno 1435. Anno illo in c[illegible] P[illegible] die sanct[illegible] d[illegible] omni stat[illegible] m Spiritu[illegible] quam secularis [illegible] Archiepi[illegible] m & duos Episcopos eligerent & promulgarent, videlicet Ma[illegible] m Lupacium ex Augezd & Vences a[illegible] a Chuezna, hi erant Episcopi, electi ac a Sigismundo Anno 1436. [illegible] & a summo Pontifice confirmandi, per incuriam tamen Sigismundi confirmatio non est facta, cum confirmationem Pontificis frustra expectarent, Sigismundum [illegible] vituperant, qui cognita illorum malitia, dissimulando vltionem meditatur. Rokiczanus olfaciens periculum, relicta residentia B.M.V. ante latam cu[illegible]m, olam [illegible] abit, & ibi ad mortem vsque Sigismundi moratur. Chrudimenses quoque Lupacium expulerunt. Post obitum Sigismundi Rokiczanus locum p[illegible]stinum occupat, semper ambit Archiepiscopatum, sollicitat Status regni vt pro se summo Pontifici scribant, quatenus a sede Apostolica in Archiepiscop. confirmari possit, e[illegible] quod literæ à se compositæ Sigillo Regni signantur, at [illegible] aliquid obtinet. Tum Rokiczanus ira commotus contra Romanum Pontificem Constantinopolim Epistolam mittit, quibus Pontificem conuitiis proscindit, illum Antichristum, Prophetam falsum, Bestiam, &c. appellando, monens ne reuerentiam aut honorem sibi præstent. Græci (qui tunc temporis Christiani liberi erant) acceptas litteras Pontifici Romam mittunt, Pontifex rursus Pragam vt omnibus innotescant. Sigismundo Ladislaus in Regno successit, is non diu regnauit. Anno 144[illegible] & 4. Habita sunt comitia die Trium regum Kutrebergæ. Vbi Rokiczan cum Thaboritis de communione disputabat, pro parte Catholicorum.

CAPVT XIV.

POSTQVAM Rokiczanus in Religione inconstans spiritu ambitionis in v[illegible]nem raperetur [illegible] vt Catholicis * odi[illegible]ilis reliquis vero abominatio factus e[illegible] hinc pu[illegible]larum [illegible] qui Fratres: Valdenses nuncupantur, qui originem a Rokiczano [illegible] Authore [illegible] Hæc de Rokiczano author ideo [illegible], quod in [illegible] re [illegible], A[illegible] Ga[illegible] Cather[illegible] R[illegible]iczan[illegible] & [illegible] o Ar[illegible]opatum ambieret.

* exosus.

CAPVT XV.

LAVDAT author quendam Valdensem fratrem Matthiam [illegible], ab aliquot annis Eremitam, quem dicit [illegible] hom[illegible] pium, san[illegible] spiritum Eliæ Prophetæ quo spiritu actus Pragam venit p[illegible] con[illegible] his, I[illegible] & [illegible] flu[illegible] s, [illegible] or[illegible] bus [illegible] cerd[illegible] author. Diab[illegible] A[illegible] at [illegible] & tot [illegible] hæc [illegible]

CAPVT XVI.

SAVTEM precatur, post dicit quod Zelo [illegible] x interrogat, qualiter officium Administratoris acquireri[illegible] gratia Dei illuminatũ laudauerit paulo post vero damnaueri[illegible]

articulos in comitiis Anno 1524. à se ipso conscriptos, propositos, à Statibus acceptos, approbatosque, vt habentur libro primo cap. 6. ob quos articulos officium hoc illi collatum, dicit, quibus modo contradicit. Repetit etiam illius Tyrannidem, supra aliquot capitulis assignatam.

CAPVT XVII.

VLTERIVS exprobrat illorum insignia mendacia, continuando literas, dicit eum cum suis consistorianis esse occisores animarum, latrones, corruptores scripturæ, cænæ Dominicæ diuersores & talia.

CAPVT XVIII.

VVLTIS etiam vt homines credant confiteanturq; in Hostia & Monstrantia esse corpus & sanguinē Christi iunctū Deitate & in illo sanguine animaq; quā in cruce dolenter emisit moriendo, quod est contra Scripturā sacram, contra Christum & Apostolos, quorū nullus ita docuit, scripsit, loquutus est aut cogitauit, nec illū successores taliter docuerunt, illos qui hæc credere & fateri renuunt, tribulatis, eiicitis, proscribitis, enecatis. Nec credere possum vt aliquis ex clero vestro inueniri possit qui ob cōfessionē fidei vestræ, mortē ignominiosam subire velit, nā si hæc vera essent quæ hominibus inculcatis: Quod in Hostia aut Monstrantia habeatis, Deū viuū, personalē essentialē in manibus vestris quandocunq; vultis, ô Deus quā honestā Sanctam & laudabilem ageretis vitā, & sacra cum magno timore perageretis, at qua leuitate illa perficitis, notum est omnibus non aliter ac mæchanicus, aut histriones, vnus surgendo à latere meretricis aut scorti, alius madidus vino, alius ob auaritiam. Quis rogo vobis credet, cum vos ipsi hæc operibus abnegetis, plebem ob reputationem vestri dementatis, nostis enim probe si hæc plebi innotescerent, lucra & mercaturæ vestræ quibus rudibus imponitis corruerent, & vos delicatuli laboribus non assueti, quid occiperetis, abiretis ad aratra, alii ad tribula, seu flagella, rueamini tamen quantum potestis, eripiet nihilominus hæc Deus è manibus vestris ob flagitia & scelera vestra, ob peruersum vsum iuxta sensum Antichristi ne amplius vos ipsos saginetis, & in vulnera Christri voretis helueminique, &c. Oues Christi negligitis salutem illorum impeditis, animas necatis exemplis malis, & falsa doctrina Antichristi: auferet à vobis Deus regnum Cæleste, dabit id populo alieno facienti fructum, iamque euenit quod ab oriente, & occidente & vndique veritati Christi appropinquant Antichristum fugientes, vos verò supini iacetis nec admonitionem ex lege Dei admittitis. O quale dedecus ignominia Magistrorum septem artium, at non octo Beatitudinum. Quid didicistis, cum iam homines idiotæ mæchanici vos superent? nec cuiquam respondere audetis? saltem assidenres ferculis opiparis. Ex suggestu vociferamini, intumescitis in omnes inuehimini, vbi nullus respondere audet, nec reclamare fas est, vualdenses semper uos ad disputandum prouocant, cur nec comparetis? sed tu Galle homines ab erroribus reuocas, non Scriptura, sed lictore, carceribus, carnifice, stigmate, virgis, interdictis, exiliis, proscriptionibus, vi, Tyrannide, Euge serue bone, forsan hæc in schola Sathanæ in tertio inferno didicisti, omnesque tui complices Antichristi & tua malitia excæcati.

CAPVT XIX.

CHRISTVS Dominus Apostoli eorumque successores ad fidem tali ratione non cogebant, fides enim vera, viua est donum Dei à S.S. infunditur quam Papa, Episcopus, Cæsar, Rex, nullus hominum nec tu M. Galle cum tuo Clero dare potestis, &c. hic multa gannit & Phantastisat. Datum Pragæ die S. Gertrudis. 1525.

Matthias indignus seruus Dei.

Has literas accepit Administrator, & lectæ sunt consistorio, altera die, qui erat Sabbathi, misit pro isto fratre Matthia qui eum aduenisset, simulata amicitia familiariter loquitur, sed clam iudicem adesse iubet, & in carcerem coniicit, vna cum famulo: famulus, post emittitur.

CAPVT XX.

HIc Frater Matthias, scribit ex carcere literas cuidam alteri Fratri Laurentio simili sibi Pikhardo, quibus significat, qualiter ab Antichristo captiuetur, & quod sit paratus mortem subire protestimonio IESV. Petit vt pro se Deum oret, imò & vt aliis fratribus per Bohæmiam & Morauiam dispersis suam calamitatem notam faciat vt & illi pro se orent. Datum circa festum omnium Sanctorum 1526.

CAPVT XXI.

EODEM Anno ablegati sunt iuxta decreta commitialia, in Hungariam, pro confirmandis compactatis, ad Regem & Nuntium Apostolicum nominatæ personæ M. Iohannes Pasca Ioannes Karban, Georgius Bessiissek, ex senatoribus, à communitate. Nicodemus & Georgius Klatouiensis. Ex spiritualibus. Gallus Administrator. Magister Matthias Korambus & Ioannes Decanus Reginæ Hradecensis. Hi omnes erant à parte subutraque. A parte vero Catholicorum erant hi: Princeps Carolus capitaneus. D. Zdenco Leo. Supremus Burgrauius. D. Adalbertus a Pernstein. D. Henricus Suihowsky. Dominus Nicolaus Bussstiehardsky. Ratslaus Scriba Regni aliique Equites & Nobiles. Ex ciuitatibus. Petrus Sfidaczek Plzensis. Ex Clero, D. Iohannes Zauk Doctor & Administrator Archiepiscopatus Pragens. M. Simon Canonicus Ecclesiæ Pragen. cum aliis duobus Canonicis, hi omnes discesserunt Praga, in die S. Floriani, venerunt Budam, salutarunt Regem, illique rem proponunt, tam Catholici quam subutraque, hoc erat die Sabbati post S. Sophiam, rogarunt etiam Regē, vt velit illis indicere diem, in quo negotia totius Regni proponere possint, Rex nominauit illis diem Martis proximum, cum autem hæc tractari deberent, Ecce Diabolus pacis turbator hæc impedire conatur, feria 3. ante S. Vrbanum, veniunt alii ex Bohæmia legati ad Regem à sedecim Baronibus, videlicet à D. Sperl, à D. Czencziczky, à Domino Zdencone Kostka, nec non ab aliis Baronibus & Nobilibus, ferentes literas, quibus erant sigilla appensa numero 300. Altera die veniunt Domini à Rosenbergk comitatus aliis Baronibus & Nobilibus habens literas munitas sigillis plus quam 250. Aliæ quoque missæ sunt literæ ex districtu Hradecensi cum sigillis aliquot centum, à nobilibus qui apud Zizelis conuenerant. Hi omnes vnanimiter priori legationi reclamant, & dicunt se nunquam ad compactata consensisse, nec consentire velle ideò sua Maiestas legationi nolit fidem adhibere, Rex ad instantiam Pragensium ablegatorum literas tot sigillis oneratas, Pragensibus legendas dat. Post dicunt Pragenses legati illos omnes esse aut Pikhardos aut Pikhardorum fautores & promotores, maximaque ex parte turba famularis, qui non habent possessiones aut bona propria; Nihilominus tamen eo Regem perduxerunt, quod, summam eorum compactatum Legato Apostolico, ad instantiam Episcopi Strigoniensis tradidit, qui Legatus postquam ea perlegisset, dixit se non habere potestatem, illa Bohæmis confirmanda nec Pontifex, sed differenda sunt ad Concilium proximè futurum.

CAPVT XXII.

DOMINICA post Sancti Vrbani, venit in hospitium Pragensium legatorum Bude, quidam tubicen Regis, stultitiam simulans alloquutus est D. Pasconem sic Domine Pasku; quare tu informasti Regem quod omnes Proceres & Barones nec non Nobiles Regni Bohæmiæ Papam sequantur, cum sit mendacium, nam modo aliter ad Regem scribunt, multis affixis sigillis, post incepit quandam cantionem canere Bohæmicam, at D. Pasca cum indignatione abiit dicendo; qui Diabolorum hunc ad me direxit stultum. Interim fit tumultus in plebe Vngarica, discurrunt turmatim, volentes impetum facere, in ædes Nuncii Apostolici, Archiepiscopi nec non aliorum Episcoporum, effringunt primò fores cuiusdam Baptizati Iudæi, qui erat præfectus aurifodinarum Episcopalium hinc aliorum quoque Iudæorum domos aggrediuntur, opes diripiunt & asportant. Interea, veniunt noualia ex Praga, qualiter ibi dissidium oriatur, Prætorium obsideatur, monentur legati, vt omissa tractatione de Religione, quantocyus domum redeant. D. Christophorus à Swamberg

per literas Domino Carolo Principi & D. Leoni ſignificat, quod ruſtici in diſtrictu Hradecenſi conſurgant tumultum excitaturi, vt domum properent. Ablegati per aliquot dies domo egredi non audent propter metum Hungarorum. Poſt aliquot dies Archiepiſcopus Strigonienſis inuitat Nuncium Apoſtolicum ad ſe, vbi & Pragenſes aderant, de confirmatione compactatarum tractaturi, à quibus Nuncius pro ratificatione poſtulabat viginti millia, at illi promiſerunt decem millia, Nuncius poſtulat ab illis nomine abſentium & futurorum, Reuocationem hæreſis, profeſſionem fidei, promiſſionem ſtabilitatis, obedientiæ, & alia, Pragenſes legati illa renuunt, nec volunt iſta præſtare, & ita re infecta & non determinata Pragam redeunt.

CAPVT XXIII.

PRAGENSES, (vt ad propoſitum reuertar) circiter 50. perſonas proſcribunt, non Praga tantum ſed toto regno, nomine Regis, inter quos proſcriptos erant duo ſenatores D. Ioannes Hlawſa & Nicolaus Sforff, qui Hungariam proficiſcuntur, à Rege ſaluum conductum petunt, reſponſum cum protrahitur, vltrò Regem confidenter adeunt, ſalutant Regem & Reginam, gratiam obtinent, tum demum Regi fraus Pragenſium ſe prodit, quod non homines plebei, & viles ſed primarii, quorum conſilio & opera plurimum vſus eſt.

CAPVT XXIV.

LEGATI Bohæmorum infecta re reuertuntur feria 6. ipſo die poſt corporis Chriſti, non tamen coniunctim vti exierant ſed diuiſim, Canonici enim Eccleſiæ Pragenſ. Adminiſtratorem Gallum cum ſuo Clero deſeruerunt, eo, quod ſententiam ſuam reuocare & profeſſionem fidei, Nuncio Apoſtoſtolico facere noluiſſent. Pragenſes ipſo die Corporis Chriſti proceſſionem ſolennem inſtituunt, cum vexillis, armis machinis bellicis, & ſingulari triumpho.

CAPVT XXV.

ANNO 1525. die S. Floriani Pragenſes, Doctorem Burianum Cancellarium ſuum quem captiuum à vigilia S. Laurentii tenebant, vrbe proſcribunt, vna cum aliis quibuſdam ciuibus, numero 45. ex minori Praga circiter 20. multi præter hos ſimile timentes ſponte abierunt. Multi enim ſibi nihil mali conſcii, præter ius & æquum male tractati ſunt.

CAPVT XXVI.

EODEM Anno in vigilia S. Laurentii citati ſunt 7. ex ciuibus in Prætorium, vbi à Magiſtro ciuium prolixũ capitulum audierunt & ob Hæreſin vrbe proſcripti ſunt.

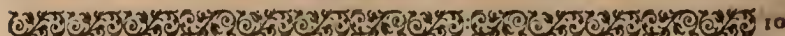
CAPVT XXVII.

PRAGENSES & Adminiſtrator pecuniæ cupidi inſtruunt Iudæos, vt ab ciuibus in hæreſi ſuſpectos pecunias poſcant, beneficii gratia, quod illis ſecuritatem & libertatem apud conſulem obtinere poſſunt, itaque acceperunt ab aliquibus 30. 60. & ab ditioribus 100. & plus, author de ſe dicit in hoc capitulo, quod à coniuge ſua 30. poſtulaſſent, cum nihil dare vellet ſimiliter vrbe eiectus, per annos 4. manſit.

CAPVT Vltimum.

CRIMINA ob qua multi vrbe pulſi ſunt, erant iſta: Iohanni Eyzderæ obiiciebatur: Quod ex Eccleſiis Tabernas facere volebat, & quod in Bethlehem eſſe ſolebar. Gallo a Roſa, quod riſerit cum alii in armis in Prætorium currerent. Bartholomæo dicto Hrach: Quod citatus, comparere noluerit, hic erat incarceratus, aliquot ſeptimanis, poſtea proſcriptus. Venceſlao Zluticzky, quod frequentauerit Bethlehem & alii quod die veneris comederit caſeum Reginæ Lopatske, quod negauerit hoſpitium

Principi Carolo. & talia ridicula. Missa quæ in Bethlehem habebatur talis erat. Cum homines conuenerant ad communionem tunc D. Martinus indutus apparatu Sacerdotali accessit ad altare, sine confiteor sine gloria sine collectis & aliis consuetis, saltem ad populum adhortationem faciens de digna præparatione ad communionem, postea populus genua flectens cantabat cantionem Bohæmicam, & D. Martinus recitauit quandam orationem vt Deus velit ex pane corpus & ex vino sanguinem suum facere, cui orationi in fine pater noster adiunxit & verba cænæ: Dominus noster Ihesus Christus, &c. sine eleuatione, porrexit illis, & missam sic finiuit.

LIBER TERTIVS.

CAPVT I.

CVM itaq; multi ex ciuibus proscriberentur, idq; dolenter ferrent, accidit quod ex eis Ioannes Hlawsa & Nicolaus Sforff, nec non aliqui ex minori Praga ad Regem Ludouicum proficiscerentur, innocentiam suam probaturi, & vt iniurias proponerent; Rex audita & intellecta re, mandat per literas Principi Carolo & Domino Leoni supremo Burgrauio Pragensi, vt istos ciues cum Pragensibus reconcilient & pacificent, ita vt illi securi domos & alia bona sua obtinere, possint, alias quoque literas mittit Senatui & toti communitati, eiusdem tenoris Senatores perlectis literis, conuocant communitatem in collegium Carolinum, has literas non publicant, sed Magister Pasca dicit se audiuisse à Rege: quod si litteræ aliquæ nomine suo impetrarentur pro ciuibus proscriptis ob hæresin, vt illas non curent, & inter cætera profert antiquas literas Regis contra istos ciues.

CAPVT II.

REx Comitia indicit Bohæmis feria quarta ante festum D. Martini anno 1525. in ciuitate Kolin, exclusis à comitiis. D. Principem Carolum, & D. Lonem omnesque maiores officiales Regni, cum illis adiunctis nobilibus, excepto Domino Adamo Cancellario & Domino Iacobo Subcamerario ciuitatum Reginæ, ex ciuili statu exclusit Pragenses omnes, erat alias conuentus magnus Baronum, Nobilium, & Ciuium, ita vt hospitia illos capere non poterant, Princeps Carolus. D. Leo & Pragenses, qui erant à comitiis exclusi, conuerterunt Kuttenbergæ, in magna frequentia, illinc mittunt suos ablegatos Kolinum ad Status, cum literis, Status verò acceptis literis, primum sua tractant, & comitia concludunt, demum literas legunt, ablegatos audiunt, breuique responso absoluunt. Princeps rursus in Kolin scribit, quod velit illuc venire, rescribitur illi: Quod non sit necesse. In his comitiis D. Hlawsa & reliqui proscripti Statibus suas miserias & iniurias explicant, Regis beneuolum animum, Pragensium vero obstinatiam declarant, ab eis consilium, protectionemque petunt. Status vnanimiter patrocinium promittunt, & ciuibus iniungunt vt Pragam petant, & cum Pragensibus sufficienter tractent, vt proscriptos ciues recipiant, & vltra eos infestare non præsumant, quod si Pragenses hoc facere renuerint, tum supremo D. Cancellario significare debent, & ita quilibet domum reuersus est.

Rex animaduertens Pragensium contumaciam totum Statum ciuilem ab eis abstraxit & segregauit. Accidit eo tempore circa festum S. Andreæ: Quidam mercator antiquæ Pragæ, nominatus Duchek, homo satis opulentus, sed quod plus debebat, quam possidebat, is habitabat in foro propè Ecclesiam S. Michaëlis versus Pharmacopolium, cum autem à creditoribus importune tribularetur, angore animi obrutus, se suspendit, amici rem occultare volentes, impositum Plaustro in villam versus Benessouium, tribus miliaribus à Praga distantem euehunt, rusticos verbis circumueniunt, & pecunias dant, ibi penes Ecclesiam humatur, qui rusticos surgendo territabat, nimioque horrore afficiebat, Rustici hæc sustinere non valentes, cum de suspendio eis audirent, rursus exhumant, quem rursus amici alicubi in sylua abscondere volunt, quos rustici prohibent, demum Pragam vectus rogo impositus, cum perbiduum

[illegible] ureretur, combusi [illegible] potes, se [illegible] caput amputatur, & demum [illegible] sepelitur.

CAPVT III.

P[illegible] es nonc [illegible] enrent a a [illegible] M. Ioannes [illegible] & M. B[illegible] rerent ad Re[illegible]m pro [illegible] quos com[illegible] supra [illegible] Can[illegible] D[illegible] ninus Ioannes a Vattin[illegible] & alii Nobiles, hæc & [illegible] quædam Regni [illegible] otia [illegible] sequitur Princeps Carolus, à Pragen[illegible]us [illegible] & tamen Regem accedere non audet, sed per Arc[illegible] A[illegible] ad [illegible] Rex auditis nouis, cum indignatione Pra[illegible] [illegible] m[illegible] nis aut ciuibus quid incipiant, sed vt rei domesti[illegible] operam dare [illegible] nt, curent Pragenses literis non obediunt, a proposito non desistunt, item [illegible] nullas nō molestant. Georgius Loparsky vnus ex exulibus, cum e Ku[illegible] erga [illegible] um rediisset, circa festum Natiuitatis Domini arbitrabatur se esse se[illegible] extra [illegible] um Regium, inter prandendum adest iudex cum lictoribus, eum [illegible] ex domo propria a mensa ad carcerem ducit, quem nulla ratione emitti [illegible] volebant, & prius [illegible] m literæ a Rege allatæ essent, ibi mortuus est, mortuo sepultura negatur, tandem ex[illegible] Pragam in hospitali S. Pauli in Porzicz, sine lux, sine crux, & sine omni Sacerdos se[illegible] us. Similiter Parochorum nullus alicui talium ciuium sepulturam cedere volebat. [illegible] hanni Erasmo id obtigit, qui in tugurio, prope vineam [illegible] Hlawsa mortu[illegible] quod corpus eius a Reuerendo D. Iohanne Osel seu Asino. Abbate M[illegible] erii [illegible] orum, alias Emaus, in cæmiterio terræ mandaretur. Venceslaus Kasse qui morbo [illegible] clam domum ingressus sanitatis tuendæ gratia, inualescente morbo [illegible], in [illegible] wczicz Brandeis versus sepelitur. D. Iohannes Doctorides, qui licet non [illegible] p[illegible] us, nihilominus in hæresi suspectus Brodam vectus est sepe [illegible] us. Post [illegible] nem Regiam, in exilium miserunt aliquot alios coeuiues suos.

CAPVT IV.

ACCIDIT his temporibus aliud malum, mortuo D. Petro a R[illegible] [illegible] w, qui bonorū suorum omnium tutorem præfecit D. Leonem certis c[illegible] [illegible] Leo cum inuadere illa bona conaretur, prohibitus est a Domino Henrico à [illegible] patruele defuncti, eo quod maius ius ad occupanda illa bona habere vide[illegible] Leo citat D. Henricum ad ius Regni, missis duob. Camerariis [illegible] Kru[illegible] [illegible] Henricus perlectis literis, iubet illos Camerarios in carcerem c[illegible] [illegible] triduum mansserunt, post cogun[illegible] ur deuorare [illegible] literas, iubet infun[illegible] [illegible] in ab[illegible] da[illegible]a, postea [illegible] [illegible] uam a[illegible] tantur & [illegible] ex arce [illegible] [illegible] hæc audiebant, comparebant [illegible] s, alii ver[illegible] [illegible] [illegible] um multoties ad [illegible] vocaret, & [illegible] [illegible] parere [illegible] po[illegible] [illegible] [illegible] u [illegible] [illegible] ex [illegible] talia p[illegible]

[illegible] Iohannes Hl[illegible] w[illegible] & M. [illegible] ccius Rege K[illegible] [illegible] Prage [illegible] in Præ[illegible] [illegible] Se[illegible] communitate pro [illegible] Q[illegible] as [illegible]

CAPVT V.

H[illegible] R[illegible] ias, vna[illegible] A[illegible] & C[illegible] [illegible] pace [illegible] amicitia & [illegible] dia ser[illegible].

CAPVT VI.

R[illegible] m [illegible] a instituit in ciuitate Kolin, iis tantum quib. antea, & hoc feria [illegible] D[illegible] inicam Quasimodogeniti, citat etiā omnes ciues proscriptos, eo.

Cæte[illegible]m nempe Principem Carolū D. Leonem cum suis com[illegible]bus Baronibus & Nobilibus, simul cum Pragensibus conuocat Kuttenbergam, vt eo facilius sic disiuncti reconciliari, & pacificari possint. Mittit etiam commissarios & mediatores D. Artlebum a Bozkowicz & in Trzebicz. D. Iohannem à Pernstein in H[illegible]stein. Vt hi pacificaris & compositis negotiis, de comitiis futuris instituendis cons[illegible]. Vocantur P[illegible] om[illegible]tatus ad statutam diem & horam, ad est D. Leo, & v[illegible] D[illegible] h[illegible]pitis suæ parti pro[illegible] affirm[illegible] Pra[illegible] habere [illegible], quod non [illegible] verum, [illegible]nificatur Principi Carolo K[illegible]ttenbergam Qualiter intellexerint tantas copias se habere, quibus non [illegible] opus, v[illegible]m P[illegible] in pauciori numero adsit. Princeps & Pragenses iam in via erant ver[illegible]us K[illegible]n qu[illegible]us D. Leo fit obuiam, & Kuttebergam rursus reuocat. Altera die [illegible] Pragenses vocantur, nec tunc veniunt, literas Regis & mandata p[illegible]iora [illegible] de[illegible]s & libertatem talem qualem Domini Barones & Equestris ordi[illegible] os hereditarios, Pragenses autem non habent ius & potestat[illegible] Tyrannidem in suos conciues, nec s[illegible]t Do[illegible] sed officiales iu[illegible] R[illegible] c[illegible]stituti ad tempus, & sic iterum nihil peractum est. Hi qui Kuttebergam conuenerant, reuertuntur vnde venerant, qui vero in Kolin conspirant vt a Rege nullo modo declinent.

CAPVT VII.

PRAGENSES hoc facto inobedientiam erga Regem manifeste demonstraban[illegible]. Eodem tempore Turca Hungariam vehementer infestabant, Albam inferiorem potenter cœpit, post Budam aggredi proponit, Rex manifestum periculum sibi imminere sentiens, timet, ablegat suos oratores in Bohemiam, ad Status Regni vt quam primum copias in subsidium expediant, oraps propter Deum vt properent. Dominus Leo cum suis complicibus & Pragensibus putant differendum ad comitia, alii nolunt, & dicunt periculum esse in mora, Barones ergo & Nobiles ex districtu Boleslauiensi licet personaliter non proficiscerentur, collecta tamen magna vi pecuniarum tradiderunt Domino Cancellario, qui conductis militibus, adiunctis & suis, properabat ad Regem, cumque venissent iam ad castra antiqua (sic dicta) & mala noua de Rege audientes reuersi sunt. Dominus Henricus misit aliquot 100. armatos milites. Ast Dominus Iacobus Subcamerarius ad nutum Regis iam præcesserat cum ciuibus Zateczensibus. Lunenibus, Gadanensibus, Brixensibus, Taborensibus, nec non & aliis quibusdam, perrexit 25. [illegible]ularia post Budam ad oppidum Mohacz, prope castra Turcarum. [illegible] [illegible]em & Beraunenses, Slanen[illegible], Litomislenses, Mielnicenses, [illegible] ve[illegible] post Bu[illegible]m o.mil[illegible] ibi fixeru[illegible] torria, nec vltra [illegible] [illegible] suadent Regi vt Bel[illegible] aggredi[illegible] Bohemi vero d[illegible] [illegible]unt donec [illegible] eorum aduenient, sed Hungarii impatientes moræ, Bohemis [illegible]rnitionem mi[illegible]antur, itaque miser Rex volens nolens [illegible] [illegible] hoste [illegible]itur pugnatur iniquo Marte Turca enim [illegible]ba[illegible] 20 [illegible] [illegible]ctuntur, [illegible]dantur, & aliqui ex Episcopis. Archiepiscopus [illegible] Imperatoris Turcarum capite plectitur, Rex autem Ludouicus ante conflictum, incolumis eua[illegible] c[illegible] prop[illegible]do in p[illegible] in [illegible] [illegible], vnde se expedire non valens, [illegible] [illegible] opp[illegible], armis quoque [illegible] misere interiit, à comitibus [illegible] q[illegible]am Regis salutem curantibus derel[illegible]us. Post dies aliquot inuentus extra[illegible] [illegible] quadam ripa humatur, tandem iterum effoditur, & in Alba regali Regum more sepel[illegible]ur, circa festum omnium Sanctorum, in spatio horarum 24. in Regem Hungariæ Iohannem Stephanum Principem Transyluaniæ eligunt & coronant.

Ferdinandus Archidux Austriæ affinis Ludouici regis, postulat Regnum Bohæmiæ Turca appropinquabat Budæ ciues timent mul[illegible] a[illegible] migrant, Iudæi tamen manent interim Turca nemine re[illegible]ente Budam inuadit, Iudæos tr[illegible]idat, ciuitatem incendit, Pestr quoque deuastat arcem tamen Budensem intactam relinquit, & ad limites recedit.

CAPVT Vltimum.

CVM Turca Hungariam infestaret Transyluaniam præterijt, sine omni damno, insuper & Ioannem Stephanum in Regem eligi & coronari passus est, ciues qui Budam deseruerant, iterum redeunt, ciuitatem exustam destructamque restaurant, Regem in solio, sine metu collocant. Rexerat Ludouicus regnum post patrem suum annos 10. menses 5. ætatis suæ habens annos 20. menses 2. erat Dominus Clemens, beneuolus, tenax iustitiæ, &c. Nimis tamen Venationi, Choreis, Hastiludùs, & similibus vanitatibus deditus.

LIBER QVARTVS.

CAPVT I.

POST obitum Regis Ludouici, Bohæmi comitia indicunt feria 6. post sancti Francisci, Pragenses per præconē omnibus proscriptis saluum & liberum accessum promittunt. Status conueniunt, tractant de communi bono, de electione Regis, septima die post Domini Prælati Ecclesiæ Pragens. etiam & in vrbe, exequias pro anima Regis peragunt. Feria 2. quæ erat dies D. Hieronymi, eligunt ex quolibet statu personas octo, quas iuramento asttingunt in Capella S. Venceslai, vt de Rege eligendo conuenirent, elegerunt itaque vnanimi voto Ferdinandum Archiducem Austriæ, quem altera die in comitiis publicant & acceptant, canitur Te Deum laudamus, pulsant campanas per totam Pragam, &c. In fine capituli dicit author de illo fratre Matthia Pikhardo, qui à Pragensibus in carcerem coniectus erat, modo dimittitur ea conditione vt ante occasionem solis allo se conferat.

CAPVT II.

HABET quasdam literas Hieronymi Parochi Sancti Galli, ad nominatum Fratrem Matthiam quibus nititur illum ab hæresi abstrahere & ad Religionem sanctā Catholicam perducere.

CAPVT III. IV. V. & VI.

CONTINET responsum Fratris Matthiæ Pikhardi, ad Parochum Hieronymum, in quo tanquam Venenatus Bufo inflatur, hæresin suam defendit, Roman. Pont. Antichristum appellat Catholicos vero eius filios nominat, &c.

CAPVT VII.

SACERDOTES, Parochi cogunt homines ad confessionem ad festum Natiuitatis Domini, sed parum efficiunt, inter cæteros inuentus est quidam vir Nicolaus nomine in Diœcesi S.Stephani maioris, cum hospite sua vidua, qui respuentes cōfessionem, a Parocho Iacobo, hæretice delati sunt, in carcerem truduntur, postea in Senaculo, in præsentia Senatorum, & aliorum ab Administratore & Consistorio examinantur, de S.Sacramento altaris. De intercessione B. V. Mariæ. Nicolaus negauit præsentiā Christi in hostia, B. Mariam dicit non intercedere pro nobis, quia non est assumpta in cælū, anima autem cum careat organis corporalibus, caret & voce. Similiter & de aliis sanctis hæc asseruit. Interrogatus quid de Luca Boleslauiensi (sic dicto Pikhardo) sentiat? respondit: Est homo bonus, habens gratiam & cognitionem legis Diuinæ. De Fratre Matthia de quo supra tractatū est. Illum dixit esse hominē Sanctum, bonū sed imperfectū. De quondā heretico K. lenecz dicto, interrogatus respōdit: Homo est habens gratiam Diuinā & Martyr est ob veritatem Christi, a quo cognitionē legis Christi habeo interrogatus quot Sacerdotes in secta sua habeāt. Dixit Quatuor. Imò & mihi ministeriū euclatur verbi Dei cōcessum est, sed Sacramenta administrare negatum est mihi.

Ob S[illegible]m peccatum in me perpetratum à quodam Sacerdote Papiſtico, [illegible]o cum fratribus (Pikhardis) confeſſus eſſem, non audeo Sacramenta diſpenſare. Et conuerſus ad populum obſecrabat ne filios ſuos Sacerdotibus Catholicis tradant, ob talem abuſum, &c. tandem cum reuocare nollet, adiudicatur rogo, vna cum hoſpita ſua Clara.

CAPVT VIII.

DVCTI ſunt ergò ſimul ad ſupplicium ignis Anno 1526. feria 4. ante vigiliam S. Thomæ Apoſtoli; accidit inuia, cum præco cauſam mortis proclamaret, quidam nobilis Hinek Perknowky Pragam veniens, ſciſcitabatur cauſam damnationis illorum, quam cum audiuiſſet, Dixit ſe etiam ita credere, & confortabat illos, tunc à Iudice raptus eſt in carcerem, populus autem clamabat. Non incarceretur nequam, ſed comburatur cum illis. Deductus eſt autem porrò, altera die præſentatur Senatui, poſtea in arcem Prag. vbi tunc comitia habebãtur, ibi induratus homo multa blaſphemabat contra venerabile Sacramentum altaris, tandem ſtipulata manu promiſit ſe ſtare coram Rege proxima angaria, ſed eius proceſſus ad biennium differebatur.

CAPVT IX.

NICOLAVS & CLARA, dum ad ſupplicium ducuntur ante imaginem paſſionis Domini in pariete domus Begardarum pictam, genu flectere aut aliquam reuerentiam facere nolunt, imo cum iam ad ſtruem lignorum perueniſſent, vbi ſignum S. Crucis erectum erat, & a iudice, vt genua flectant & orent, hortarentur, renuerunt, ſed terga ad crucem verterunt, & orarunt, poſtea liberis ſuis valedicentes, (erat enim Nicolao filia, ſimiliter & Claræ) clamauit Nicolaus: In te Domine ſperaui non confundar in æternum, aſcendit ſtruem animoſus, tunc ligatur a carnificibus. Interim quidam Iudæus, qui ad ſpectandum plebi ſe immiſcuit, a pueris vexatur, quod videns Clara dixit: Mi Deus nec Iudæi pace frui poſſunt, qui multo perfectiores ſunt in religione quam vos. Tunc & Clara attollitur & ligatur. Carnifices adferunt multos libros qui Nicolai erant, ſuper illum proiiciunt, & ignem adminiſtraut. Et ſic combuſti ſunt iſti boni hæretici.

CAPVT X.

ERAT autem & alia mulier Ma[illegible] dicta quæ ſolebat ſuperius combuſtos, in hæreſi confirmare, hæc capta, cum in Senatu ab D. Adminiſtratore & Conſiſtorio de religione examinaretur, multa garrula loquacitate blaterabat, tenebatur in vinculis per tõtius anni ſpatium, in quo tempore laborabant Sacerdotes multum pro illius conuerſione ſed fruſtra, irridebat enim omnia. Dum ita obſtinata maneret, damnata eſt feria 4 ipſo die Sanctæ Barbaræ Anno 1527. ducitur ad ſupplicium, ante [illegible]is Domini, flectere genua monita, non vult, ſimiliter & ante ſignum S. Crucis extra vrbem, ſed nates vertit, ſicut priores fecerunt, præco cauſam mortis eius pronuntiat, quod contra venerabile Sacramentum altaris blaſphemaret, & a Kalenczio dicto Pikhardo, denuo baptiſmum acceperit, ex hoc Cyatho (quem monſtrauerat) hæc illa audiens, non negauit, & ita vna cum illo Cyatho combuſta eſt.

CAPVT XI.

ANNO 1527. prima Ianuarii indicuntur comitia Pragæ, Imperator Ferdinandus cum coniuge ſua Anna, relicta Vienna Pragam petit, proceres Regni ex omnibus Statubus illum Iglauu ſuſcipiunt, quarta Februarii Rex præſtat iuramentum Regno Pragam veniens cum in die Cathedræ ſancti Petri coronatio iuſtitueretur, orta eſt iterum inter Statum Baronum & Equeſtrem contentio, de portandis armis Regalibus, coronæ videlicet, Sceptri, pomi & enſis, ſicut in coronatione Regis Ludouici. Ferdinandus committit enſem Equeſtribus vni, quem ipſi elegerint ſine præiudicio illius, ad quem officium hoc iure ſpectabit. Coronatus eſt autem Ferdinandus

[illegible] ipso die S. Matthiæ Apost[illegible], ætatis suæ anno 21. altera die Anna Coronam suscepit. habita sunt in foro antiquæ Pragæ hastiludia &c. Rex c[illegible]piens concordiam [illegible]re, tollit omnes lites & iurgia inter status orta. Feria 4. post Oculi Rex versus Morauiam & Silesiam proficiscitur, ante tamen con[illegible] officiales, qui interim Regimini præessent. D. Leonem Burgrauium, Dominum Iohannem a Vatte[illegible]berg. D. Sebastianum a Weitmuhl. D. Henricum Hlozek, quibus serio mandauit vt Pragenses & illos exules reconciliarent, sin minus efficere poterint, rem donec redeat differrent. Pragenses nouum quiddam fingunt faciunt enim litteras cum magno s[illegible]gillo Vrbis, & Senatus, Seniores populi totaque communitas contra exules coniurant, ciues aliquot non infimæ [illegible]atis apprehendunt nempe. Venceslaum So[illegible] M[illegible]destum & Iohannem Sliwka, Hunc Sliwkam tormentis a[illegible]iunt, ob scripta aliqua, quæ Regi tradidit ac si faueret exulibus, nouumque tumultum Pragæ contra Senatum excitare intenderet. Vt noctu domus omnes effringerentur & homines ibi occiderentur, in quarum foribus funiculi pendentes non inuenirentur. Apprehensæ sunt etiam duæ matronæ Dorothea Rategska & Susanna Frankowa, quod illæ funiculos illos pararent. Sliwka secundo examinatur, it rumor, quod in foro capite plectetur, nam in Prætorio sacrum audit, confitetur, & hostiam sumit. Pragenses poenitudine ducti, captiuos emittere meditantur, sed nesciunt quomodo, instruunt alias plurimas matronas, multos nobiles simul etiam Administratorem cum Consistorio vt congregati, pro liberatione captiuorum peterent, quod cum fecissent, libertatem obtinuerunt.

CAPVT XII.

REx ex Wratislawia Pragam redit dominica Rogationum, post S. Vrbani Senatum innouat, necessitate magna actus Viennam petit. Ciuis quidam Pellio in Noua Praga, habebat famulam, quæ infirmitate correpta sudabat sanguinem, & aliquoties in extasim rapta, post rursus ad se reuersa, mirabilia loquebatur. Causa tam repentini Regis discessus erat, quod præcipui Barones Hungari cupiebant Ferdinandu, & se illi subdiderunt, cæteros ense subegit, Ferdinandus Budam venit. Tunc ante festum Assumptionis B. M. Virginis nunciatur Pragam, quod Regina enixa est puerpera Maximilianum filium, pulsantur Campanæ, explodunt tormenta bellica cantatur te Deum: gaudet omnis populus.

CAPVT XIII.

FErdinandus significat Bohæmis, qualiter Hungaris Comitia Presburgam indixit, quo ex omni Statu, Prælatorum, Baronum, & Nobilium venerunt, Regemq; sa[illegible]runt, Comorn vi accipit, similiter & T[illegible]m sic dictam arcem, Strigonium, Al[illegible]m, Budam, hic ipso die Assumptionis B. M. V. in Ecclesia B. V. sacrum audit, in arprandet, & in solio Regio requiescit. Actum 527. in vig. S. Barthol.

CAPVT XIV.

ANno illo feria II. post S. Michaelem Archang. R[illegible]s B[illegible]æmis mi[illegible]it literas, quibus notum facit, fugam Iohannis Stephani ex Re[illegible]o. Et Coronationē Ferdinandi & Annæ in Buda, Stephanus in Poloniam venit ad Sigismundum Regem Poloniæ qui sororem Stephani duxit in vxorem.

CAPVT XV.

EOdem anno pridie S. Crispini, visa sunt varia Chasmata in nubibus, veluti faces ardentes, viri armati dimicantes, trabes igneæ, enses &c.

Rex mandati pristini sui memor, de reconciliatione exulum cum Pragensibus, iterum aliquot mandata mittit, modo locum tenentibus, mo[illegible]atoribus, communitati & Administratori cum consistorio, nihil tamen efficit, donec ipse Viennam anno 1528. feria 4. post Palmarum rediisset. Feria V. magna cœnæ Domini Rex ex more pauperibus pedes lauat, Eleemosynaque recreat, ex innata pietate erga Deum.

CAPVT XVI.

Hic author incipit historiam de expugnatione Romę, & captiuitate Regis Franciæ, per Carolum V. Imperatorem Romanorum.

CAPVT XVII.

Dicit author de apparatu bellico, & qualiter Summus Pontifex, alloquutus est Senatum Populumque Romanum, ne quis vrbe exeat, aut quicquam asportet: dicit enim se iam habere copias militares in Florentia & Neapoli, quibus facillime hostem vincere & fugare potest, si vero opus fuerit, velle se & propria manu hostem propellere. Quibus pollicitationibus Senatus populusque Romanus, animosiores facti, copias militares expectant.

CAPVT XVIII.

Anno 1525. Quinta Maii. Cum exercitus Rom. Imper. vrbi Romæ appropinquaret, tum Legatos Senatui Populoque Rom. mittunt, rogando ne se rebus Pontificiis implicent, contra quem solum expeditio hæc constituta est, si rebus suis consulere volunt. Senatus verò populusque Rom. breuiter responderunt, se paratos esse pro Papa & sede Apostolica dimicare: monuerunt legatos ne vrbem hostili acie infestare præsumant. Hostis vesperi vrbem aggreditur, altera die summo mane Hispani applicatis scalis muris, ascendunt, inter quos princeps Borbonius primus erat, qui & Globo maiori traiectus interiit, facta tamen prius confessione, semihorulam enim adhuc superuixerat. Pontifex cum Cardinalibus 13. aliisque Prælatis & præcipuis fugit ad castrum S. Angeli, parum tamen abfuit, quod in manus militum incidisset. Interim vrbs capitur diripiuntur bona optima, partiuntur spolia opima, ita quod auri, argenti, gemmarum vnionum seu Perlarum, vestium preciosarum abundans copia fuerit, it vt milites illa portare fastidirent, & reliqua militibus Columnensibus serò venientibus relinquerent. Castum S. Angeli obsidione cingitur 14. Maii. Pontifex cum suis cardinalibus, cui feruor militum non placebat, videt manifestum periculum instare, se certis tamen conditionibus Cæsareis tradit, vt sequitur.

1. Vt Neapolim incolumes deportentur, illinc verò quo placuerit.

2. Vt Pontifex statim militibus Germanicis numeret & soluat pro stipendio ducatos centum millia, post dies duodecim tantundem. Et vt ex tribus Ecclesiis exigat quinquaginta millia, pro militibus præsidiariis, castrum S. Angeli, cum omni munitione & machinis bellicis, cædat, ciuitates antiquam Sportam, Parmam, Placentiam, Mutinam reddat.

3. Vt Cardinali Columnensi officia, dignitates honorem & ditiones ablatas, restituat.

4. Vt Columnenses, & totum Imperatoris exercitum, à mulctis, pœnis, quas ob infestationem Sedis Apostolicæ, incurrerant absoluat.

CAPVT XIX.

Anno Domini 1528 Dominica tertia post S. Stanislai, regina Anna pragam appropinquat cui Rex vsque ad Monasterium Slauorum obuiam procedit, & ad Arcem Pragensem comitatur. Quæ postridie octauæ Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli peperit filiam quæ nomen Annæ in S. Baptismo accepit. Rex Ferdinandus indicit diem iudicii Pragensibus cum P[illegible], f[illegible]a v. post festum S. Iohannis Baptistæ, Ciues proscripti, post [illegible] contra Pragenses, testimonia multa, à Pragensibus depositionē literarum Regis Ludouici, & protocol. Senatus & alia multa. Rex sub Saluo conductu iubet exulibus Hlawsoni M. Venceslao Danieli, Pragam ad sua bona redire, Pragensibus autem nempe M. Pasconi, Zikoni Karbano aliisque mandat ne hos molestare, aut quocunque modo infestare præsumant. Exules Pragam veniunt in curia à Pragensibus hæc exigunt.

1. Vt

1 Vt illis honorem ablatum restituant.

2 In bona libere intromittant

3 Damna accepta in bonis reddant.

Pragenses hæc facere nolunt, possidere autem sua bona non vetant.

CAPVT XX.

REx Ferdinandus eligit alios commissarios pro compositione litis. Primo agitur cum Pragensibus vt in gratiam Regis studeant vnitati, quod si fecerint, Regem habituri semper propitium, præsertim si pacifice simul vixerint. Pragenses immobiles persistant, & vrgent sententiam à Ludouico latam contra proscriptos, abscedunt hi. vocantur exules, intelligunt voluntatem Regis, submittunt se, & Regi, honorem, bona & se totos Regi concredunt, sed ob pertinaciam Pragensium nihil determinatur. Dum Rex vult decisionem iure facere, citantur Pragenses literis Regiis, exiguntur testimonia, Pragenses dicunt esse impossibile vt contra se ipsos testificari possint, ascendunt arcem veniunt in Cancellariam, insimulant supremum Cancellarium, ac si ille contra Regis voluntatem illo nomine testimonia vrgeret, tandem coacti parent.

CAPVT XXI.

PRagenses animaduertentes Regis zelum & feruorem in religione, venātur eius gratiam noua Tyrannide, Anno 1528. die S. Augustini educunt alios duos Hæreticos germanos, vnum Lagenarium alterum Cingularium, damnatos ad rogum, Lagenarius publice fassus est quod alterauerit Baptismū, nec illum pœnitebat, addidit & hoc, prophætando, quod in die S. Iacobi visionem in somnis habuerit, quam ob inanem gloriam reuelare nollet. Suadet tamen omnibus, vt relicta Praga alio quantocyus migrent, imminere enim tantam cladem Pragæ, quanta erat Sodomæ & Gomorrhæ, & Hierusalem, sic combusti sunt.

CAPVT XXII.

DIcit iniuriam factam combustis & siquidem Lagenarius iterationem Baptismi confessus sit, ergo Baptismum credidit & professus est. Addit author nunquam audisse aliquem Catholicum pro fide mortem aut Martyrium subiisse.

CAPVT XXIII.

REx Ferdinandus ad instantiam ciuium Pragensium Senatum innouat, & vnitatem ciuium dirimit, ita vt alii Senatores antiquæ vrbis, alii Nouæ eligerentur, actū est hoc anno 1528. postridie Natiuitatis B. M. V. per D. Adamum de Noua Domo supremum Cancellarium Regni Bohęmię, tum depositi sunt illi superbi gigantes, & in locum illorū substituti sunt homines omni laude digni. Hinc perrexit Rex in nouā Pragam ibi à ciuibus cum vexillo plausibilis suscipitur, in Curia nouū Senatum firmat omnis populus clamat Dies est lęticiæ. Quia surrexit Carolus Quartus à mortuis, postea Te Deum laudamus. Eo adhuc die expediunt aliqui Pragenses magnam frequentiam ciuium ad Regem cum graui comminatione impendentis mali ob vrbium diuisionem, non placebat enim illis singularis Senatus Nouæ vrbis, Noua vrbs vero gaudebat de restituta libertate.

Rex breuiter ablegatis nomine cōmunitatis dicit. Hoc volo sic iubeo sit pro ratione voluntas. Quicunq; posthac contra iuerit, vel sollicitauerit, priuationē bonorum, famæ & vitæ incurret. Hic finem accepit illa processio publica quam singulis annis Pragenses per vrbem habere solebant cum vexillis in die S. Fælices & Adami ob constitutam vnitatem duarum vrbium.

CAPVT XXIV.

DVrabat ille tumultus Pragę per quadrienniū, Rex stabilita pace rursus Viennā

proficiſcitur, mandat tamen Domino Leoni D. Adalberto à Pernſteim D. Adamo Cancellario, & D. Iohanni à Vattemberg, vt adhuc tentent quomodo Pragenſes cũ exulibus concordare & in amicitiam reducere poſſint, Senatus nouiter electus ſatis humaniter ſe exhibet, at ſine Perſonis à rege citatis, Paſcone & aliis, quos res concernit fieri non poſſe.

CAPVT XXV.

REx iterum Pragam ſcribit, hortatur Pragenſes ad concordiam, Pragenſes conuocant communitatem, in vtraque vrbe eliguntur quatuor perſonæ ex proſcriptis ciuibus, qui tractationẽ pacis tam pro ſe quã pro cæteris finire debent, communitas eſt contenta, turbatores pacis nituntur rem impedire, apparent ergo ex illis exulibus quatuor Pragæ, ſed Parochi aliqui Dominica palmarum execrantur non ſoltẽ illos, ſed omnes, quicunque cum illis familiaritatẽ aut conuerſationem, loquendo, comededo, bibẽdo &c. habuerint, illiſq; communionẽ cœnæ Dominicæ interdicũt illo anno Hyemali tempore, chaſmata & milites pugnantes in nubibus, & alia multa, ſæpè viſa ſunt, interim illi quatuor præcipui ex proſcriptis, ſolerter cum Pragenſibus tractant, quomodo tandem iuxta Regis ſententiam bona pace frui, & ad coniuges liberos redire, domos ſuas quiete inhabitare poſſint. Pragenſes antiquæ Pragæ conuocant populum ſuæ vrbis in Prætorium, quod Nouo Pragenſes in ſua vrbe ſimiliter faciunt idq; feria IV. poſt Quaſimodogeniti, in antiqua Praga populus tardè iſque paucus conuenit, Nouæ verò Pragæ communitas in ſuo Prætorio iam conuenerat, hoc exules exploratum habebant petunt itaque à ſenatu veniam, vt interim Nouam Pragam irent ibiq; de fortuna ſua cum Senatu & Populo agere poſſint, impetrãt veniam, abeũt, aſcendunt Curiam, rem proponunt, Communitas nouæ Pragæ, annuit omnia, & totum negotium Senatui tradit, Senatores ſuſcipiunt familiariter illos ciues. Hi ſic recreati redeunt in curiam antiquæ Pragæ, vbi communitas nondum conuenerat, dilata eſt hæc tractatio ad diem tertiam, illa adhuc die nouò Pragenſes congregati, mittunt certas Perſonas ex Senatu & Seniorib. Populi in antiquam curiam, & retractant reuocãtque illum contractum & articulos, libro primo ſupra, cap: 25. conſtitutos.

CAPVT XXVI.

STatuta die cogatur tota communitas in curiam antiquam, Paſca verò infirmitatem ſimulabat, attamen eò portabatur, inuitus, vbi & eius complices adeſſe coacti ſunt, eadem hora litterę à Supremis Dominis officialibus Regni allatæ ſunt, declaratur animus Regis, cauſa exulum, Paſca verò primum mouet turbas gratia illorum articulorum, iam abiectorum reducit in memoriam & grauem pœnam videlicet proſcriptionis, exilii & amiſsionem famæ, &c. qui contraierit, cui aſtipulatur ſui paraſiti, & fœdere iuncti. Adſunt tamen qui ſententiam Nouæ ciuitatis, repetebant, quæ de libertate acquiſita gaudet, illos articulos reſpuit, & abhorret. Quod ſi quis vnionẽ harum iam poteſtate regia ſeparatarũ ſollicitare pręſumit, faciat pro ſeipſo & nomine expreſſo, non nomine vrbis. His perceptis Paſca aſininas aures demiſit, ſed admurmurantibus quibuſdam, dixit conſul: Sumus ne nos meliores Deo, aut hi exules peiores Dæmone, tunc nõ audiamus illos, aſt Deo meliores non, nec illi Dęmone peiores, Deus Dæmonẽ audiuit cur nos hos non volumus audire? His dictis, exules intromiſsi ſunt, & Dominus Hlawſa principalis ex illis orationem orditur.

CAPVT XXVII.

IOhannes Hlawſa verba facit ad Senatum, captat beneuolentiã, conqueritur de ſua & ſociorum iniuria, memorat litteras Regis Ludouici, interceſſiones multorum magnatum, tum & Ferdinandi Regis mandata aliquot pro ſe ſociiſque ſuis exulibus dicit ſe promptum ad reſpondendum iure, a quocunque accuſatus fuerit, de omni iniuria, loquitur etiam de vtilitate concordiæ. & damnis diſcordiæ. Paſca ſilet ad omnia, ac ſi non adeſſet, vel attenderet, dumq; orationem ad meridiem protraxiſſet, Conſul, reſpondet breuiter & differt rem ad aliam diem, donec cum Senatoribus nouæ Pragæ conueniant.

CAPVT XXVIII.

QVarta die Exules rursus in Senatum Nouæ Pragæ veniunt, & orant, si quidem communitas illa negotium determinandum Senatui cessit, ne diutius mandatis Regis intercessionibusque Dominorum commissariorum refragentur, Senatus responsum dat, rem tanti momenti esse, quæ deliberatione magna indigeat, idq; sine collatione antiquæ Pragæ Senatu fieri non posse, ne quid contra honorem, æstimationem, & mutuũ contractum fecisse videantur NB. Antiquitus solebant ex Noua Praga in antiquam appellationes facere, tamquam ad superiores.

CAPVT XXIX.

REx Ferdinandus erat eo tempore Linczii. Quem Hlawsa nomine sociorum exulum sequutus est, postquam Pragæ nihil obtinere valeret, Rex considerans tanta contumacia Pragensium, dat omnibus exulibus libertatem redeundi, ad propria, & habitandi Pragæ & vbicunque, conuersandi, exercendi vt antea, Pragenses perceptis literis Regiis beneuolentia erga exules refertis, conuocant communitatem, publicant literas de saluo conductu & cassatione contractus mutui, nemo contra dicere audet quicquam præsertim nouo Pragenses: Antiquę verò Pragæ consules id præpedire nituntur, ablegant certas personas Budouiciũ ad comitia pro confirmandis articulis de quibus superius diximus, in quibus religionem prætendebãt, Rex & Status intelligentes astutiã, cassauit illos, Administrator & Parochi incipiunt nouas turbas, & interdicunt conuersationem, necessitudinem, commertium, cum comminationibus & censuris Ecclesiasticis. Populus autem illas nihili facit, & ab conuersatione cum exulibus non desistit.

CAPVT XXX.

GAllus Cahera administrator furia actus; à suo malo proposito cedere non vult, Budouicii Comitia celebrantur, anno 1529. die S. Kiliani. Tractatur de cõmuni bono totius Regni, inter cætera fit mentio Administratoris, de quo iam Rex multa mala audiuerat, cui displicebat, mittit itaque Rex nouas literas Pragensibus, vt Administratorem & Parochos à conuitiis abstrahant, quod si tunc sibi temperare à talibus noluerint, vt in illum & in illos, tãquam Regii mandati comtemptores animaduertant, Dum literæ hæ in senatu leguntur, tum ecce veniunt duo Parochi, missi ab Administratore ad Senatum, significantes, quod in Die S. Laurentii Administrator Processionem publicam instituere in animo habeat: Consul interrogat de Administratore vbi sit, qui dicunt illum modo non esse domi, datur illis transumptum illarũ literarum, vt quantocyus Administratori illud porrigant. Processio interdicitur nomine Regis, acta sunt hæc anno 1529 d. S. Osualdi, sic ab illo die cessauit illa processio, postquam turbator pacis Administrator eiectus est, qui in Misniam veniẽs, deposito habitu & officio, duxit vxorem, quandam iuuenculam, anno 1531.

CAPVT XXXI.

ANno 1529. in Autumno, Stephanus Coronatus Rex Hũgariç, sed Regno pulsus implorat auxiliũ Turcç, qui mox vocatus adest. Hungaria cum exercitu valido deuastat, sed Hungari semper inconstantes à Ferdinado deficiunt, Turcæ se subdũt Buda capitur milites præsidiarii cęduntur, pergit vlterius Strigonium, Antiqua castra venit in Austriã circa festum S. Venceslai cladem & damna magna infert, Viennam obsidione graui cingit, ciuitatem infestat pontem occupare nititur, cuniculis subterraneis ingredi tentat, omnia tamen frustra, nam ponte animosè & strenuè propellitur, in cuniculis obruitur, in quibus 2000 suffocantur, itaque Turca postquam tribus septimanis Viennam territasset cum ignominia terga dat, Exercitus verò numerosus qui ex diuersis partibus in auxiliũ Regi (qui tunc Linczii manebat) venerat, à noimæ parum refocillatus dimittitur.

CAPVT XXXII.

ANno 1530. Rex Ferdinandus renouat literas Pragensibus, causa exulum, tunc

primum pro amicis suscipiuntur aliqui tantum, reliqui ab Administratore de articulis fidei examinantur, modestius tamen quam antea.

CAPVT XXXIII.

CVm itaque Regis voluntas, Mandata, Commissiones aliaque media, nihil efficere valerent. Rex Pragæ degens, citat sæpe nominatum Pasconem coram se, feria III. post Iudica incipit illi exprobrare quædam eius delicta præsertim, inobedientiam Regi Ludouico & sibi, quod fuerit semper in omnibus contrarius, Pasca tanquam vulpes, sentiens rete, & nolens intrare, vulpinatur. Rex hac vice illum dimittit. donec plenius edoctus & certius instructus. Quarta dehinc die iterum aduocatus adest, cui Rex aliquot delicta obiicit.

1. Primò. Quod Administratorem attinet, qui seditiones & tumultum contra Regem excitare volebat, In concionibus sæpe populo inculcando, qualiter Pragenses Regibus suis dominarentur ita & nunc si vnanimes fuerint, nec iste Rex illis quicquam mali inferre poterit, hæc tu qui Primas vrbis esses, prohibere debebas, sæpè à nobis literis monitus, tu verò conniuebas illi & concionibus eius interfuisti & hæc approbasti.

2. Secundò. Cum quędam disceptatio orta esset inter Dominum Swihowsky & Ducem Bauarię, qui Swihowsky Regem Ludouicū rogauit, vt illius consensus in districtu Pinsnensi, exercitum colligere posset, ut si res ad arma deueniret, Duci resistere valeret, quod Rex Ludouicus illi concessit & ciuitatibus aliquibus illus districtus hac de re scripsit. Cum vero ex aliquibus ciuitatibus consules Pragam, cōsilium capiendi gratia venissent vtrum Regi hac in parte obedire deberēt, nec ne? Tum tu respondisti: Si Regi morem gerere vultis, non opus est vobis nostro consilio. Sin autem nobis obidere placet, & consilio & auxilio vobis erimus. Tali tuo responso in nihilum literæ Regis venerunt.

3. Tertio. Praga diuisa est à nobis vt sint duę ciuitates iuxta constitutionem Caroli quarti, à nobis quoque seriò, interdicta est, vnionis sollicitatio, tu verò ausu temerario animos ciuium nouæ Pragę ad vnitatem flectebas & mandato constitutioni firmę eras contrarius.

Ad hæc Regis obiecta, Pasca quid responderet non occurrebat, negare non potuit, sed in commodum Regis & vrbis esse hoc factum dicebat. Statim ex mandato regio, afferuntur duæ literæ eiusdē tenoris, quas vocamus, rzezana czedule, Quarum vna, Domino Iohanni à Wartmberg supremo Regni Burgrauio, altera verò Pasconi porrigitur. Quibus literis hęc cōmprehēdebātur. Quod Pasca obiecta à Rege non negauit, sed confessus est, & stipulata manu promisit, quod vult in spatio duarum septimanarum, Praga migrare, in illa non morari, nec vnquam redire, nisi ad ius, si tamen aliquod habuerit, eo absoluto vltra tres dies non moretur, nullibi cum quoquam hominum congrediatur, aut ab aliquo consiliū capiat, aut communicet. Secundò quandocunq; à Rege aut à Burgrauio supremo, quocunq; citatus fuerit, & sibi ante quatuor septimanas significatum fuerit, debet comparere. ab istis conditionibus à nullo absolui potest nisi à solo Rege, porrecta manu Pasca rogauit vt sibi Pragę habitare indulgeat, ob suam caniriem, debilitatem. vbi & à teneris degebat, & amici, maiores filiusque vita functi requiescunt, ibi & ille quiescere cupit. Rex verò non admisit preces, ob eam causam, siquidem & ille caniciem ciuium, commorationem à teneris hic, cum eum flexis genibus deprecarentur, attendere noluerit.

CAPVT XXXIV.

FEria II. post Rogationum, citantur reliqui ciues exules in curiam antiquę Pragę vbi Senatus, Seniores populi, & Administrator cum suo consistorio congregati erant, tum pro bonis Christianis declarantur, & communitati restituuntur, qui his non contenti conqueruntur, de diffamatione graui, siquidem ausi sunt illos per ciuitates, pro homicidis & nequissimis hominibus, literis declarare simul etiam Parochi è suggestu ad populum latrabant, hoc intollerabile illis videtur, pręsertim cum habeant coniuges & liberos, contra hęc respondit consul, illa quę facta scripta sunt, non pertinent ad vos, sed concernunt illos qui tales sunt, non reputamus vos tales, si vos pro talibus haberemus, non vobiscum ageremus; & sic erant pacati.

CAPVT XX

EOdem anno feria quinta post Bartholomæi c[illegible]toa communitas, in Curiam, vbi coram omnibus, illi ciues, boni C[illegible]mii prædicantur, similiter per Ecclesias à Parochis proclamantur.

Anno 1531. infesto Trium Regum Ferdinandus in [illegible]m Sac. Rom. imp. inauguratur. Eo anno erat maxima annonæ caritas.

Siligo. emebatur. 2. ss. miss.
Triticum 1. ss. 24. G. miss.
Hordeum 1. ss. miss.
Auena 18. G.
Pisum 5. ss. 14. G. miss.

Causa tantæ caritatis & inopiæ erat, quod annona distrahebatur in Germaniam circumiacentem, altera, quod Barones & cæteri nobiles, post messem à subditis frumentum vili precio rapiebant, quod rursus rustici à Dominis magno precio emere cogebantur, vixque adhuc habere poterant.

CAPVT XXXVI.

TRactat de Vltione Diuina Tyrannorum quomodo anno 1530. postridie S. Viti, bona Pas[illegible]nis quæ habebat tribus miliaribus à Praga, scilicet villam, Molendi[illegible] illa omnia igne absumpta sunt, vna cum pecoribus & frumēto, postea coniunx & filia moriuntur, tandem & ille vltimum clausit diem sabbato post Oculi. De administratore dictum est cap. 30. Thomas Zachlubil Faber, decumbebat sesquialterum annum, conualuit aliquantulum, tunc vna die equitauit in curiam, iudicauit homines, aliquot sententias tulit cùm Senatores descenderent in curia solus remansit, ad secretū exonerandæ vesicæ gratia venit, cadens subitanea morte periit, quem hōc oris vxor inuenit. Zika Lanio bona amisit, ob debita detinetur in carcere vbi fame attenuatus consumeretur, si non eleemosynis sustentatus fuisset. Similiter Georgius Wezyssek. Alii miserrimè vitam finierunt, in puteis &c.

CAPVT VLTIMVM.

HIc apparet mira potentia Diuina, & quod impossibile est apud homines, possibile est apud Deum, quis enim vnquam sperasset reditum horum ciuium, dicebant enim inimici eorum: Citius Praga in cineres redigetur, quam exules vrbs nostra recipiet, & si Rex Ludouicus plaustrum integrum & plenum literarum qui aureis characteribus esset scriptus, mitteret, nihil tamen efficiet. Tamen vltimo patientia victoriam obtinuit.

Sit soli DEO laus & gloria, per infinita seculorum secula, Amen. Finitur fœliciter in vigilia assumptionis B.V. M. in Monasterio Brzeuniouiensi, a F. P. L. P. anno 1606.

ADDENDA

Ad pag. 47.

De Carolo electo inferatur: Atque idem die 7. octob. huius anni in Ecclesia Metropolitana ante altare maius à Reuerendiss. & Illustriss. D. D. Antonio Caietano Archiepiscopo Caietano, Nuncio Apostolico, assistentibus Coepiscopis Reuerendiss. & Illustriss. D. D. Ioanne Stephano Teuerio Episcopo Vercellensi, qui prius fuit Nuncius, & Ioanne Lohelio Episcopo Sebastiensi, suffragano Archiepiscopi Pragensis, Abbate Strahouiensi & visitatore ordinis Praemonstratensium solenniter est in Archiepiscopum consecratus.

Ad pag. 52. post vers. 42.

Cosmas, Damianus & Guntherus, quorum merita in primo libro, vbi de Polono per triennium Cracoviae in profundo carcere detento & mirabiliter liberato tractatur, inueniuntur: & hic gratias egit Pragae Deo ad altare SS. Cosmae & Damiani.

INDEX

INDEX
RERVM MEMORABILIVM
QVÆ IN HISTORIA BOHÆMIÆ PIÆ continentur.

M

C

Heinricus

N.

O.

P.

N.

O.

P.

Spinko

primum pro amicis suscipiuntur aliqui tantum, reliqui ab Administratore de articulis fidei examinantur, modestius tamen quam antea.

CAPVT XXXIII.

CVm itaque Regis voluntas, Mandata, Commissiones aliaque media, nihil efficere valerent. Rex Pragæ degens, citat sæpè nominatum Pasconem coram se, feria III. post Iudica incipit illi exprobrare quędam eius delicta præsertim, inobedientiam Regi Ludouico & sibi, quod fuerit semper in omnibus contrarius, Pasca tanquam vulpes, sentiens rete, & nolens intrare, vulpinatur. Rex hac vice illum dimittit, donec plenius edoctus & certius instructus. Quarta dehinc die iterum aduocatus adest, cui Rex aliquot delicta obiicit.

1. Primò. Quod Administratorem attinet, qui seditiones & tumultum contra Regem excitare volebat, in concionibus sæpè populo inculcando, qualiter Pragenses Regibus suis dominarentur ita & nunc si vnanimes fuerint, nec iste Rex illis quicquam mali inferre poterit, hæc tu qui Primas vrbis esses, prohibere debebas, sæpè à nobis literis monitus, tu verò conniuebas illi & concionibus eius interfuisti & hæc approbasti.

2. Secundò. Cum quędam disceptatio orta esset inter Dominum Sstrihowsky & Ducem Bauarię, qui Sstrihowsky Regem Ludouicũ rogauit, vt illius consensus in districtu Pinsnensi, exercitum colligere posset, at si res ad arma deueniret, Duci resistere valeret, quod Rex Ludouicus illi concessit & ciuitatibus aliquibus illius districtus hac de re scripsit. Cum vero ex aliquibus ciuitatibus consules Pragam, cõsilium capiendi gratia venissent vtrum Regi hac in parte obedire deberẽt, nec ne? Tum tu respondisti: Si Regi morem gerere vultis, non opus est vobis nostro consilio. Sin autem nobis obidere placet, & consilio & auxilio vobis erimus. Tali tuo responso in nihilum literæ Regis venerunt.

3. Tertio. Praga diuisa est à nobis vt sint duę ciuitates iuxta constitutionem Caroli quarti, à nobis quoque seriò, interdicta est, vnionis sollicitatio, tu verò ausu temerario animos ciuium nouæ Pragę ad vnitatem flectebas & mandato constitutioni firmę eras contrarius.

Ad hæc Regis obiecta, Pasca quid responderet non occurrebat, negare non potuit, sed in commodum Regis & vrbis esse hoc factum dicebat. Statim ex mandato regio, afferuntur duæ literæ eiusdẽ tenoris, quas vocamus, rzezana czedule, Quarum vna, Domino Iohanni à Wartmberg supremo Regni Burgrauio, altera verò Pasconi porrigitur. Quibus literis hęc comprehẽdebãtur. Quod Pasca obiecta à Rege non negauit, sed confessus est, & stipulata manu promisit, quod vult in spatio duarum septimanarum, Praga migrare, in illa non morari, nec vnquam redire, nisi ad ius, si tamen aliquod habuerit, eo absoluto vltra tres dies non moretur, nullibi cum quoquam hominum congrediatur, aut ab aliquo consiliũ capiat, aut communicet. Secundò quandocunq; à Rege aut à Burgrauio supremo, quocunq; citatus fuerit, & sibi ante quatuor septimanas significatum fuerit, debet comparere. ab istis conditionibus à nullo absolui potest nisi à solo Rege, porrecta manu Pasca rogauit vt sibi Pragę habitare indulgeat, ob suam canitiem, debilitatem. vbi & à teneris degebat, & amici, maiores filiusque vita functi requiescunt, ibi & ille quiescere cupit. Rex verò non admisit preces, ob eam causam, siquidem & ille canitiem ciuium, commorationem à teneris hic, cum eum flexis genibus deprecarentur, attendere noluerit.

CAPVT XXXIV.

FEria II. post Rogationum, citantur reliqui ciues exules in curiam antiquę Pragę vbi Senatus, Seniores populi, & Administrator cum suo consistorio congregati erant, tum pro bonis Christianis declarantur, & communitati restituuntur, qui his non contenti conqueruntur, de diffamatione graui, siquidem ausi sunt illos per ciuitates, pro homicidis & nequissimis hominibus, literis declarare simul etiam Parochi è suggestu ad populum latrabant, hoc intollerabile illis videtur, pręsertim cum habeant coniuges & liberos, contra hęc respondit consul, illa quę facta scripta sunt, non pertinent ad vos, sed concernunt illos qui tales sunt, non reputamus vos tales, si vos pro talibus haberemus, non vobiscum ageremus; & sic erant pacati.

CAPVT X

EOdem anno feria quinta post Bartholomæi c[illegible] tota communitas, in Curiam, vbi coram omnibus, illi ciues, boni C[illegible]mii prædicantur, similiter per Ecclesias à Parochis proclamantur.

Anno 1531. in festo Trium Regum Ferdinandus in [illegible]m Sac. Rom. imp. inauguratur. Eo anno erat maxima annonæ caritas.

Siligo emebatur. 2. ſſs. miſs.
Triticum 1. ſſs. 24. G. miſs.
Hordeum 1. ſſs. miſs.
Auena 18. G.
Piſum 5. ſſs. 14. G. miſs.

Cauſa tantæ caritatis & inopiæ erat, quod annona distrahebatur in Germaniam circumiacentem, altera, quod Barones & cæteri nobiles, post messem à subditis frumentum vili precio rapiebant, quod rursus rustici à Dominis magno precio emere cogebantur, vixque adhuc habere poterant.

CAPVT XXXVI.

TRactat de Vlrione Diuina Tyrannorum quomodo anno 1530. postridie S. Viti, bona Pasconis quæ habebat tribus miliaribus à Praga, scilicet villam, Molendinum illa omnia igne absumpta sunt, vna cum pecoribus & frumẽto, postea coniunx & filia moriuntur, tandem & ille vltimum clausit diem sabbato post Oculi. De administratore dictum est cap. 30. Thomas Zachlubi Faber, decumbebat sesquialterum annum, conualuit aliquantulum, tunc vna die equitauit in curiam, iudicauit homines, aliquot sententias tulit cùm Senatores descenderent in curia solus remansit, ad secretũ exonerandæ vesicæ gratia venit, cadens subitanea morte periit, quem lecto oris vxor inuenit. Zika Lanio bona amisit, ob debita detinetur in carcere vbi fame artenuatus consumeretur, si non eleemosynis sustentatus fuisset. Similiter Georgius Wezysſck. Alii miserrimè vitam finierunt, in puteis &c.

CAPVT VLTIMVM.

HIc apparet mira potentia Diuina, & quod impossibile est apud homines, possibile est apud Deum, quis enim vnquam sperasset reditum horum ciuium, dicebant enim inimici eorum: Citius Praga in cineres redigetur, quam exules vrbs nostra recipiet, & si Rex Ludouicus plaustrum integrum & plenum literarum qui aureis characteribus esset scriptus, mitteret, nihil tamen efficiet. Tamen vltio patientia victoriam obtinuit.

Sit soli DEO laus & gloria, per infinita seculorum secula, Amen. Finitur fœliciter in vigilia assumptionis B.V.M. in Monasterio Brzeunouienti, a F. P. L. P. anno 1606.

ADDENDA

Ad pag. 47.

De Carolo electo inseratur: Atque idem die 7. octob. huius anni in Ecclesia Metropolitana ante altare maius à Reuerentiss. & Illustriss. D. D. Antonio Caietano Archiepiscopo Caietano, Nuncio Apostolico, assistentibus Coepiscopis Reuerendiss. & Illustriss. D. D. Ioanne Stephano Tenerio Episcopo Vercellensi, qui prius fuit Nuncius, & Ioanne Lôbelio Episcopo Sebastiensi, suffraganeo Archiepiscopi Pragensis, Abbate Strabouiensi & visitatore ordinis Præmonstratensium solenniter est in Archiepiscopum consecratus.

Ad pag. 52. post vers. 42.

Cosmas, Damianus & Guntherus, quorum merita in primo libro, vbi de Polono per triennium Cracouiæ in profundo carcere detento & mirabiliter liberato tractatur, inueniuntur: & hic gratias egit Pragæ Deo ad altare S S. Cosmæ & Damiani.

INDEX

INDEX
RERVM MEMORABILIVM
QVÆ IN HISTORIA BOHÆMIÆ PIÆ continentur.

C

D.

 S.Pro-

E.

F.

G.

H.

Heinricus

Marsik

Spuko

FINIS.

